

APSTIPRINĀTS

ar Jelgavas pilsētas domes 2021.gada 27.maija

lēmumu Nr.7/3

*Mēs
esam
Jelgava*

JELGAVAS PILSĒTAS
KULTŪRAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA
2021.–2027. GADAM

Izstrādāja: Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs
pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma

Latvijas Kultūras akadēmija Zinātniskās pētniecības centrs
Ludzas iela 24, Rīga, LV-1003
www.lka.edu.lv

JELGAVAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS IESTĀDE

Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra”

Jelgavas Kultūras nams.
Kr. Barona 6, Jelgava, LV – 3001
<https://kultura.jelgava.lv/>

SATURA RĀDĪTĀJS

Saīsinājumi.....	5
Ievads	6
1. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes pamatojums	7
1.1. Līdzšinējā Jelgavas pilsētas un kultūras nozares attīstības plānošana	7
1.2. Kultūrvides attīstības lokālās, nacionālās, Eiropas Savienības un globālās tendences.....	8
1.2.1. Tendences lokālā mērogā	8
1.2.2. Tendences nacionālā līmenī.....	9
1.2.3. Eiropas Savienības un globālās kultūrpolitikas attīstības tendences	9
1.3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas izstrādes konteksta faktori.....	10
2. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes metodoloģija	15
3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam sasaiste ar tiesību normatīvajiem aktiem un attīstības plānošanas dokumentiem	17
3.1. Saikne ar tiesību normatīvajiem aktiem.....	17
3.2. Saikne ar attīstības plānošanas dokumentiem.....	19
3.2.1. Programmas saikne ar ilgtermiņa un vidējā termiņa nacionālajiem/valsts līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem	20
3.2.2. Programmas saikne ar ilgtermiņa un vidējā termiņa reģionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem	21
3.2.3. Programmas saikne ar vidējā termiņa nacionālā līmeņa kultūrpolitikas plānošanas dokumentiem	22
3.2.4. Programmas saikne ar vidējā termiņa vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.....	23
4. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves esošās situācijas raksturojums.....	24
4.1. Jelgavas pilsētas vispārējs raksturojums	24
4.1.1. Pilsētas attīstības teritoriālais un kultūrvēsturiskais konteksts	24

4.1.2.	Jelgavas pilsētvides raksturojums.....	26
4.1.3.	Jelgavas pilsētas iedzīvotāju sociāli demogrāfiskā struktūra	27
4.1.4.	Pilsētas simbolika	28
4.2.	Kultūras pārvaldība un finansējums	29
4.3.	Starptautiskā sadarbība	32
4.4.	Kultūras piedāvājuma un līdzdalības nodrošināšana	35
4.4.1.	JPPI “Kultūra”	35
4.4.2.	Amatiermākslas, sporta un brīvā laika pavadīšanas aktivitātes.....	41
4.5.	Atmiņas institūcijas un kultūras pieminekļi.....	43
4.5.1.	Bibliotēkas	43
4.5.2.	Muzeji un kultūras mantojuma objekti.....	46
4.5.3.	Arhīvi.....	48
4.5.4.	Kultūras pieminekļi	49
4.6.	Nevalstiskais sektors un radošo industriju uzņēmumi.....	51
4.7.	Kultūras infrastruktūras raksturojums	53
4.8.	Kultūras tūrisms	58
4.9.	Kultūrizglītība, mūžizglītība, izglītība un zinātne	62
5.	Jelgavas pilsētas kultūras dzīves sākotnējais novērtējums: iesaistīto pušu viedoklis un pieredze	66
5.1.	Pilsētas kultūrvides attīstības nosacījumu un resursu novērtējums	68
5.1.1.	Jelgavas pilsēta kā kultūras attīstībai piemērota vide.....	68
5.1.2.	Jelgavas pilsētas kultūrvides īpašie resursi.....	72
5.2.	Kultūras finansējums, infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze.....	78
5.3.	Kultūras sektora pārvaldības un cilvēkresursu vērtējums.....	83
5.4.	Kultūras sektora komunikācijas un sadarbības novērtējums	85
5.5.	Apmierinātība ar kultūras dzīvi kopumā, kultūras piedāvājuma un līdzdalības novērtējums	90
5.5.1.	Kultūras dzīves kopumā novērtējums.....	90
5.5.2.	Kultūras piedāvājuma novērtējums	93
5.5.3.	Kultūras līdzdalības novērtējums	98
5.5.4.	Pārmaiņas Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē	101
5.6.	Pilsētas kultūras dzīves nākotnes redzējums	103
6.	Jelgavas pilsētas kultūras nozares SVID analīze	105
7.	Jelgavas pilsētas kultūras dzīves attīstības ilgtermiņa vīzija, mērķis, prioritātes, problēmas, rīcības virzieni un plānotie politikas rezultāti.....	108

7.1. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam ilgtermiņa vīzija	108
7.2. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam prioritātes	108
7.3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam mērķis.....	108
7.4. Identificēto Jelgavas pilsētas kultūras nozares attīstības problēmu un rīcības virzienu saikne	109
7.5. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam stratēģiskā karte	111
8. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021. – 2027. gadam stratēģiskā daļa. Rīcības plāns.	113
9. Rezultātu novērtēšanai sasniedzamie rezultatīvie rādītāji	128
10. Realizācijas uzraudzības un ietekmes novērtēšana.....	130

Saīsinājumi

Ā. Alunāna MM	Ādolfa Alunāna Memoriālais muzejs
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EKG	Eiropas kultūras galvaspilsēta
ES	Eiropas Savienība
Ģ. Eliasa Jelgavas VMM	Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs
JIP	Jelgavas izglītības pārvalde
JNKBA	Jelgavas nacionālo kultūras biedrību asociācija
JPB	Jelgavas pilsētas bibliotēka
JPOIC	Jelgavas pašvaldības operatīvās informācijas centrs
JPPI	Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde
JRTC	Jelgavas reģionālais tūrisma centrs
JSLP	Jelgavas Sociālo lietu pārvalde
“Junda”	Jaunrades nams “Junda”
KA Programma	Jelgavas pilsētas Kultūras attīstības programma 2021.– 2027. gadam
KM	Kultūras ministrija
“Kultūra”	Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde "Kultūra"
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
MK	Ministru kabinets
NAP2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.– 2027. gadam
NMMK	Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogs
NVO	Nevalstiskās organizācijas
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
SIP	Sabiedrības integrācijas pārvalde
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VKKF	Valsts kultūrkapitāla fonds
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
ZPR	Zemgales plānošanas reģions
ZRKAC	Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs

Ievads

Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma 2021.–2027. gadam (KA Programma) ir vietēja līmeņa vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokuments¹, kur noteikts pasākumu kopums Jelgavas kultūras jomas attīstībai vidējā termiņā. Dokumentā plānotais pēctecīgi turpina Jelgavas pilsētas attīstības programmā 2014.–2020. gadam un Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģijā 2007.–2020. gadam plānoto kultūras nozares politiku, kā arī kontekstuāli respektē nacionāla līmeņa kultūras nozares plānošanas dokumentu Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. “Radošā Latvija”. Tāpat KA Programma veido pamatojumu kultūras jomas rīcības virzienu, uzdevumu, pasākumu un plānoto rezultātu definēšanai Jelgavas valstspilsētas un jaunveidojamā Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.–2035. gadam un Jelgavas valstspilsētas un jaunveidojamā Jelgavas novada attīstības programmā 2022.–2027. gadam². KA Programmā plānotais veidos argumentācijas bāzi arī Jelgavas pieteikumam Eiropas kultūras galvaspilsētas 2027 statusam.

KA Programmas izstrādi uzraudzīja Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padome:

Kultūras padomes priekšsēdētāja – Rita Vectirāne, Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietniece.

Kultūras padomes locekļi:

- Mintauts Buškevičs – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes „Kultūra” vadītājs;
- Inta Englande – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes „Kultūra” vadītāja vietniece;
- Gunta Auza – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes ”Jelgavas izglītības pārvalde” vadītāja;
- Ilga Antuža – Jelgavas pilsētas pašvaldības administrācijas Sabiedrības integrācijas pārvaldes vadītāja;
- Gita Grase – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes „Ģ.Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs” direktore;
- Lāsma Zariņa – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes „Jelgavas pilsētas bibliotēka” direktore;
- Anīta Prūse – Latvijas Lauksaimniecības universitātes Studentu kluba vadītāja;
- Māris Brancis – biedrības „Jelgavas mākslinieku biedrība” valdes priekšsēdētājs.

KA Programmu pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, saskaņā ar līgumu Nr. 1-30/2, laika posmā no 26.01.2021. līdz 29.04.2021. izstrādāja Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs.

Programmas izstrādes eksperti:

Anda Laķe, dr.sc.soc., projekta vadītāja, plānošanas dokumentu izstrādes un novērtējuma eksperte;

Baiba Tjarve, dr.art., projekta koordinatore, kultūrpolitikas veidošanas eksperte;

Lolita Ozoliņa, mg.sc. soc., vietas attīstības eksperte;

Gints Klāsons, mg.sc.soc., kvantitatīvo datu ieguves eksperts;

Ketrīsa Petkeviča, zinātniskā asistente, kvalitatīvo datu ieguve, apstrāde un analīze.

¹ Dokumentu klasifikācija balstīta Teritorijas attīstības plānošanas likumā un Attīstības plānošanas sistēmas likumā.

² Jelgava.lv (2021). *Jelgavas valstspilsētas un jaunveidojamā Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2035.gadam un attīstības programmas 2022.–2027.gadam izstrāde*. Pieejams: [https://www.jelgava.lv/lv/pasvaldiba/dokumenti/jelgavas-pilsetas-attistības-planosanas-dokumenti/jelgavas-valstspilsetas-un-jaunveidojama-jelgavas-novada-ilgtspējīgas-attistības-stratēģijas-2022-2035-gadam-un-attistības-programmas-2022-2027-gadam-izstrāde/](https://www.jelgava.lv/lv/pasvaldiba/dokumenti/jelgavas-pilsetas-attistibas-planosanas-dokumenti/jelgavas-valstspilsetas-un-jaunveidojama-jelgavas-novada-ilgtspējīgas-attistības-stratēģijas-2022-2035-gadam-un-attistības-programmas-2022-2027-gadam-izstrāde/); [skatīts 20.03.2021]

1. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes pamatojums

Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma 2021.–2027. gadam ir pirmais Jelgavas pilsētas nozares plānošanas dokuments, kas vērsts uz kultūras kā īpašas rīcībpolitikas jomas plānošanu vidējā termiņā, tās izstrādes iniciatīva ir apliecinājums vēlmei akcentēt kultūras procesu un kultūrpolitikas nozīmi Jelgavas pilsētas attīstībā. Dokumenta izstrādi būtiski ietekmēja tā izstrādes laika posms (2021. gada sākums), kad noslēdzas vairāku teritorijas attīstības plānošanas dokumentu termiņš un vairāki saistīti dokumenti jaunajam attīstības plānošanas periodam ar sākuma termiņu 2021.–2022. gads ir izstrādes procesā. Arī nacionāla līmeņa kultūrpolitikas plānošanas dokuments Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam KA Programmas izstrādes laikā vēl tiek saskaņoti³.

KA attīstības programmas izstrādes pamatojums saistāms gan ar līdzšinējo pilsētas un kultūras nozares attīstības plānošanu, gan ar vispārējām kultūrvides attīstības lokālajām, nacionālajām, Eiropas Savienības (ES) un globālajām tendencēm, gan ar vairākiem konteksta faktoriem.

1.1. Līdzšinējā Jelgavas pilsētas un kultūras nozares attīstības plānošana

Iepriekšējā plānošanas perioda ilgtermiņa un vidējā termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos Jelgava pozicionēta kā nacionālas nozīmes attīstības centrs ar īpašu lomu Zemgales reģionā kultūras, sporta, dabas, ūdens, industriālā tūrisma un kompleksu tūrisma pakalpojumu piedāvājumu jomā⁴, kā pilsēta, kas ir izglītības, kultūras, veselības, sporta, zinātnes un inovāciju centrs un vērtējama kā virzītājspēks reģiona un Latvijas attīstībai⁵. Jelgava plānošanas perioda (2014–2020) dokumentos raksturota kā pilsēta, kas ir pievilcīga iedzīvotājiem un viesiem ar daudzveidīgu kultūras piedāvājumu, paaudzēs izkoptām kultūras tradīcijām un kultūrvēsturisko mantojumu, kas ietver pilsētbūvniecības, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļus, kopā veidojot Jelgavas – kādreizējās Kurzemes hercogistes galvaspilsētas vēsturisko vidi. Pilsētas attīstībā liela nozīme piešķirta starptautiskas un nacionālas nozīmes kultūras un sporta objektu un pasākumu attīstībai, kas apliecināts nozīmīgos ieguldījumos atbilstošā infrastruktūrā. Kultūrpolitikas veidošanas kontekstā ir būtiski, ka Jelgavas pilsētas attīstības programmā 2014.–2020. gadam kā viens no trijiem pilsētas specializācijas virzieniem norādīts, ka Jelgava ir “izglītības, kultūras, tūrisma un sporta centrs ar Eiropas nozīmes augstskolu, reģionālas nozīmes profesionālās un mūžizglītības centru, starptautiskas un nacionālas nozīmes kultūras un sporta objektiem un pasākumiem”⁶. Minētais atklāj līdzšinējo politikas veidotāju skatījumu uz kultūru, kā jomu, kas pilsētā attīstās ciešā sinerģijā ar izglītību, tūrismu un sportu, īpaši akcentējot pasākumu nozares lomu. Detalizētāk KA Programmas saikne ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem raksturota tālāk nodaļā “Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam sasaiste ar tiesību normatīvajiem aktiem un attīstības plānošanas dokumentiem”.

³ Skatīt <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/uzsakta-kulturpolitikas-pamatnostadnu-2021-2027-gadam-sabiedriska-apsprisanu>; [skatīts 06.04.2021.]

⁴ Jelgavas pilsētas attīstības programma 2014.–2020. gadam. Pieejams: https://www.jelgava.lv/files/2_ap_strategiska_dalaricibas_plans.pdf, 15. lpp., [skatīts 20.03.2021.]

⁵ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.–2020. gadam. Pieejams: https://www.jelgava.lv/files/ias_2007-2020.pdf, 3. lpp., [skatīts 20.03.2021.]

⁶ Jelgavas pilsētas attīstības programma 2014.–2020. gadam. Pieejams: https://www.jelgava.lv/files/2_ap_strategiska_dalaricibas_plans.pdf, 8. lpp., [skatīts 20.03.2021.]

1.2. Kultūrvides attīstības lokālās, nacionālās, Eiropas Savienības un globālās tendences

1.2.1. Tendences lokālā mērogā

Lokāli KA Programmas izstrādi pamato Jelgavas iedzīvotāju augstais kultūras līdzdalības līmenis gan aktīvās (amatiermāksla, interešu izglītība, lietderīgā brīvā laika pavadīšanas formas u.tml.), gan pasīvās līdzdalības formās: 57% Jelgavas iedzīvotāji kvalificējami kā **aktīvi kultūras pasākumu apmeklētāji**⁷ (pirms pandēmijas apmeklēja kultūras pasākumus reizi mēnesī vai biežāk), kas ir aptuveni trīs reizes vairāk nekā Latvijā vidēji⁸. Lielākajai daļai Jelgavas iedzīvotāju (75%) kopumā ir svarīgi apmeklēt dažādus kultūras pasākumus. Turklāt, pārliecinoši lielākā daļa respondentu (89%) norāda, ka viņus kopumā apmierina kultūras dzīve Jelgavas pilsētā. Ar kultūras dzīvi Jelgavas pilsētā nav apmierināti tikai 8% respondentu. Minētie dati apstiprina augstu Jelgavas iedzīvotāju kultūras vajadzību līmeni un nepieciešamību pēc šīs politikas jomas nostiprināšanas stratēģisku attīstības prioritāšu statusā. Tāpat būtiska nozīme ir **plānošanas periodā 2014.–2020. veiktajiem finansiālajiem ieguldījumiem**, kas bija vērsti uz:

- Jelgavas kā nacionālās nozīmes kultūras centra attīstību (kultūras nama infrastruktūras uzlabošana un aprīkojuma modernizācija, Pasta salas brīvdabas estrādes/Mītavas koncertzāles attīstība, kultūras dzīves dažādošana);

- Kultūrvēsturiskā mantojuma infrastruktūras attīstību (Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja (Ģ. Eliasa Jelgavas VMM) infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana; vēstures ekspozīciju pilnveidošana, krājuma priekšmetu plānveida restaurācija, mājas lapas izveide, Zemgales restaurācijas centra izveide Vecpilsētas ielā 14, Dzīvesziņas un arodu centra izveide Vecpilsētas ielā 2, sakrālā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība);

- Bibliotēku infrastruktūras attīstību un materiāli tehniskās bāzes modernizāciju;

- Sadarbības veidošanu ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem kvalitatīvu, konkurētspējīgu un inovatīvu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstībai.

Šo ieguldījumu ilgtspējas un objektu/aktivitāšu pēctecīgas attīstības sekmēšana ir viens no KA Programmas pamatojumiem. Viens no nozīmīgākajiem KA Programmas izstrādes pamatojumiem ir saistāms ar Jelgavas pilsētas Domes lēmumu 2021. gada 21. janvārī **“Par Jelgavas pilsētas dalību konkursā “Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027””** (EKG). Lai veicinātu Jelgavas pilsētas atpazīstamību, ekonomisko attīstību, vietējā un starptautiskā tūrisma piesaisti, kā arī pilnveidotu dialogu ar iedzīvotājiem par sociāli būtiskiem jautājumiem, līdzdalību un iesaistīti mākslas un kultūras procesos, veiktu ieguldījumus modernā infrastruktūrā, stiprinātu komunikāciju un jaunrades procesus, veicinātu inovāciju radīšanu starp dažādu nozaru profesionāļiem – kultūras, mārketinga, ekonomikas, izglītības, tūrisma, sporta, sociālās integrācijas, vides aizsardzības jomās strādājošiem, pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 12. pantu, 15. panta pirmās daļas 5. punktu un saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.464 “Kārtība, kādā piešķir Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukumu 2027. gadam”, Jelgavas pilsētas Dome nolēma:

1. Atbalstīt Jelgavas pilsētas dalību konkursā “Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027”.

⁷ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

⁸ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums (Pretendentu apvienība Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, biedrība “Cultureleb”, 2018). Pieejams:

https://www.km.gov.lv/sites/km/files/lka20zpc_kulturas20paterins20un20lidzdaliba2020181.pdf, [skatīts 20.03.2021.]

2. Izstrādāt Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmu 2021.–2027. gadam.
3. Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētājam izveidot vadības grupu pieteikuma sagatavošanai dalībai konkursā “Eiropas Kultūras galvaspilsēta 2027”.
4. Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādei “Kultūra” sagatavot un iesniegt pieteikumu apstiprināšanai Jelgavas pilsētas domei līdz 2021.gada 30.aprīlim un organizēt visas nepieciešamās darbības lēmuma izpildei.

1.2.2. Tendences nacionālā līmenī

Nacionālā jeb valsts līmenī KA Programmas izstrādes pamatojumu veido kultūras resursu pieejamības un sabiedrības līdzdalības, kā arī kultūras sociālās un ekonomiskās ietekmes nozīmes akcentēšana kultūrpolitikā. To apliecina jaunā plānošanas dokumenta “Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam” projekts, kā arī diskusijas par jauno Pašvaldību likumprojektu. Arī disusijās par plānotajām investīcijām 2021.–2027. ES fondu Darbības programmas un Atveseļošanās un noturības plāna ietvaros⁹ akcentēta nepieciešamība adaptēt kultūras objektus vietējā attīstībā; uzsvērts, ka jānodrošina atbalsts kultūras objektiem, kas piedāvā piekļuvi kultūras pakalpojumiem, tostarp piekļuvei tiešsaistē, tāpat, uzsvērts, ka kultūrvidē ieguldījumiem jāveicina sociālā iekļaušanās, liekot akcentu uz mazāk aizsargātām grupām. To var nodrošināt ar integrētiem pasākumiem, kuru pamatā ir visaptveroša un saskaņota pieeja/vajadzību analīze, apvienojot infrastruktūras un cilvēkresursu kapacitāti attīstošus pasākumus. Papildu atbalsts kultūras nozarei plānots arī, reaģējot uz Covid-19 krīzes radītajām sekām: to pārvarēšanas efektīvizēšanai paredzēts finansējums kultūras un tūrisma lomas palielināšanai ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās.

Šo prioritāšu iedzīvināšu politiskajos lēmumos sekmēs precīzs kultūras nozares stratēģiskais redzējums vietējā līmeņa kultūrpolitikā.

1.2.3. Eiropas Savienības un globālās kultūrpolitikas attīstības tendences

ES šī brīža kultūrpolitikas prioritātes izteiktas dokumentā “Jaunā Eiropas darba kārtībā kultūrai”¹⁰, kur ierosināti trīs stratēģiskie mērķi ar sociālo, ekonomisko un ārējo dimensiju: 1) izmantot kultūras potenciālu sociālās kohēzijas un labklājības veicināšanai; 2) atbalstīt kultūrā balstītu radošumu izglītībā, inovācijā, nodarbinātībā un izaugsmē; 3) stiprināt starptautiskos kultūras sakarus. Šo prioritāšu īstenošanai izstrādātajā Darba programmā izklāstītas uzlabotas metodes sadarbībai ar dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību un starptautiskajiem partneriem. To īsteno ar kultūras darba plānu (2019.–2022. gadam), ko Padome pieņēma 2018. gada 27. novembrī un grozīja 2020. gada 26. maijā. Kultūras darba plānā 2019.–2022. gadam ir izvirzītas sešas prioritātes: 1) kultūras mantojuma ilgtspēja; 2) kohēzija un labklājība; 3) ekosistēma mākslinieku, kultūras jomas un radošo nozaru darbinieku un Eiropas satura atbalstam; 4) dzimumu līdztiesība; 5) starptautiskās kultūras attiecības un 6) kultūra kā ilgtspējīgu attīstību rosinošs faktors. Šīs prioritātes tiek īstenotas ar 18 konkrētiem pasākumiem. Prioritāšu īstenošanai tiek izmantotas vairākas finanšu programmas: Radošā Eiropa¹¹, Eiropas kultūras galvaspilsētas¹², Eiropas mantojuma zīme¹³, dažādām balvām u.c. Viena no jaunākajām iniciatīvām ES kultūrpolitikas jomā ir “Jaunais Eiropas “Bauhaus””¹⁴, ar kuru nāca klajā Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena, un tā tika oficiāli uzsākta 2021. gada

⁹ Kultūras ministrijas prezentācija Nacionālajai Kultūras padomei Kultūras ministrijas plānotās investīcijas 2021-2027 ES fondu Darbības programmas un Atveseļošanās un noturības plāna ietvaros. [skatīts 12.04.2021]

¹⁰ Jaunā Eiropas darba kārtība kultūrai. Pieņemta 2018. gadā. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1527241001038&uri=COM:2018:267:FIN;>

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0499_LV.html, [skatīts 20.03.2021]

¹¹ <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/>, [skatīts 12.04.2021.]

¹² <https://ec.europa.eu/culture/policies/culture-cities-and-regions/european-capitals-culture>, [skatīts 12.04.2021.]

¹³ <https://ec.europa.eu/culture/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-label-sites>, [skatīts 12.04.2021.]

¹⁴ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_lv, [skatīts 12.04.2021.]

18. janvārī. To dēvē par “domnīcu-darbnīcu” un “dizaina laboratoriju, katalizatoru un tīklu” – tas ir radošs starpdisciplinārs projekts un tikšanās vieta, kur krustcelēs sastopas māksla, kultūra, zinātne un tehnoloģijas, lai izstrādātu idejas par nākotnes dzīvesveidu. Tā galvenais mērķis ir veicināt Eiropas zaļajam kursam atbilstīgu dzīves vietu izstrādi, atbalstot 1) iekļaujošu, pieklūstamu telpu izveidi, kurās būtu rosināts dialogs starp daudzveidīgām kultūrām, nozarēm un dažāda dzimuma un vecuma cilvēkiem, un 2) ilgtspējīgus risinājumus, kuros ņemtas vērā planētas ekosistēmas. Projektam “Jaunais Eiropas “Bauhaus”” būs trīs posmi: izstrāde, realizācija un rezultātu izziņošana. Šie posmi daļēji tiks īstenoti paralēli – vērēnīgā līdzradīšanas procesā. Šajā iniciatīvā tiks izstrādāta arī ar daudzgadu finanšu shēmu saskaņīga finansējuma avotu sistēma¹⁵. Savukārt, UNESCO kultūras vērtības lielā mērā izteiktas vērēnīgā projektā, kur identificēti 22 būtiskākie rādītāji, kas palīdz noteikt kultūras lomu kā ilgtspējīgas attīstības veicinātāju un virzītājspēku. “Kultūra | 2030. gada rādītāju izstrādes”¹⁶ iniciatīva ir novatorisks darbs, lai izveidotu metodoloģiju kultūras lomas un ieguldījuma demonstrēšanai Apvienoto Nāciju organizācijas Ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā. Tās mērķis ir palīdzēt lēmumu pieņēmējiem, tostarp vietēja līmeņa kultūrpoltikas veidotājiem virzīt sabiedrības ilgtspēju stiprinošas politikas iniciatīvas un mērīt to rezultātus saskaņoti ar globāli pieņemtiem rādītājiem.

1.3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas izstrādes konteksta faktori

Būtiska ietekme uz lēmumu izstrādāt pilsētas vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentu ir vairākiem kontekstuāliem politiskās vides faktoriem: administratīvi teritoriālajai reformai Latvijā¹⁷, kā arī jauna finanšu plānošanas laika ietvara sākumam (2021.–2027.) valsts un ES attīstības plānošanā (daudzgadu finanšu shēma ES¹⁸). Administratīvi teritoriālā reforma nosaka, ka Latvijā pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām būs 42 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā un saskaņā ar jauno “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu”¹⁹ Latvijas teritorija iedalāma valstspilsētu un novadu pašvaldībās, kuru centrā ir novadu pilsētas. No 2021. gada 1. jūlija Jelgavas pilsēta pārtaps par Jelgavas valstspilsētu, bet jaunveidojamais Jelgavas novads apvienos Jelgavas novada pašvaldību un Ozolnieku novada pašvaldību. Likums arī nosaka, ka trim pašreizējām pašvaldībām jāveido gan kopīga attīstības programma, gan Jelgavas pilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam²⁰. Minētais ietekmē KA Programmas ietekmes saikņu mērogu – to paplašinot gan uz Jelgavas novadu, gan uz Ozolnieku novadu kā nozīmīgiem teritoriāli tuviem partneriem kultūrvides veidošanā. Cits nozīmīgs konteksta faktors ir saistīts ar COVID-19 radītajiem efektiem kultūrvidē – gan radot apdraudējumus kultūras un radošajā sektorā nodarbinātajiem, gan veidojot kultūras pakalpojumu pieejamības barjeras, gan būtiski ierobežojot kultūras piedāvājumu.

Šie un citi pilsētas kultūras ekosistēmu ietekmējoši faktori rosināja pilsētas pašvaldību pieņemt lēmumu par vidējā termiņa Jelgavas pilsētas kultūrpoltikas plānošanas dokumenta izstrādi, lai efektīvizētu kultūras resursu izmantošanu pilsētas ilgtspējīgas attīstības sekmēšanā, racionalizētu lēmumu pieņemšanu ar kultūrvides attīstību saistītos jautājumos un attīstītu pierādījumos balstītu politiku pilsētā kopumā.

¹⁵ https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/lv/FTU_3.6.1.pdf, [skatīts 12.04.2021.]

¹⁶ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371562>, [skatīts 13.04.2021.]

¹⁷ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/administrativi-teritoriala-reforma>, [skatīts 30.10.2020.]

¹⁸ Pieejams: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2021-2027_en, [skatīts 31.08.2020.]

¹⁹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315654-administrativo-teritoriju-un-apdzivoto-vietu-likums>, [skatīts 12.04.2021.]

²⁰ Pieejams: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/administrativi-teritoriala-reforma/aktualitates/16612/lemj-par-pilsetas-un-novada-kopigu-teritorijas-attistibas-planosanas-dokumentu-izstradi/>, [skatīts 12.04.2021.]

KA Programmas izstrādes process un struktūra veidota atbilstoši Latvijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes normatīvā regulējuma²¹ prasībām un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izstrādātajiem metodiskajiem norādījumiem “Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām”²².

KA Programma nepieciešama, lai nodrošinātu Jelgavas pilsētas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos definēto ar kultūras attīstību saistīto prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu un uzdevumu pēctecīgu izpildi, tostarp precizējot kultūrpolitikas un darbības rezultātus, kā arī lai noteiktu kultūras aktivitāšu vietu kopējā pilsētas attīstībā. Kultūrpolitikas prioritātes jānosaka arī jaunā plānošanas perioda pilsētas vidējā termiņa un ilgtermiņa teritorijas attīstības dokumentos, par kuru izstrādi Jelgavas pilsētas dome 2021. gada 21. janvārī pieņēmusi lēmumu Nr. 1./1 par Jelgavas valstspilsētas un jaunveidojamā Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2035. gadam izstrādes uzsākšanu un lēmumu Nr. 1/2 par Jelgavas valstspilsētas un jaunveidojamā Jelgavas novada attīstības programmas 2022.–2027. gadam izstrādes uzsākšanu²³.

Līdz KA Programmas izstrādei Jelgavas kultūrpolitikas mērķi, uzdevumi un rīcības noteikti Jelgavas pilsētas vidējā termiņa teritorijas plānošanas dokumentā “Jelgavas attīstības programma 2014.–2020. gadam”²⁴, kur 3. rīcībpolitikas mērķim “Atpazīstams un konkurētspējīgs piedāvājums kultūras, tūrisma un sporta jomās” pakārtots viens uzdevums un sešas rīcības, kas vērstas tieši uz kultūras nozari, proti, uzdevums: Nodrošināt daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras piedāvājumu, ko bija plānots īstenot ar šādām rīcībām: 1. Veicināt aktīvu kultūrdzīvi pilsētā, nodrošinot konkurētspējīgu nacionālas nozīmes attīstības centra kultūras pakalpojumu klāstu un daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas; 2. Pilnveidot un attīstīt kultūras infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi; 3. Saglabāt kultūras mantojumu un radīt nākotnes kultūras mantojumu; 4. Veidot labvēlīgu vidi radošo industriju attīstībai; 5. Paaugstināt speciālistu kvalifikāciju un nodrošināt jaunu speciālistu piesaisti kultūras jomā; 6. Sekmēt sadarbību kultūras jomā kultūras piedāvājuma dažādošanai. KA Programmas rīcības virzienu plānošanā tiks ņemtas vērā šīs iepriekšējā plānošanas periodā plānotās rīcības, lai nodrošinātu politikas pēctecību.

Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes vispārējie mērķi ir:

1. Apzināt un novērtēt pašvaldības rīcībā esošos kultūras nozares un pilsētas kultūrvides resursus, kas ietver gan kultūras nozares institucionālo un organizatorisko resursu, gan kultūras norisēm piemērotas infrastruktūras un materiāli tehniskā nodrošinājuma, gan cilvēkresursu apzināšanu, piedāvājot skaidru redzējumu un risinājumus to efektīvākai izmantošanai;
2. Mērķtiecīgi plānot rīcības un investīcijas, t.sk. pašvaldības budžetu kultūras nozarei;
3. Pamatot visa veida investīciju piesaisti kultūrai un saistītajām nozarēm, t.sk. valsts atbalsta, ārvalstu un vietējās privātās investīcijas;

²¹ Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=175748>; [skatīts 01.09.2020.]

²² Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām. Aktualizētā redakcija (01.2019.) Pieejams: https://drive.google.com/file/d/1hlpfIMtfwhV7CrHi_Xab9c_-mSWBLMNU/view; [skatīts 03.08.2020]

²³ <https://www.jelgava.lv/lv/pasvaldiba/dokumenti/jelgavas-pilsetas-attistibas-planosanas-dokumenti/jelgavas-valstspilsetas-un-jaunveidojama-jelgavas-novada-ilgtspējīgas-attistibas-strategijas-2022-2035-gadam-un-attistibas-programmas-2022-2027-gadam-izstrade/>, [skatīts 15.04.2021.]

²⁴ Jelgavas pilsētas attīstības programma 2014.–2020. gadam. Pieejams: https://www.jelgava.lv/files/2_ap_strategiska_dalarcibas_plans.pdf, 15.lpp., [skatīts 20.03.2021]

4. Sekmēt Jelgavas kultūras aktivitāšu atpazīstamību reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā.

KA Programmas izstrādes specifiskie mērķi ir:

1. Atklāt dokumenta sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem;
2. Veikt Jelgavas kultūrvides pašreizējās situācijas analīzi – attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus; apzinot gan pašvaldības kultūras iestādes, gan nevalstiskā sektora, gan kultūras un radošo industriju operatorus, arī kultūrizglītības un augstākās izglītības iestāžu, kultūras tūrisma, jaunatnes un sporta jomas pārstāvjus, tostarp Jelgavas un Ozolnieku novados;
3. Izstrādāt KA Programmas stratēģisko daļu – vidēja termiņa attīstības prioritātes, rīcības virzienus un pasākumu kopumu, kā arī vidējā termiņā sasniedzamos rezultātus;
4. Sniegt informāciju par Jelgavas pilsētas attīstības programmas 2021.–2027. izstrādes procesu;
5. Izstrādāt rīcības, atbildīgo institūciju un plānoto finansējuma avotu plānu;
6. Raksturot KA Programmas īstenošanas uzraudzības kārtību.

Jelgavas KA Programmas izstrādē tika ņemti vērā **ieteikumi pašvaldībām pasākumu un rīcību plānošanā**, kas iekļauti VARAM izstrādātajās “Vadlīnijās kultūrpolitikas plānošanā”²⁵. Būtiskākie no tiem ir:

- Izvērtēt un pašvaldības politikas plānošanas dokumentos definēt katras kultūras institūcijas lomu un kultūras resursus pašvaldības atpazīstamībai, sociālekonomiskajai attīstībai un daudzveidīgas un kvalitatīvas kultūras, kultūrizglītības pieejamības nodrošināšanā vietējai sabiedrībai.
- Iekļaut uzdevumus, kas ļauj attīstīt starpnozaru sadarbību starp kultūru un izglītību, kultūru un ekonomiku, kultūru un pašvaldības kā teritorijas attīstību; kultūru un sabiedrības integrāciju; kultūru un digitālo vidi.
- Bibliotēku darbības plānošanā ņemt vērā, ka tās ir katras pašvaldības nozīmīgs attīstības un konkurētspējas stiprināšanas resurss, kas nodrošina informācijas pieejamību, formālās, neformālās un mūžizglītības atbalstu, lasīšanas kultūras veidošanu un tradīciju saglabāšanu, kopienas kultūrvēsturiskā mantojuma digitālā satura veidošanu un pieejamību, e-prasmju apguvi un pilnvērtīgu e-pakalpojumu pieejamību. Ievērojot bibliotēku arvien pieaugošo ieguldījumu vietējo kopienu kultūrvides veidošanā un aktuālo mūžizglītības un sociālo problēmu risināšanā, adekvāti jānovērtē un maksimāli jāatbalsta to darbības finansiālie, personāla, informācijas un materiāli tehniskie resursi. Bibliotēku vietu Latvijas bibliotēku sistēmā nosaka akreditācijas procesā, kas ir efektīvs instruments bibliotēku darba kvalitātes, sadarbības un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai.
- Muzeju attīstības un darbības plānošanā jāņem vērā, ka muzejs nav mērķis, bet ir līdzeklis pašvaldības kultūrvēsturiskā mantojuma popularizēšanai un kultūras tūrisma produktu veidošanai. Pašvaldībām ir jāizvērtē, vai tās ir ieinteresētas un spējīgas īstenot visas muzeju pamatfunkcijas, vai tikai daļu no tām. Ja resursu apjoms ir ierobežots, kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un popularizēšana var notikt arī izstāžu, kolekciju u.c. veidos, nepretendējot uz muzeja izveidi pilnā apjomā.

²⁵ Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām. Aktualizētā redakcija (01.2019.) Pieejams: https://drive.google.com/file/d/1hlpfIMtfwhV7CrHi_Xab9c_-mSWBLMNU/view;24.-33.lpp. [skatīts 03.08.2020]

- Nodrošināt mūzikas, mākslas un dejas profesionālās ievirzes izglītības plašu pieejamību, lai sekmētu radošas personības veidošanos, veidotu nacionālas valsts identitāti un uzturētu Dziesmu un deju svētku tradīcijas nepārtrauktību un kvalitāti. Nodrošināt talantu – izcilību atlasī un sekmēt viņu profesionālo virzību un radošo izaugsmi.
- Definēt kultūras namu/centru vietu un lomu vietējās sabiedrības kultūras dzīves attīstībā un Dziesmu un deju svētku procesa nodrošināšanā. Izvērtēt kultūras namu/centru sadarbības ar NVO un privāto sektoru paplašināšanas iespējas. Kultūras centrs savu darbību īsteno patstāvīgi, kā arī sadarbībā ar dažādiem kultūras sektoriem un citām sabiedrībai nozīmīgām darbības jomām. Ir sagatavoti ieteikumi pašvaldības kultūras centru darbībai²⁶, bet tas neizslēdz iespēju, ka pašvaldība attiecīgajam kultūras centram pati nosaka vienu vai vairākus konkrētus darbības virzienus.
- Kultūras mantojumu uztvert kā identitātes, personīgās un kolektīvās atmiņas nesēju, radošuma avotu, ekonomisku vērtību, nodarbinātības veicinātāju, praktiski lietojamu resursu, kā arī starptautiskās konkurences un atpazīstamības instrumentu. Novērtēt kultūras pieminekļu kā resursa lomu pašvaldības sociālekonomiskajā attīstībā, videi draudzīga dzīvesveida popularizēšanā, vietējās kopienas aktivizēšanā un pašvaldības tēla veidošanā, kā arī kultūras tūrisma produktu izstrādāšanā. Jebkurai kultūrvēsturiskai apdzīvotai vietai nepieciešamas plaši izdiskutētas un profesionālā vienprātībā pieņemtas nostādnes kultūrvēsturisko objektu saglabāšanā, jaunu ēku būvniecībā, plānojuma struktūras un publiskās ārtelpas pilnveidošanā, kultūrvēsturiski vērtīgas ainavas saglabāšanā, vietas tēla un silueta attīstībā, ekonomikā, transporta sistēmas attīstībā, dabas un vides aizsardzībā, pārvaldībā, politiskajā un profesionālajā ētikā, ilgtspējīgas attīstības plānošanā un sabiedrības līdzdalībā.
- Attīstīt sadarbību ar NVO un veicināt sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā (padomes/komitejas/darba grupas, publiskās apspriedes u.c.), kā arī saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu izvērtēt atsevišķu uzdevumu deleģēšanas iespējas NVO.
- Sabiedrības iesaistīšanu pašvaldības attīstības programmas izstrādē uzskatīt par veicinošu faktoru, kas problēmas ļauj izvērtēt daudzpusīgāk un piedāvāt mērķētākus risinājumus.

Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma 2021.–2027. gadam ir izstrādāta saskaņā ar visiem **attīstības plānošanai saistošajiem pamatprincipiem**²⁷: ilgtspējīgas attīstības, interešu saskaņotības, līdzdalības, sadarbības, finansiālo iespēju, atklātības, uzraudzības un novērtēšanas, subsidiaritātes, līdzsvarotas attīstības, atklātības, aktualitātes un dokumentu saskaņotības principiem.

Ilgspējīga attīstība. KA Programma ir vērsta uz dinamiskas un daudzveidīgas kultūras dzīves, kultūras mantojuma saglabāšanas, kultūras līdzdalības vienlīdzīgu iespēju, kā arī visu iesaistīto pušu efektīvas komunikācijas ilgtspējīgas attīstības priekšnosacījumu nodrošināšanu Jelgavas pilsētā.

Interešu saskaņotība. KA Programmas izstrādē ņemtas vērā dažādu ieinteresēto pušu kultūras vajadzības un intereses, kas konstatētas esošās situācijas izpētes gaitā, gan izmantojot sekundāros datus. Kā galvenās KA Programmas izstrādē ieinteresētās grupas tika skatītas: (1)

²⁶ <http://www.lnkc.gov.lv/par/sabiedrības-līdzdalība/izstradats-metodiskais-materials-vadlinijas-pasvaldību-kultūras-centru-darbībai/>

²⁷ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5. pants. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=175748>, [skatīts 01.08.2020.]

Jelgavas pilsētas, Jelgavas un Ozolnieku novadu iedzīvotāji: tika identificētas dažādas iedzīvotāju grupas pēc to dzīves vietas, ienākumiem, izglītības, kultūras patēriņa paradumiem un dzīves veida; (2) Jelgavas pilsētas nevalstiskā sektora pārstāvji un uzņēmēji, kas saistīti ar kultūras un radošajām industrijām; (3) Jelgavas pilsētas kultūras iestāžu un organizāciju vadītāji un darbinieki; (4) Jelgavas pilsētas kultūrpolitikas un attīstības politikas veidošanā iesaistītie. Programma pamatota Jelgavas pilsētas iedzīvotāju un NVO interesēs un vajadzībās, kultūras dzīves veidotāju pieredzē un vīzijā un politikas plānotāju priekšstatos.

Līdzdalība. Sabiedrības līdzdalība KA Programmas izstrādē tika nodrošināta saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 970 no 25.08.2009. "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā". 2021. gada februārī un martā notika Jelgavas pilsētas iedzīvotāju aptauja. Programmas mērķi, rīcības virzieni un uzdevumi tika definēti, pamatojoties iedzīvotāju pieredzes izpētē.

Sadarbība. KA Programmas izpildē plānots iesaistīt ne tikai visas Jelgavas pilsētas kultūras organizācijas un kultūras infrastruktūras objektos nodarbinātos, māksliniekus un radošas personas, bet arī izglītības un zinātnes sektora pārstāvjus, sporta un tūrisma nozares pārstāvjus, kultūrvides uzlabošanā ieinteresētos brīvprātīgos, nevalstiskās organizācijas un biedrības, uzņēmējus un citus gan vietēja, gan starptautiska mēroga partnerus.

Finansiālo iespēju princips. KA Programmas izstrādes ietvaros izvērtēti esošie un vidējā termiņā prognozētie pieejamie resursi, un tas ietver piedāvājumu visefektīvākajā veidā sasniegt izvirzīto mērķi, īstenojot rīcības virzieniem atbilstošos uzdevumus un nodrošināt politikas rezultātu izpildi, piedāvājot efektīvākus risinājumus attiecībā uz uzdevumu izpildes izmaksām.

Atklātība. KA Programmas izstrādes process un tā ieviešana paredz atklātību gan attiecībā uz mērķu un uzdevumu izvirzīšanu, gan to izpildi un kontroli.

Uzraudzība un novērtēšana. KA Programmas ieviešanas gaitā tiks nodrošināti tās ieviešanas uzraudzības pasākumi: monitorings, ikgadēju pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātīvajiem rādītājiem, lai konstatētu nepieciešamos labojumus uzdevumos vai plānotajos rezultātos, vai veiktu korekcijas plānotajos resursos. Programma paredz tās starpposma novērtējumu 2024. gada sākumā, lai analizētu 2021., 2022. un 2023. gadā sasniegtos darbības rezultātus un novērtētu mērķa sasniegšanas un uzdevumu izpildes progresu.

Subsidiaritāte. KA Programma ietver tikai tos uzdevumus un pasākumus, kurus nevar īstenot citi – kultūras pārvaldībā hierarhiski augstāk vai zemāk stāvoši kultūras operatori.

Līdzsvarota attīstība. KA Programmas mērķu, rīcības virzienu un uzdevumu plānošanā ņemts vērā gan Jelgavas pilsētas, gan Zemgales plānošanas reģiona, gan valsts kopumā attīstības līmenis, kā arī ievērots balanss starp kultūras un citu pašvaldības politikas virzienu (izglītība, tūrisms u.c.) attīstības vajadzībām.

Aktualitāte. KA Programmas uzdevumu un pasākumu aktualizēšana plānota atbilstoši radikālām izmaiņām pilsētas, reģiona, valsts kultūrpolitikā, tās īstenošanai pieejamajos finanšu un cilvēkresursos, vai citu politiku virzienos, kas ietekmē kultūras kā tautsaimniecības sektora attīstību.

Dokumentu saskaņotības princips. KA Programmas izstrādāta, ņemot vērā saistītos attīstības plānošanas dokumentus: gan ilgtermiņa un vidējā termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, gan vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumentus Latvijā un ES.

2. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes metodoloģija

KA Programmas izstrādes metodoloģija balstīta sākotnējā politikas novērtējuma metodoloģiskajos pamatprincipos, kas noteica gan dokumenta struktūru, gan nepieciešamo datu ieguves un analīzes metodes, un avotus. Dokumenta izstrādes gaitā tika veiktas šādas pētnieciskas darbības:

1. Sekundāro datu apzināšana un analīze.

Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati 2020.–2021. gadam.

Nodarbinātības valsts aģentūras dati 2020. gads.

Jelgavas pilsētas pašvaldības publiskie gada pārskati no 2015. līdz 2019. gadam

Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes (JPPI) “Kultūra” vadības ikgadējiem ziņojumi no 2014. līdz 2020. gadam.

JPPI “Jelgavas reģionālais tūrisma centrs” informācija.

JPPI Jelgavas pilsētas bibliotēkas pārskati no 2015. līdz 2020. gadam

Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums, 2018. gads.

Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā. (SKDS Jelgavas pilsētas iedzīvotāju aptauja, 2021; datu ieguves tehnika: telefonintervija, izlases apjoms 508 respondenti).

Citu institūciju dokumentācija, publiskie gada pārskati.

2. Ar Jelgavas pilsētas un kultūras nozares attīstību saistītu vietēja, nacionāla, ES un starptautiska mēroga politikas un attīstības plānošanas dokumentu analīze.

3. Primāru datu ieguve.

3.1. Kvantitatīvi dati

Elektroniska aptauja. Mērķa grupa: iedzīvotāji, kuri dzīvo, strādā, studē, pavada brīvo laiku vai citu iemeslu dēļ regulāri uzturas Jelgavas pilsētā. Sasniegtā izlase 721 respondenti.

Elektroniska aptauja. Mērķa grupa: Jelgavas pilsētas kultūras sektora pārstāvji. Sasniegtā izlase 63 respondenti.

3.2. Kvalitatīvi dati.

Kvalitatīvās, daļēji strukturētās intervijas. Norises laiks 2021. gada februāris, marts. Mērķa grupas: Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pārstāvji (3), Jelgavas pilsētas pašvaldības domes pārstāvji (3), pilsētas pašvaldības dažādu struktūrvienību pārstāvji (3) dažādu kultūras un radošo industriju jomu pārstāvji, kultūras un tūrisma iestāžu vadītāji (11). Intervijas norisinājās tiešsaistē. Kopējais skaits 20.

Fokusgrupu diskusijas. Norises laiks 2021. gada februāris, marts. Diskusiju skaits: 4 fokusgrupu diskusijas ar kopumā 27 dažādiem Jelgavas pilsētas kultūras pārstāvjiem: kultūrizglītības un izglītības iestāžu pārstāvji (8 dalībnieki) amatierkolektīvu vadītāji (13 dalībnieki); kultūras, mākslas, radošo industriju pārstāvji (6 dalībnieki).

4. SVID analīze

Pamatojoties uz pašreizējās situācijas izpēti un sākotnējā novērtējuma rezultātiem, tika veikta detalizēta analīze. Tika definēti iekšēji un ārēji faktori, kas var palīdzēt pašvaldībai stratēģisko mērķu sasniegšanā (stiprās puses un iespējas), kā arī iekšēji un ārēji faktori, kas izpaužas kā šķēršļi, kas jāpārvar, jāmazina to iedarbība vai ar kuriem jāreķinās (vājās puses un draudi).

Saturiski un strukturāli Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma 2021.–2027. gadam sastāv no **sekojošām sadaļām**:

1. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes pamatojums.

2. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes metodoloģija.
3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021. – 2017. gadam sasaiste ar tiesību normatīvajiem aktiem un attīstības plānošanas dokumentiem.
4. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves esošās situācijas raksturojums
5. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves sākotnējais novērtējums: iesaistīto pušu viedoklis un pieredze
6. Jelgavas pilsētas kultūras nozares SVID analīze
7. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves attīstības ilgtermiņa vīzija, mērķis, prioritātes, problēmas, rīcības virzieni un plānotie politikas rezultāti
8. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.-2027. gadam stratēģiskā daļa. Rīcības plans
9. Rezultātu novērtēšanai sasniedzamie rezultatīvie rādītāji
10. Realizācijas uzraudzības un ietekmes novērtēšana

3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam sasaiste ar tiesību normatīvajiem aktiem un attīstības plānošanas dokumentiem

Pilsētas kultūrpolitikas mērķu un plānoto politikas rezultātu izvirzīšana un sasniegšana paredz konsekventu dažādu līmeņu attīstības plānošanas dokumentu mērķu hierarhijas ievērošanu, kas sekmē saskaņotas rīcības visos politikas veidošanas līmeņos – vietējā, reģionālā, nacionālā, ES un starptautiskā. Minētais pamatos un optimizēs investīciju piesaisti kultūras nozarei nākošajā plānošanas periodā.

Pašvaldības līmeņa kultūrpolitikas veidošanas tiesību normatīvo ietvaru veido virkne tiesību aktu – likumi un Ministru kabineta (MK) noteikumi, kas regulē pašvaldības kompetenci kultūras jomā, kultūras institūciju darbību, atmiņas institūciju (bibliotēkas, muzeji, arhīvi) darbību, materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, nevalstiskā sektora darbību un sabiedrības līdzdalību, kultūrizglītības procesus, pārvaldības un finansējuma procesus u.c.

3.1. Saikne ar tiesību normatīvajiem aktiem

Nozīmīgākie normatīvie akti, kas ir saistoši vietēja līmeņa, tostarp Jelgavas pilsētas kultūrpolitikas veidošanā, uzskaitīti šajā apakšnodaļā.

Pašvaldības kompetenci noteicoši tiesību normatīvie akti:

- Likums “Par pašvaldībām” (15. pantā deleģētā autonomā funkcija rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.)²⁸; likums „Par pašvaldību budžetiem”²⁹.
- Kultūras institūciju likums³⁰. Kultūras institūcijas dibina valsts, pašvaldības vai privāto tiesību subjekti. Šo institūciju darbības pamatmērķis ir kultūras vērtību radīšana, izplatīšana vai saglabāšana. 13. pants: Pašvaldības savas kompetences un likumos paredzētajos ietvaros ir tiesīgas noteikt pašu dibināto kultūras institūciju darbības formas un pamatu. 20. pants: Pašvaldību kultūras institūciju direktorus ieceļ amatā un atbrīvo no amata attiecīgā pašvaldība. 24. pants par pašvaldību kultūras institūciju finansēšanas kārtību. 28. pants: Valsts vai pašvaldību kultūras institūciju īpašumā vai valdījumā esošais nekustamais īpašums nav ieķīlājams, ne arī kādā citā veidā apgrūtināms.

Atmiņas institūciju darbību regulējošie tiesību normatīvie akti:

- Bibliotēku likums³¹. 6. pants: Bibliotēkas dibināšana, reorganizēšana un likvidēšana (3) Pašvaldības bibliotēku dibina, reorganizē un likvidē attiecīgā pašvaldība, ņemot vērā Latvijas Bibliotēku padomes atzinumu. 7. pants: Bibliotēku juridiskais statuss (2) Pašvaldības bibliotēka ir pašvaldības izveidota iestāde vai tās struktūrvienība, kuras valdījumā atrodas bibliotēkas krājums. 9. pants: Bibliotēku akreditācija. 29. pants: Valsts un pašvaldību uzdevumi bibliotēku jomā.

²⁸ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/57255-par-pasvaldibam>

²⁹ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?mode=DOC&id=34703>

³⁰ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=51520>

³¹ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>

- 2001. gada 7. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 355 „Vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi”³².
- 2001. gada 25. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi”³³.
- 2001. gada 14. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību”³⁴.
- 2006. gada 29. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 709 „Bibliotēku akreditācijas noteikumi”³⁵.
- Muzeju likums 8. pants: Publisko muzeju dibināšanas, reorganizācijas un likvidācijas kārtība; 9. pants: Muzeju akreditācija un reģistrācija; 11. pants: Muzeju vadība; 12¹. pants: Reģionālais muzejs; 13. pants: Nacionālais krājums; 14. pants: Valsts muzeju un pašvaldību muzeju finansēšana; 16. pants: Informācija par kultūras mantojuma objektiem.³⁶
- 2006. gada 27. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr. 532 „Muzeju akreditācijas noteikumi”³⁷.
- 2006. gada 21. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 956 „Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu”³⁸.
- Arhīvu likums³⁹.

Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu regulējošie tiesību normatīvie akti:

- Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 5. pants: Valsts pārvalde kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā; 7. pants: Īpašuma tiesības uz kultūras pieminekļiem; 4. nodaļa (20.–25. pants)⁴⁰.
- Grozījumi likumā par kultūras pieminekļu aizsardzību⁴¹.
- Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums 2. panta 2. daļa: Pašvaldību līdzdalība sakrālā mantojuma uzturēšanā un finansēšanā⁴².
- Dziesmu un deju svētku likums⁴³.

Kultūrizglītību pašvaldībās regulē:

- Izglītības likums 60. pants: Izglītības iestāžu finansēšanas kārtība⁴⁴.
- 2017. gada 29. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 508 „Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas”⁴⁵.

³² Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=33429&mode=>

³³ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=54230&from=off>

³⁴ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241&from=off>

³⁵ Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=142695>

³⁶ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=124955>

³⁷ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=138894>

³⁸ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=148769>

³⁹ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=205971>

⁴⁰ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/72551-par-kulturas-piemineklu-aizsardzibu>

⁴¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/299316-grozijumi-likuma-par-kulturas-piemineklu-aizsardzibu>

⁴² Kultūras pieminekļu aizsardzības jomu kopumā regulē 27 likumi, 31 MK noteikumi, 7 konvencijas, kas ir pieejami: <http://mantojums.lv/lv/normativie-akti/>

⁴³ Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/111203-dziesmu-un-deju-svetku-likums>

⁴⁴ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=50759>

⁴⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/293180-kartiba-kada-valsts-finanseprofesionalas-ievirzes-sporta-izglitibas-programmas>

- 2011. gada 27. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 1035 „Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes mākslas, mūzikas un dejas izglītības programmas”⁴⁶.
- 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 831 „Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes, eksaminācijas centrus un citas Izglītības likumā noteiktās institūcijas, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts augstskolu vidējās izglītības iestāžu, valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību”⁴⁷.

Nevalstiskā sektora darbību un sabiedrības līdzdalību pašvaldību kultūrpolitikas veidošanā regulē:

- Valsts pārvaldes iekārtas likums V nodaļa: Atsevišķu pārvaldes uzdevumu deleģēšana⁴⁸.
- Biedrību un nodibinājumu likums⁴⁹.
- Sabiedriskā labuma organizāciju likums⁵⁰.
- 2009. gada 25. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”⁵¹.
- 2014. gada 2. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”⁵².

3.2. Saikne ar attīstības plānošanas dokumentiem

KA Programma izstrādāta ciešā hierarhiskā sasaistē ar **ES, nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī izstrādātajiem attīstības un politikas plānošanas dokumentiem**. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam vieta attīstības plānošanas sistēmas hierarhiskajā struktūrā ir atspoguļota 1. tabulā. Attēlā ievietoti tikai tie ES, nacionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumenti, kuriem ir tieša hierarhiska saistība ar KA Programmu

⁴⁶ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=242201>

⁴⁷ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=287602>

⁴⁸ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=63545>

⁴⁹ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=81050>

⁵⁰ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90822>

⁵¹ Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=197033>

⁵² Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=270934>

1. tabula: Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam vieta attīstības plānošanas sistēmas hierarhiskajā struktūrā

Dokumenta terminējums ⁵³	ES līmeņa	Nacionālā/valsts līmeņa	Reģionāla līmeņa	Vietējā līmeņa
Ilgtermiņa attīstības un politikas plānošanas dokumenti		Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam jeb „Latvija2030” [*] 	Zemgales plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam	Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.–2020. gadam
Vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumenti		Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam [*] 	Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.–2027. 1. redakcija	Jelgavas pilsētas attīstības programma 2014.–2020. gadam [*]
Vidēja termiņa kultūrp politikas plānošanas dokumenti	ES programma „Radošā Eiropa 2021.–2027.” ^{**}	Kultūrp politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (2021. gada aprīlī vēl saskaņošanas procesā) ^{**}		Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma 2021.–2027. gadam
* Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ** Politikas plānošanas dokumenti				

3.2.1. Programmas saikne ar ilgtermiņa un vidējā termiņa nacionālajiem/valsts līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam⁵⁴

“Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam” (“Latvija2030”) ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Dokumentā definētā pirmā prioritāte ir “Kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana”, kas paredz sekojoša mērķa sasniegšanu: “Saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt

⁵³ Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likuma 8. pantu attīstību plāno ilgtermiņā (līdz 25 gadiem), vidējā termiņā (līdz septiņiem gadiem) un īstermiņā (līdz trim gadiem). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/175748-attistibas-planosanas-sistemas-likums> [skatīts 05.03.2021.]

⁵⁴ Pieejams: http://www.pkc.gov.lv/images/LV2030/Latvija_2030.pdf [skatīts 05.03.2021.]

piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi". Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmā veidota idejiska sasaiste ar abiem šī mērķa prioritārajiem rīcības virzieniem (1) piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšana un (2) radošas sabiedrības veidošana. Tiešā veidā rīcības virzieniem atbilst KA Programmas 2. rīcības virziens: **“Kultūrvide kā jaunrades, inovāciju un starpnozarju sadarbībā balstītu eksperimentu attīstības resurss”** un 5. rīcības virziens **“Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana”**. Programmas saturs pēc būtības, tās mērķis un uzdevumi ir formulēti pakārtoti šai Latvijas valsts ilgtermiņa stratēģiskajai prioritātei un pašvaldības kompetencei.

Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam⁵⁵

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (apstiprināts LR Saeimas plenārsēdē 2020. gada 2. jūlijā, NAP2027) veidots kā “Latvija2030” ieviešanas plāns vidējā termiņā, kas salāgots ar valsts budžeta iespējām un prognozējamo līdzfinansējumu no ES fondiem 2021.–2027. gada plānošanas periodam. NAP2027 struktūru nosaka četri stratēģiskie mērķi, sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. NAP2027 stratēģiskie mērķi ir vienlīdzīgas iespējas, produktivitāte un ienākumi, sociālā uzticēšanās un reģionālā attīstība. Ar kultūras attīstību saistītus aspektus satur gandrīz katra no NAP2027 prioritātēm: 1) Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki; 2) Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei; 3) Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība; 4) Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība; 5) Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei; 6) Vienota, droša un atvērta sabiedrība.

Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas mērķis un 5. rīcības virziens **“Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana”** vistiešākajā veidā ir saistīts ar NAP2027 rīcības virziena “Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs” mērķi (Kultūras un fizisko aktivitāšu pieejamība visiem, paaugstinot Latvijas sabiedrības dzīves kvalitāti) un uzdevumiem. Arī KA Programmas politikas rezultāti definēti, lai veidotu savietojamību ar NAP2027 plānotajiem darbības rezultātiem, proti, virzoties uz mājsaimniecību izdevumu palielināšanu kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējā patēriņa izdevumiem; palielinot kultūras pasākumu apmeklējumu skaitu gadā uz 100 iedzīvotājiem; palielinot dalībnieku skaitu mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos kultūras centros, kā arī palielinot ārvalstu vairākdienu ceļotāju Latvijā kopējos izdevumus.

3.2.2. Programmas saikne ar ilgtermiņa un vidējā termiņa reģionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015.–2030. gadam⁵⁶ kā viens no reģiona specializācijas virzieniem definēts “Tūrisms un amatniecība”. Stratēģijā uzsvērts, ka līdzās reģiona ainavām un kultūrvidēi, ūdeņiem, dabas objektiem un parkiem, daudzveidīgajam materiālās un nemateriālās kultūras mantojumam, kultūras pasākumiem un aktīvās atpūtas piedāvājumam arvien nozīmīgāku lomu sāk ieņemt Zemgales tūrisma, amatniecības un vietējo ražotāju piedāvājums⁵⁷. Stratēģijā kopumā akcentēta amatniecības un radošo industriju attīstība, kas veido nozīmīgu kultūras nozares attīstības dimensiju. KA Programmā šo attīstības virzienu plānots īstenot ar **2. rīcības virziena “Kultūrvide kā jaunrades, inovāciju un starpnozarju sadarbībā balstītu eksperimentu attīstības resurss”** uzdevumu palīdzību. Stratēģijā iekļautas arī “Vadlīnijas dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma

⁵⁵ Pieejams: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/20121220_NAP2020%20apstiprinats%20Saeima_4.pdf

⁵⁶ Pieejams: <https://www.zemgale.lv/attistibas-planosana/planosanas-dokumenti/category/34-zpr-ilgtspejigas-attistibas-strategija-2015-2030>, [skatīts 15.04.2021.]

⁵⁷ Pieejams: <https://www.zemgale.lv/attistibas-planosana/planosanas-dokumenti/category/34-zpr-ilgtspejigas-attistibas-strategija-2015-2030>, [skatīts 15.04.2021.]

saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai” (Sekmēt dabas ainavu saglabāšanu, atjaunošanu un rekultivāciju, saglabāt bioloģisko daudzveidību; veicināt ainavu, kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai; veicināt kultūras mantojuma pieejamību, popularizēt tradicionālos materiālus, tradīcijas, ekoloģiskās vērtības; veicināt informācijas pieejamību par dabas ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību, to ekonomisko nozīmi, saglabāšanas un uzlabošanas iespējām; veidot un attīstīt jaunas kultūrvēsturiskās vērtības; dokumentēt nemateriālo kultūras mantojumu). Šīm vadlīnijām atbilst Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027 **3. rīcības virziens “Kultūras un dabas mantojuma adaptīva izmantošana pilsētas un reģiona attīstībā”**, kas veido tiešu saikni ar Stratēģijā rekomendēto.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.–2027. Projekts⁵⁸

KA Programmas izstrādes laikā notiek arī Zemgales plānošanas reģiona vidējā termiņa plānošanas dokumenta izstrāde. Dokumenta projektā plānots, ka viena no reģiona deviņām attīstības prioritātēm būs “Kultūrvide un identitāte, aktīvas kopienas”. Prioritāte Programmas projektā ir izvērsti raksturota. Tā paredz piecus rīcības virzienus, kuriem ir saikne ar Jelgavas kultūras attīstības programmas rīcības virzieniem. Atbilstība norādīta iekavās.

RV 7.1. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana (saikne ar KA Programmas RV3)

RV 7.2. Kultūras daudzveidības un kultūrtelpu dažādības stiprināšana (saikne ar KA Programmas RV1)

RV 7.3. Kultūras un radošo industriju attīstība (saikne ar KA Programmas RV2)

RV 7.4. Iesaistoša kultūrvide (saikne ar KA Programmas RV5)

RV 7.5. Aktīvas un iekļaujošas kopienas, kapacitāte, sadarbība (saikne ar KA Programmas RV5)

3.2.3. Programmas saikne ar vidējā termiņa nacionālā līmeņa kultūrpolitikas plānošanas dokumentiem

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam šobrīd vēl ir izstrādes stadijā. Par kultūrpolitikas 2021.–2027. gadam mērķi ir izvirzīta ilgtspējīga un sabiedrībai pieejama kultūra cilvēka izaugsmei un nacionālas valsts attīstībai. Dokumenta publiskās apspriešanas procesos akcentēts, ka tuvākajā laikā, tai skaitā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, tiks meklētas reģionālo kultūras iestāžu tīkla optimizācijas iespējas, veidojot jaunas sinerģijas gan starp kultūras iestādēm, gan starp citu nozaru iestādēm, piemēram, uzticot valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru funkciju īstenošanu bibliotēkām. Vienlaikus kultūras pakalpojumu pieejamība un kvalitāte, kā arī kultūras mantojuma resursi, var tikt izmantoti reģionu konkurētspējas paaugstināšanai un palielināt reģiona pievilcību, paaugstinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un piesaistot tūrisma plūsmas. Galvenais nacionāla līmeņa kultūrpolitikas fokuss būs vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana visiem Latvijas iedzīvotājiem un valstspiederīgajiem attiecībā uz kultūras pakalpojumu pieejamību un līdzdalības iespējām kultūras procesos, tādējādi atbalstot Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam izvirzītos izaugsmes virzienus – vienlīdzīgas tiesības visiem, dzīves kvalitātes pieaugums, zināšanu sabiedrības attīstība un atbildīga Latvijas izaugsme. Kā divas papildu prioritātes kultūrpolitikā 2021.–2027. gadam noteikta priekšnoteikumu radīšana kultūras nozaru ilgtspējīgai attīstībai un kultūrizglītības sistēmas stiprināšana. Pamatnostādņu projektā⁵⁹ definēti četri rīcības virzieni,

⁵⁸ Pieejams: <https://www.zemgale.lv/attistibas-planosana/zpr-attistibas-programma-2021-2027-projekts>, [skatīts 15.04.2021.]

⁵⁹ Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/13169>, [skatīts 04.03.2021.]

kas šobrīd ir saskaņošanas procesā: 1. Kultūras resursu pieejamība; 2. Sabiedrības līdzdalība kultūras procesos; 3. Kultūras procesu attīstība; 4. Kultūrizglītība.

Šobrīd spēkā esošās **Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”**⁶⁰ ir vienīgais nacionāla līmeņa vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokuments, tā virsmērķis ir “Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam”. Politikas virsmērķa sasniegšanai pamatnostādnēs noteiktas četras prioritātes:

1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos; 2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība; 3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas; 4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība. KA Programmas mērķis un rīcības virzieni konceptuāli ir saskaņoti ar visām pamatnostādņu prioritātēm, konkrētu saikni veidojot ar ceturtais prioritātes mērķi: “Veicināt lokālajā kultūrā un radošumā balstītu reģionālo izaugsmi un kvalitatīvas dzīves telpas attīstību, nodrošinot kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu pieejamību ikvienam iedzīvotājam” un tā pirmajiem diviem rīcības virzieniem.

3.2.4. Programmas saikne ar vidējā termiņa vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem

Jelgavas pilsētas attīstības programmas 2014.–2020. gadam⁶¹ stratēģisko mērķu formulējumā kultūra kā atslēgas vārds netiek izmantota, kaut viens no trijiem pilsētas specializācijas virzieniem ir saistīts ar izglītības, kultūras, tūrisma un sporta jomas attīstību. Programmā ir definētas sešas rīcībpolitikas, un 3. rīcībpolitika ir vērsta uz kultūras nozari: “veidot pilnvērtīgu kultūras un sporta vidi, kas veicina līdzdalību, sadarbību, izcilību un radošās izpausmes, un daudzveidīgu atpūtas un tūrisma piedāvājumu”. Šī rīcībpolitika paredz nacionālas nozīmes attīstības centra kultūras un sporta pakalpojumu klāsta nodrošināšanu; kultūras, sporta, dabas, ūdens, industriālā tūrisma un kompleksu tūrisma produktu piedāvājuma attīstību; kultūras, atpūtas, sporta un tūrisma infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes modernizāciju un attīstību; kultūras mantojuma, t.sk. nemateriālā, saglabāšanu, nākotnes kultūras mantojuma radīšanu; brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanu; labvēlīgas vides veidošanu radošo industriju attīstībai; pilsētas identitātes un tēla veidošanu un popularizēšanu (mārketingu); kvalificētu kultūras un sporta speciālistu piesaisti un kvalifikācijas paaugstināšanu. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmā tiek respektēts un pēctecīgi turpināts skatījums uz kultūras nozares attīstību tās sinerģijā ar citiem pilsētas attīstības resursiem – izglītības un zinātnes sektoru, tūrismu un sportu, kā arī vides un tehnoloģiju jomu. Tas izpaužas gan KA Programmas mērķī, gan rīcības virzienos (skatīt RV2, RV3, RV6).

Precīzāka sasaiste nodrošināma, izstrādājot nākošā termiņa Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtermiņa attīstības stratēģiju (2022.-2035.) un vidējā termiņa attīstības programmu (2022.-2027.)

Secināms, ka Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma izstrādāta ciešā pēctecīgā sasaistē ar iepriekšējā plānošanas periodā īstenotajiem plānošanas dokumentiem Jelgavas pilsētas un Zemgales reģiona attīstībā, kā arī valsts kultūrpolitikā. Kultūras nozīme Jelgavas attīstībā tiek skatīta ciešā sinerģijā ar izglītības, tūrisma, sporta un vides jomas attīstību, kas potenciāli var kalpot kā inegrēts resurss inovācijām un pilsētas izaugsmei.

⁶⁰ Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>; [skatīts 04.03.2021.]

⁶¹ Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pasvaldiba/dokumenti/jelgavas-pilsetas-attistibas-planosanas-dokumenti/jelgavas-pilsetas-attistibas-programma-2014-2020-gadam/>, 15.lpp. [skatīts 04.03.2021.]

4. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves esošās situācijas raksturojums

4.1. Jelgavas pilsētas vispārējs raksturojums

Kultūras dzīves attīstību noteiktā teritorijā nosaka un ietekmē dažādi apstākļi – gan tādi, kas ir tieši saistīti ar kultūras un mākslinieciskās jaunrades procesiem, gan tādi, kas veido šo procesu kontekstu. Kā svarīgākos Jelgavas pilsētas kultūrvides kontekstuālos faktoros raksturosīm Jelgavas pilsētas kultūrvēsturiski-teritoriālos, sociāli demogrāfiskos faktoros, pilsētvides raksturojumu un pilsētas zīmolu.

4.1.1. Pilsētas attīstības teritoriālais un kultūrvēsturiskais konteksts

Jelgava ir ceturtnā lielākā Latvijas pilsēta pēc iedzīvotāju skaita, piektā – pēc teritorijas platības un vienīgā republikas nozīmes pilsēta, kas atrodas Zemgales kultūrvēsturiskajā teritorijā. Saskaņā ar Administratīvi teritoriālās reformas likumu⁶² pēc 2021. gada pašvaldības vēlēšanām, Jelgava iegūs valstspilsētas statusu. Jelgavas pilsēta nodrošina apkārtējo novadu iedzīvotājiem administratīvās un pārvaldes funkcijas, pilsētā atrodas Jelgavas novada centrālā administratīvā pārvalde, un Jelgavas pilsētas attīstība ļoti lielā mērā ietekmē arī apkārtējo novadu kopējo attīstību, tai skaitā, arī iedzīvotāju dzīves veidu un dzīves kvalitāti. Pateicoties Jelgavas pilsētas izdevīgajai ģeogrāfiskās atrašanās vietai un infrastruktūrai, Jelgava ir kļuvusi par starptautiskas un nacionāla nozīmes transporta koridoru. **Jelgavas pilsētas daudzpusīgā attīstība ir saistīta ar ekonomikas, izglītības, veselības, kultūras, sporta, zinātnes, lauksaimniecības un industriālās ražošanas jomu izaugsmi.**

Jelgavas pilsētas platība ir 60,56 km²⁶³ (no kuriem – 2,72 km² ir ūdens platības – 1,62 km² – parki – 12,64 km² – meži), pilsēta atrodas 43 km no republikas galvaspilsētas Rīgas. Pilsētas reljefu un ainavu veido Zemgales līdzenums, Lielupe un tās atteka Driksa jeb Driksna. Jelgavas pilsētas apkaimes teritorijas veido divi novadi – Jelgavas novads, Lielupes abos krastos, ar kopējo platību 1 317,9 m² un 13 pagastiem: Eleja, Glūda, Jaunsvirlaukas, Kalnciems, Lielplatone, Līvbērze, Platone, Sesava, Svēte, Vilce, Valgunde, Vircava un Zaļenieki. Otrs novads Zemgalē, kas ir piegulošs Jelgavas pilsētai, ir Ozolnieku novads ar kopējo platību 286,2 m² ar trīs pagastiem: Ozolnieki, Cena un Salgale.

Sākot no 15. gadsimta līdz mūsdienām, Jelgava ir Zemgales kultūretnogrāfiskā novada lielākā un nozīmīgākā pilsēta ar unikālu kultūrvēsturi Zemgales reģiona un Latvijas vēsturisko notikumu attīstībā. Jelgavas mājaslapa sniedz informāciju, ka 13. gadsimta vidū pēc Livonijas ordeņa mestra Konrāda no Mandernas pavēles uzcēla krustnešu pili uz Garās salas Upmales zemē jeb seno zemgaļu zemē, Lielupes baseinā, izveidojot krusta karotāju atbalsta punktu cīņai ar zemgaļiem. **Mītavas (*Mytowe*) pils uzcelšana 1265. gadā, kas ir Zemgales galvenā pils uz Lielupes salas, tiek uzskatīta par Jelgavas pilsētas dibināšanas brīdi**⁶⁴. “Mītava” ir Jelgavas pilsētas vēsturiskais nosaukums, kura vārdu mūsdienās ir mantojusi mūzikas, kultūras un mākslas brīvdabas koncertzāle, kas atrodas uz Pasta salas, Jelgavas pilsētas centrā. “Mītava” ir latviskas izcelsmes vārds, kas apzīmē mīšanas jeb maiņas vietu. “Mītavas” nosaukuma nozīme tiek interpretēta arī kā satikšanās vieta, ņemot vērā Jelgavas pilsētas vēsturisko ģeogrāfiskās atrašanās vietu.

⁶² 13. Saeima. *Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums*. Pieejams:

<http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=462/Lp13> [skatīts 20.04.2021.]

⁶³ Centrālās statistikas pārvaldes dati uz 2021. gada sākumu.

⁶⁴ Jelgava.lv. *Vēsture*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/pilseta/vesture-1/vesture/> [skatīts 20.04.2021.]

Muzeja mājaslapa sniedz informāciju, ka **pilsētas tiesības Jelgava ieguva 1573. gadā**⁶⁵, un ilgu laiku bija Kurzemes un Zemgales hercogistes galvenā rezidences vieta. 1775. gadā Jelgavā nodibināja akadēmisko ģimnāziju jeb "Pētera akadēmiju" (*Academia Petrina*)⁶⁶. Šobrīd ēkā atrodas Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs (Ģ. Eliasa Jelgavas VMM).

Napoleona Krievijas kampaņas laikā, 1812. gadā, Jelgavu okupēja Napoleona armija⁶⁷. Taču pēc kara beigām Jelgavas pilsēta izveidojās par nozīmīgu satiksmes mezglu pie Krievijas impērijas rietumu robežas. Uz Rīgu regulāri sāka kursēt diližansi un Lielupes upju tvaikonis. 1868. gadā atklāja Rīga-Jelgava dzelzceļa līniju, ko izbūvēja līdz pat Mažeķiem (1873. gadā). Reizē ar dzelzceļa infrastruktūras attīstību notika strauja Jelgavas pilsētas industrializācija⁶⁸. Jelgavas pilsētas sasniedzamības uzlabošana, reģionālās attīstības sekmēšana un iedzīvotāju mobilitātes veicināšana ir viena no Jelgavas pilsētas attīstības stratēģijas prioritātēm, ar mērķi stiprināt Jelgavas pilsētas, kā reģiona virzītājspēka lomu, attīstot izglītības, zinātnes, ražošanas un loģistikas potenciālu.

1895. gadā Jelgavā advokāta, vēlāk pirmā Valsts prezidenta J. Čakstes vadībā, notika IV Vispārīgie latviešu Dziesmu svētki, kas ir vienīgie Dziesmu svētki, kas notikuši ārpus Rīgas⁶⁹. Dziesmu un mūzikas svētki, kā tos dēvēja, pateicoties kuplajam dziedātāju (pieteicās ap 5 208 dalībnieku, piedalījās mazliet vairāk par 3 000) skaitam un ap 170 lauku mūziķiem, norisinājās svētku ēkā netālu no Jelgavas dzelzceļa stacijas (ēka celta pēc arhitekta Konstantīna Pēksēna projekta), kas tolaik tika atzīta par lielāko koka konstrukciju pasaulē. Visos trīs koncertos piedalījās, tam laikam nozīmīgs klausītāju skaits, ap 45 000 klausītāju⁷⁰.

1919. gadā Bermontiādes laikā bijušajā Kurzemes hercogu rezidencē, Jelgavas pilī, atradās Rietumkrievijas Brīvprātīgo armijas galvenā mītne, kas pirms armija atkāpšanās tika nodedzināta⁷¹. Arhitekta Frančesko Bartolomeo Rastrelli (1700.–1771. gadā.) celtā pils⁷² ir viena no retajām Kurzemes un Zemgales hercogistes galvaspilsētas pērlēm, kas ir atjaunota sākotnējā izskatā pēc Jelgavas sagraušanas Otrā Pasaules karā. Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) mājaslapa sniedz informāciju, ka 1919. gada 28. septembra Jelgavas pils ēkā svinīgi atklāta Latvijas Augstskola, ko četrus gadus vēlāk pārdēvēja par Latvijas Universitāti⁷³. Saskaņā ar LLU satversmes informāciju, 1936. gada 26. jūlijā Ministru kabinets pieņēma lēmumu pārcelt uz Jelgavu Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultāti, tā izveidojot jaunu augstskolu – Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju, liekot pamatus tagadējai LLU⁷⁴. Vieni no plašākajiem atjaunošanas darbiem pilī notika 2020. gadā⁷⁵, kad ēkai tika uzlabota energoefektivitāte un draudzīgums videi. LLU ir ceturrtā lielākā Latvijas Republikas augstākās izglītības un zinātnes iestāde (pēc izglītojamo skaita, 2020.g.)⁷⁶, kas vienīgā Latvijā

⁶⁵ Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs. Pieejams: <http://jvmm.lv/index.php/lasitava/50-fakti-jelgavas-vesture/50-fakti-jelgavas-vesture> [skatīts 14.04.2021.]

⁶⁶ Turpat.

⁶⁷ Turpat.

⁶⁸ Turpat.

⁶⁹ Mazvēsīte, Daiga (2018). *Goda mielasts, apdziedāšana un noslēguma balle: IV Dziesmu svētki Jelgavā*. Latvijas Sabiedriskie Mediji. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/dziesmu-un-deju-svetki/goda-mielasts-apdziedasana-un-nosleguma-balle-iv-dziesmu-svetki-jelgava.a278039/> [skatīts 14.04.2021.]

⁷⁰ Turpat.

⁷¹ Jelgavas pils. *Jelgavas pils vēsture*. Pieejams: <https://www.jelgavaspils.lv/lv/jelgavas-pils/pils-vesture> [skatīts 14.04.2021.]

⁷² Turpat.

⁷³ Latvijas Lauksaimniecības universitāte. *Vēsture*. Pieejams: <https://www.llu.lv/lv/vesture> [skatīts 14.04.2021.]

⁷⁴ Likumi. *Par Latvijas Lauksaimniecības universitātes Satversmi*. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/46865-par-latvijas-lauksaimniecibas-universitates-satversmi> [skatīts 14.04.2021.]

⁷⁵ Jelgavas pils. *Atjaunošanas darbi Jelgavas pilī*. Pieejams: <https://www.jelgavaspils.lv/lv/jelgavas-pils/atjaunosanas-darbi-jelgavas-pili> [skatīts 14.04.2021.]

⁷⁶ Centrālās statistikas pārvaldes dati uz 2021. gada sākumu. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/izglitiba-kultura-zinatne/augstaka-izglitiba/8095-augstakas-izglitibas-iestades?themeCode=IG> [skatīts 14.04.2021.]

piedāvā iegūt augstāko izglītību lauksaimniecības, veterinārmedicīnas, pārtikas tehnoloģiju, meža un kokapstrādes, ainavu arhitektūras, hidrobūvju, kā arī atsevišķās mehānikas jomās.

Otrā pasaules kara darbību rezultātā tika iznīcināta ap 90% Jelgavas pilsētas kultūrvēsturiskās apbūves, kas būtiski ietekmē gan kultūras mantojumā balstītu kultūras produktu piedāvājumu mūsdienu Jelgavā, gan pilsētas publiskās telpas kultūrvides iezīmes⁷⁷.

Šodien Jelgavas pilsēta ir pazīstama kā dinamisks, zinātnē un pētniecībā balstīts ekonomisks attīstības centrs ar plašām izglītības iespējām, labvēlīgu sociālo vidi un aktīvu kultūras un sporta dzīvi. Attīstot kultūrvidi Jelgavas pilsētā, jāņem vērā **vēsturiski-politiskie apstākļi** (nozīmīgā loma Zemgales reģiona attīstībā vēsturiski, valstspilsēta, nacionālas nozīmes attīstības centrs Zemgales reģionā), **teritoriālais aspekts** (nozīmīgs vietējā un starptautiskā sauszemes, dzelzceļa, potenciāli, gaisa un ūdens transporta infrastruktūras centrs), **īpašās dabas vērtības** (pilsētu šķērso Lielupe, Lielupes palienas pļavas) un **augstais zinātnes, inovāciju, pētniecības un izglītības potenciāls**, kas sniedz unikālu ilgtspējīgas attīstības stimulu reģiona un valsts attīstībai kopumā – attīstot Jelgavas pilsētvidi kā kvalitatīvu dzīves un darba vietu, ar pieejamu, daudzveidīgu pakalpojumu klāstu, kas tiek nodrošināts pilsētas un tās apkārtnējo teritoriju iedzīvotājiem.

4.1.2. Jelgavas pilsētvides raksturojums

Saskaņā ar Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģiju 2007.–2020. gadam, Jelgavas pilsētas apbūves struktūra ir raksturojama kā monocentriska ar radiālu ielu tīklojumu⁷⁸. Ir plānota Jelgavas pilsētas centra telpiskās un funkcionālās nozīmes stiprināšana, veidojot to pa galvenajām attīstības asīm – Zemgales prospektu, Akadēmijas ielu un Pasta ielu. Prioritāri attīstāmās teritorijas ir Hercoga Jēkaba laukums, skvērs aiz Kultūras nama, kvartāls starp Mātera, Svētes un Pasta ielām.⁷⁹ Kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanai iedzīvotājiem dzīvojamās teritorijas ir sadalītas savrupmāju, mazstāvu un daudzstāvu apbūves zonās. Mazstāvu apbūves teritorijas, galvenokārt veido vēsturiskā apbūve pilsētas centra tuvumā un jaunveidojamās pārejas zonas no savrupmāju apbūves uz daudzstāvu dzīvojamo apbūvi.⁸⁰ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2007.-2020. gadam ir minēts, ka esošajām daudzstāvu dzīvojamām teritorijām (gan ēkām, gan iekšpagalmiem) jānodrošina revitalizācija – jāveic ēku pilna energoefektīva renovācija, iekšpagalmu publiskās infrastruktūras un rekreācijas zonu atjaunošana.⁸¹

Jelgavas pilsētas ainavai ir raksturīga industriālās, kultūrvēsturiskās vides un dabas sinerģija. Pilsētā ir 10 publiski pieejamas vides telpas, t.sk. seši parki: **Jelgavas pils parks** (atrodas Pils salā, unikāls ar dižkokiem un Pils teātra ēkas artefaktiem), **Stacijas parks** (atrodas vairāki pieminekļi, piemiņas zīmes: Lāčplēša piemineklis, balts piemiņas krusts sarkanā terora upuriem 1919. gadā, Otrā pasaules kara laika bumbu patvertnes), **Raiņa parks** (teritorijā atrodas Jelgavas Bērnu un jaunatnes centrs “Junda”, tēlnieka Kārļa Zemdegas veidotais Raiņa krūšutēls), **Alunāna parks** (parks izveidots bijušo Jāņa kapu vietā, atrodas A. Alunāna un J. Mātera piemineklis), **Uzvaras parks** (parks ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis “Villa Medem” dārza daļa, atrodas piemiņas akmens “Dziesmu vainags”, brīvdabas koncertu vieta) un **Valdekas parks**.⁸² Pilsētā ir izveidota **Svētbirze** – koku stādījumi, kas aizsākti 1936. gadā un šobrīd ir kļuvusi par Jelgavas represēto un viņu tuvinieku pulcēšanās vietu represiju upuru piemiņas pasākumos⁸³. Savukārt ar leģendām apvītā **Mīlestības aleja**, 19. gs. piemineklis, ir iecienīta jelgavnieku pastaigu vieta. **Skvērs Mātera ielā** un **Hercoga Jēkaba laukums** ir ne

⁷⁷ Jelgavas pilsētas mājaslapa. *Vēsture*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/pilseta/vesture-1/vesture/> [skatīts 14.04.2021.]

⁷⁸ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.-2020. gadam

⁷⁹ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.-2020. gadam

⁸⁰ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.-2020. gadam

⁸¹ Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.-2020. gadam

⁸² Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. *Apskates objekti*. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

⁸³ Turpat.

tikai vēsturiskas, viduslaiku pilsētas apbūves mantojums, bet arī aktīvas kultūrtelpas, kur tiek organizēti dažādi pasākumi, koncerti un tirdziņi. Bez jau atzīmētajiem pieminekļiem un piemiņas zīmēm, Jelgavas pilsētā ir vairāki augstvērtīgi mākslas un vides objekti un skulptūras. Piemēram, **skulptūra – strūklaka “Jelgavas students”** (autors: tēlnieks K. Īle), vides objekts **“Laika rats 100”** – veltījums Latvijas simtgadei (autors: tēlnieks K. Īle), **piemiņas zīme – veltījums dziedātājai N. Bumbierei** (autors: tēlnieks K. Īle)⁸⁴, 2019. gadā atjaunots **kultūrvēsturiskais piemineklis K.L. Tečam** (atrodas Mīlestības alejā)⁸⁵ un **šamota skulptūru parks** Pasta salā (mākslinieciskais vad.: A. Djačenko). Pateicoties bagātīgajam vides un mākslas objektu klāstam, 2021. gadā ir izveidots pastaigu maršruts “Jelgava – skulptūru pilsēta”, kas ir pieejama kājāmgājējiem un velosipēdistiem.⁸⁶ Jelgavas pilsētvidi raksturo Lielupes dabas ainava, teritorija, kas ir pieejama jelgavniekiem un pilsētas visiem – **Svētes palienes pļavas, Lielupes palienes pļavas** (aizsargājama dabas teritorija), **Pils sala** un **Langervaldes mežs**⁸⁷. Dabas teritorijas ir apmeklētājiem ērti pieejamas, labiekārtotas, izveidotas laipas, koka skatu tornis Pils salā, no kura var vērot savvaļas zirgu, putnu un upes palienes pļavu bioloģisko daudzveidību.

4.1.3. Jelgavas pilsētas iedzīvotāju sociāli demogrāfiskā struktūra

Jelgavas iedzīvotāju skaits 2020. gadā bija 60 564 iedzīvotāji⁸⁸. 21 784 darba vietās nodarbināti aptuveni 55% pilsētas iedzīvotāji un 45% apkārtējo teritoriju iedzīvotāji.⁸⁹ Iedzīvotāju skaits Jelgavā ir salīdzinoši stabils.

2. tabula: Iedzīvotāju skaits Jelgavas pilsētā salīdzinājumā ar citām Zemgales reģiona pilsētām⁹⁰

Nr.p.k.	Pilsēta	2018. gads ⁹¹	2019. gads ⁹²	2020. gads ⁹³
1.	Jelgava	60 804	60 798 (↓)	60 564 (↓)
2.	Bauska	8 838	8 664 (↓)	10 430 (↑)
3.	Dobele	9 575	9 452 (↓)	9 371 (↓)
4.	Olaine	11 222	11 090 (↓)	10 941 (↓)
5.	Tukums	18 436	18 320 (↓)	18 154 (↓)
6.	Aizkraukle	7 436	7 428 (↓)	7 462 (↑)
7.	Jēkabpils	23 500	23 336 (↓)	23 138 (↓)

Pēc etniskā sastāva Jelgavas pilsētā dzīvo 59,7% latvieši, 26,5% – krievi, 5,5% – baltkrievi, 2,4% – ukraiņi, 1,8% – poļi, 1,4% – lietuvieši, 0,8% – romi un 2,1% citu etnisko grupu iedzīvotāji.⁹⁴ Jelgavas pilsētā reģistrētais bezdarba līmenis ir 4,9% jeb 1 669 darba

⁸⁴ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. *Apskates objekti*. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

⁸⁵ Jelgava.lv. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta> [skatīts 14.04.2021.]

⁸⁶ Turpat.

⁸⁷ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. *Apskates objekti*. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

⁸⁸ Centrālās statistikas pārvaldes dati uz 2020. gada sākumu.

⁸⁹ Jelgavas pilsētas pašvaldības mājaslapas dati: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/sabiedriba/>

⁹⁰ PMLP dati uz 01.01.2021.

⁹¹ PMLP dati uz 01.01.2019.

⁹² PMLP dati uz 01.01.2020.

⁹³ PMLP dati uz 01.01.2021.

⁹⁴ Jelgavas pilsētas pašvaldības mājaslapas dati: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/sabiedriba/>

ņēmēji, kas ir zemāks par reģistrēto bezdarba līmeni Zemgales reģionā (7,7%)⁹⁵ un valstī (8,8%) kopumā.⁹⁶ Bezdarbnieku skaits visās vecuma grupās kopumā ir diezgan vienmērīgs, taču vecuma grupās no 30–34 gadu vecuma (234 cilvēki) un 35–39 gadu vecuma (202 cilvēki, tāds pats skaits ir arī 55–59 gadu vecumā) ir palielināts, salīdzinoši ar citām Jelgavas pilsētas darba ņēmēju vecuma grupām. Skatoties pēc izglītības līmeņa, tad augstāko bezdarbnieku skaitu sastāda darba ņēmēji ar profesionālu izglītību (544 cilvēki) un vispārējo vidējo izglītību (434 cilvēki). 49% no darba ņēmējiem saņem mēneša darba algu, kas ir virs 700 EUR bruto summas.

Jelgavas pilsētas iedzīvotāju novecošanas dinamika ir salīdzinoši augsta: ap 61% pilsētas iedzīvotāju ir vecumā no 55–65+, īpaši darbspējas vecumā (7 315 jelgavnieku 55–64 gadu vecumā). Sabiedrības novecošana un iedzīvotāju skaita samazināšanās, īpaši darbspējas vecumā, izraisa darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvara samazināšanos, tāpēc rodas jauni izaicinājumi ekonomiskās izaugsmes un ilgtspējīgas sociālās politikas nodrošināšanai. Galvenie izaicinājumi Jelgavas pilsētas attīstībā ir saistīti ar jauniešu un darbspējas vecuma senioru integrāciju darba tirgū, jaunu darbavietu radīšanu pilsētā, darbaspēka pārkvalifikāciju un spēju nodrošināt visaptverošu mūžizglītības programmu klāstu. Galvenie izaicinājumi ir iedzīvotāju novecošanās, Rīgas tuvums, kas aizvilkina cilvēkus labākas dzīves meklējumos un konkurē ar Jelgavas darba un dzīves vietas piedāvājumu. Savukārt citu novadu iedzīvotāji var izskatīt Jelgavu kā potenciālu dzīves vietu.

Kultūras piedāvājuma attīstības kontekstā jāņem vērā vairāki sociāli-demogrāfiskie faktori. Lai arī bezdarba līmenis ir salīdzinoši zems un līdz ar to varētu pieņemt, ka potenciāli iedzīvotājiem ir spēja patērēt maksas kultūras piedāvājumu, tomēr būtisks faktors ir tas, ka **daudzi pilsētas iedzīvotāji nestrādā uz vietas Jelgavā, līdz ar to tas nosaka viņu brīvā laika pavadīšanas paradumus.** Tāpat jāņem vērā vairākas mērķgrupas, kam būtu jāpievērš uzmanība, attīstot kultūras piedāvājumu un līdzdalības iespējas – **salīdzinoši lielais iedzīvotāju īpatsvars, kas runā krievu valodā, kā arī arvien pieaugošais senioru īpatsvars.**

4.1.4. Pilsētas simbolika

Kopš 2012. gada Jelgavas pilsētas galvenie simboli ir Jelgavas pilsētas karogs un ģerbonis. Karogs ir apstiprināts 1938. gada 28. oktobrī un kā Jelgavas simbols ir klātesošs visos pilsētas svētku gājienos un pilsētas pasākumos. Savukārt ģerbonis apstiprināts 1925. gada 31. oktobrī; 2007. gadā izstrādāts pilsētas logotips – aļņa galvas siluets ar “Jelgava” nosaukumu. Karoga krāsu pamatā ir vēsturiskie Kurzemes un Zemgales hercogistes ģerboņa toņi. Pilsētas logotips un sauklis “Jelgava – pilsēta izaugsmei!” 2012. gada 20. martā reģistrēts Latvijas Republikas Patentu valdē. Jelgava ir vienīgā Latvijas pilsēta, kuras ģerbonī heraldiski attēlots arī valsts mazais ģerbonis un arī vienīgā pilsēta, bez galvaspilsētas Rīgas, kurai ir savs lielais pilsētas ģerbonis. Jelgavas pilsētas logotipā attēlotā aļņa lielie un žuburainie ragi simbolizē pilsētas daudzpusīgo vēsturisko vērtību un pieredzi. Savukārt saukļa asociāciju dimensijas ir Jelgavas pilsētas piedāvātās iespējas – ikvienam atrast jomu, kurā tas vēlas darboties, apgūt zināšanas un profesionāli attīstīties – “pilsēta sniedz izaugsmi iedzīvotājiem, sākot no bērnudārza un beidzot ar mūžizglītības iespējām senioriem. Katram ir iespēja augt līdz ar pilsētu, kā arī dot savu ieguldījumu pilsētas labā.”⁹⁷

⁹⁵ Nodarbinātības valsts aģentūras dati uz 2020. gada 31. decembri

⁹⁶ Centrālās statistikas pārvaldes dati uz 2021. gada sākumu

⁹⁷ Jelgava.lv. *Jelgavas pilsētas sauklis*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/pilseta/Simbolika/jelgavas-pilsetas-sauklis/> [skatīts 11.04.2021]

1. attēls: Jelgavas pilsētas logotips ar saukli

Jelgavas pilsētas simbolika un tās pielietojums ir pieņemts ar Jelgavas pilsētas pašvaldības 2017. gada 23. marta saistošiem noteikumiem Nr. 17-8. Simbolikas izmantošanas vadlīnijas ir pieejamas pilsētas pašvaldības mājaslapā ar mērķi nodrošināt precīzu simbolikas pielietojumu. 2020. gadā par godu Jelgavas pilsētas 755. gadadienai, ir izveidota pilsētas īstermiņa 755. gadu jubilejas identitāte un logotips. Logotipa vizuālais vadmotīvs ir svētku lentas pilsētas karoga krāsās, kas kustībā veido pilsētas siluetu un jubilejas zīmi “755”. Pilsētas simbolu vizuālo redzamību nodrošina arī to grafisko elementu izmantošana dažādu pilsētas pašvaldības pakļautības iestāžu simbolos. Pārsvārā dominē sporta komandu un izglītības iestāžu simbolika ar aļņa galvas siluetu un krāsu toņu motīviem, piemēram, futbola klubs “Jelgava”, Jelgavas ledus sporta skola un hokeja komanda “Zemgale/LLU” logotipi.

4.2. Kultūras pārvaldība un finansējums

Par Jelgavas pilsētas kultūrpolitikas veidošanu atbild **Jelgavas pilsētas dome un konkrēti – Izglītības, kultūras un sporta komiteja (ar pieciem deputātiem), kā arī Domes priekšsēdētāja vietnieks sociālo lietu, veselības aizsardzības, kultūras, izglītības un sporta jautājumu programmā.** Pašvaldības izpilddirektoram ir pakļautas vairākas Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes (JPPI) – Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs, Jelgavas pilsētas bibliotēka (JPB) un “Kultūra”, kā arī vairākas ar kultūras jomu saistītās iestādes – Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (ZRKAC), Jelgavas reģionālais tūrisma centrs (JRTC), Sporta servisa centrs, Jelgavas izglītības pārvalde (JIP), kuras pakļautībā ir arī kultūrizglītības iestāde Jelgavas Mākslas skola.

Jelgavas pilsētas pašvaldības budžetā atpūtai, kultūrai un reliģijai 2019. gadā tika novirzīti 7,6% jeb 7 909 412 *euro* no kopējiem pašvaldības pamatbudžeta izdevumiem. Gan proporcionāli, gan finansiālā izteiksmē tas ir mazāk nekā iepriekšējos gados (11,8% – 2018.gadā jeb 10 641 421 *euro*; 9,8% – 2017.gadā; 9,5% – 2016.gadā; 8,7% – 2015.gadā)⁹⁸.

Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomei saskaņā ar nolikumu⁹⁹ ir trīs galvenie uzdevumi: 1) realizēt kultūras politiku un vērtēt kultūras procesu norisi pilsētā; 2) apstiprināt pašvaldības dotācijas sadalīšanas kārtību Jelgavas pilsētas māksliniecišķiem kolektīviem; 3) izvērtēt Kultūras padomei iesniegtos projektus un lemt par pašvaldības dotācijas piešķiršanu. Kultūras padomi deviņu cilvēku sastāvā apstiprina pilsētas pašvaldības Dome un tās priekšsēdētājs ir Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks. Kultūras padomē pārstāvētas galvenās pašvaldības kultūras iestādes vai struktūrvienības: “Kultūra”, Ģ. Eliasa Jelgavas VMM, JPB, JIP, Sabiedrības integrācijas pārvalde (SIP), kā arī Jelgavas Mākslinieku biedrība un LLU Studentu kluba pārstāvis.

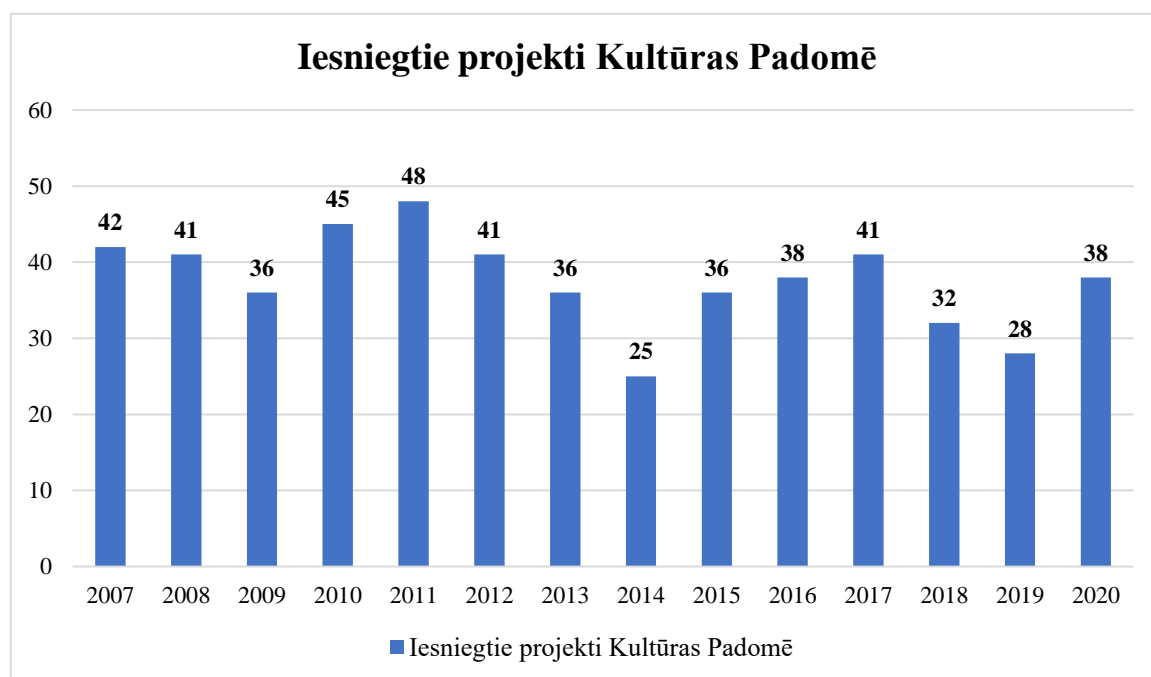
⁹⁸ Jelgavas pilsētas pašvaldības gada publiskie pārskati.

⁹⁹ Jelgavas pilsētas pašvaldības kultūras padomes nolikums (apstiprināts ar Jelgavas pilsētas domes 19.12.2013. lēmumu nr. 16/9).

Lai veicinātu mākslas un kultūras tradīciju iedzīvināšanu pilsētas kultūrvidē, sabiedrības iesaistīšanu kultūras dzīvē, apzinātu un saglabātu kultūras mantojumu un atbalstītu jaunrades procesus¹⁰⁰, katru gadu Kultūras padome izsludina **kultūras pasākumu projektu konkursu(s)**. Kultūras projektus finansiālam atbalstam var iesniegt gan juridiskas, gan fiziskas personas. Kopš 2007. gada Kultūras padomei izskatīšanai ir iesniegti 527 projekti, no tiem atbalstīti 368 projekti; finansējums ir šajā laika posmā dubultojies. Finansējums tiek sadalīts starp vidēji 30 projektiem ik gadu, atbalsta summas veido no 250 līdz 1500 eiro.

Kultūras padomes atbalstīto projektu statistika no 2007.– 2020. gadam¹⁰¹

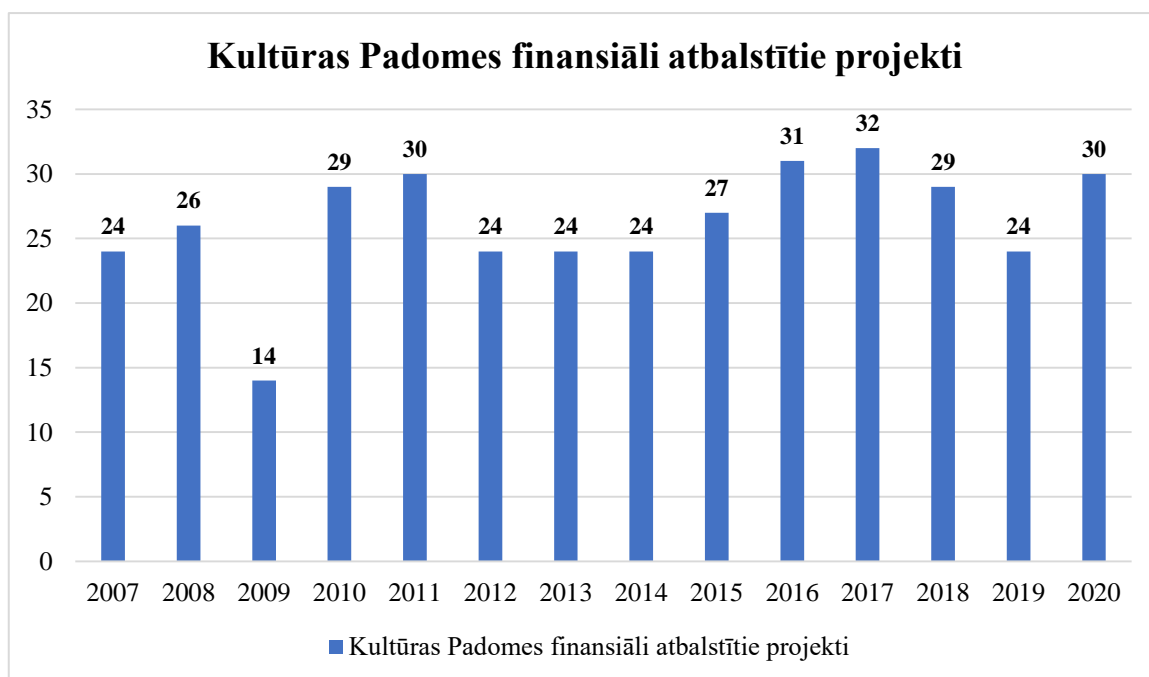
1. grafiks: Iesniegtie projekti Kultūras Padomē

¹⁰⁰ Jelgavas pilsētas pašvaldības kultūras padomes nolikums (apstiprināts ar Jelgavas pilsētas domes 19.12.2013. lēmumu nr.16/9).

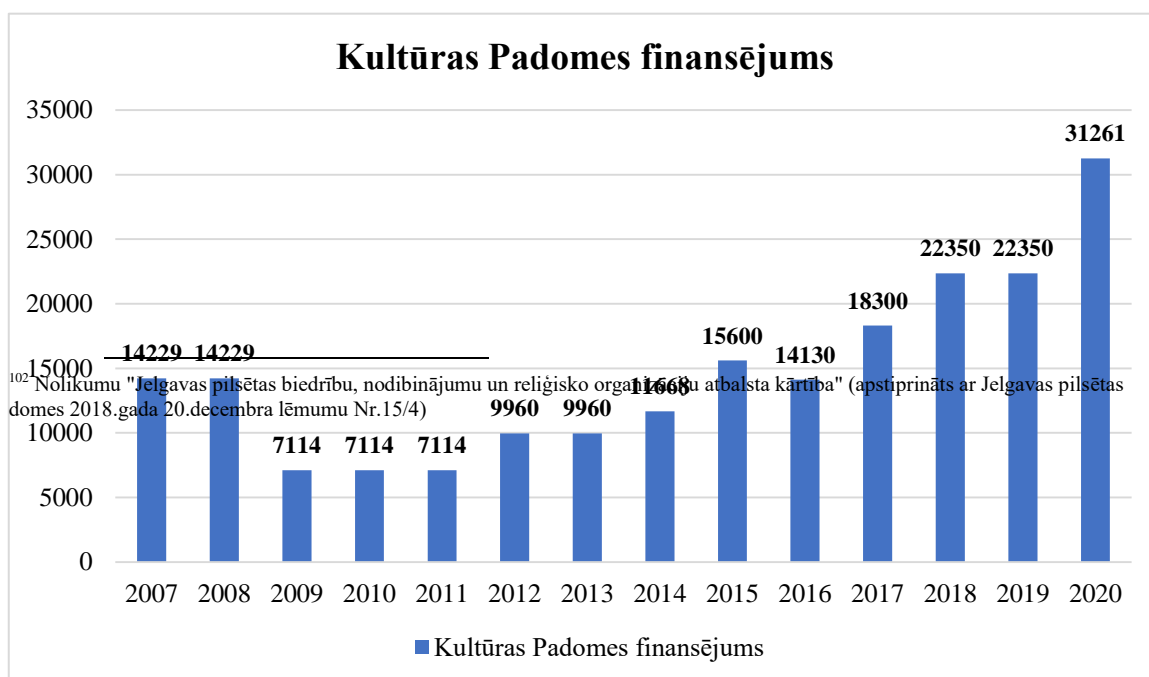
¹⁰¹ "Kultūra" vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

2. grafiks: Kultūras padomes finansiāli atbalstītie projekti

3. grafiks: Kultūras Padomes finansējums

Nevalstiskajām organizācijām kopš 2018. gada pieejams arī finansējums **projektu konkursa "Jelgavas pilsētas biedrību, nodibinājumu un reliģisko organizāciju atbalsts"** ietvaros¹⁰². Konkursa mērķis ir sekmēt iedzīvotāju aktivitāti un iesaistīšanos Jelgavas pilsētas attīstības, kultūras un sociālo jautājumu risināšanā, veicināt iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību, tradīciju saglabāšanos un sadarbību starp Jelgavas pilsētas pašvaldību un biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskajām organizācijām, kas darbojas Jelgavas pilsētas teritorijā. Konkursā līdzekļus piešķir: 1) sabiedriski nozīmīgu pasākumu organizēšanai un projektu realizēšanai Jelgavas pilsētā; 2) nevalstisko organizāciju telpu remontam, remonta materiālu un pamatlīdzekļu iegādei (aprīkojums, biroja mēbeles), kas nepieciešami nevalstiskās organizācijas darbības nodrošināšanai; 3) administratīvajiem izdevumiem, kas nepieciešami nevalstiskās organizācijas darbības nodrošināšanai; 4) sociālo programmu īstenošanai; 5) nevalstisko

organizāciju pašdarbības kolektīvu darbības nodrošināšanai.

2021. gadā šī konkursa ietvaros projektiem piešķirti 100 000 eiro, 2020. gadā 132 509 eiro – tai skaitā arī projektiem, kas saistīti ar kultūrvides attīstību¹⁰³.

4.3. Starptautiskā sadarbība

Jelgavas pilsētas pašvaldība ir 2021. gadā ir uzstādījusi ambiciozus mērķus starptautiskā mēroga kultūras aktivitāšu attīstīšanai – gatavo pieteikumu dalībai konkursā “Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027”¹⁰⁴. Šajā apakšnodaļā raksturosim līdzšinējās pašvaldības iestrādes starptautiskās sadarbības jomā.

Jelgavas pilsētas pašvaldības ir noslēgusi 14 sadraudzības līgumus¹⁰⁵ ar dažādām Eiropas, Āzijas un Latīņamerikas valstīm. Sadraudzības līgumi paredz sadarbību daudzpusīgās jomās, sākot ar pieredzes apmaiņu sociālās, kultūras un citās jomās, un beidzot ar līdzdalību un atbalstu sadarbības projektos dažādās jomās.

3. tabula: Sadraudzības pilsētu, valstu un sadarbības satura apkopojums¹⁰⁶

Nr.p.k.	Sadarbības uzsākšanas gads	Pilsēta	Valsts	Sadarbības saturs	Izveidotās/pārņemtās iniciatīvas, pieredze
1.	2016. gads	Komo (Como)	Itālija	Sadarbība profesionālu skolu apmaiņas programmās, “Erasmus+”	Pēc pieredzes apmaiņas, audzēkņi saņem starptautisku prakses apliecinājumu
2.	2007. gads	Novaodesa (Novu Odessa)	Brazīlija	Atbalsta sniegšana uzņēmumiem, valsts iestādēm, lai veicinātu abu valstu kultūras un vēstures izpratni	Apmaiņas koncerttūres
3.	2007. gads	Riejmalmezona (Rueil-Malmaison)	Francija	Sadarbība civilās aizsardzības, krīzes pārvaldības, pilsētas infrastruktūra, zinātnes, tehnoloģiju, kultūras, sporta, veselības aprūpes, cilvēkresursu, uzņēmējdarbības jomās	Cieša sadarbība profesionālā izglītībā (metālapstrāde), ekonomiskā sadarbība – produktu pārdošana Ziemassvētku tirdziņos
4.	2007. gads	Ivanofrankivska (Ivano-Frankivsk)	Ukraina	Sadarbība investīciju projektu izstrādē un īstenošanā,	Nometnes ukraiņu bērniem, profesionālas izglītības pieredzes

¹⁰³ Informācija no Jelgavas pašvaldības mājas lapas.

¹⁰⁴ Lēmums “Par Jelgavas pilsētas dalību konkursā “Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027”” (pieņemts Jelgavas pilsētas domē 21.01.2021.)

¹⁰⁵ Jelgava.lv. *Sadraudzības pilsētas*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/pilseta/sadraudzibas-pilsetas/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁰⁶ Jelgava.lv. *Sadraudzības pilsētas*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pilseta/pilseta/sadraudzibas-pilsetas/> [skatīts 14.04.2021.]

				kultūras, mākslas, izglītības, veselības aizsardzības, tūrisma un sporta jomā	projekti
5.	2006. gads	Magadana	Krievija	Sadarbība kultūras, izglītības, ekonomikas, tūrisma, zinātnes, sociālās politikas un sporta jomā	Abu pilsētu mākslinieki vairākus gadus piedalās Ledus skulptūru festivālos, LLU izveidotas 2 budžeta vietas pārtikas tehnoloģiju studentiem no Magadānas
6.	2004. gads	Hellefoša (Hallefors)	Zviedrija	Sadarbība pilsētvides attīstībā, tūrisma, kultūras un sociālajā jomā	Jelgavas tūrisma nozares attīstība, tūrisma produktu veidošana un speciālistu apmācības
7.	2003. gads	Baranaviči (Baranavichy)	Baltkrievija	Sadarbība rūpniecības, tirdzniecības, kultūras, pašvaldības, humanitārā izglītības un sporta jomā	Vismaz 1x divos gados Jelgavā uzstājas Baranaviču amatiermākslas kolektīvi
8.	2002. gads	Alkāmo (Alcamo)	Itālija	Sociālās, kultūras jomas pieredzes apmaiņa, sadarbība projektu realizēšanā	Uzņēmējdarbības pieredzes apmaiņa, tīklošanās
9.	2000. gads	Naka	Zviedrija	Pieredzes apmaiņa pašvaldības, vides izglītības, kultūras, sporta, atkarības vielu profilakses jomās	Organizācijas "Vecāki Jelgavai" nodibināšana un pieredze jauniešu veselības, profilaktisku programmu realizēšanā
10.	2000. gads	Sjiņjina (Hsin Ying)	Taivāna	Sadarbība mākslas un kultūras jomās	Viedo tehnoloģiju pieredze
11.	1994. gads	Bjalistoka (Bialystok)	Polija	Sadarbība kultūras, mākslas, zinātnes, izglītības, sporta un tūrisma jomās	Sadraudzības pilsētu fotoizstādes, pieredzes apmaiņa Radošuma festivālā, u.c.
12.	1992. gads	Velje	Dānija	Sadarbība izglītības jomā un	Jelgavā izveidota Vienas pieturas

				pieredzes apmaiņa starp pašvaldību darbiniekiem	aģentūra (klientu apkalpošanas centrs), vasaras nometnes bērnu audzēkņiem, u.c.
13.	1960. gads	Šauli (Siauliai)	Lietuva	Sadarbība izglītības, kultūras, sporta, sociālās labklājības, atkarības vielu profilakses un vides izpratnes, risku pārvaldes jomās	Latvijas-Lietuvas pārrobežu projektu īstenošana, publisko pakalpojumu attīstīšana, vieskoncerti, u.c.
14.	1957. gads	Pērnavā (Parnu)	Igaunija	Visintensīvākā ir sadarbība kultūras jomā	Mākslinieku kopizstādes, vieskoncerti, profesionālo skolu pieredzes apmaiņa

Jelgavas pilsētas mājaslapa sniedz informāciju par ilggadīgu un daudzpusīgu starptautisko sadarbību kultūrvides un kvalitatīva mūzikas koncertu piedāvājuma veidošanā, ko paredz Jelgavas profesionālo kolektīvu sadarbība ar sadraudzības pilsētu profesionālajiem klasiskās mūzikas un kameramūzikas kolektīviem: Pärnu City Orchestra (Igaunija), Šiauliai Big Band (Lietuva), Vejle Symphony Orchestra (Dānija), Nacka Big Band (Zviedrija), Białystok Symphony Orchestra (Polija) un citiem kolektīviem¹⁰⁷.

Otra nozīmīga starptautiska sadarbības joma ir tradicionālo Ledus un Smilšu festivālu organizēšana. Skulptūru veidošanā tiek uzaicināti teju 30 pasaulē atzīti tēlnieki no vairākām valstīm. Lai paplašinātu profesionālās mākslas ekspozīcijas telpu ar jauniem oriģināldarbiem, 2011. gadā tika organizēts pirmais Starptautiskais tēlniecības festivāls “Otrā elpa”¹⁰⁸.

Jelgava katru gadu uzņem un organizē starptautiskus tautas deju festivālus, koru koncertus, mākslas simpozijus, piemēram, Baltijas sadraudzības pilsētu keramikas simpozijus. 2014. gadā norisinājās 14 starptautiski pasākumi, t.sk. tautas mākslas kolektīvu apmaiņa braucieni un koncerti sadraudzības pilsētās. 2015. gadā – 12 starptautiskas nozīmes pasākumi, 2017. gadā – 10 pasākumi¹⁰⁹. 2020. gadā Jelgavā norisinājās Starptautiskais festivāls “Europeada 2020”, koru un vokālo ansambļu konkurss “Šiauliu Cantat” un Stasis Šimkus 22. starptautiskais koru konkurss¹¹⁰. Jelgavnieki ir piedalījušies starptautiskos festivālos arī digitālā vidē, piemēram, Starptautiskajā deju festivālā “Festidanza” (Peru) un deju konkursā “Dorina Oancea” (Rumānijā). Amatierkolektīvi regulāri piedalās festivālos, konkursos un pasākumos Polijā, Lietuvā, Igaunijā, Ungārijā, Gruzijā, Albānijā, Norvēģijā, Šveicē, Meksikā, Indonēzijā un citās pasaules valstīs¹¹¹.

¹⁰⁷ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” mājaslapa. Pieejams: <https://kultura.jelgava.lv/index.php/> [skatīts 18.04.2021.]

¹⁰⁸ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” mājaslapa. Pieejams: <https://kultura.jelgava.lv/index.php/> [skatītis 18.04.2021.]

¹⁰⁹ “Kultūra” vadības gada ziņojumu informācija

¹¹⁰ “Kultūra” vadības gada ziņojumu informācija

¹¹¹ “Kultūra” vadības gada ziņojumu informācija

4.4. Kultūras piedāvājuma un līdzdalības nodrošināšana

Kultūras un mākslas aktuālo procesu nodrošināšanā un piedāvājuma veidošanā Jelgavā dominējošā loma ir vienai, konsolidētai pašvaldības kultūras organizācijai – JPPI “Kultūra”. Nevalstisko organizāciju un radošo industriju uzņēmumu darbība aprakstīta 4.6. apakšnodaļā.

4.4.1. JPPI “Kultūra”

JPPI „Kultūra” īsteno pašvaldības kompetenci kultūras darba organizācijā, tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanā, tautas mākslas jaunrades attīstībā un kultūras politikas realizācijā saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, Jelgavas pilsētas domes lēmumiem un uz Domes apstiprināta nolikuma pamata¹¹².

“Kultūra” ir dibināta 2002. gada janvārī, reorganizējot un apvienojot kultūras centru, divus kultūras namus un brīvdabas estrādi. JPPI „Kultūra” ir patstāvīgas juridiskas personas tiesības. 2021. gadā “Kultūra” pārvaldījumā ir vairākas struktūrvienības: Jelgavas pilsētas kultūras nams, kultūras nams “Rota”, deju centrs “Cukurfabrika”, brīvdabas koncertzāle “Mītava”, brīvdabas estrāde Uzvaras parkā un ēka Jāņa Čakstes bulvārī 17. Iestādes darbinieku komandu veido iestādes pamatdarbības, administrācijas, attīstības plānošanas un projektu vadības, saimniecības un atsevišķi, struktūrvienību: deju centra un brīvdabas koncertzāles vadītāji un to pakļautībā esošie darbinieki.

JPPI “Kultūra” vīzija ir “Jelgava – pilsēta, kur ikvienam pieejama plaša kultūras norišu daudzveidība, kur jelgavniekiem un pilsētas viesiem tiek piedāvāts plašs un kvalitatīvs pašvaldības kultūras pasākumu un notikumu klāsts.”¹¹³

Saskaņā ar nolikumu¹¹⁴ tās funkcijas ir:

- veidot, koordinēt, plānot un organizēt daudzveidīgu vietējās, valsts un starptautiskās nozīmes kultūras un mākslas pakalpojumu klāstu un nodrošināt tā pieejamību plašai sabiedrībai;
- radīt, saglabāt un popularizēt kultūras vērtības, sekmēt sabiedrības radošo iniciatīvu un jaunrades procesu attīstību;
- veicināt vietējā kultūras mantojuma apzināšanu, saglabāšanu un sekmēt tā dzīvotspēju;
- izstrādāt kultūras attīstības stratēģiju un koordinēt tās realizāciju;
- koordinēt pašdarbības kolektīvu un kultūras pasākumu organizatorisko un konsultatīvo darbu;
- veicināt profesionālās mākslas pieejamību.

Savukārt tās darbības galvenie uzdevumi ietver kultūras dzīves plānošanu, organizēšanu un koordinēšanu Jelgavas pilsētā; atbildību par nemateriālā kultūras mantojuma attīstību, visa mēroga izklaides, kultūras un mākslas projektu organizēšanu, kultūras infrastruktūras uzturēšanu, kā arī gan amatiermākslas, gan divu profesionālo kolektīvu (“Jelgavas bigbends” un “Jelgavas Kamerorķestris”) darbības koordinēšanu. Ņemot vērā, ka tās pārraudzībā ir lielākā daļa no kultūras norisēm pieejamām telpām pilsētā, kā arī tās kapacitāti organizēt dažāda mēroga pasākumus, “Kultūra” ir izvirzījusies par vienu no svarīgākajām kultūras organizācijām pilsētā.

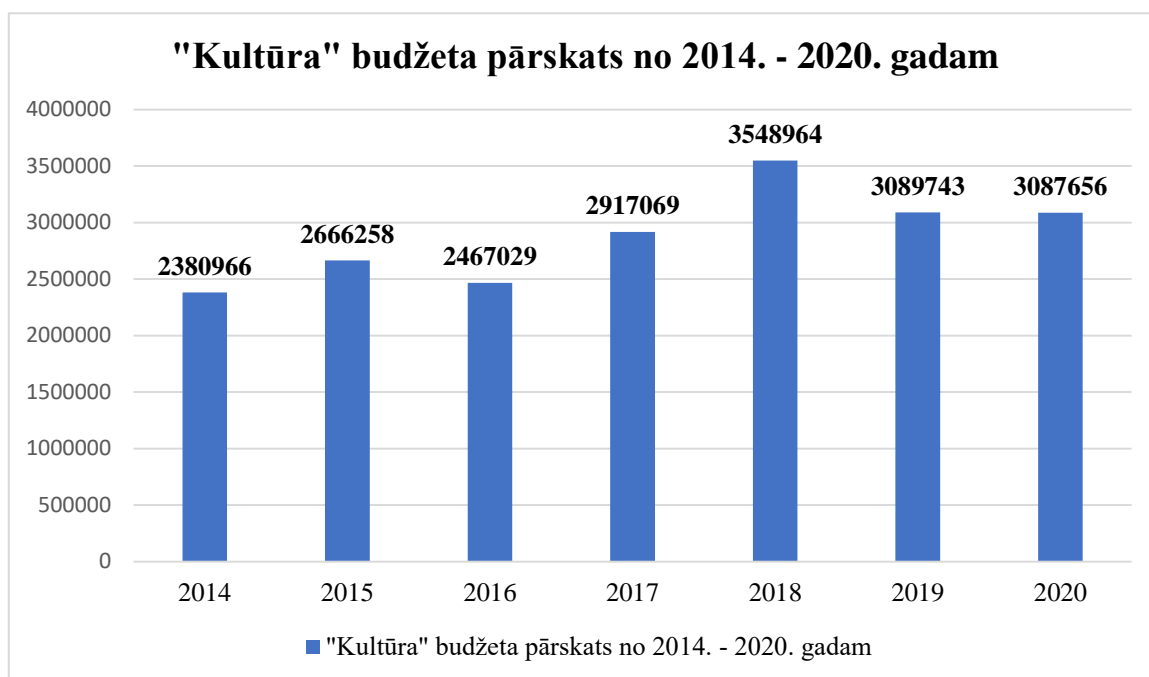
¹¹² Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” nolikums (apstiprināts ar Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. lēmumu Nr. 15/10).

¹¹³ “Kultūra” mājaslapā publicētais saturs. Pieejams: <https://kultura.jelgava.lv/content/par-iestadi>, skatīts 10.04.2021.

¹¹⁴ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” nolikums (apstiprināts ar Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. lēmumu Nr. 15/10).

“Kultūra” budžeta pārskats laika posmā no 2014. līdz 2020. gadam sniegts 3. tabulā.

4. grafiks: “Kultūra” budžeta pārskats no 2014.– 2020. gadam, EUR¹¹⁵

“Kultūra” finansējuma mainīgo dinamiku nosaka vairāki faktori: ikgadējais pašvaldības budžets kultūrai; spēja piesaistīt ārējo finansējumu – no Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF), Kultūras ministrijas (KM), Valsts reģionālās attīstības aģentūras (VRAA), Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) un Zemgales plānošanas reģiona (ZPR); papildu aktivitātes; vispārēju izmaksu izmaiņas un pieaugums valstī kopumā, piemēram, mākslinieku atlīdzības un tehnisko resursu izmaksas u.tml.

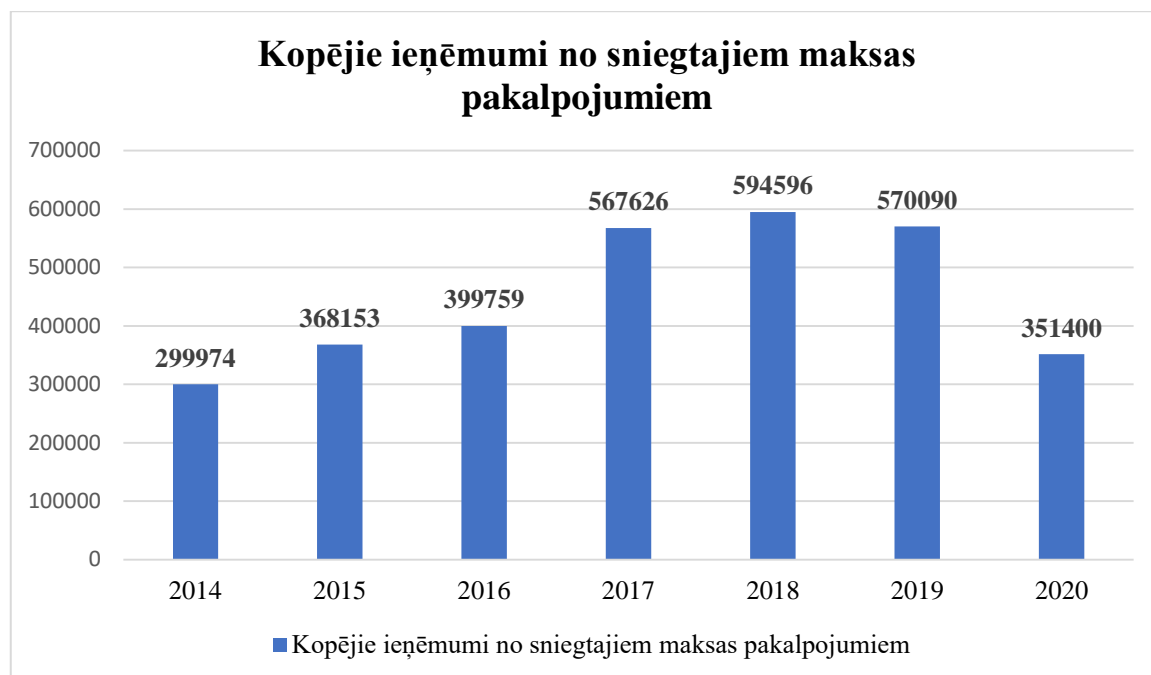
Saīdzinoši lielāks budžets (3 548 964,00 eiro) ir bijis 2018. gadā, kas ir saistīts ar vairāku valsts nozīmes pasākumu organizēšanu: Latvijas valsts simtgades norises un Baltu vienības dienu, “Baltica 2018” folkloras kopu koncerts Jelgavā u.c., kā arī ar Jelgavas pilsētas māksliniecisko kolektīvu dalība Vispārējos latviešu Dziesmu un Deju svētkos Rīgā. 2019. gadā tika realizēti vairāki nozīmīgi iestādes projekti, piemēram, tika pabeigti brīvdabas koncertzāles “Mītava” būvdarbi un uzlabota Jelgavas kultūras nama ēkas infrastruktūra, kā arī organizēti vairāki vietēja un valsts nozīmes pasākumi, t.sk., atzīmēta bermontiādes un Jelgavas atbrīvošanas simtgade, brīvdabas koncertzāles “Mītava” atklāšanas lielkoncerts, Baltijas ceļa 30. gadadienas atceres pasākumi, Latvijas simtgades apjomīgs projekts-pirmatskaņojums muzikālai poēmai “Kā ābeļdārzs ir brīvība”, kas veltīts latviešu tautas brīvības cīņai par Latvijas valsti, īpaši par Jelgavas pilsētas brīvības cīņām. Lielākās tehnisko izdevumu pozīcijas sastāda 2019. gadā iestādes “Kultūra” pārziņā iegādātā avārijas stāvoklī esošā ēka Jāņa Čakstes bulvārī 17, kurā plānots veidot mēģinājumu telpas, kā arī Jelgavas kultūras nama tehniskā nodrošināšana atbilstoši koncertorganizāciju prasībām.

Iestādes ieņēmumu dinamika ir vērtējama kā pozitīva, ar pieaugošu tendenci, izņemot 2019. un 2020. gadu, kurā ieņēmumu plānošanu traucēja COVID-19 pandēmijas ierobežojumi un neparedzamā situācijas attīstība. Kopumā iestādes ieņēmumu apjomu nosaka organizēto

¹¹⁵ “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

pasākumu daudzums, to apmeklētība, iespēja vairāk organizēt brīvdabas un masas pasākumus lielam skaitam apmeklētāju, kā arī sezonālitate un laika apstākļi, sevišķi, festivālu, pilsētas svētku un gadatirgu norise. Salīdzinot ar 2019.gadu, pasākumu skaits 2020. gadā samazinājies par 63,46 %, bet kopējais apmeklētāju skaits ir samazinājies par 63,91%. 2020. gadā kopējie faktiskie ieņēmumi no „Kultūra” sniegtajiem maksas pakalpojumiem samazinājušies par EUR 218 690.-, 2020.gadā sastādot kopējos ieņēmumus EUR 351 400, (2019. gadā tie sastādīja EUR 570 090).¹¹⁶

5. grafiks: “Kultūra” kopējie faktiskie ieņēmumi laika posmā no 2014.– 2020. gadam, EUR¹¹⁷

JPII “Kultūra” struktūrā darbojas divi profesionāli kolektīvi, kam ir nozīmīga vieta Jelgavas kultūrvides attīstībā. Ar senāko vēsturi un tradīcijām bagātākais ir “Jelgavas bigbends”, kas Jelgavā darbojas kopš 1990. gada. Visu līdzšinējo pastāvēšanas laiku bigbenda mākslinieciskais vadītājs un diriģents ir Raitis Ašmanis, kas kolektīva uzmanības lokā galvenokārt izceļ džeza standartus un populāru ārzemju un latviešu komponistu mūziku. Vairāk nekā 30 gadu pastāvēšanas laikā Jelgavas bigbends ir regulāri viesojies dažādās Latvijas pilsētās, kā arī devies vieskoncertos uz Lietuvu, Igauniju, Franciju, Vāciju, Somiju, Zviedriju, Spāniju, Itāliju, Čehiju, Meksiku, Brazīliju un Peru. Otrs profesionālais kolektīvs ir “Jelgavas kamerorķestris”, kas dibināts 2005. gadā, un kopš tā izveides orķestra mākslinieciskais vadītājs un diriģents ir Aigars Meri. “Jelgavas kamerorķestrim” ir izveidojusies laba sadarbība ar “Jelgavas bigbendu”, ar kuru kopā tapušas vairākas neakadēmiskās mūzikas koncertprogrammas ar Latvijā pazīstamiem solistiem.

Kultūras pasākumu piedāvājuma klāsts, ko piedāvā “Kultūra”, Jelgavas pilsētā ir plašs un daudzveidīgs. 2020. gadā saistībā ar pasākumu ierobežojumiem kopumā organizēti 129 pasākumi (2019. gadā – 353), kurus apmeklēja 159 678 apmeklētāji (2019. gadā – 442 454,

¹¹⁶ JPII “Kultūra” 2020. gada vadības ziņojums pie finanšu atskaites.

¹¹⁷ Iestādes “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

2018. gadā – 531 719). Salīdzinot ar 2019. gadu, pasākumu skaits 2020. gadā samazinājies par 63,46 %, bet kopējais apmeklētāju skaits ir samazinājies par 63,91%.

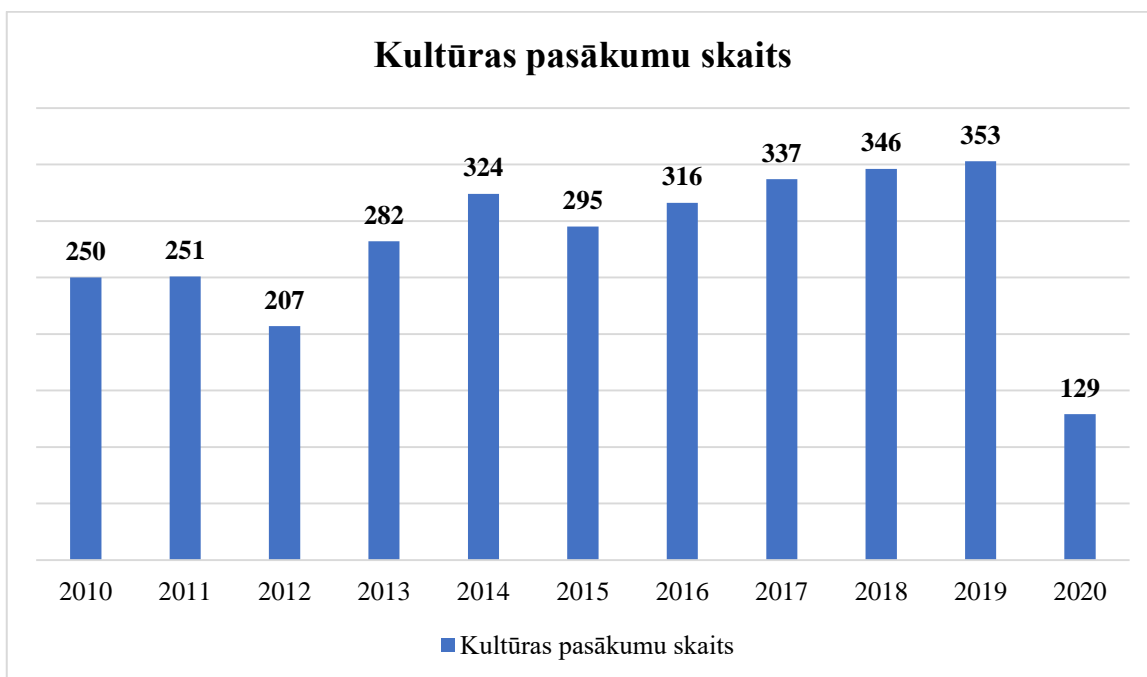
280 pasākumi ir vidējais pasākumu skaits 11 gadu laika periodā. Jelgavas pilsētas kultūras pasākumu programma ir veidota ar mērķi nodrošināt vismaz reizi nedēļā apmeklēt kvalitatīvu satura vietējās un reģionālās nozīmes kultūras pasākumus un vismaz reizi divās nedēļās – nodrošināt iespēju apmeklēt kvalitatīvu nacionālā mēroga pasākumu. Tiek organizēti dažādi kultūras pasākumi:

- Tradicionālie festivāli un pasākumi (Starptautiskais Smilšu skulptūru festivāls, Starptautiskais Ledus skulptūru festivāls, Jelgavas pilsētas svētki, Piena paku laivu regate, ZinīBums, valsts svētku pasākumi);
- Profesionālo kolektīvu koncerti (“Jelgavas kamerorķestris”, “Jelgavas bigbends”) mūzika un mākslas dienās, sadarbībā ar sadraudzības pilsētu mūziķiem (vismaz trīs dienas/ gadā);
- Amatiermākslas kolektīvu koncerti, izrādes, uzvedumi (vismaz trīs pasākumus sezonā);
- Latvijas un/ vai kaimiņvalstu popmūzikas vai estrādes mūzikas koncerti (vismaz reizi mēnesī);
- Sadarbības projekti ar televīziju (vismaz reizi sezonā);
- Pasākumi bērnu un jauniešu auditorijai (vismaz trīs pasākumi sezonā);
- Brīvdabas kino seansi (vismaz reizi mēnesī);
- Brīvdabas izrādes (vismaz trīs pasākumi sezonā).

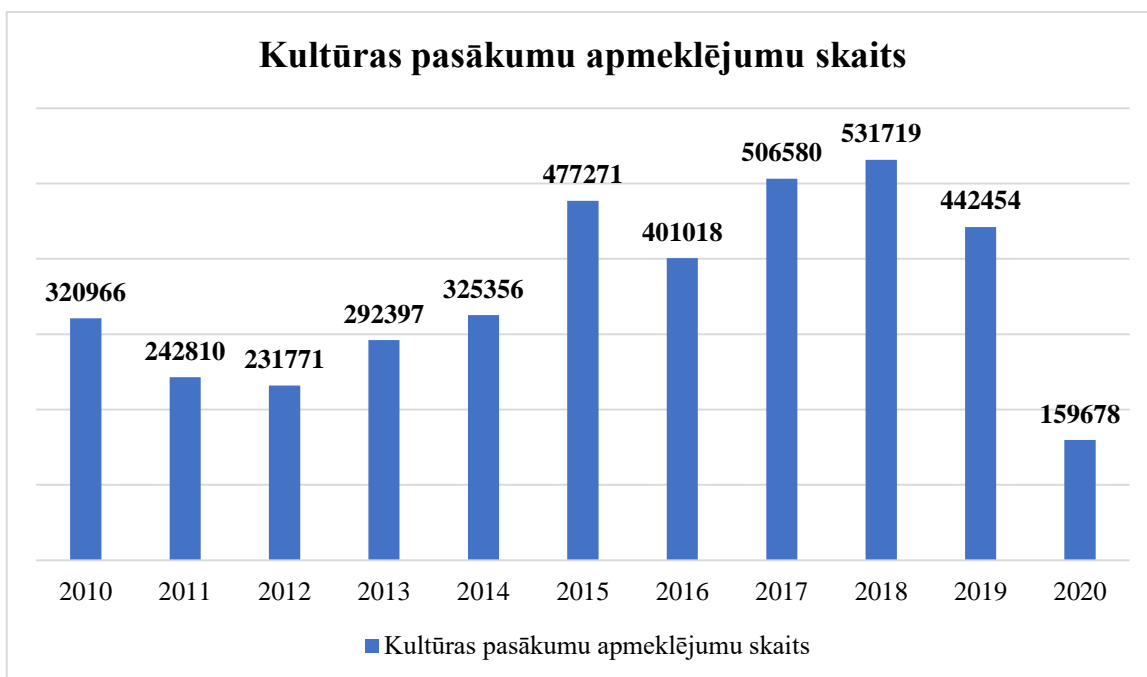
Pasākumu rīkošanā “Kultūra” sadarbojas ar Latvijas Nacionālo kultūras centru, SIA “All Media Latvia”, dažādām kultūras jomu pārstāvošām biedrībām, valsts teātriem, VSIA “Latvijas Koncerti”, Latvijas Pasākumu producentu asociāciju pārstāvošām grupām, producentu kompānijām, biedrībām un pasākumu organizētājiem.

6. grafiks: Kultūras pasākumu skaits laika posmā no 2010. – 2020. gadam¹¹⁸

¹¹⁸ Iestādes “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

7. grafiks: Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits laika posmā no 2010. – 2020. gadam.¹¹⁹

Populārākie un apmeklētākie ir Jelgavas pilsētas festivāli, masu kultūras pasākumi, kas piesaista ne vien vietējo tūristu, bet arī ārvalstu tūristu uzmanību un ir kļuvuši par Jelgavas

¹¹⁹ Iestādes “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

pilsētas kultūrtūrisma simboliem. Latvijas valsts simtgades norises 2018. gadā un Jelgavas pilsētas 750-gades svinību pasākumi 2015. gadā ir īpaši veicinājuši apmeklētības rādītājus.

4. tabula: Apmeklētākie pasākumi Jelgavā laika posmā no 2010.–2020. gadam¹²⁰

Nosaukums	Apmeklētāju skaits pa gadiem										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Starptautiskais ledus skulptūru festivāls Jelgavā	47 000	45 089	40 000	41 000	42 000	46 000	50 016	85 527	85 627	64 959	43 426
Lieldienu pastaiga Jelgavas pils parkā	1 500	2 300	1 800	2 400	3000	2 300	1 500	5 000	5 000	5 000	0
Latvijas Stādu dienas Jelgavā	8 500	12 000	13 500	14 000	15000	15 000	15 500	15 600	16 000	16 000	0
Jelgavas pilsētas svētki	17 500	22 600	22 600	23 500	22 329	142 160	26 458	102 650	93 600	60 000	0
Starptautiskais Smiļšu skulptūru festivāls Jelgavā	25 000	26 000	25 000	25 400	26 000	51 383	39 260	40 583	41 420	39 433	57 752
Vispārējie Latvijas Piena, Maizes un Medus svētki Jelgavā, Piena paku laivu regate	18 000	21 500	22 000	23 000	25 500	32 000	30 000	31 000	32 000	32 500	11 500
18. novembra svētku programmas.	15 000	16 000	21 000	25000	23 671	29 848	18 000	28 850	44 428	38 000	0
Metāla svētki (Mehatrons)			8 000	12000	12 000	11 000	16 000	6 000	7 000	6 800	5 000
Kopā:	132 500	145 489	153 900	166 300	169 500	329 691	196 734	315 210	325 575	262 692	117 678

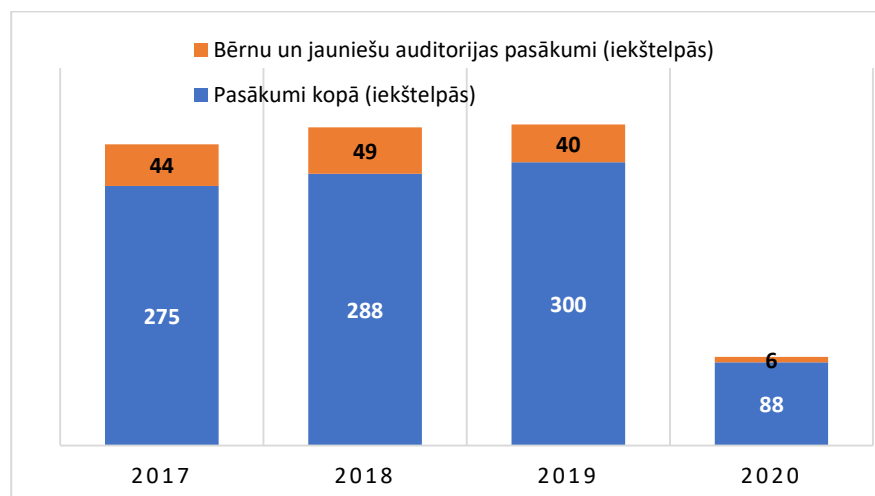
**Zaļā krāsā iezīmēts pasākumu lielākais apmeklētāju skaits*

Kultūras pasākumu norisi iekštelpās nodrošina brīvdabas koncertzāle “Mītava”, kultūras nams “Rota”, mazāk deju centrs “Cukurfabrika”, savukārt Jelgavas pilsētvidē kultūras pasākumi pārsvarā tiek organizēti Hercoga Jēkaba laukumā, Uzvaras parkā, arī brīvdabas koncertzāles “Mītava” atrašanās vietā – Pasta salā, Aviācijas un Rūpniecības ielas krustojumā, skvērā aiz Kultūras nama. Pārskatot kultūras pasākumus, kas organizēti iekštelpās laika posmā no 2017. līdz 2020. gadam, var secināt, ka no kopējā pasākuma skaita salīdzinoši mazāk pasākumu ir bērnu un jauniešu auditorijai.

8. grafiks: Kultūras pasākumi iekštelpās, t.sk. pasākumi bērnu un jauniešu auditorijai¹²¹

¹²⁰ Iestādes “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

¹²¹ Iestādes “Kultūra” vadības ikgadējie ziņojumi pie finanšu atskaites

Tā kā 2019. un 2020. gada kultūras patēriņu un līdzdalību ietekmēja COVID-19 pandēmijas radītie ierobežojumi, kultūras aktivitāšu nodrošināšanai tika īstenotas dažādas digitālas aktivitātes “Kultūra” sociālo tīklu platformās *Facebook* un *Instagram*. Par sekotāju interesi un aktivitāti liecināja *Facebook* konta sekotāju skaita pieaugums vairāk par 2 000 sekotājiem, savukārt *Instagram* sekotāju skaits palielinājies teju par 1 000 sekotājiem. Abos gadījumos sekotāju vidējais pieaugums gada laikā palielinājās par 50%, salīdzinājumā ar 2019. gadu. Interneta vietne www.kultura.jelgava.lv 2020. gada laikā apmeklēta vairāk nekā 500 000 reižu, bet interneta vietne www.festivali.jelgava.lv vairāk nekā 265 000 reižu.

4.4.2. Amatiermākslas, sporta un brīvā laika pavadīšanas aktivitātes

Amatiermāksla

Amatiermākslas procesa nepārtrauktības nodrošināšana organizatoriski ierasti Latvijā ir saistīta ar kultūras un tautas namu aktivitāti. Jelgavā “Kultūra” nodrošina finansiālu, administratīvu, organizatorisku atbalstu nozīmīgai daļai amatiermākslas kolektīvu. Daļa no izglītības iestāžu kolektīviem saņem finansiālu atbalstu no Jelgavas Izglītības pārvaldes, to darbību organizatoriski nodrošina LLU, Jaunrades nams “Junda”, izglītības iestādes. Savukārt Jelgavas pilsētas pašvaldības administrācijas struktūrvienība Sabiedrības Integrācijas pārvalde atbalsta Jelgavas pilsētas mazākumtautību pašdarbības kolektīvu darbību. Līdz ar to nav apkopojošu datu par amatiermākslas un interešu izglītības kolektīvu darbību un dalībnieku skaitu Jelgavā.

“Kultūra” pārziņā esošo amatiermākslas kolektīvu darbību un finansējuma sadalījumu regulē “Nolikums par Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” amatiermākslas kolektīvu darbību”¹²². Kolektīvu finansēšanas modelis ietver amatiermākslas kolektīvu darbības regulāru ikgadēju novērtēšanu, balstoties noteiktu kritēriju sistēmā, līdz ar to nodrošinot aktīvu un motivētu kultūras organizāciju darbību, piedaloties pilsētas, novada un republikas skatēs, koncertos, konkursos, festivālos un pasākumos, kā arī koncertējot un uzstājoties Jelgavā, Latvijā un ārzemēs. Kolektīvu pašattīstību ietekmē arī sadarbība ar nozares ekspertiem un pieredzes apmaiņa ar vieskolektīviem.

¹²² Nolikums par Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” amatiermākslas kolektīvu darbību. (apstiprināts 25.03.2015. ar Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādē “Kultūra” vadītāja M.Buškeviča lēmumu).

2020. gadā Jelgavas pilsētas pašvaldības piešķirtās mērķdotācijas saņēma 37 amatiermākslas kolektīvi (“Kultūra”, LLU, Jelgavas 4. vidusskolas kolektīvi), kopsummā 71 000 eiro (tādā pašā apjomā kā 2019. gadā).¹²³

Jelgavas pilsētas kultūras organizāciju un kolektīvu darbības veidi ir saistīti ar dejas, mūsdienu dejas, koru un vokālo ansambļu, folkloras kopu, tautas lietīšķās mākslas un gleznošanas studiju un pūtēju orķestra darbību. Populārākais un pašvaldības finansiāli atbalstītākais jelgavnieku amatiermākslas veids ir tautas dejas, kopā “Kultūra” sniedz ziņas par 14 deju kolektīviem 2020. gadā (39% jeb 27 183 eiro mērķdotācijas finansējums), otrs populārākais veids ir dalība koros (19% jeb 13 243 eiro mērķdotācijas finansējums). Darbojas astoņi kori, no tiem pašvaldības mērķdotāciju saņem septiņi.

2020. gadā „Kultūra” amatiermākslas kolektīvos darbojās 1504 dalībnieki (2019. gadā – 1582 dalībnieki)¹²⁴. Aktivitātes pieaugumu vai samazinājumu ietekmē nozīmīgu pasākumu norise (piemēram, Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku sagatavošanās laikā 2017.-2018. gadā bija lielākais dalībnieku skaits) vai arī atsevišķu kolektīvu nodibināšana vai likvidēšana.

Kopš 2014. gada viens no būtiskiem Jelgavas kultūrvides attīstības uzdevumiem ir saistīts ar skolēnu un jauniešu aktīvu iesaisti iestādes „Kultūra” amatiermākslas kolektīvos. No aptuveni 40 amatiermākslas kolektīviem, 16 kolektīvi ir saistīti ar bērnu, jauniešu un jaukti – jauniešu-pieaugušo vecuma grupas dalībniekiem. Novērojams, ka jaunieši aktīvāk iesaistās tautas un mūsdienu deju kolektīvos, ka atbilst jauniešu personīgās līdzdalības kopējai aktivitātei Latvijā.¹²⁵ Mazāk aktīva jauniešu iesaistes ir dalībā koros, izteikti aktīvāki vizuālās mākslās nodarbēs un mūzikas instrumentu spēlē.

Jelgavā nozīmīga loma ir amatiermāksliniekiem. To īss raksturojums sniegts nodaļā Jelgavas pilsētas kultūras dzīves sākotnējais novērtējums.

Nozīmīga daļa amatiermākslas kolektīvu piedalās Dziesmu un deju tradīcijas uzturēšanā, piedalās konkursos un skatēs, lai gatavotos dalībai Vispārējos latviešu Dziesmu un deju svētkos un Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos. 2015. gadā Rīgā notikušajos Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētkos Jelgavas 4. vidusskolas meiteņu koris „Spīgo” ieguva Zelta diplomu, bet bērnu un jauniešu deju kolektīvs „Vēja zirdziņš” piedalījās Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētku laureātu koncertā¹²⁶. Jelgavas amatiermākslas kolektīvu dalību XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI Deju svētkos 2018. gadā raksturo sekojoši skaitļi¹²⁷:

- XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI Deju svētkos no Jelgavas pilsētas piedalījās 40 kolektīvi, kopumā 1188 dalībnieki;
- koru konkursa “Dziesmu kari” Lielā balva sievietes koru kategorijā Jelgavas 4. vidusskolas meiteņu korim “Spīgo”;
- latviešu tautastērpu fināla skatē Koru un koklētāju ansambļu kategorijā 1. vieta JPPI “Kultūra” jauktajam korim “Tik un tā”;
- LLU tautas deju ansamblis “Kalve” un JPPI “Kultūra” tautas deju ansamblis “Diždancis” - starp 11 Latvijas labākajiem A grupas deju kolektīviem un piedalās deju kolektīvu konkursa finālā;
- koru konkursa “Dziesmu kari” pusfinālā piedalījās JPPI “Kultūra” jauktais koris “Mītava”;

¹²³ Iestādes “Kultūra” 2020. gada vadības ziņojums pie finanšu atskaites.

¹²⁴ Iestādes “Kultūra” sniegtie dati.

¹²⁵ Latvijas kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums no 2019. gada oktobra līdz 2019. gada oktobrim

¹²⁶ Jelgavas pilsētas pašvaldības 2015. gada publiskais pārskats.

¹²⁷ Jelgavas pilsētas pašvaldības 2018. gada publiskais pārskats.

- dziesmu un deju svētku vēstneši no Zemgales bija Alise Dzelzkalēja un Rainers Vorslavs no JPPI “Kultūra” tautas deju ansambla “Jaunība”.

Sporta un aktīvās atpūtas aktivitātes

Jelgavā ir radītas plašas iespējas nodarboties ar sportu gan profesionālā, gan amatieru līmenī, taču sporta infrastruktūra vairākos sporta objektos nav atbilstoša mūsdienu prasībām, sākot no labiekārtotiem sportošanas laukumiem pagalmos, iedzīvotāju aktivitātēm līdz multifunkcionālam sporta centram. Jelgavā darbojas divi sporta kompleksi: nacionālās nozīmes sporta bāze – Zemgales Olimpiskais centrs un Sporta komplekss “Zemgale”. JPPI “Sporta servisa centrs” atbildība ir Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem piedāvāt daudzveidīgas fiziskās aktivitātes un jēgpilnu brīvā laika pavadīšanu, veicina dažādu sporta veidu attīstību, atbalstīt iedzīvotāju iniciatīvu sabiedriski nozīmīgu sporta pasākumu projektu izstrādē un īstenošanā. Iestādes pārraudzībā atrodas Jelgavas Ledus sporta skola, Jelgavas Bērnu un jaunatnes sporta skola un Jelgavas Specializētā peldēšanas skola. Pārskata periodā no 2014. līdz 2020. gadam jelgavnieki varēja piedalīties gan dalībnieku, gan skatītāju lomā: Latvijas Jaunatnes VIII olimpiādē (2019.g.), Latvijas sporta veterānu sporta spēļu finālsacensībās (2018.g.), pasaules strādājošo sporta spēles – v/a sacensībās (2017.g.), starptautiskās badmintona sacensībās “Yonex Latvia” (2016.g.), Jelgavas nakts pusmaratonā (kopš 2014.g.), OČ Jāņa Lūša kausa izcīņas šķēpa mešanā (2013.g.), starptautiskajā tenisa turnīrā jauniešiem (2015.g.), šorttreka un tenisa atbalsta programmā. Ir atzīmēts, ka nākamajā plānošanas periodā ir jāpilnveido tradicionālo sporta sacensību saglabāšana, jāveicina sadarbība starp dažādām sporta veidu federācijām sporta sacensību organizēšanā, jānodrošina atbalsta sistēmas uzlabošana sporta klubiem darbā ar iedzīvotājiem, ar mērķi dažādām mērķgrupām aktīvāk iesaistīties fiziskās aktivitātēs un attīstīt naktsmītnu pieejamību pilsētā lielāku sacensību organizēšanai¹²⁸.

Izvērtējot pieejamo informāciju par piedāvājumu aktīvās atpūtas un izklaides jomā, jāsecina, ka Zemgales reģionā ir daudzveidīgs aktīvās atpūtas un izklaides piedāvājuma klāsts. Jelgavas pilsētā tiek piedāvātas dažādas aktīvās atpūtas iespējas. Tūristu iecienīts laika pavadīšanas veids ir izbraucieni ar kuģšiem. Pieaugot vietējo iedzīvotāju un tūristu interesei vairāk pavadīt laika pārgājienos svaigā dabā, palielinās arī nepieciešamība izveidot veselības – sportošanas takas.

4.5. Atmiņas institūcijas un kultūras pieminekļi

Mūsdienās gan materiālo, gan nemateriālo kultūras mantojumu glabā, pēta un padara pieejamu sabiedrībai **atmiņas institūcijas** – muzeji, arhīvi un bibliotēkas. Tāpat būtisks kultūras mantojuma resurss, kas izmantojams pilsētas attīstībai, ir **kultūras pieminekļi**. Sniegsim raksturojumu par galvenajām organizācijām, kas darbojas Jelgavā, izvērstāk raksturojot Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes, kā arī īsumā raksturosim kultūras pieminekļus Jelgavas pilsētā.

4.5.1. Bibliotēkas

Jelgavas pilsētā bibliotekāros pakalpojumus sniedz JPPI Jelgavas pilsētas bibliotēka un tās trīs filiāles, 13 izglītības iestāžu bibliotēkas, Jelgavas pilsētas pašvaldības pieaugušo izglītības iestādes “Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs” Metodiskā bibliotēka, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Jelgavas filiāle, kā arī LLU Fundamentālā bibliotēka.

Nozīmīgu lomu pilsētas kultūrvides veidošanā un pakalpojumu sniegšanā dažādām iedzīvotāju grupām ieņem **Jelgavas pilsētas bibliotēka**, kas ir pilsētas pašvaldības kultūras,

¹²⁸ Sporta servisa centra attīstības programma 2022.-2027.gadam

izglītības un informācijas iestāde, Zemgales reģiona lielākā publiskā bibliotēka. 2016. gadā JPB ir akreditēta kā reģiona galvenā bibliotēka, kura veic Jelgavas novada 22 pagastu bibliotēku un Ozolnieku novada četru bibliotēku darba koordināciju un metodisko vadību, Zemgales novada starpbibliotēku abonementa centra funkcijas. JPB strādā saskaņā ar Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes Jelgavas Zinātniskās bibliotēkas nolikumu (23.02.2012. lēmums Nr. 3/2) un nolikuma grozījumiem (28.04.2016. Nr. 4/10) par nosaukuma maiņu un citiem grozījumiem. No 2016. gada 28. aprīļa atjaunots bibliotēkas vēsturiskais nosaukums – Jelgavas pilsētas bibliotēka.

Publisko bibliotēku tīklu pilsētā veido četras ēkas – JPB (Akadēmijas iela 26, Jelgava) un tās trīs filiāles – Miezītes bibliotēka (Dobeles šos. 100A, Jelgava), Pārlielupes bibliotēka (Loka maģistrāle 17, Jelgava) un bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” (Zemgales prospekts 7, Jelgava). Bibliotēkas piedāvā apmeklētājiem grāmatas, audiovizuālos materiālus, preses izdevumus, elektroniskās datubāzes, t.sk. e-grāmatas lasīšanai ārpus bibliotēkas, bezmaksas internetu, bezvadu internetu u.c. pakalpojumus¹²⁹.

JPB nodrošina informācijas pieejamību pilsētas, novada pašvaldību un skolu bibliotēku kopkatalogā “Alise”, uzturot un veidojot divas datubāzes: elektronisko katalogu un Jelgavas novadpētniecības datubāzi. Saskaņā ar JPB mājas lapā norādīto informāciju apmeklētājiem ir pieejami datori, e-grāmatu lasītājs, īpašas palielināšanas ierīces teksta lasīšanai un citi pakalpojumi, kas ļauj bibliotēkām paplašināt savu lomu, kļūstot par nozīmīgiem sabiedriskiem un kultūras centriem. Tāpat bibliotēka veic arī novadpētniecības darbu. 2020. gadā JPB svinēja savu simtgadi.

JPB budžetu veido galvenokārt pašvaldības finansējums, kas Jelgavas pilsētas bibliotēku 2020. gada pārskatā tiek raksturots kā pietiekošs un attīstību veicinošs.

5. tabula: Jelgavas pilsētas bibliotēku finansiālais nodrošinājums, 2018.-2020., EUR¹³⁰

	2018	2019	2020
Kopā (EUR)	975 944	1 044 685	880 723
Pašvaldības finansējums	845 805	942 863	871 202
Citi ieņēmumi:	130 139	101 822	9521
<i>t.sk. maksas pakalpojumi</i>	<i>3 504</i>	<i>5 556</i>	<i>3 670</i>
<i>t.sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>			
<i>t.sk. VKKF finansējums</i>		<i>480</i>	<i>1 500</i>
<i>t.sk. citi piešķirumi</i>	<i>126 635</i>	<i>95 786</i>	<i>4 351</i>

6. tabula: Jelgavas pilsētas bibliotēku pamatrādītāji, 2018.-2020.¹³¹

¹²⁹ Jelgavas pilsētas bibliotēka. Pieejams: <http://www.jelgavasbiblioteka.lv/par-mums/par-mums/jelgavas-piletas-biblioteka/> [skatīts 18.04.2021.]

¹³⁰ Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020.

	2018	2019	2020
Lietotāju skaits kopā	10 916	11 556	10 268
Bibliotēku apmeklējums kopā	111 886	112 870	85 586
<i>t.sk. bērni</i>	28 200	28 712	20 797
Virtuālais apmeklējums	56 326	60 220	64 218
Izsniegums kopā	206 486	190 661	160 717
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	18	19,5	17

2019. gada rādītāji, salīdzinot ar 2018. gadu, uzrāda pozitīvu tendenci, bet 2020. gada darba rādītāji salīdzinājumā ar 2019. gadu liecina, ka Jelgavas pilsētas bibliotēkās ir samazinājies lietotāju skaits (-11 %), apmeklējums klātienē (-24 %) un izsniegums (-16 %). Palielinājies virtuālo apmeklējumu skaits (+6.6 %), jo Covid-19 apstākļos bibliotēku darbs daļēji pārcēlies uz virtuālo vidi un tika sniegti attālinātie pakalpojumi. Vienīgā pilsētas bibliotēka, kuras rādītāji ir paaugstinājušies, ir Miezītes bibliotēka¹³². Saskaņā ar JPB sniegto informāciju 2020. gada pārskatā pozitīvos rezultātus ir nodrošinājis vairāku faktoru kopums: 2019. gada telpu renovācija, aktīvā komunikācija sociālajos tīklos, arī pasūtījumi no citām bibliotēkām.

JPB veic aktīvu darbu ar dažādām lasītāju mērķgrupām gan sociālajos tīklos, gan klātienē (ko daļēji vai pilnīgi 2020. un 2021. gadā ierobežoja pandēmija). Informācija JPB gada pārskatā par 2020. gadu sniedz informāciju par dažādām aktivitātēm. Jelgavas pilsētas bibliotēkā darbojas 2016. gada nogalē dibinātais lasītāju klubiņš; Miezītes bibliotēka jau astoņus gadus sadarbojas ar Jelgavas pensionāru biedrību – reizi mēnesī bibliotekāri brauc uz pensionāru biedrības telpām ar jauno grāmatu apskatu. Pārlielupes bibliotēkā darbojas Lasītāju klubiņš, kā arī notiek aktīvs darbs ar bērnu auditoriju – sadarbība ar Latvijas Bērnu fonda Jelgavas nodaļu un ar pirmsskolas izglītības iestādi (PII) “Zīlīks”; dalība lasīšanas veicināšanas aktivitātēs u.c. JPB veic arī izglītojošo darbību, uzsverot mūžizglītības lomu vietējās sabiedrības attīstībā. Mācības notiek ne tikai bibliotēkas apmeklētājiem un citiem interesentiem, bet darbojas arī kā konsultatīvais un metodiskais mācību centrs Jelgavas un Ozolnieku novadu pašvaldību publiskajām un izglītības iestāžu bibliotēkām.

Bibliotēkās tika izmantots arī tradicionālais krājuma popularizēšanas veids – izstāžu eksponēšana. JPB lietotāju apkalpošanas zonās 2020. gadā tika izliktas 62 izstādes, 10 jaunieguvumu izstādes un tīmekļvietnē publicētas 12 virtuālās izstādes. Miezītes bibliotēkā – 26 tematiskās izstādes un 8 jauno grāmatu dienas. Pārlielupes bibliotēkā eksponētas 25 izstādes, bērnu un jauniešu bibliotēkā — Zinītis – 13 izstādes¹³³.

Bibliotēkas izglītojošā darbība ir saistīta ar mūžizglītības lomas stiprināšanu vietējas sabiedrības attīstībā. Bibliotēkā ir pieejama mācību klase, kas ir aprīkota ar nepieciešamo tehniku (interaktīvā tāfele ar skārienjūtīgu darba virsmu, datori ar jaunāko programmatūru,

¹³¹ Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020.

¹³² Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020.

¹³³ Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020.

multifunkcionālais printeris). Tas dod iespēju piedāvāt regulāras un daudzpusīgas nodarbības dažādām mērķgrupām Jelgavas pilsētas un apkārtnējo novadu iedzīvotājiem.

4.5.2. Muzeji un kultūras mantojuma objekti

Šajā apakšnodaļā īsi raksturosim muzejus un kultūras mantojuma objektus, kas īsteno kādu no muzeja funkcijām¹³⁴. Detalizētāk raksturosim JPPI Ģ. Eliasa Jelgavas VMM.

Jelgavas pilī (Lielā iela 2, Jelgava) atrodas valsts, KM pakļautībā esošā **Rundāles pils muzeja pastāvīgā ekspozīcija – Kurzemes hercogu kapenes** (muzejs akreditēts līdz 27.10.2021.¹³⁵). Tā ir lielākā šāda apbedījumu vieta Latvijā, turklāt viena no nedaudzajām valdnieku dinastiju apbedījumu vietām pasaulē, kas pieejamas apskatei. Tajā atrodas 21 metāla sarkofāgs un 9 koka zārki, kuros no 1569. līdz 1791. gadam apglabāti 24 Ketleru dinastijas un seši Bironu dinastijas pārstāvji¹³⁶. Ekspozīcija ir atvērta apmeklētājiem vasaras sezonā (no 1. maija līdz 31. oktobrim).

Jelgavas pilī kopš 1968. gada darbojas **Latvijas Lauksaimniecības universitātes Muzejs (Jelgavas pils muzejs)**.¹³⁷ Muzejs ir LLU Komunikāciju un mārketinga centra vienība.¹³⁸ Muzeja mērķi ir vērsti divos virzienos – saistīti ar Jelgavas pils un Kurzemes hercogistes vēsturi no vienas puses un ar LLU vēstures izziņāšanu no otras puses.¹³⁹ Pēc Muzeja mājaslapā pieejamās informācijas, apmeklētājiem ir pieejamas muzeja telpas laulību ceremoniju un citu svētku organizēšanai, dažādas radošās darbnīcas, telpas pasākumu, semināru un konferenču organizēšanai. Jelgavas pils telpās norisinās arī vērienīgi klasiskās mūzikas koncerti, LLU mākslinieku kolektīvu (koru, tautas deju ansambļa un teātra) un sadarbības augstskolu, piemēram Kauņas un Tartu augstskolu kolektīvu koncerti.

Jelgavā (Stacijas ielā 3, Jelgavā) atrodas Valsts akciju sabiedrības “Latvijas dzelzceļš” struktūrvienība, autonomā muzeja – **Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs – ekspozīcija Jelgavā** (muzejs akreditēts līdz 11.12.2023.¹⁴⁰). Ekspozīcija izvietota dzelzceļnieku dzīvojamā ēkā, kas celta 1904. gadā, laikā, kad tika paplašināta Maskavas–Ventspils dzelzceļa līnija un izveidots pirmais depo Jelgavā. Apmeklētājiem pieejamas vairākas ekspozīcijas, tai skaitā āra ekspozīcija.

Vēstures ekspozīcijas un izstādes apmeklētājiem apskatāmas arī **Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornī**. Bijušajā luterāņu baznīcā, no kuras ir saglabāties tornis, kas tika restaurēts 2010. gadā, ierīkots tūrisma informācijas centrs, vēstures ekspozīcijas, skatu laukums 9. stāvā un restorāns. Par šo apskates objektu atbild JPPI JRTC.

Jelgavas Ugunsdzēsības ekspozīcija (Dobeles iela 16, Jelgavā) iekārtota vienā no Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta garāžām, apskatāmi dažādi eksponāti no ugunsdzēsēju darba un ikdienas – no seniem diplomiem līdz pat ugunsdzēsēju automašīnai.

Privātajā “Anru motors” vēsturisko spēkratu kolekcijā (Garozas ielā 15a, Jelgavā) apskatāmi padomju laika restaurētās automašīnas. Apskatei tiek piedāvātas dažādas ZAZ, VAZ, GAZ automašīnas. Vecākais auto ir 1961. gada GAZ 21, jaunākais – 1980. gada VAZ 2103.

¹³⁴ Saskaņā ar Muzeju likumu <https://likumi.lv/ta/id/124955-muzeju-likums>

¹³⁵ Kultūras dati. *Rundāles pils muzejs*. Pieejams: <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/rundales-pils-muzejs> [skatīts 12.04.2021.]

¹³⁶ Rundāles pils muzejs. *Kapenes*. Pieejams: <https://rundale.net/kapenes/> [skatīts 12.04.2021.]

¹³⁷ Jelgavas pils. *Izstādes un koncerti*. Pieejams: <https://www.jelgavaspils.lv/lv/piedavajumi/izstades-un-koncerti> [skatīts 18.04.2021.]

¹³⁸ Latvijas Lauksaimniecības universitātes Muzeja nolikums (apstiprināts 22.05.2012. ar LLU mācību prorektora A.Mugurēviča rīkojumu).

¹³⁹ Turpat.

¹⁴⁰ Kultūras dati. *Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs*. Pieejams: <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/latvijas-dzelzcela-vestures-muzejs> [skatīts 18.04.2021.]

Visas automašīnas ir teicamā vizuālajā un tehniskajā stāvoklī, un tām visām ir piešķirts vēsturiskā spēkrata statuss.

Saskaņā ar JTRC sniegto informāciju tabulā nr. 7 raksturots muzeju un ekspozīciju apmeklētāju skaits pēdējos piecos gados. Visvairāk apmeklētais kultūras mantojuma objekts ir Jelgavas Sv.Trīsvienības baznīcas tornis, tomēr, iespējams, ka šie apmeklējumi vismaz daļēji saistās ar tūristu interesi par skatu torni, nevis ekspozīciju. No muzejiem populārākais apmeklētāju vidū ir JPPI Ģ. Eliasa Jelgavas VMM, par ko tālāk sniegsim detalizētāku raksturojumu.

7. Tabula: Jelgavas pilsētas muzeju un ekspozīciju apmeklējums¹⁴¹

Jelgavas pilsētas muzeji un ekspozīcijas	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis	37 812	38 344	39 351	34 998	30 267	18 861
Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs	17 523	17 854	19 850	21 161	21 191	9 576
Ādolfa Alunāna muzejs (Ģ. Eliasa Jelgavas VMM filiāle)	4 390	3 975	2 114	3 426	2 653	860
LLU muzejs/ Jelgavas pils	12 451	14 841	11 419	12 574	12 069	4 348
Kurzemes hercogu kapenes (Rundāles pils muzeja patstāvīgā ekspozīcija)	4 359	4 180	5 126	3 202	4 479	0
Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs – ekspozīcija Jelgavā	4 096	5 047	4 472	3 260	3 231	1 259
“Anru Motors” vēsturisko spēkratu kolekcija	-	-	-	-	1 000	500
Jelgavas Ugunsdzēsības ekspozīcija	-	-	-	-	1 678	429

Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs ieņem nozīmīgu vietu Jelgavas pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma izpētē, interpretācijā un sabiedrības izglītošanā. Saskaņā ar nolikumu¹⁴² tā mērķis ir, saglabājot, papildinot, pētot un interpretējot tā pārziņā esošās kolekcijas, sekmēt Zemgales novada kultūrvēsturiskā mantojuma, pagātnes un šodienas pieredzes nepārtrauktu apriti mūsdienā un nākotnes sabiedrības izglītībai, attīstībai un izklaidei. Jelgavas muzejs ir atkārtoti akreditēts 2020. gadā – līdz 2025. gadam¹⁴³.

Ģ. Eliasa Jelgavas VMM darbojas vairākās ēkās – tās galvenā ēka atrodas vēsturiski nozīmīgā celtnē (valsts nozīmes kultūras pieminekļi) – “Academia Petrina” namā (Akadēmijas ielā 10, Jelgavā), savukārt atsevišķi darbojas filiāle – Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs (māja), kas atrodas Jelgavā, Filozofu ielā 3. Muzeja krājuma telpas atrodas Raiņa ielā 6, Jelgavā.¹⁴⁴

Lai īstenotu izvirzīto mērķi, Ģ. Eliasa Jelgavas VMM realizē Latvijas Muzeju likumā noteiktās muzeja funkcijas: muzeja krājuma veidošanu un saglabāšanu, tā pētniecību un sabiedrības izglītošanu. Muzeja darbības stratēģija 2020.–2024. gadam¹⁴⁵ sniedz izvērstu pašnovērtējumu par laika periodu no 2015. līdz 2019. gadam paveikto šo funkciju īstenošanā.

Mājas lapā sniegtā informācija liecina, ka Ģ. Eliasa Jelgavas VMM ir sešas ekspozīcijas: “Kari un karavīrs cauri Jelgavas laiku lokiem”, “Zem svešām varām dzīve turpinās”, “Jelgava – Zemgales pērle”, “Aizvēsture un viduslaiki Zemgalē”, “Jelgavas novads

¹⁴¹ Iestādes “Jelgavas reģionālais tūrisma centrs”, Ģ. Eliasa Jelgavas VMM dati

¹⁴² Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja nolikums (apstiprināts ar Jelgavas domes 20.04.2006. lēmumu nr. 6/3, grozījumi ar 24.04.2012. Domes lēmumu nr. 8/10).

¹⁴³ Kultūras dati. *Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs*. Pieejams: <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/g-eliasa-jelgavas-vestures-un-makslas-muzejs-> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁴⁴ Turpat.

¹⁴⁵ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs” darbības stratēģija 2020.–2024. gadam (apstiprināta 27.02.2020. ar Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja direktores G. Grases lēmumu).

Kurzemes un Zemgales hercogistes periodā (1561-1795)”, “Ģederts Eliass (1887.–1975.)”¹⁴⁶. Stratēģijā sniegtā informācija liecina, ka katru mēnesi muzejā ir aplūkojamas divas – trīs jaunas izstādes – gan mākslas, gan vēstures, tostarp arī sadarbībā ar kolekcionāriem tapušās (gadā – vidēji 20). Katru gadu muzejs ir vismaz vienu reizi ir eksponējis Ģederta Eliasa darbu izstādī ārzemēs, kā arī katru gadu ir notikusi vismaz viena vērienīga (piemēram, 18.–20. gs. vēdekļu izstāde) izstāde no ārzemju muzeja vai galerijas.

Muzejs pēdējos gados sadarbībā ar kolekcionāriem ir fokusējies arī uz pirmsskolas vecuma bērniem domātu izstāžu veidošanu, kas ir nodrošinājis lielāku pieprasījumu pēc pedagoģiskajām programmām. Muzejpedagoģisko programmu skaits katru gadu muzejā ir ap 100 – 2019. gadā – 106; 2018. gadā – 101. Tematiskie pasākumi – 2019. gadā – 45; 2018. gadā – 49. Muzejā iekārtota muzejpedagoģisko nodarbību telpa, kā arī piecas vietas permanentajās ekspozīcijās, kur bērniem un pieaugušajiem pieejamas interaktīvas nodarbes.¹⁴⁷

Ģ. Eliasa Jelgavas VMM darbības vīzija līdz 2024. gadam paredz muzeja attīstību kā atpazīstama un integrēta muzeja pilsētas, reģiona un valsts kultūrtelpā, tiecoties uz lielāku atpazīstamību aiz Latvijas robežām¹⁴⁸.

Muzeja apmeklējumu skaits raksturots iepriekš – tabulā nr.7 Pēdējos piecos gados tas ir bijis ar pieaugošu tendenci (izņemot 2020. gadu, kur apmeklējuma samazinājums bija objektīvu iemeslu – Covid-19 ierobežojumu dēļ).

Ģ. Eliasa Jelgavas VMM filiāle **Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs** darbojas saskaņā ar nolikumu¹⁴⁹, un muzeja misija ir „Latviešu teātra tēva Ādolfa Alunāna piemiņas iemūžināšana, ar viņa vārdu saistot teātra pirmsākumus, teātra spēlēšanas tradīcijas, to turpinājumu Jelgavā un Jelgavas un Ozolnieku novadā tagad un nākotnē”¹⁵⁰. Muzejs ir iekārtots Ādolfa Alunāna pēdējā dzīvesvietā – bijušajā Jelgavas otrās kredītbankas direktora Žaņa Bergmaņa ārpilsētas villā¹⁵¹. Ēkas pirmajā stāvā iekārtota pasākumu telpa ar nelielu skatuvi un izstāžu zāle. Otrajā stāvā teātra ir memoriālais dzīvoklis ar četrām istabām – ēdamistaba ar Alunāna rakstāmgaldū, viesistaba un divas guļamistabas ar vairāk nekā 1000 oriģinālpriekšmetiem. Muzejs ir renovēts 2010.–2011. gadā. Muzejs piedāvā vairākas muzejpedagoģiskās programmas, sadarbojas ar skolām. Apmeklējumu skaits ir ap 3000 gadā (skatīt tabulu nr.7)

4.5.3. Arhīvi

Jelgavas zonālais valsts arhīvs¹⁵² (Pulkveža Brieža ielā 24, Jelgavā) ir Latvijas Nacionālā arhīva teritoriāla struktūrvienība, kas nodrošina Nacionālajā dokumentārajā mantojumā iekļaujamo dokumentu uzkrāšanu, uzskaiti, saglabāšanu un izmantošanu Jelgavas pilsētā, kā arī Auces, Bauskas, Dobeles, Iecavas, Jelgavas, Ozolnieku, Rundāles, Tērvetes un Vecumnieku novados.

¹⁴⁶ Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs. *Ekspozīcija*. Pieejams: <http://jvmm.lv/index.php/ekspozicija> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁴⁷ Kultūras dati. *Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs*. Pieejams: <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/g-eliasa-jelgavas-vestures-un-makslas-muzejs-> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁴⁸ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs” darbības stratēģija 2020.–2024. gadam (apstiprināta 27.02.2020. ar Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja direktores G. Grases lēmumu).

¹⁴⁹ Ādolfa Alunāna memoriālā muzeja nolikums (apstiprināts 05.01.2015. ar Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja direktores G. Grases lēmumu).

¹⁵⁰ Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs. *Memoriālā muzeja nolikums*. Pieejams: <http://alunans.lv/par-mums/adolfa-alunana-memoriala-muzeja-nolikums/> [skatīts 14.04.2021.]

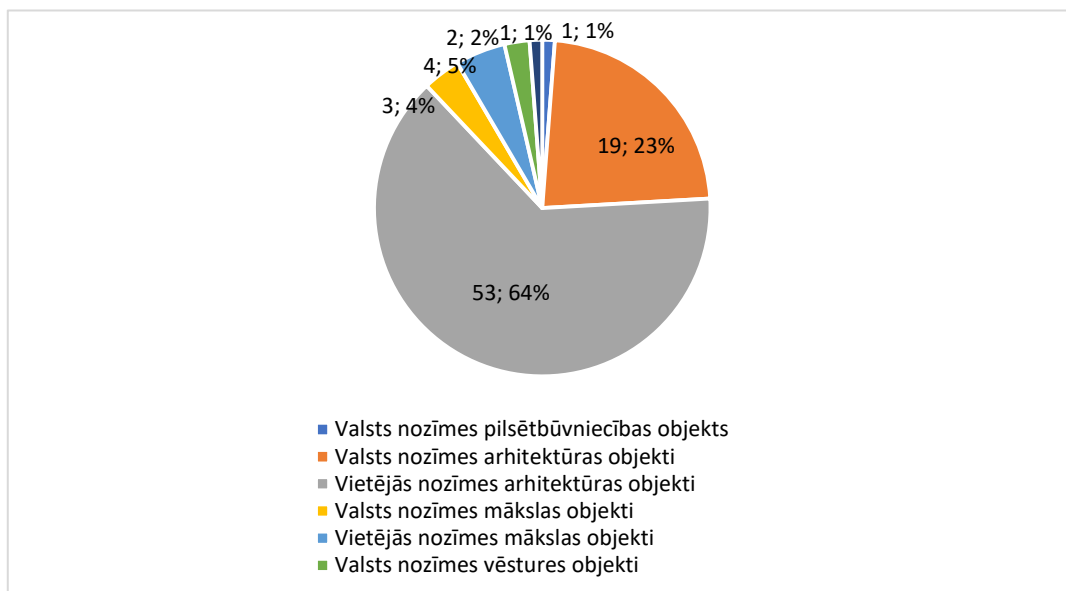
¹⁵¹ Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs. *Muzeja vēsture*. Pieejams: <http://alunans.lv/par-mums/muzeja-vesture/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁵² Latvijas Nacionālais arhīvs. *Jelgavas zonālais valsts arhīvs*. <https://www.arhivi.gov.lv/content.aspx?id=358&mainId=347> [skatīts 14.04.2021.]

4.5.4. Kultūras pieminekļi

Nozīmīgs resurss pilsētas attīstībai un pievilcīgas dzīves vietas veidošanā ir kultūrvēsturiski nozīmīgiem objektiem. 2021. gadā Jelgavas aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ir 84 objekti¹⁵³, t.sk. mākslas, vēstures, arhitektūras un arheoloģijas pieminekļi.

9. grafiks: Jelgavas aizsargājamo kultūras pieminekļu apkopojums¹⁵⁴

Aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā dominē arhitektūras pieminekļi: **Jelgavas pilsētas vēsturiskais centrs** (pilsēt būvniecības piemineklis), kā arī 11 atsevišķas dzīvojamās ēkas Vecpilsētas ielā (atrodas vairāki valsts un vietējās nozīmes objekti), kas raksturo Jelgavas pilsēt būvniecību 18.-19. gs¹⁵⁵. Vecpilsētas ielu kvartāls ir vecākā, daļēji līdz mūsdienām saglabājusies Jelgavas pilsētas arhitektoniskā apbūves daļa¹⁵⁶. Ieplānotā divu vēsturisko ēku, Vecpilsētas ielā 14 un Kr. Barona ielā 50, restaurācijas un pārbūves rezultātā Vecpilsētas ielu kvartāla teritorija, ne tikai atgūs 18.-19. gs. pilsētvides arhitektoniskos vaibstus¹⁵⁷, bet arī piedāvās ārtelpas kultūras un izglītojošu pasākumu organizēšanai, tādējādi stiprinot pilsētas identitāti un veicinot vietējās uzņēmējdarbības un tūrisma attīstību pilsētā.

Valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu sarakstā ir minētas arī vairākas baznīcu ēkas: **Sv. Jura katoļu baznīca, Sv. Annas luterāņu baznīca, Jelgavas pareizticīgo katedrāle, Sv. Trīsvienības baznīcas tornis**, kā arī Latvijā kopumā atpazīstamas arhitektūras un tūrisma pērles – **Jelgavas pils ar parku, “Academia Petrina”** (šobrīd Ģ. Eliasa Jelgavas VMM ēka), **Valdekas pils** (šobrīd LLU Vides un būvzinātņu fakultātes Ainavu arhitektūras plānošanas katedras mājvieta), **Jelgavas reālskolas** (šobrīd LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte), **Ā. Alunāna muzeja ēka, slimnīcas “Ģintermuiža” vēsturiskā apbūve un 19. gs. klasicisma arhitektūras paraugs – dzīvojamā ēka “Villa Medem” ar dārzu**¹⁵⁸.

Ne mazāk nozīmīgi pilsētas apbūves arhitektoniskā mantojuma un māksliniecisko elementu paraugi ir vietējās nozīmes arhitektūra un mākslas pieminekļi, kā piemēram, 1934.

¹⁵³ Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

¹⁵⁴ Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

¹⁵⁵ Zemgales restaurācijas centra darbības stratēģija 2017.-2025.gadam

¹⁵⁶ Zemgales restaurācijas centra darbības stratēģija 2017.-2025.gadam

¹⁵⁷ Zemgales restaurācijas centra darbības stratēģija 2017.-2025.gadam

¹⁵⁸ Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

gadā celtais **Latvija banku paviljons**¹⁵⁹ (šobrīd kultūras nams “Rota”), **Sv. Jāņa luterāņu baznīca, dzīvojamā ēka “Kalnabūrini”, kapliča** (šobrīd Jelgavas vecticībnieku kopienas lūgšanu nams)¹⁶⁰ un citi būvniecības paraugi ar saglabātu autentisko veidolu, kas veido Jelgavas pilsētai raksturīgo ainavu. Kā vienīgais vietējās nozīme arheoloģijas aizsargājamais piemineklis ir **Naudas (Dieva) kalniņš** (saukts par Diānkalniņu), kas vadoties pēc nostāstiem ir nogrimušas pils vietas, iespējama sena kulta vieta¹⁶¹. Kalniņš atrodas Jelgavas pilsētas teritorijā, grūti pieejamā vietā un tā vēsturiskā nozīme vēl ir pētāms jautājums. Savukārt, vietējās nozīmes mākslas aizsargājami pieminekļi ir **Sv. Jāņa luterāņu baznīcas** interjera priekšmeti: ērģeļu prospekts, kancele, altāris un baznīcēnu soli¹⁶².

Vēsturiskā ēka “**Academia Petrina**”, kas celta 1775. gadā pēc pēdējā Kurzemes un Zemgales hercoga Pētera Bīrona ierosmes¹⁶³, šobrīd zināma kā viens no pilsētas tūristu apmeklētākajiem kultūrvēstures objektiem, latviešu gleznotāja Ģ. Eliasa vārdā nosauktais muzejs – Ģ. Eliasa Jelgavas VMM.

Dramaturga Ā. Alunāna dzīves vieta (Filozofu ielā 3) un kaps (Pasta ielā, Alunāna parkā) ir valsts nozīmes vēstures pieminekļi¹⁶⁴. **Ā. Alunāna memoriālais muzejs** durvis apmeklētājiem vēra 1968. gadā¹⁶⁵. Kopš 2010. gada, pateicoties Jelgavas pašvaldības līdzekļiem un Norvēģijas finanšu instrumentam (projekta kopsumma 365 575 eiro)¹⁶⁶, muzejs un tā teritorija ir labiekārtota un muzejs ir kļuvis par jelgavnieku un pilsētas viesu apmeklējuma galamērķi.

Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis ir ne tikai viens no apmeklētākajiem pilsētas viesu objektiem Jelgavā, bet arī izcils pilsētas ainavas objekts. Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcu sāka celt 1574. gadā, kas bija pirmā uzceltā luterāņu baznīca Eiropā un lielākā baznīca Zemgalē.¹⁶⁷ Pēc vērienīgiem rekonstrukcijas darbiem 2010. gadā, baznīcas tornī tika atjaunoti deviņi stāvi, izveidotas mūsdienīgas vēstures ekspozīcijas un šobrīd tornis ir arī Jelgavas reģionālā tūrisma informācijas centra mājvieta.¹⁶⁸

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, lielākā baroka pils Baltijas valstīs, kādreizējā Kurzemes un Zemgales hercogu rezidence, šobrīd LLU ēka, ir **Jelgavas pils**. Kopš 1968. gada pilī atrodas muzejs, kas piedāvā iepazīt pils vēsturi, arhitektūru, interjera apdari, kā arī ielūkoties hercoga virtuvē un Kurzemes un Zemgales princeses Dorotejas mīlestības vēstuļu darbnīcā.¹⁶⁹ Viens no atraktīvākajiem pils apskates objektiem ir **Kurzemes hercogu kapenes**.

Jelgavas pilsētā ir pārstāvētas lielāko reliģisko konfesiju baznīcas: luterāņu, pareizticīgo un katoļu, kā arī pilsētā atrodas vecticībnieku kopienas lūgšanu nams un 7. dienas adventistu draudzes lūgšanu nams. Vairākas baznīcu ēkas ir valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi, arhitektūras un mākslas objekti. Iepriekš pieminētais Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis ir luterāņu baznīcas arhitektoniskais mantojums.

Sv. Jāņa luterāņu baznīca ir valsts nozīmes kultūras piemineklis un tūrisma objekts. 2021. gada sākumā, ar Jelgavas pilsētas domes atbalstu tika atjaunota 19. gs. mācītāja

¹⁵⁹ Latvijas Nacionālās digitālā bibliotēkas Letonika projekta “Zudusi Latvija” informācija

¹⁶⁰ Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

¹⁶¹ Senviets.lv *Dieva (Naudas) kalniņš*. Pieejams: <https://www.senviets.lv/dieva-naudas-kalnins/> [skatīts 12.04.2021.]

¹⁶² Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

¹⁶³ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁶⁴ Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dati. Pieejams: mantojums.lv; [skatīts 28.04.2021.]

¹⁶⁵ A. Alunāna memoriālais muzejs. *Par mums*. Pieejams: <http://alunans.lv/par-mums/muzeja-vesture/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁶⁶ A. Alunāna memoriālais muzejs. *Par mums*. Pieejams: <http://alunans.lv/par-mums/muzeja-vesture/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁶⁷ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁶⁸ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁶⁹ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

jelgavnieka L. Katerfelda piemiņas cilnis¹⁷⁰. Otrs valsts nozīmes kultūras piemineklis ir **Sv. Annas luterāņu baznīca**, kas ir vecākā Jelgavas celtne, ka saglabājusies līdz mūsdienām¹⁷¹. Baznīca ir viena no retajiem manierisma stila pieminekļiem Latvijā,¹⁷² kurā regulāri notiek vietējo un ārzemju mūziķu garīgās un klasiskās mūzikas koncerti.

Divas pareizticīgo baznīcas – Jelgavas Sv. Simeona un Sv. Annas pareizticīgo katedrāle (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis) un Jelgavas Vissvētākās Dievmātes aizmigšanas baznīca (**vietējas nozīmes arhitektūras piemineklis**) ir **nozīmīgas Jelgavas kultūrvietas, kas, blakus aktīvai dievnamu darbībai, piedāvā arhitektonisku, interjera un svētbiļžu sakrālās mākslas paraugus**¹⁷³.

1906. gadā celtajā Jelgavas Bezvainīgās Jaunavas Marijas Romas katoļu katedrālē atrodas vietējas nozīmes mākslas darbs – bareljefs “Svētais vakarēdiens” un ir viena no retajam pseidogotiskās arhitektūras paraugiem.¹⁷⁴

4.6. Nevalstiskais sektors un radošo industriju uzņēmumi

Kultūras piedāvājuma daudzveidošanā, kā arī līdzdalības nodrošināšanai kultūras procesu veidošanā, būtiska ir nevalstisko organizāciju un kultūras un radošo uzņēmumu loma. Zemgales NVO centra datubāze sniedz informāciju par 480 NVO¹⁷⁵, kas darbojas Jelgavas pilsētā. Precīzu datu par NVO, kas darbojas tieši kultūras, kultūrizglītības un dzīves kvalitātes veidošanā, nav. Raksturosim aktīvākos NVO un uzņēmumus.

Jelgavā aktīvi darbojas **nacionālo kultūru biedrības**, kuras 2004. gadā apvienojās biedrībā “**Jelgavas nacionālo kultūras biedrību asociācija**” (JNKBA). Saskaņā ar SIP norādīto informāciju¹⁷⁶, 2021. gadā JNKBA ietvaros darbojas sekojošas nacionālo kultūru biedrības: Latvijas Poļu Savienības Jelgavas nodaļa; Jelgavas lietuviešu biedrība “Vītis”; Jelgavas krievu biedrība “Istok”; Jelgavas ebreju biedrība; Jelgavas pilsētas un rajona čigānu biedrība “Romanu čačipen”; Jelgavas ukraiņu kultūras centrs “Džerelo”; Jelgavas baltkrievu biedrība “Ļanok”. Asociācijas darbības galvenie mērķi un aktivitātes ir saistītas ar mazākumtautības etniskās identitātes un kultūras saglabāšanu, etnisko attiecību uzlabošanu un mazākumtautību pilnvērtīga iekļaušanās Latvijas sabiedrībā. Atsevišķi Jelgavas pilsētā darbojas vēl citas mazākumtautību biedrības: Latvijas Kazahstānas kultūras centrs “Saule”, Zemgales bērnu un jauniešu ukraiņu kultūras centrs “Veselka”, Ukrainas atbalsta biedrība, Jelgavas baltkrievu biedrība “Zlata”, Jelgavas krievu kultūras biedrība “Veče”.

Viena no aktīvākajām biedrībām ir **Jelgavas Mākslinieku biedrība** – tā dibināta 2009. gadā, un tajā apvienojušies Latvijas Mākslinieku savienības Jelgavas nodaļas biedri un citi Jelgavas mākslinieki, kuri piedalās tās izstāžu darbībā.¹⁷⁷ Jelgavas Mākslinieku biedrības pārstāvis piedalās arī pašvaldības veidotajā Kultūras padomē (skatīt apakšnodaļu “Kultūras pārvaldība un finansējums”). Biedrība rīko izstādes Jelgavā, Ozolnieku un Jelgavas novadā, Rīgā, citviet Latvijā un ārzemēs, piemēram, Igaunijā, Lietuvā, Baltkrievijā, Zviedrijā, Taivānā.

¹⁷⁰ Jelgava.lv (2021) *Svētā Jāņa baznīcā atjaunots Ludviga Katerfelda cilnis*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/jaunumi/zinu-arhivs/sveta-jana-baznica-atjaunots-ludviga-katerfelda-cilnis/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁷¹ Jelgavas pilsētas mājaslapas informācija

¹⁷² Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁷³ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁷⁴ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs. Pieejams: <https://www.visit.jelgava.lv/lv/> [skatīts 14.04.2021.]

¹⁷⁵ Zemgales NVO centrs. *Jelgavas pilsēta*. Pieejams: <https://zemgalei.lv/lv/nvo/nvo-datu-baze/jelgavas-pilseta/> [skatīts 08.04.2021.]

¹⁷⁶ Jelgava.lv. *Jelgavas mazākumtautību nacionālās kultūras biedrības*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/iestades/sabiedribas-integracijas-parvalde/nvo/jelgavas-mazakumtautibu-nacionalas-kulturas-biedribas/jelgavas-mazakumtautibu-nacionalas-kulturas-biedribas/> [skatīts 08.04.2021.]

¹⁷⁷ JelgavaART. *Par Jelgavas Mākslinieku Biedrību*. Pieejams: <http://jelgavart.lv/par-jm-biedribu/> [skatīts 08.04.2021.]

Bez izstādēm tā organizē simpozijus un dažādus pasākumus, izdod katalogus un grāmatas, piedalās dažādu pilsētas iestāžu organizētajos sarīkojumos.

Kultūras un mākslas centrs “Nātre” ir nevalstiska radošo personību apvienība, kas organizē dažādus kultūras un mākslas pasākumus ar pievienoto vērtību¹⁷⁸. Dibināta 2008. gadā ar mērķi apvienot līdzīgi domājošos, lai realizētu daudzveidīgus projektus un pasākumus – izglītības, radošās darbnīcas, izstādes, diskusijas u.tml. “Nātre” arī popularizē Jelgavā sociālo uzņēmējdarbību.

Būtisks spēlētājs kultūrizglītības jomā ir biedrība **“Bērnu un jauniešu mūzikas klubs”** (kas uzņēmējdarbības nodrošināšanai ir izveidojusi arī SIA “BJMK”). Tās ietvaros darbojas akreditēta izglītības iestāde “Privātā mūzikas skola “BJMK Rokskola””. Organizācijas unikalitāte ir spēja mūzikas izglītības procesu papildināt ar neformālās izglītošanās iespējām, saturīga brīvā laika un atpūtas piedāvājumu, bērnu un jauniešu iesaistīšanu dažādu projektu pasākumos, iespēju izmantot BJMK telpu un muzikālā inventāra resursu savu mērķu piepildīšanai.¹⁷⁹ BJMK mērķi no tā sākuma 2004. gadā līdz mūsdienām ir palikuši nemainīgi. Tie ir – sniegt Jelgavas (vai jebkuras citas pilsētas) bērniem un jauniešiem iespēju kvalitatīvi aizpildīt savu brīvo laiku, apgūstot kādu mūzikas instrumentu, un radīt jauniešos interesi un izpratni par mūziku.

Izglītības un sociālā atbalsta jomā darbojas biedrība **“Radošo domu un darbu centrs “Svētelis””**¹⁸⁰ – kā interešu izglītības centrs bērniem un jauniešiem un bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām tas darbojas jau kopš 1998. gada, bet kā krīzes centrs tika atklāts 2009. gadā. Jau kopš tās darbības sākuma biedrības prioritāte un mērķa grupa ir bērni un jaunieši no dažādām sociālā riska grupām un cilvēki ar īpašām vajadzībām. Arī biedrība – **Attīstības centrs “Mācos mācīties”** – nodrošina atbalstu bērnu attīstībai – tā ir izveidojusi platformu speciālistiem, kas palīdz diagnosticēt attīstības grūtību cēloņus un resursus, sadarbībā izvērtē lietderīgāko ārstniecības, terapijas vai konsultāciju veidu. Savukārt **Jelgavas pensionāru biedrība** nodrošina dienas centra “Sadraudzība” darbību, kā arī veido dažādus pasākumus.

Vairākas biedrības saistītas vai izaugušas no LLU īstenotajām aktivitātēm. Biedrība **“Mehu absolventi”** kopš 2006. gada kopā ar Tehniskās fakultātes studentu pašpārvaldi un citiem sadarbības partneriem veido Tehniskās fakultātes tēlu, kas spēj aizstāvēt un pārstāvēt gan fakultātes, gan arī studentu intereses universitātē, kā arī valsts un pasaules mērogā.¹⁸¹ Biedrība rīko Tehnikas un inovāciju festivālu “Mehatrons”. Savukārt Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Studentu teātra darbību atbalsta **Jelgavas studentu teātra atbalsta biedrība “Miniatra”**.¹⁸²

Biedrības “Mans tautastērps” mērķis ir stiprināt latvisko kultūrvidi kā sabiedrību saliedējošu pamatu un veicināt piederību latviskai identitātei vietējā, starptautiskā līmenī.¹⁸³ Nozīmīgs biedrības veikums ir grāmata “Mans tautastērps”. Biedrība joprojām turpina apkopot stāstus gan par latviešu tautastērpu ceļiem un likteņiem plašajā pasaulē, gan tepat Latvijā, kā arī piedāvā citus resursus par tautastērpu darināšanu.

Mūsdienu deju kolektīvs “Benefice” savas darbības nodrošināšanai ir izveidojis biedrību “Benefitlv” un uzņēmumu – SIA “BenefitPro”.

¹⁷⁸ Kultūras un mākslas centrs “Nātre”. *Par mums*. Pieejams: <http://natre.lv/par-mums/> [skatīts 09.04.2021.]

¹⁷⁹ BJMK. *Par BJMK*. Pieejams: <http://bjmk.lv/par-bjmk/> [skatīts 09.04.2021.]

¹⁸⁰ Labdarības organizācija – biedrība “Radošo domu un darbu centrs “Svētelis””. *Par mums*. Pieejams: <https://svetelis.mozello.lv/par-mums/> [skatīts 09.04.2021.]

¹⁸¹ Mehiem. *Par mums*. Pieejams: https://www.mehiem.lv/?page_id=1393 [skatīts 09.04.2021.]

¹⁸² Jelgavas studentu teātris. Pieejams: <https://www.jst.lv/> [skatīts 09.04.2021.]

¹⁸³ Mans tautastērps. Pieejams: <http://www.manstautasterps.lv/> [skatīts 09.04.2021.]

Jelgavas Latviešu biedrība savas saknes saista ar 19. gs. otro pusi, kad aktīvie jelgavnieki nolēma izveidot biedrību pēc Rīgas Latviešu biedrības parauga, atbalstot nacionālās pašapziņas veidošanās procesus Latvijā. Tās darbība tika atjaunota 1990. gadā, iegādājoties arī telpas (Lielā ielā 13-15, Jelgavā), kas tiek izmantotas biedrības sanāksmēm, mēģinājumiem un citām aktivitātēm. Jelgavas Latviešu biedrības mērķi ir sargāt un kopt latviešu tautas kultūru, valodu, tradīcijas, dzīvesveidu, nacionālo identitāti, nostiprināt nacionālās piederības un valstisko apziņu, atbalstīt izglītības, zinātnes, mākslas un literatūras attīstību, pētījumus latviešu tautas vēsturē, etnogrāfijā, Latvijas dabas un kultūras pieminekļu aizsardzības pasākumus.¹⁸⁴ Ar Jelgavas Latviešu biedrības atbalstu darbojas Jelgavas Latviešu biedrības teātris, Dzejas klubs "Pieskāriens", senioru deju kopa "Rudens roze" un klubs "Sendienas".¹⁸⁵

Jelgavā darbojas arī citas nevalstiskās organizācijas. Savas atbalsta biedrības ir izveidojuši arī amatiermākslas kolektīvi (piemēram, biedrība "Diždancis").

Vairāki **radošo industriju uzņēmumi** piedāvā brīvā laika pavadīšanas iespējas. Jau pieminētais SIA "BJMK", kas piedāvā nodarbības mūzikā, deju studija – SIA "Nāc dejot 2", SIA "Andžeja Grauda bungu skolas" filiāle Jelgavā. SIA "Leopolds" apsaimnieko valsts nozīmes arhitektūras pieminekli "Villa Medem" – tā ir atjaunota un pieejama dažādiem pasākumiem, tiek piedāvāta arī kā filmēšanas vieta. Izklaides pakalpojumus piedāvā divi naktsklubi – "The Blow" un "Tonuss". Par populāru atpūtas vietu, īpaši jauniešu auditorijas vidū, attīstījies klubs "Melno Cepurīšu Balerija" (SIA "Vismaz Trīs Vārdi"). Viens no populārākajiem pilsētas viesu apmeklējuma galamērķiem ir SIA "Karameļu darbnīca".

Jelgavā ir dibināta un te atrodas ražotne vienai no Latvijas vadošajām tipogrāfijām – Jelgavas tipogrāfijai, kas nodrošina arī augsti kvalitatīvu grāmatu druku. SIA "Austras raksti" ir amatnieku darbnīca un tautastērpu darinātava. Profesionālās pilnveides un tālākizglītības programmas piedāvā "Floristikas skola – meistardarbnīca "Grieta" (SIA „Grieta 3”).

4.7. Kultūras infrastruktūras raksturojums

Jelgavas pilsētas kultūras infrastruktūru raksturo regulāra un patstāvīga pilsētas kultūrtelpu, vides, materiāltehniskā nodrošinājuma plānošana, uzturēšana un atjaunošana.

2002. gadā, apvienojot Jelgavas domes kultūras centru, Jelgavas Kultūras namu un kultūras namu "Rota", tika izveidota iestāde "Kultūra". Šobrīd Jelgavas pilsētas kultūras un mākslas pasākumu norisi, gatavošanās un mēģinājumu telpas, materiāltehnisko bāzi un infrastruktūru nodrošina sešas kultūras organizācijas-vietas: Jelgavas kultūras nams, Kultūras nams "Rota", deju centrs "Cukurfabrika", brīvdabas koncertzāle "Mītava", brīvdabas estrādes vieta Uzvaras parkā un ēka Jāņa Čakstes bulvārī 17.

Kultūras nama telpas mēģinājumiem izmanto aptuveni 30 amatiermākslas un divi profesionālie kolektīvi, Jelgavas kamerorķestris un Jelgavas bigbends. Deju kolektīvu mēģinājumu organizēšana notiek arī citu pašvaldības iestāžu telpās, piemēram, Jelgavas 4. sākumskolā, Jelgavas Centra pamatskolā un citās, lai netiktu traucēta teātru, koncertu un kino apmeklēšana.

2019. gadā pabeigtā brīvdabas koncertzāle "Mītava" atrodas uz Pasta salas un ir norises vieta dažāda mēroga pasākumiem. 2020. gadā veikti būtiski ieguldījumi infrastruktūras uzlabošanā – uzsākti brīvdabas koncertzāles "Mītava" līmētās koksnes konstrukcijas virsmas atjaunošanas darbi. Nepieciešams turpināt sakārtot infrastruktūru, lai būtu ērtāk izmantojama gan producentiem, gan skatītājiem.

¹⁸⁴ Jelgavas latviešu biedrība. *Par biedrību*. Pieejams: <http://www.jelgavaslb.lv/par-biedribu/> [skatīts 08.04.2021.]

¹⁸⁵ Jelgavas latviešu biedrība. *Interesu kopas*. Pieejams: <http://www.jelgavaslb.lv/par-biedribu/interesu-kopas/> [skatīts 08.04.2021.]

8. tabula: “Kultūra” infrastruktūras raksturojums¹⁸⁶

<p>Jelgavas pilsētas kultūras nams (Kr. Barona 6, Jelgava)</p>	<p>Celta 1962. gadā; kopējā platība 5206 m²; trīs zāles, 4 grimētavas, 9 nodarbību telpas.</p> <p>Lielā zāle ar 671 skatītāju vietām un skatuvi 108 m², Mazo zāli un Deju zāli, katrā līdz 250 vietām, Konferenču zāli līdz 50 vietām.</p> <p>Deju zāle 331,5 m²</p> <p>Mazā zāle 297,4 m²</p> <p>Konferenču zāle 154,2 m²</p> <p>Baletzāle 95,1 m²</p> <p>Kora telpa 100 m²</p> <p>Zīmēšanas studija 57,5 m²</p> <p>Gleznošanas studija 29,4 m²</p> <p>Dardedzes telpa 41,4 m²</p> <p>Kamīnzāle 72,83 m²</p> <p>Alunāna teātra kamerzāle 71 m²</p> <p>Alunāna teātra mēģinājuma telpa 39,5 m²</p>	<p>2003. gada veikta ēkas renovācijas 1.kārta, izbūvējot Lielo zāli un ieejas telpas, priekšējo fasādei.</p> <p>2015. gadā Jelgavas kultūras uzjumteņa renovācija</p> <p>2019.gadā veikta ēkas fasādes – pamatu vertikālās hidroizolācijas atjaunošana un teritorijas sakārtošana, kanalizācijas tīklu pārbūve, drenāžas izbūve, zibens novadīšanas sistēmas zemējuma kontūras izveides darbi.</p> <p>2020.gadā veikta tehniskā apsekošana, ventilācijas šahtu tīrīšana, parketa grīdu slīpēšana, lakošana, atjaunošana un ūdens ievadmezgla remonts, veikta tehniskās drošības sistēmu iekārtas iegāde un automatiskās ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas montāžas darbi. Ēka ir pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem I stāva līmenī.</p> <p>Pēdējo divdesmit gadu laikā katrā Latvijas reģionā ir izveidota mūsdienu prasībām atbilstoša koncertzāle vai multifunkcionāls kultūras centrs, izņemot Zemgales reģionu. Dotajā brīdī Jelgavas kultūras nams ar nepabeigtu infrastruktūru pilda Zemgales reģiona profesionālās mākslas pieejamības multifunkcionāla centra lomu. Jelgavas kultūras nama infrastruktūra ir daļēji novecojusi un ar nepietiekamu ietilpību, nepietiek palīgpalīdzību māksliniecisko kolektīvu mēģinājumiem, dekorāciju un inventāra, māksliniecisko kolektīvu tautas tērpu un teātru tērpu glabāšanai ar atbilstošu klimata kontroli, kā arī nav iespējams attīstīt kultūras pasākumu piedāvājumu. Pašvaldības sniegto kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošanai nepieciešama jaunas pasākumu zāles un mēģinājumu telpu izbūve pie Jelgavas kultūras nama, kā arī Jelgavas kultūras nama infrastruktūrā veicami vairāki citi uzlabojumi, lai nodrošinātu pieejamu, iekļaujošu vidi. Jelgava ir nacionālas nozīmes attīstības centrs, kas piedāvā kultūras pakalpojumus ne tikai Jelgavas pilsētas, bet arī apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem, līdz ar to projektam ir reģionāla ietekme uz kultūras pakalpojuma kvalitātes un</p>
--	---	---

¹⁸⁶ JPPI “Kultūra” sniegtā informācija; Kultūras dati. Pieejams: <https://kulturasdati.lv/lv> [skatīts 08.04.2021.]

		<p>klāsta uzlabošanu reģiona iedzīvotājiem.</p> <p>Kultūras nama sānu fasādes nav pieredzējušas atjaunošanu un stiklotās daļas, logus nomainīt atbilstošos lielizmēra un kravnesīgos stiklojuma alumīnija profilu ierāmējumos.</p> <p>Nepieciešama fasādes renovācija rekonstrukcija un modernizācija. Tāpat Piebūves izveide ar jaunu skatītāju zāli un telpām.</p>
<p>Jelgavas pilsētas kultūras nams "Rota" (Garozas iela 15, Jelgava)</p>	<p>Pirmo reizi kultūras nams «Rotas» savas durvis vēra 1963. gadā, pirms tam ēkā, kas uzcelta 1937. gadā, atradās Valsts bankas paviljons. Celts 1937. gadā, arhitekts Pauls Kundziņš un ir vietējas nozīmes arhitektūras piemineklis, valsts aizsardzības Nr. 5147.</p> <p>«Rotā» ir piecas zāles (skatītāju, mazā, konferenču zāle, vieta mēģinājumiem un deju zāle).</p> <p>Skatītāju zāle ar 150 skatītāju vietām</p> <p>Lielā zāle 118,4 m²</p> <p>Baletzāle 75,3 m²</p> <p>Jelgavas Bigbenda telpa 70,5 m²</p> <p>Teātra mēģinājumu telpa 71,5 m²</p>	<p>2011./2012. gadā „Kultūras nama „Rota” fasādes un telpu renovācija</p> <p>2013. gadā veikta Ventilācijas sistēmas izveide, kā arī teritorijas labiekārtošana.</p> <p>Ēka ir pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem 1. stāva līmenī.</p>
<p>Deju centrs "Cukurfabrika" (Cukura iela 22, Jelgava)</p>	<p>Lielā zāle (332 m²), biroja telpa (33 m²), baleta zāle (121 m²), akrobātikas zāle (145,5 m²), pedagogu telpa (71,8m²)</p>	<p>Deju centra "Cukurfabrika" telpas ir atbilstošas sporta, deju un citu nodarbību, pakalpojumu nodrošināšanai.</p>
<p>Brīvdabas koncertzāle "Mītava" (Pasta sala 3, Jelgava)</p>	<p>2019. gada vasarā brīvdabas koncertzālē «Mītava» Jelgavā, Pasta salā noslēdzās unikālās jumta konstrukcijas būvniecības darbi, paplašinot Jelgavas perspektīvas brīvdabas kultūras notikumu rīkošanai un radīšanai. Tā ir lielākā šāda veida būve Baltijā.</p> <p>Jumta konstrukcijai, kas atgādina Lielupes krastā izskalotu gliemežvāku, izmantota lielizmēra liekti līmēta koksne ar vienlaidu garumu līdz 60 metriem, bet kopumā estrādes jumta būvniecībā izmantoti aptuveni 530 kubikmetri koksnes.</p> <p>690 stacionāras skatītāju vietas, iespējams izvietot 500 papildu</p>	<p>2019. gadā tika pabeigts brīvdabas koncertzāles "Mītava" kupolveida pārsegums/jumts un sakarā ar to, lai nodrošinātu koncertzāles darbību, lielākie finanšu ieguldījumi tika veikti tehnisko resursu iegādē un uzstādīšanā – gaismas tehnikas, skatuves mašīnērijas piegāde un uzstādīšana, ietverot pārvietojamu jaudas sadales un regulatora bloku, elektrisko ķēžu telferu vadības bloku un attālinātās vadības staciju, 12 gab. elektriskos ķēžu telferus, komutāciju, alumīnija kopnes, 11800x7300mm projekcijas ekrānu, skatuves fona atvēršanas mehānismu, kabeļu sistēmu, skatuves kulišu, kona auduma un sofitu komplektu.</p> <p>Nepieciešama infrastruktūras uzlabošana – vēja un skaņas aiztures sienu izveide koncertzāles sānu sienu atvērtajās daļās, saglabājot caurspīdīguma un brīvdabas klātbūtnes efektu,</p>

	krēslus; apsildāmas grimētavas ar dušām; autostāvvietā ar 100 vietām	sēta, tehniskais aprīkojums, infrasarkanie griestos iekārtie sildelementi, tirdzniecības paviljoni, palīgtelpas un inventāra noliktava, Stacionāras tualetes - Atbilstoši Brīvdabas koncertzāles 1500 apmeklētāju ietilpībai.
Ēka Jāņa Čakstes bulvārī 17	Tiek izmantota kā noliktava	2020. gadā, veicot ēkas tehnisko apsekošanu, tika sniegts atzinums, ka ēka atrodas avārijas stāvoklī un ekspluatācija nav droša, t.sk mehāniskā stiprība un stabilitāte, bojātas konstrukcijas. Tāpēc nākamajā plānošanas periodā jāveic pilnīga ēkas rekonstrukcija.
Brīvdabas estrāde Uzvaras parkā	Uzvaras parka Estrādes vieta ar 1000 stacionārām sēdvietām.	Uzvaras parkā 2021. gada vasarā noslēgsies būvdarbi izglītojošas un tematiskas rotaļu pilsētiņas bērniem izveidei. Jaunās rotaļu pilsētiņas projekts paredz, ka tā taps galvenokārt no koka – videi draudzīga un atjaunojama resursa. Parka teritorijā iepļānotas aktivitātes bērniem un jauniešiem vecumā no 1 līdz 12 gadiem. Aktivitāšu laukumi būs izbūvēti zonās un atbilstoši trīs dažādām vecuma grupām: 1–3 gadus veciem bērniem; 2–6 gadus veciem bērniem; 6–12 gadus veciem bērniem. Aktīvajās zonās atbilstoši katram vecumposmam būs fizisko aktivitāšu ierīces un elementi, savukārt izzinošie laukumi ļaus bērniem uzskatāmi un interaktīvi izzināt vidi, augus, kokus, dzīvniekus un procesus dabā, tāpat tie būs papildināti ar emocionālo un sensoro attīstību veicinošiem elementiem, piemēram, sajūtu taku un sajūtu dārzu, ko veidos dažādi dabas materiāli, kukaiņu māju, kurā notiekošo varēs pētīt caur palielināmo stiklu.
Vides reklāmas stendi/stabi Jelgavas pilsētā	Reklāmas plakātu stendi Jelgavas pilsētā (21 gab).	Iegādāts interaktīvās reklāmas stends Pasta salai. Veikta pilsētā izvietoto metāla skulptūru apgaismojuma tehniskā atjaunošana.

Ģ. Eliasa Jelgavas VMM atrodas valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa “Academia Petrina” ēkā. Muzeja stratēģijā sniegtā informācija liecina, ka muzeja vadība ēkas un apkārtējās vides sakārtošanu uzskata par būtisku aspektu, lai spētu īstenot izvirzīto mērķi un izpildīt uzdevumus¹⁸⁷. Gan galvenajā ēkā, gan muzeja filiālē ir veikti būtiski uzlabojumi, apkopojums skatāms tabulā nr.9

9. tabula: JPPI Ģ. Eliasa Jelgavas VMM infrastruktūras raksturojums¹⁸⁸

¹⁸⁷ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs” darbības stratēģija 2020.–2024. gadam (apstiprināta 27.02.2020. ar Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja direktores G. Grases lēmumu).

¹⁸⁸ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs” darbības stratēģija 2020.–2024. gadam

Ģ. Eliasa Jelgavas VMM (Akadēmijas ielā 10, Jelgava)	Celta 1775. gadā. Ekspozīciju, izstāžu telpas – 957 m ² , pārējās telpas – 697 m ²	Uzlabota telpu infrastruktūra, nomainīts ēkas Akadēmijas ielā 10 jumta segums, veikts ēkas torņa telpas remonts, izbūvētas jaunas krātuves un iekārtots publisko skatu laukums; telpas pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem; jāatrisina muzeja redzamība pilsētvidē, izveidojot sabiedriskā transporta pieturas nosaukumu – Muzejs
Muzeja krājuma telpas (Raiņa ielā 6, Jelgavā)	426 m ²	Telpas nav pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Nepieciešamas papildus telpas.
Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs (māja) (Filozofu ielā 3, Jelgava)	Celta 19.gs. beigās; 20.gs.sākumā. Ekspozīciju, izstāžu telpas – 147 m ² ; krājuma telpas - 11 m ² ; pārējās telpas – 29 m ²	2010.-2011.gadā veikts muzeja ēkas remonts, teritorijas labiekārtošana, ēkas pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un ekspozīciju papildināšana ar multimedijiem.

Jelgavas pilsētas bibliotēka ir izvietota četrās ēkās. 2020. gada pārskatā¹⁸⁹ kopējais telpu stāvoklis, aprīkojuma nodrošinājums un pieejamība tiek vērtēta kā apmierinoša – bibliotēkas atrodas labās, iedzīvotājiem daļēji pieejamās telpās. 2020. gadā galvenā problēma joprojām bija bibliotēku vides nepieejamība personām ar kustību traucējumiem. Nozīmīgs notikums bija Bērnu un jauniešu bibliotēkas “Zinītis” pārcelšanās uz jaunām telpām, vienā ēkā ar jaunrades centru “Junda”, kas ļaus mērķtiecīgāk sasniegt bērnu un jauniešu auditoriju.

10. tabula: JPPI Jelgavas pilsētas bibliotēkas un tās filiāļu infrastruktūras raksturojums¹⁹⁰

Jelgavas pilsētas bibliotēka (Akadēmijas iela 26, Jelgava)	Telpu kopplatība 1223 m ² ; lietotāju vietu skaits – 60; uzstādīta pašpalpošanas grāmatu izsniegšanas/ nodošanas sistēma; datoru skaits 63 (no tiem lasītājiem -36)	2020.gadā veikta 3. stāva labierīcību izbūve un 6 radiatoru nomaiņa 1. un 2. stāvā. Ēka daļēji pieejama (tikai 1.stāvs) cilvēkiem ar kustību traucējumiem.
Pārlielupes bibliotēka (Loka maģistrāle 17, Jelgava)	Telpu kopplatība 393,1 m ² ; lietotāju vietu skaits – 35; datoru skaits 10 (no tiem lasītājiem - 6)	Personām ar kustību traucējumiem ir nepieejama, jo atrodas otrajā stāvā un nav ne lifta, ne pacelēja.
Miezītes bibliotēka (Dobeles šos. 100A, Jelgava)	Teritorijas kopplatība 1840 m ² ; telpu kopplatība 404,6 m ² ; bibliotēkai ir 2 stāvi; lietotāju	2019.gadā tika pabeigti pārbūves darbi; telpas pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem;

¹⁸⁹ Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020

¹⁹⁰ Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats: 2020; iestādes “Kultūra” sniegtā informācija.

	vietu skaits – 50; datoru skaits 7 (no tiem lasītājiem – 3)	2020.gadā siltummezglā nomainīts universālais temperatūras kontrolieris.
Bērnu un jauniešu bibliotēka “Zinītis” (Zemgales prospekts 7, Jelgava), atrodas vienā ēkā ar jaunrades centru “Junda”	Ēka celta 1888. gadā Telpu kopplatība 362,05 m ² ; lietotāju vietu skaits – 36; datoru skaits 12 (no tiem lasītājiem – 7)	Ēka rekonstruēta 2020. gadā; pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem; bibliotēkai uzlabots materiāltehniskais stāvoklis.

Kopumā Jelgavas pilsētā kultūras infrastruktūra, kas ir pašvaldības pārraudzībā, ir atšķirīgā stāvoklī, lielākoties nepieciešams turpināt ieguldījumus gan telpu paplašināšanā, rekonstrukcijā, gan materiāltehniskā stāvokļa uzlabošanā. Trūkst telpas gan dažādu žanru pasākumu norisei, gan amatiermākslas kolektīvu mēģinājumiem. Jelgavā nav kinoteātra un iekštelpu koncertzāles. Ierobežotas iespējas izvietot izstādes.

4.8. Kultūras tūrisms

2011. gadā starp Jelgavas pilsētas domi, Jelgavas novada pašvaldību un Ozolnieku novada domi tika noslēgts sadarbības līgums par Jelgavas tūrisma attīstību un veicināšanu. Šis uzdevums ir deleģēts Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādei **“Jelgavas reģionālais tūrisma centrs”**. Iestādes uzdevumi, galvenokārt, ir saistīti ar informācijas sagatavošanu, izplatīšanu un pieejamības nodrošināšanu, datu bāžu uzturēšanu un statistikas apkopošanu. Jelgavas tūrisma piedāvājums ir pieejams digitālajās platformās: interneta vietnē www.visit.jelgava.lv (1 160 780 skatījumi (no tiem 871 504 unikālie skatījumi) laika posmā no 2012.–2020. gadam), sociālajos tīklos *Facebook* un *Instagram* @VisitJelgava un interaktīvā karte latviešu, angļu un krievu valodās. Iestāde regulāri piedalās starptautiskās un vietējās tūrisma izstādēs, informācijas tirgos un organizē izbraukuma prezentācijas, galvenokārt, Jelgavas pilsētas un novada svētkos.

JRTC ir atbildīgs par tūrisma piedāvājuma veidošanu un tūrisma plūsmas koordinēšanu jaunajā kultūras un tūrisma objektā – Zemgales restaurācijas centrā. Zemgales restaurācijas centra darbības galvenokārt ir vērtas uz Vecpilsētas teritorijas iekļaušanos kultūras un tūrisma piedāvājumā un pilnvērtīgāk izmantotu tās attīstības potenciālu, atjaunojot, restaurējot un pārbūvējot valsts nozīmes arhitektūras pieminekli - ēku Vecpilsētas ielā 14 un ēku Krišjāņa Barona ielā 50. Plānots, ka Zemgales restaurācijas centrā strādās četri darbinieki un galvenie centra darbības pamatprincipi ir:

- kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība un saglabāšana;
- kultūrvēsturiskā mantojuma popularizēšana un mūsdienīga pielietojuma veicināšana;
- kultūras, izglītības un tūrisma nozaru mijiedarbība un attīstība;
- vidi saudzējošu un energoefektīvu principu pielietošana restaurācijas centra apsaimniekošanā;
- efektīgas un kompetentas komandas veidošana.

Zemgales restaurācijas centra izveides rezultātā tiks nodrošināta pilsētas kultūrtūrisma piedāvājuma pilnveidošana, ko šobrīd, galvenokārt nodrošina Jelgavas pilsētai raksturīgie festivāli un svētki: **Starptautiskie Ledus, Smilšu skulptūru festivāli, Piena, Maizes un Medus svētki un Piena paku laivu regate**. Pateicoties starptautiskajiem festivāliem, Jelgava ir atpazīstama kā festivālu pilsēta. Šie masu pasākumi arī nodrošina regulārus ieņēmumus no maksas pakalpojumiem.

Populārākais tūrisma objekts (muzeju apmeklējumu skatīt apakšnodaļā “Muzeji un kultūras mantojuma objekti”) Jelgavā ir Lielupes palienes pļavas - skatu tornis. Tā apmeklējumu skaits pēdējos gados ir gandrīz dubultojies.

11. tabula: Populārāko Jelgavas pilsētas tūrisma objektu apmeklējums, 2018.-2020.¹⁹¹

Jelgavas pilsētas tūrisma objekti	2018	2019	2020
Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis	34 998	30 267	18 861
Karameļu darbnīca	29 050	34 000	11 000
Lielupes palienes pļavas - skatu tornis	54 996	94 572	96 770

Iestāde „Jelgavas reģionālais tūrisma centrs” īsteno trīs kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstīšanas projektus Jelgavas pilsētā, Jelgavas un Ozolnieku novadā, Zemgales reģionā.

12. tabula: Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības projekti¹⁹²

Gads	Projekts un projekta nosaukums	Projekta aktivitātes	Īstenošana
2013./2014. gads	Centrālbalijas jūras reģiona INTERREG IV A programmas līdzfinansētā projekta „Velo maršrutu tīkla attīstība un uzlabošana Centrālbalijas teritorijā” (CB59)	Velo maršrutu tīkla uzlabošana Jelgavas pilsētā, Jelgavas novadā un Ozolnieku novadā	Īstenots
No 02.01.2018.-01.09.2021	ERAF "Nozīmīga kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība kultūras tūrisma piedāvājuma pilnveidošanai Zemgales reģionā"	Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa - ēkas Vecpilsētas ielā 14, Jelgavā un objekta funkcionēšanai nepieciešamās saistītās infrastruktūras - ēkas Krišjāņa Barona ielā 50, Jelgavā pārbūve, restaurācija, apkārtējās teritorijas labiekārtošana; Izveidojot Zemgales restaurācijas centru, attīstot jaunus pakalpojumus izveidot interaktīvas ekspozīcijas Vecpilsētas ielas 14 namā.	Procesā
No 20.08.2020.-19.04.2022	ERAF "Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība Jelgavas pilsētā"	Veikt valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa – ēkas Vecpilsētas ielā 2, Jelgavā un objekta funkcionēšanai nepieciešamās saistītās infrastruktūras - ēkas Jāņa Asara ielā 1, Jelgavā pārbūvi, restaurāciju, apkārtējās	Procesā

¹⁹¹ Iestādes “Jelgavas reģionālais tūrisma centrs” sniegtā informācija

¹⁹² Iestādes “Jelgavas reģionālais tūrisma centrs” sniegtā informācija

		<p>teritorijas labiekārtošanu;</p> <p>Izveidojot Dzīvesziņas un arodu sētu, attīstot jaunus pakalpojumus;</p> <p>Iegādāties mēbeles un aprīkojumu Dzīvesziņas un arodu sētas Vecpilsētas ielā Aprīkošanai.</p> <p>izveidot Jelgavas Sv. Trīsvienības tornī jaunas iekštelpu ekspozīcijas, uzlabojot esošo pakalpojumu piedāvājumu klāstu;</p>	
No 01.06.2020.- 31.05.2022	Interreg LAT-LIT "Kopīga pārrobežu tūrisma piedāvājuma "SAULES CEĻŠ" izveide (SUN ROUTE)"	<p>Izveidot četrus "SAULES CEĻA" piedāvājuma maršrutus, kas pieskaņoti gadalaikiem: ziemai, pavasarim, vasarai un rudenim;</p> <p>Interaktīvo risinājumu - pilsētas panorāmas kameru un saules ekrānu uzstādīšana Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas torņa 9. stāvā;</p> <p>Interaktīvu stendu un ar saules baterijām darbināmu uzlādes staciju iegāde;</p> <p>QR kodu izveidošana "SAULES CEĻA" maršrutā, kas dos iespēju tūristiem atraktīvā veidā iegūt papildus informāciju par tūrisma maršrutā iekļautajiem objektiem.</p>	Procesā

Tūrisma, t.sk. kultūrtūrisma piedāvājuma un infrastruktūras pilnveidošana un attīstība ir nepieciešama, jo nav pilnībā izmantots darījumu, gastronomijas, industriālā, ainavas-dabas un aktīvā dzīves stila tūrisma potenciāls. Viens no Jelgavas pilsētas tūrisma lielākajiem izaicinājumiem ir viesmīlības pakalpojumu nepietiekamība, pilsētas un apkaimes iedzīvotāju maksātspēja, vietējo tūristu noturēšana un atkārtota piesaiste, kas ir atkarīga no atpūtas vietu labiekārtošanas, kempingu infrastruktūras attīstīšanas. Neskatoties uz identificētajiem tūrisma izaicinājumiem, informācijas pieprasījumi no vietējiem, ārzemju tūristiem pastāvīgi pieaug, izņemot pēdējos divus gadus, kas ir saistīts ar COVID-19 pandēmijas izplatības ierobežojumiem.

13. tabula: Tūrisma informācijas pieprasījumi (kopējais skaits no 2011.–2020. gadam)¹⁹³

¹⁹³ Iestādes "Jelgavas reģionālais tūrisma centrs" sniegtā informācija

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1 458	2 430	4 935	9 478	14 548	16 129	16 511	17 800	16 255	13 621
	+973 (↑)	+2 050 (↑)	+4 543 (↑)	+5 070 (↑)	+1 581 (↑)	+382 (↑)	+1 289 (↑)	-1 545 (↓)	-2 634 (↓)

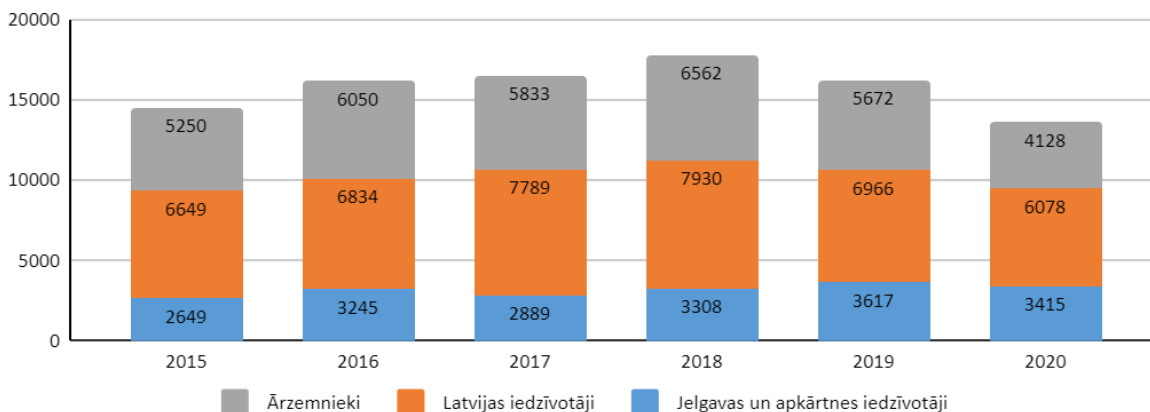
Tūrisma pieprasījuma veida ieskaits liecina par aktīva reģionālā tūrisma centra klātienē darbību, taču jāatzīmē, ka aktivitātes, kas prasa klātienē dalību ir ierobežotas COVID-19 pandēmijas izplatības rezultātā un ir jāattīsta digitāli risinājumi un platformas iespējas informācijas nodrošināšanā, piemēram, audio gida stendu uzstādīšana pilsētvidē.

14. tabula: Tūrisma informācijas pieprasījuma apkopojums pēc izmantotā veida¹⁹⁴

Pieprasījuma veids	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Klātienē	1237	2126(↑)	4510(↑)	8623(↑)	13666(↑)	14986(↑)	15374(↑)	15824(↑)	14441(↑)	12200(↓)
Pa tālruni	160	225	342	741	787	949	1041	1598	1556	1240
E-pastā	61	79	83	114	95	194	96	378	258	181

Jelgavas pilsētas tūristu izcelsmes pārskats liecina proporcionālu trīs mērķgrupu: 1) Jelgavas pilsētas un apkārtējo apkaimju iedzīvotāju; 2) Latvijas iedzīvotāju un 3) ārzemju tūristu statistiku tūrisma produktu un pakalpojumu izmantošanā. Attiecībā uz vietējo un ārzemju tūristu aktivizēšanu, nozīmīga ir Jelgavas pilsētas kā tūrisma galamērķa atpazīstamības veicināšana valsts un starptautiskā mērogā, attīstot ciešāku sadarbības tīklu ar tūrisma informācijas centriem un asociācijām, nostiprinot sadarbību un veidojot tūrisma piedāvājumu ar Zemgales reģiona novadiem – Bauskas un Dobeles novadu.

15. grafiks: Tūrisma informācijas centra apmeklētāju izcelsme¹⁹⁵

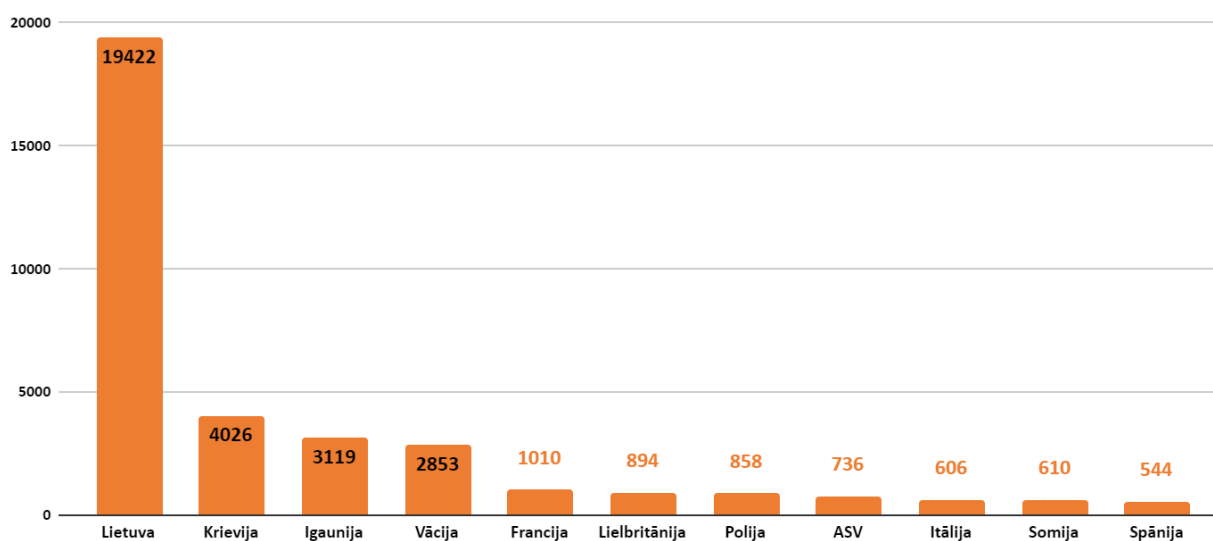

Reģistrēto ārzemju tūristu skaits, laika posmā no 2011.–2020. gadam, sastāda 33 401 tūristu no dažādām valstīm, t.sk. ārzemju tūristu TOP4 veido lietuvieši (1. vietā, kopā 18 252 reģistrēti tūristi), tūristi no Krievijas (2. vietā, 4 052 reģistrēti tūristi), igauņi (3. vietā, 3 288 reģistrēti tūristi) un vācieši (4. vietā, 2 853 reģistrēti tūristi).

¹⁹⁴ Turpat.

¹⁹⁵ Iestādes "Jelgavas reģionālais tūrisma centrs" sniegtā informācija

16. grafiks: Tūrisma informācijas pieprasījuma TOP10 pa valstīm

Saskaņā ar Zemgales tūrisma asociācijas informāciju, divi Jelgavas pilsētas objekti ir iekļauti TOP5 objektu sarakstā, kurus noteikti ir jāapmeklē Zemgalē: 1. Rundāles pils; 2. Tērvetes dabas parks; 3. Bauskas pils; 4. Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis un 5. Jelgavas pils un Kurzemes hercogu kapenes¹⁹⁶.

4.9. Kultūrizglītība, mūzikā, izglītība un zinātne

Izglītības piedāvājums, pieejamība un kvalitāte ir viens no Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības galvenajiem uzstādījumiem. Jelgavas ilgtermiņa attīstības vīzija paredz, ka Jelgavā koncentrējas izglītības, pētniecības un jauninājumu potenciāls, kas dod pozitīvu ilgtspējīgas attīstības stimulu reģiona un valsts attīstībai kopumā. Jelgavas pašvaldības kompetenci izglītībā īsteno **JPPI “Jelgavas izglītības pārvalde”**. Pārvaldes pārraudzībā ir pirmsskolas, vispārējās, speciālās izglītības, profesionālās ievirzes, interešu izglītības iestādes un profesionālās izglītības iestādes. 2019. gadā izglītībai atvēlētais finansējums bija 42,5% no Jelgavas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta izdevumiem¹⁹⁷, kas apliecina Jelgavas pilsētas pašvaldības mērķtiecīgu atbalstu izglītības nozarei.

Jelgavā, saskaņā ar JIP sniegto informāciju¹⁹⁸, darbojas dažādu līmeņu **izglītības iestādes**: 21 pirmsskolas izglītības iestāde (10 no tām – privātās), piecas pamatizglītības iestādes (t.sk. viena privātā), sešas vidējās izglītības iestādes (Jelgavas 4., 5., 6. vidusskolas, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola un Jelgavas Valsts Ģimnāzija). Jelgavas 4. vidusskola nodrošina Pamatizglītības profesionāli orientēta virziena programmu mūzikā.

Jelgavā ir **trīs profesionālās izglītības iestādes** – Jelgavas Amatu vidusskola, Jelgavas Tehnikums un Jelgavas Mūzikas vidusskola.

¹⁹⁶ Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014-2030, attīstības programmas 2014-2020 1. redakcijas.

¹⁹⁷ Jelgavas pilsētas pašvaldības 2019. gada publiskais pārskats.

¹⁹⁸ Jelgava.lv. *Izglītības iestādes*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/iestades/izglitibas-parvalde/izglitibas-iestades/> [skatīts 04.04.2021.]

JPPI Jelgavas Amatu vidusskola¹⁹⁹ ir profesionālā vidusskola, kas cita starpā piedāvā apgūt divas ar radošajām industrijām saistītas profesijas – tērpu izgatavošanas un stila speciālista un friziera profesijas.

Profesionālās izglītības kompetences centrs “Jelgavas Tehnikums” īsteno 3. un 4. profesionālās kvalifikācijas līmeņa izglītības programmas un tālākizglītības programmas. Tai skaitā sagatavo viesmīlības pakalpojumu speciālistus, mēbeļu galdniekus, restorānu pakalpojumu speciālistus²⁰⁰.

Jelgavas Mūzikas vidusskola ir Latvijas Republikas Kultūras ministrijas padotības iestāde, kura īsteno profesionālo vidējo (58 audzēkņi) un profesionālās ievirzes (360 audzēkņi) izglītību mūzikā²⁰¹.

Skolas vēsture saistās ar 1921. gadu, kad Jelgavā tiek dibināta Tautas konservatorija, par kuras vadītāju kļūst Jēkabs Mediņš. Jelgavas Mūzikas vidusskolā var apgūt klavieru, stīgu instrumentu, dažādu pūšaminstrumentu, sitaminstrumentu, akordeona, ģitāras un kokles spēli, kā arī solo dziedāšanu, kordiriģēšanu un mūsdienu ritmisko mūziku (16 profesionālās ievirzes izglītības programmas, 20 profesionālās vidējās izglītības programmas)²⁰². Jelgavas Mūzikas vidusskolai ir nozīmīga loma Jelgavas kultūras dzīvē. Skolas pašnovērtējuma ziņojumā sniegtā informācija liecina, ka skola, sadarbojoties ar Jelgavas pilsētas dažādām institūcijām, dod iespēju izglītojamajiem un pedagogiem uzkrāt profesionālu koncertu pieredzi, kā arī izglītot sabiedrību mūzikas mākslā. Tāpat skolas pedagogi un skolēni aktīvi piedalās Jelgavas kultūras organizāciju rīkotajos pasākumos; kā arī pašdarbības kolektīvus nodrošina ar koncertmeistariem un diriģentu palīgiem. Skolas absolventi un pedagogi piedalās JPPI “Kultūra” profesionālajos kolektīvos – “Jelgavas bigbendā”; savukārt “Jelgavas Kamerorķestris” un Mūzikas vidusskolas stīgu orķestris ir apvienojušies vienotā kolektīvā²⁰³.

Profesionālās ievirzes kultūrizglītību nodrošina Jelgavas Mākslas skola, Jelgavas Mūzikas vidusskola un privātā mūzikas skola „BJMK Rokskola”²⁰⁴.

Jelgavas Mākslas skola ir profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kuras dibinātājs ir Jelgavas pilsētas dome. Izglītības iestāde realizē divas profesionālās ievirzes izglītības programmas “Vizuāli plastiskā māksla”, trīs interešu izglītības programmas un divas individuālās apmācības programmas. Skolā strādā profesionāli mākslinieki un pedagogi. Vizuālo mākslu pēc nodarbībām vispārīzglītojošā skolā apgūst bērni un jaunieši no Jelgavas pilsētas un novadiem. Skolā mācās ap 300 audzēkņu vecumā no 8 līdz 18 gadiem.²⁰⁵

Jelgavas Mūzikas vidusskola, kā minēts iepriekš, nodrošina daudzveidīgas profesionālās ievirzes izglītības programmas mūzikā. Unikālu profesionālās ievirzes izglītības programmu “Rokmūzika” īsteno privātā mūzikas skola „BJMK Rokskola”. Rokskola piedāvā arī dažādas interešu izglītības grupas; skolā var apgūt elektrisko ģitāru, klasisko ģitāru, akustisko ģitāru, basģitāru, bungas, saksofonu, klavieres, ukuleli.

Aktīva dzīves veida popularizēšana, sporta interešu izglītības un trenēšanās iespēju nodrošināšana ir viena no Jelgavas pilsētas izglītības attīstības stratēģijas prioritātēm. Jelgavā darbojas četras profesionālās ievirzes izglītības iestādes ar specializāciju daudzpusīgos

¹⁹⁹ Jelgavas Amatu vidusskola. *Specialitātes*. Pieejams: <http://www.javs.lv/specialitates/> [skatīts 10.04.2021.]

²⁰⁰ Jelgavas Tehnikums. Pašvērtējuma ziņojums, 2020.

²⁰¹ Jelgavas Mūzikas vidusskola. *Skolas vēsture*. Pieejams: <https://www.jelgavasmuzskola.lv/par-mums/skolas-vesture/> [skatīts 10.04.2021.]

²⁰² Jelgavas Mūzikas vidusskola. *Izglītības programmas*. Pieejams: <https://www.jelgavasmuzskola.lv/macibas/izglitibas-programmas1/> [skatīts 10.04.2021.]

²⁰³ Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Jelgavas Mūzikas vidusskola. Skolas pašnovērtējuma ziņojums, 2020.

²⁰⁴ BJMK. *Par roksskolu*. Pieejams: <http://bjmk.lv/rokskola/> [skatīts 10.04.2021.]

²⁰⁵ Jelgavas Mākslas skola. *Par mums*. Pieejams: <http://www.j-m-s.lv/par-mums/> [skatīts 10.04.2021.]

sporta veidos. Profesionālas ievirzes (647 audzēkņi) un interešu izglītību (181 audzēknis) deviņos dažādos sporta veidos piedāvā apgūt **Jelgavas Bērnu un jaunatnes sporta skola; Jelgavas Specializētā Peldēšanas skola** piedāvā profesionālās ievirzes programmas (227 audzēkņi) un interešu izglītības grupas (292 audzēkņi)²⁰⁶. **Jelgavas Ledus sporta skolā** var nodarboties ar hokeju, daiļslidošanu un šortreku gan profesionālas ievirzes (297 audzēkņi), gan interešu izglītības grupās (136 audzēkņi)²⁰⁷. Futbola skolā Jelgava” mācās 490 audzēkņi²⁰⁸.

Interesešu izglītības programmas pilsētā piedāvā gan pašvaldības izglītības iestādes, gan privātās interešu izglītības iestādes, kā arī vairākas vispārējās un profesionālās izglītības iestādes, „Kultūra” un Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs. Izglītības iestādēs īstenotais fakultatīvo un interešu izglītības piedāvājums ir plašs, tomēr tradicionāli visvairāk interešu izglītības nodarbības tiek īstenotas kultūrizglītības un sporta jomās. **Jaunrades nams “Junda”** piedāvā plašu spektru interešu izglītības programmu kultūras un mākslas jomā.

Jelgavā ir **plašs mūzizglītības iespēju piedāvājums**, nozīmīgākās pieaugušo izglītības iestādes ir **Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (turpmāk tekstā – ZRKAC) un LLU Mūzizglītības centrs**. 2017. gadā Jelgavā darbu sāka Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras biznesa inkubators, ar kuru sadarbojas vairākas izglītības iestādes, tostarp Jelgavas Tehnikums un ZRKAC. Visplašāko izglītības tematisko jomu skaitu piedāvā ZRKAC²⁰⁹, kas nodrošina pieaugušo izglītības iespējas 19 dažādās izglītības tematiskajās jomās, mācību centra “Buts” Jelgavas filiāle²¹⁰ nodrošina izglītības iespējas 18 dažādās izglītības tematiskajās jomās un LLU mūzizglītības centrs²¹¹ 14 dažādās pieaugušo izglītības tematiskajās jomās²¹². ZRKAC nodrošina Jelgavas pilsētas un Zemgales reģiona iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu kvalitatīvu mūzizglītības piedāvājumu, organizē pedagogu profesionālās kompetences pilnveides seminārus, sniedz jauniešiem atbalstu karjeras izvēlē un organizē izglītojošus seminārus vecākiem. ZRKAC darbības virzieni ir trīs – cilvēkkapitāla attīstība, zināšanu ekonomikas attīstība un informācija sabiedrības attīstība. Centra piedāvātie kursi ietver kompetenču izglītību: valodu, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, pedagogu profesionālās, uzņēmējdarbības, inženierzinātņu un citās jomās. Centra nodefinētās profesionālās mērķauditorijas: uzņēmēji, pedagogi, metālapstrādātāji un dažāda vecuma mērķgrupas: jaunieši, vecāki un seniori. ZRKAC piedāvā arī kultūrizglītības kursus, sākot no datorgrafikas programmu apgūšanas, dizaina domāšanas, gleznošanas, floristikas, fotografēšanas, interjera dizaina, pilsētvides labiekārtošanas un beidzot ar mājās gatavotas dabiskas kosmētikas, šūšanas un modelēšanas kursiem. Centrs rīko kultūrizglītības ciklu “Iedvesma telpa” iedzīvotājiem – tikšanās ar radošām personībām: mākslas, literatūras, garīgās veselības, medicīna, u.c. jomu Latvijā pazīstamiem sabiedriskās domas un viedokļu līderiem.

Jelgavā atrodas **trīs augstākās izglītības iestādes: Baltijas Starptautiskās akadēmijas Jelgavas filiāle, Baltijas Psiholoģijas un menedžmenta augstskolas Jelgavas filiāle** un tradīcijām bagātākā un starptautiski augsti novērtētā **Latvijas Lauksaimniecības universitāte**. LLU ilgtermiņa vīzija paredz – kļūt par vienu no vadošajām zinātnes un tehnoloģiju universitātēm Baltijas jūras reģionā²¹³. LLU īsteno pamatstudiju, maģistra un

²⁰⁶ Jelgava.lv. *Jelgavas specializētā peldēšanas skola*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/iestades/izglitibas-parvalde/izglitibas-iestades/interesu-izglitibas-iestades/jelgavas-specializeta-peldesanas-skola/> [skatīts 08.04.2021.]

²⁰⁷ Jelgava.lv. *Jelgavas ledus sporta skola*. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/iestades/izglitibas-parvalde/izglitibas-iestades/interesu-izglitibas-iestades/jelgavas-ledus-sporta-skola/> [skatīts 08.04.2021.]

²⁰⁸ FK Jelgava. Pieejams: <http://fkjelgava.lv/> [skatīts 08.04.2021.]

²⁰⁹ Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs. Pieejams: <https://www.zrkac.lv/> [skatīts 08.04.2021.]

²¹⁰ Mācību centrs “Buts”. Pieejams: <https://www.buts.lv/office/17> [skatīts 08.04.2021.]

²¹¹ Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mūzizglītības centrs. Pieejams: <https://www.mc.llu.lv/> [skatīts 08.04.2021.]

²¹² Pieejams: Pēc Jelgavas pilsētas izglītības attīstības stratēģijas 2019.-2025. gadam

²¹³ Pēc LLU attīstības stratēģijas 2015. – 2020. gadam

doktora studijas, kā arī pētniecību dažādām tautsaimniecības nozarēm, 60 studiju programmās vienā no trijiem īstenotajiem virzieniem – biozinātnēs, inženierzinātnēs un sociālajās zinātnēs.

Pateicoties LLU, Jelgava ir ieguvusi atpazīstamību ne tikai kā “studentu pilsēta”, bet arī kā nozīmīgs zinātnes izglītības un pētnieciskās darbības centrs Latvijā. 2019. gadā izveidots LLU Viedo tehnoloģiju un zināšanu pārneses centrs, kurā darbojas Biotehnoloģiju zinātniskās laboratorijas Viedo tehnoloģiju nodaļa un Zinātnes un projektu attīstības centra Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa. Vairākas studiju programmas saistītas un kultūras un radošo industriju sektoru – Ainavu arhitektūra un plānošana, Dizains un amatniecība, Ēdināšanas un viesnīcu uzņēmējdarbība, Kokapstrāde²¹⁴.

Kopš 2009. gada Jelgavā notiek **Zemgales reģiona skolēnu Zinātniski pētniecisko darbu konference** –konkurss, kur skolēnu darbus vērtē nozaru ekspertu komisijas, tostarp arī vairāki LLU mācībspēki. Skolēnu zinātniski pētniecisko konferenču mērķis ir veidot skolēnos prasmi izstrādāt zinātniski pētniecisku darbu, iepazīstināt skolēnus ar mūsdienu zinātniski pētnieciskā darba tematiku un atbilstošu pētījuma metodoloģiju izvēli, padziļināt skolēnu zināšanas dabas, humanitāro un sociālo zinātņu nozarēs.

Jelgavas pilsētas pašvaldība organizē divas **iniciatīvas jauniešu izglītības un pētnieciskās darbības veicināšanā**. Kopš 2018. gada divas reizes gadā, sadarbībā ar LLU, jaunie doktoranti un maģistranti, kas veikuši Jelgavas un Zemgales reģiona attīstības zinātniskos pētījumus, var pretendēt uz Jelgavas pilsētas domes balvu studentiem. Otra nozīmīga iniciatīva ir Jelgavas pilsētu izglītības iestāžu dalība programmas “Erasmus+” projektos. Laika periodā no 2019.–2020. gadam ir īstenoti 27 projekti ar 2 501 jelgavnieku no Jelgavas pamatskolām, vidējās izglītības un profesionāli tehniskām vidusskolām.

²¹⁴ Latvijas Lauksaimniecības universitāte. *Studiju programmas*. Pieejams: <https://www.llu.lv/index.php/lv/studiju-programmas> [skatīts 08.04.2021.]

5. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves sākotnējais novērtējums: iesaistīto pušu viedoklis un pieredze

Jelgavas pilsētas kultūras dzīves sākotnējā novērtējuma (ex-ante) mērķis ir identificēt pilsētas kultūrvides attīstības problēmas un vajadzības, un, balstoties iegūtajos datos, izvirzīt ilgtermiņa vīziju, vidējā termiņa kultūrpolitikas prioritātes, mērķus, politikas rezultātus un rīcības virzienus. Lai iegūtu integrētu priekšstatu par kultūrvides attīstību, būtiski bija apzināt to iesaistīto pušu redzējumu un pieredzi, kuru aktivitātei ir vislielākā nozīme pilsētas kultūras procesu virzīšanā. Novērtējumam nepieciešamās informācijas ieguvei kā iesaistītās puses tika identificēti gan publiskā (pašvaldība), gan privātā, tostarp nevalstiskā un komercsektora pārstāvji, kas snieguši savu ieguldījumu kultūrvides veidošanā. Viedokļu apzināšanā tika ņemts vērā, lai līdzsvaroti tiktu pārstāvēti gan profesionālās, gan amatiermākslas sektors. Tika apzināta **Jelgavas pilsētas iedzīvotāju**, Jelgavas pilsētas **politikas veidotāju**, Jelgavas pilsētas, kā arī Jelgavas novada un Ozolnieku novada kultūras dzīves organizācijā iesaistīto cilvēku: **Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes (JPPI) "Kultūra" darbinieku, atmiņas institūciju (muzeji, bibliotēkas), kultūras pasākumu norišu vietu pārstāvju, radošo industriju, jaunatnes, sporta, izglītības un tūrisma nozares pārstāvju pieredze.**

Iesaistīto pušu viedokļu un pieredzes apzināšanas vajadzībām iegūti gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi dati.

Kvantitatīvi dati tika iegūti par Jelgavas pilsētas iedzīvotāju un kultūras sektora pārstāvju viedokļiem.

2021. gada februārī un martā Jelgavas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. izstrādes ietvaros tika īstenots kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā. Pētījuma mērķis bija iegūt datus par Jelgavas pilsētas iedzīvotāju kultūras aktivitāti un līdzdalību, vērtējumiem par pilsētā pieejamo kultūras piedāvājumu un tā nepieciešamajiem pilnveidojumiem, kā arī iegūt iedzīvotāju vērtējumu par Jelgavas pretendēšanu uz Eiropas kultūras galvaspilsētas statusu 2027. gadā. Datu ieguves metode: **interneta aptauja**, kurā tika aicināti piedalīties **iedzīvotāji, kuri dzīvo, strādā, studē, pavada brīvo laiku vai citu iemeslu dēļ regulāri uzturas Jelgavas pilsētā**. Kopumā tika iegūts 721 iedzīvotāja viedoklis. Papildus šiem datiem, kā sekundārais datu avots tika izmantots pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma 2021. gada martā veiktā Jelgavas iedzīvotāju aptauja par Jelgavas iedzīvotāju viedokli par kultūras piedāvājumu pilsētā, kuru īstenoja SKDS pētījumu centrs. Datu ieguves metode: **telefonintervijas ar Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem**, kuri ir vecāki par 18 gadiem. Kopējais sasniegtās izlases lielums ir 508 respondenti. Izlases veidošanas pamatprincipi ļauj šos datus analizēt un aprakstīt kā reprezentatīvus Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem.

2021. gada martā tika īstenota elektroniska aptauja, kurā tika aicināti piedalīties **Jelgavas pilsētas kultūras sektora pārstāvji**. Aptaujas anketa tika izsūtīta uz mērķa grupas pārstāvju e-pastiem. Sasniegtā izlase 63 respondenti.

Kvalitatīvi dati tika iegūti par visu iepriekš minēto iesaistīto pušu pieredzi.

Lai gūtu padziļinātu priekšstatu par iesaistīto pušu un mērķa grupu redzējumu un pieredzes veidošanās kontekstuālajiem nosacījumiem, viedokļu atšķirībām un vienojošajiem elementiem jautājumos, kas saistīti ar Jelgavas pilsētas kultūras dzīves līdzšinējo attīstību un perspektīvu, tika īstenotas **20 padziļinātās intervijas un 4 fokusgrupu diskusijas**. No 2021. gada februāra līdz martam notika 20 padziļinātās (kvalitatīvās, daļēji strukturētās) intervijas ar JPPI "Kultūra" pārstāvjiem (3), Jelgavas pilsētas pašvaldības pārstāvjiem (3), Jelgavas un Ozolnieku novada pašvaldību pārstāvjiem (3), dažādu kultūras, radošo industriju jomu pārstāvjiem un kultūras, tūrisma iestāžu vadītājiem (11). Valstī noteikto COVID-19

ierobežojumu dēļ visas 20 intervijas norisinājās tiešsaistē (platforma *Zoom.us*). Padziļināto interviju (60–90 minūtes) gaitā tika noskaidrots respondentu viedoklis par Jelgavas kultūras dzīves kopējo ainu, tās attīstības resursiem, stiprajām un vājajām pusēm, kultūras pārvaldību, finanšu un resursu sadali, infrastruktūru, attīstības iespējām un ierosinājumiem gan īsā, gan vidējā, gan ilgtermiņa periodā, kā arī respondentu domas par Jelgavas pilsētas pretendēšanu Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusam 2027. gadā.

2021. gada februārī norisinājās 4 fokusgrupu diskusijas, kur kopumā ar savu pieredzi dalījās 27 ar Jelgavas pilsētas kultūras dzīvi saistīti diskusijas dalībnieki. Katras fokusgrupas dalībnieki pārstāvēja citu profesionālo profilu un līdz ar to – dažādas saiknes ar kultūrvidi: vienu fokusgrupu veidoja kultūrizglītības iestāžu pārstāvji (8 dalībnieki); 2 fokusgrupas veidoja amatierkolektīvu vadītāji (13 dalībnieki), vienu fokusgrupu – kultūras un radošo industriju pārstāvji (6 dalībnieki). Fokusgrupu diskusiju temati bija vienoti: pārstāvēto organizāciju, biedrību un izglītības iestāžu būtiskākās vajadzības, kultūras sektora kopējās iezīmes, stiprās un vājās puses, būtiskākie izaicinājumi un perspektīvas novērtējums, kultūras pārvaldība, finansējums, infrastruktūra, sadarbība un komunikācija, kā arī kultūras piedāvājums un pieprasījums, iedzīvotāju līdzdalība un iesaiste Jelgavas kultūras dzīvē, kā arī Jelgavas kultūras dzīves nākotnes redzējums.

Visu respondentu viedokļus un pieredzi ietekmēja tas, ka dati iegūti epidemioloģiskās drošības pasākumu (COVID-19 infekcijas izplatības ierobežošanai) laikā, kas radikāli mainīja visus kultūras procesus un aktivitātes: gan piedāvājuma, gan pieprasījuma kontekstā.

Nodaļas turpinājumā izklāstītais Jelgavas novada kultūras dzīves novērtējums ir balstīts visos iepriekš minētajos informācijas ieguves avotos, kā ilustrāciju argumentiem izmantojot gan kvantitatīvo datu atspoguļojumu diagrammās, gan kvalitatīvo datu – padziļināto interviju un fokusgrupu diskusiju satura atspoguļojumu transkripciju citātos. Jāuzsver, ka citāti kalpo tikai kā tipisku viedokļu ilustrācija, un analīzes daļā nav iekļauts viss izteikumu kopums, kas ilustrē konkrēto situāciju.

Veicot Jelgavas kultūras dzīves novērtējumu iesaistīto pušu skatījumā, tika iegūti dati par:

- 1. Būtiskākajiem Jelgavas kultūrvides attīstības nosacījumiem un resursiem, to novērtējumu;**
- 2. Kultūras norišu finansējumu, infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi;**
- 3. Kultūras sektora pārvaldību un cilvēkresursiem;**
- 4. Kultūras sektora komunikāciju un sadarbības novērtējumu;**
- 5. Jelgavas kultūras dzīvi kopumā – kultūras piedāvājumu un līdzdalības iespējām, to novērtējumu**
- 6. Pilsētas kultūras dzīves nākotnes redzējumu.**

5.1. Pilsētas kultūrvides attīstības nosacījumu un resursu novērtējums

Katras teritorijas attīstību lielā mērā nosaka tai īpaši raksturīgi attīstības nosacījumi un faktori, kas atklāj šīs apdzīvotās vietas priekšrocības un īpašo vērtību, salīdzinot ar citām pilsētām vai novadiem, kā arī atklāj, kas ir būtiskākie resursi, uz kuriem balstīties, plānojot un veidojot kultūras dzīvi, virzot tās attīstību. Šo resursu apzināšana un iesaistīto pušu darbības pašnovērtējums ir kultūrpolitikas veidošanas procesa neatņemama sastāvdaļa un plānošanas priekšnosacījums.

Kopumā salīdzinoši liela Jelgavas iedzīvotāju daļa (44%) uzskata, ka Jelgavā ir bagātas kultūras dzīves iespējas, bet konkrētus **nozīmīgākos attīstības resursus** raksturoja kultūras sektora dažādu operatoru grupu pārstāvji. Novērtējuma gaitā tika identificēts daudzveidīgs Jelgavas kultūrvides attīstības nosacījumu un resursu klāsts, kas ir saistīti gan ar (1) Jelgavas kā pilsētas specifiskiem raksturojumiem, gan ar (2) īpašām Jelgavas kultūrvides iezīmēm.

5.1.1. Jelgavas pilsēta kā kultūras attīstībai piemērota vide

Jelgavas pilsētas kultūrvides veidošanā iesaistītie nosauc vairākas nozīmīgas attīstības resursu grupas, kas ir saistītas ar īpašiem pilsētas administratīvi-teritoriāliem un citiem attīstības aspektiem: **ģeogrāfiskais novietojums, dabas un urbānās vides sinerģija, kultūras norišu decentralizācijas nepieciešamība, kultūrvēsturiskie artefakti, izglītības un zinātnes attīstības dimensija.**

Ģeogrāfiskais novietojums

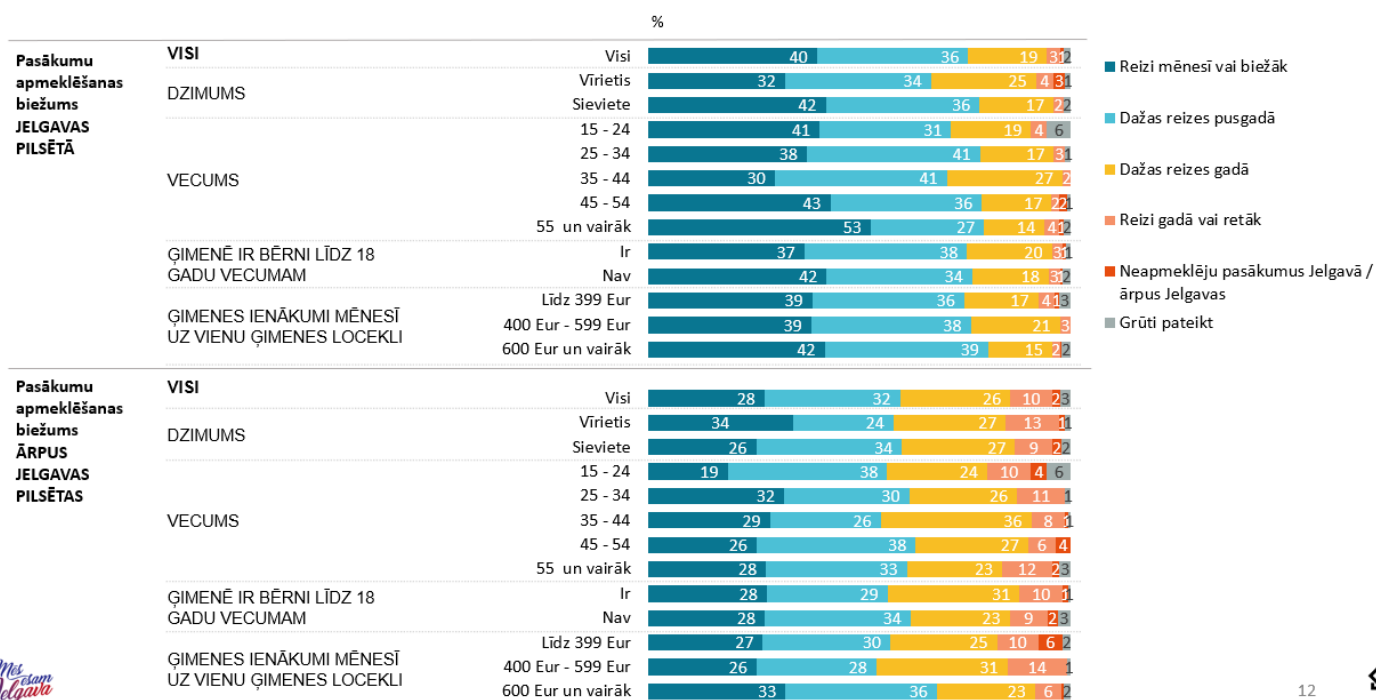
Kā viens no vērtīgākajiem kultūrvides attīstības resursiem tiek skatīts Jelgavas atrašanās vietas, dabas un pilsētas vēstures noteiktais attīstības konteksts. Katras pilsētas vai apdzīvotas vietas kultūrvides attīstību nozīmīgi ietekmē **ģeogrāfiskais novietojums**, tuvums un konkurence ar citām pilsētām, ceļu un transporta infrastruktūra. Jelgavas pilsētas ģeogrāfiskais novietojums kopumā tiek vērtēts kā veiksmīgs, ar lielu potenciālu kļūt par vadošo kultūras pilsētu Zemgales reģionā. Arī iedzīvotāju aptaujā²¹⁵, vērtējot Jelgavas priekšrocības, salīdzinot ar citām Eiropas Kultūras galvaspilsētas 2027. gada kandidātpilsētām, 27% respondentu par priekšrocību uzskata Jelgavas atrašanās vietu. Atrašanās vietas priekšrocības argumentētas gan administratīvi teritoriālā (Zemgales centrs, tuvu Rīgai), gan ģeogrāfiskā (Lielupes ainava) aspektā. Tiek uzskatīts, ka Jelgavas pilsētai piemīt vilkme un potenciāls piesaistīt citu Zemgales novadu iedzīvotājus. Rīgas tuvums iesaistīto pušu skatījumā tiek vērtēts gan kā priekšrocība, gan risks. Jelgavas iedzīvotāju aptaujas dati²¹⁶ liecina, ka, lai gan lielākā daļa aptaujāto iedzīvotāju apmeklē kultūras pasākumus Jelgavā, absolūtais vairākums dodas uz kultūras pasākumiem un aktivitātēm arī ārpus pilsētas, visbiežāk uz Rīgu, kas ir izteikts konkurents Jelgavai šādā aspektā.

²¹⁵ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²¹⁶ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

17. grafiks: Jelgavas iedzīvotāju kultūras un izklaides apmeklējuma biežums Jelgavas pilsētā un ārpus tās pirms - pandēmijas laikā²¹⁷

(Ja runājam par laiku pirms pandēmijas – cik bieži Jūs devāties uz kultūras vai izklaides pasākumiem Jelgavas pilsētā? Ja runājam par laiku pirms pandēmijas – cik bieži Jūs devāties uz kultūras vai izklaides pasākumiem ārpus Jelgavas pilsētas? ; Iedzīvotāji, n=721)

Neskatoties uz to, ka Rīgas tuvums tiek interpretēts arī kā konkurenci saasinošs faktors kultūras piedāvājuma kontekstā, tomēr, tiek uzsvērtas iespējas izmantot tā potenciālu lielākas auditorijas piesaistei. Saskaņā ar Kultūras patēriņa datiem (2018. gads) kultūras pasākumus Jelgavā apmeklē 8% Latvijas iedzīvotāji (tie, kas nedzīvo Jelgavā) un 10,7% Zemgales reģiona (tie, kas nedzīvo Jelgavā) iedzīvotāji. Attīstībā izmantojams arī fakts, ka Jelgava ir īpaši iecienīts kultūras norišu galamērķis tieši Latgales (vairāk nekā Zemgales) reģiona iedzīvotājiem, no kuriem ¼ daļa vismaz reizi gadā apmeklē kādu kultūras norisi Jelgavā²¹⁸. Jelgavas kultūras dzīves veidošanā iesaistītie rēķinās ar “Rīgas” faktoru, akcentējot nepieciešamību skatīt to kā attīstības resursu, kas izpaužas gan kā iespējas aktīvi iesaistīties Rīgas kultūras organizāciju radītu kultūras produktu izplatīšanā un piedāvājumā citu Latvijas teritoriju iedzīvotājiem, gan kā Rīgas piedāvājumu papildinoša oriģināla piedāvājuma veidošanā.

“Es domāju, ka Jelgava viennozīmīgi ir Zemgales kultūras centrs, jo tik lieli un apjomīgi pasākumi kā notiek Jelgavā, citur nenotiek. ...arī tās pašas aktuālās Rīgas teātru

²¹⁷ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²¹⁸ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pieejams:

https://www.km.gov.lv/sites/km/files/lka20zpc_kulturass20paterins20un20lidzdaliba2020181.pdf

izrādes: Nacionālais, Dailes, Jaunais Rīgas teātri...ja Rīgā ir pirmizrāžu mēnesis, tad arī mums ir vismaz divas vai trīs šīs izrādes! Tas ir tas, kas pievelk cilvēkus ne tikai no Zemgales reģiona, bet pat no Rīgas.”

Diskusija veidojas par to, vai Rīgas tuvums uzskatāms kā arguments par vai pret pilsētas kultūras dzīvei nozīmīgu kultūras infrastruktūras objektu (kinoteātris, laikmetīgās mākslas muzejs u.tml.) un profesionālās mākslas piedāvājuma attīstībai.

Urbānā struktūra, dabas mantojums

Kā īpaša Jelgavas vērtība skatīta pilsētas **urbānā struktūra**, apdzīvotība, atpūtas un rekreācijas zonu izvietojums, kā arī unikālu **dabas ainavu un dabas mantojuma** klātbūtne. Jelgavas unikalitāte kopumā un kultūrvides kontekstā ir pilsētas unikālā urbānās un dabas vides simbioze – atrašanās Lielupes un tās attekas Driksas upes krastā; Lielupes palienes pļavas; Pils salas un Pasta salas atrašanās pilsētā un šo resursu daudzveidīgās izmantošanas iespējas kultūras un atpūtas norisēm.

“Bija ļoti liela ažiotaža, kad atklāja koka skatu torni Pils salā ar savvaļas zirgiem. Tas unikāls objekts, jo atrodi vēl tādu pilsētu Eiropā, kur vienas pilsētas teritorijā ir sala, kura faktiski sastāv no divām daļām, – ir Pasta sala un Pils sala, tās abas atrodas pilsētā. Viena salas daļa, Pasta sala, ir ar labu infrastruktūru, ar pasākumiem, kas piesaista cilvēkus. Tai pašā laikā, ja mēs aizdodamies uz Pils salu, tad tur ir pilnīgi cita pasaule. Tur ir pilnīgs absolūts klusums, un ir grūti iedomāties, ka tepat dažus simtus metru tālāk ir jau pilsētas dzīvība.”

Kā kultūrvides attīstības resurss tiek skatīts ne tikai dabas mantojums, bet tā veiksmīga integrācija urbānajā telpā un adaptīva izmantošana kultūrvides veidošanā. Kā būtisks resurss tiek minēti arī pilsētas plašie **parki**, kuri var potenciāli kalpot kultūras un tūrisma aktivitātēm. Daļa no iesaistītajiem uzskata, ka šis resurss pašlaik nav pilnvērtīgi izmantots.

Kā īpaša vērtība tiek izcelta arī vienmērīga, decentralizēta kultūras norišu vietu attīstība visā Jelgavas pilsētas teritorijā, **pilsētas apkaimju** pašiniciatīvas un jaunu kultūras līdzdalības formu attīstība. Tās nozīmi palielina gan pašvaldības saistības attiecībā uz kultūras pakalpojumu pieejamību, gan kultūras līdzdalības sekmēšanas konteksts. Jelgavas iedzīvotāju vērtējumi par šo kultūrvides attīstības aspektu nav viennozīmīgi. Lai gan daļa (10%) respondentu atzīst, ka jau pašlaik piedalās vietējās kopienas aktivitātēs (iedzīvotāju diskusijas, sabiedriskās apspriešanas, kopīgas kaimiņu aktivitātes, apkaimes biedrība, pasākumi, projekti), apmēram tik pat daudzi iedzīvotāji (11% respondentu) aptaujā norāda, ka vēlētos vairāk pasākumus tuvāk savai dzīvesvietai (mikrorajonā)²¹⁹. Jelgavas pilsētas teritorijā ir vairākas vietas, kas jau ir attīstījušās kā kultūrvietas vai satur šādas attīstības potenciālu. Šobrīd lielākā daļa respondentu par piemērotāko apkaimi kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai atzīst Pasta salu un Pils salu – 93% respondentu uzskata, ka šīs teritorijas ir kopumā piemērotas kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai (83% tās uzskata par vispiemērotāko apkaimi kultūras norisēm), bijušo RAF teritoriju kā piemērotu kultūras norisēm skata 58% Jelgavas iedzīvotāji, Satiksmes ielas rajonu – 38% iedzīvotāji, Jelgavas Pārlielupes cietumu – 34% iedzīvotāji, bet Lidostas teritoriju – 31% iedzīvotāji.²²⁰ Jelgavas iedzīvotāji un pilsētas attīstības plānotāji kā būtisku resursu saredz arī Vecpilsētas ielas kvartālu, kuru saista ar mantojuma komunikācijas, kā arī jaunu, inovatīvu ideju un radošo industriju produktu attīstību.

²¹⁹ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²²⁰ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

Kultūrvēsturiskais mantojums

Gan pilsētas iedzīvotāji, gan kultūras organizāciju pārstāvji un citi kultūras jomā iesaistītie spēlētāji kā vienu no svarīgākajiem faktoriem un resursiem kultūrvides attīstībā atzīst **pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu un vēstures artefaktus**, kuriem ir īpaša nozīme šodienas Jelgavas pilsētas kultūras notikumu satura veidošanā, ārējā un iekšējā tēla veidošanā, kā arī kultūrvides attīstībā kopumā.

„Mēs varētu pilsētas attīstībā “iet” caur vēsturisko prizmu. Mūra mājas, kas ir Aleksandra prospektā, tām katrai ir sava vēsture un dzīvesstāsts. Tās nav vienīgās, ir Rastrelli pils un vēl daudzas citas vērtības. Jābalstās uz vēsturisko.”

Intervijās un fokusgrupu diskusijās daudzkārt tiek uzsvērtā nepieciešamība vēl intensīvāk aktualizēt pilsētas un tās kultūras vēsturē nozīmīgos artefaktus, lai stiprinātu kultūras dimensiju pilsētas attīstībā.

„Jelgavai ir tik bagāta kultūras vēsture! Mums ir bijusi “sava” konservatorija²²¹, mums vēl joprojām ir Academia Petrina, mums ir muzejs, mums ir gleznotāji! Mums ir bijusi ievērojama vēsture!... ja mēs to mākam pacelt, parādīt, tad – mēs esam kultūras galvaspilsēta!”

Ar Jelgavas pilsētas vēsturi saistīti notikumi, pilsētas materiālais, sakrālais, nemateriālais kultūras mantojums, arī padomju perioda industriālais mantojums tiek vērtēts kā nozīmīgs pilsētas kultūras dzīves attīstības resurss. Bijusī Kurzemes un Zemgales hercogu rezidence – Jelgavas pils vairāku iesaistīto pušu skatījumā tiek pozicionēta kā pilsētas simbols, kas izceļ Jelgavu Zemgales, Latvijas un starptautiskā mērogā. Lai arī pilsēta būtiski cieta otrā pasaules kara laikā un tā zaudēja tādu nozīmīgu kultūrvides elementu kā pilsētas vēsturiskais centrs, tomēr ir saglabāti un iedzīvotājiem pieejami daudzi kultūras mantojuma objekti. Kā vieni no populārākajiem apskates objektiem tiek atzīti Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis un unikālās baznīcas – Jelgavas Sv. Simeona un Sv. Annas pareizticīgo katedrāle, Jelgavas Bezvainīgās Jaunavas Marijas Romas katoļu katedrāle, Sv. Annas luterāņu baznīca u.c. Intervijās un diskusijās, runājot par attīstības resursiem, respondenti bieži atsaucas uz Jelgavas kultūrvēsturisko mantojumu kopumā, pilsētas vēsturi, senās Mītavas nozīmību, Jelgavas pili un muzeju, Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeju, vecpilsētas daļu, kas pašlaik tiek restaurēta un apzināta. Intervijās un diskusijās aktualizēta arī pilsētas izcelsmes ģeopolitiskā vērtība, dažādi vēsturiskie un simboliskie aspekti, ar ko uzsvērtā Mītavas nepārvērtējamā nozīme reģiona attīstībā.

Intervijās un diskusijās uzsvērts, ka gan kultūras mantojums, gan dabas mantojums Jelgavā ir nozīmīgi resursi, kuros, ieguldot finansējumu un aktivizējot tūristu plūsmu, var gūt arī ekonomisko atdevi. Var secināt, ka Jelgavas pils, Jelgavas Svētās Trīsvienības baznīca un tās tornis, Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs un Jelgavas pils tiek uzskatīti par nozīmīgākajiem kultūras objektiem pilsētā, taču daļa no respondentiem uzskata, ka to potenciāls vēl nav pilnībā apzināts un izmantots. Pakāpeniski tiek attīstīts dabas tūrisms, izmantojot Jelgavas upes, Lielupi un Driksu un to krastus kā atpūtas, rekreācijas un sporta tūrisma vietas. Respondenti uzskata, ka arī šajā jomā ir saskatāms liels potenciāls.

Vienlaikus, daļa no kultūras operatoriem atzīst, ka Jelgavas kultūras dzīves satura veidošanā nepietiekami izmantotas Zemgales kultūrvēsturiskā reģiona nemateriālais kultūras mantojums (tradīcijas, prasmes, paražas u.t.t.).

²²¹ Jelgavas Tautas konservatorija, dibināta 1921.gadā un uzsāk darbu Jēkaba Mediņa vadībā. Uz tās pamatiem veidota Jelgavas Mūzikas vidusskola.

“Uz nākotni vērstu attīstību negatīvi ietekmē tas, ka tiek par maz apzināta Jelgava kā Zemgales kultūretnogrāfiskā novada nozīmīgākais centrs. ... Kultūras piedāvājums neiziet tik plaši, kā kultūras mantojuma pārstāvji to vēlētos. Nākotnē uz to jāstrādā, jo Jelgava sevi pozicionē kā visa Zemgales novada attīstības centru, kam ir dziļas vēsturiskas saknes.”

Reģiona nemateriālā kultūras mantojuma, tostarp amatniecības prasmju saglabāšana un integrēšana kultūras un radošo industriju produktos kā prioritāte virzīta arī Zemgales reģiona plānošanas dokumentos, kas liek šim attīstības aspektam pievērst lielāku vērību.

Izglītība un zinātne

Īpašu nozīmi Jelgavas kultūras dzīves veidotāji piešķir faktam, ka pilsēta ir viens no pirmajiem **izglītības un zinātnes centriem** Baltijā – ar pirmo augstskolu jeb augstāko mācību iestādi Latvijas teritorijā “*Academia Petrina*”, zinātnieku darbību 19. gadsimtā un Latvijas Lauksaimniecības universitātes izglītības un zinātnes aktivitāšu klātbūtni šodienas pilsētā. Iegūtajos viedokļos bieži kā būtisks resurss tiek minēta Jelgava kā “studentu pilsēta”. Vienlaikus konstatēta atziņa, ka izglītības, zinātnes un studentu pilsētas *aura* ir mazinājusies vai pat zaudēta, lai gan vēsturiski tas ir bija viens no pilsētas statusu un reģionālo nozīmi noteicošajiem elementiem. Domājot par Jelgavas kultūrvides attīstību, kultūras operatori rosina vairāk apzināt pilsētas vēsturiskās, izglītības un zinātnes saknes, kā arī izmantot universitātes potenciālu, studentu radošumu kultūrvides attīstībā.

„Ja mēs sevi vēlamies pieteikt kā studentu pilsētu, tad, jāatzīst, ka realitātē mums šī aspekta pietrūkst. Ja nav tie jaunieši, kas ir aktīvi, kuri iesaistās, kuri grib savādāk kaut ko darīt, eksperimentēt, tad mūsu kultūra “stagnē” ar novecojošo populāciju.”

Arī Jelgavas pilsētas Iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka tikai 13% respondentu atzīst, ka Jelgava ir “studentu pilsēta” (13%), kas norāda uz augstākās izglītības nozīmes vājināšanos pilsētas iekšējā tēla izpaušmēs.

Secināms, ka nosaukti **vairāki Jelgavas pilsētas attīstību raksturojoši aspekti**, kas tiek uztverti arī kā īpaši vērtīgi kultūras attīstības resursi: pilsētas atrašanās vieta, vēsture, apkaimju attīstība, unikālais pilsētvides un dabas mantojuma apvienojums, kultūrvēsturiskais mantojums, akadēmiskās un zinātnes vides, tostarp studējošo klātbūtne pilsētā. Vairāki no šiem resursiem vērtēti kā līdz šim tikai daļēji izmantoti un uzsvērts to attīstības potenciāls. Šo resursu vērtējumos visumā sakrīt Jelgavas iedzīvotāju un kultūras operatoru redzējums. Dominē viedoklis, ka kultūras aktivitātes, tostarp jaunu kultūras vietu un kultūras tūrisma attīstības plānošanā jābalstās šajos Jelgavas pilsētas resursos.

5.1.2. Jelgavas pilsētas kultūrvides īpašie resursi

Otra resursu grupa, kas iesaistīto pušu skatījumā dinamiski virza Jelgavas kultūras dzīvi, ir saistīta specifiski ar norisēm kultūrā. Kā īpaši nozīmīgi resursi kultūras procesu virzībā norādīti kultūras dzīves organizācijā iesaistītie cilvēki un institūcijas, amatiermākslas un profesionālās mākslas kolektīvi, liela mēroga pasākumi un festivāli, kultūras infrastruktūra un materiāli tehniskais nodrošinājums.

Cilvēkresursi, mākslas organizācijas un kolektīvi

Viedokļu un pieredzes izpētes laikā konstatēts, ka viens no visbiežāk pieminētajiem un augstāk vērtētajiem Jelgavas kultūrvides attīstības resursiem un svarīgākajiem priekšnosacījumiem veiksmīgai kultūras dzīves attīstībai ir **cilvēkresursi un mākslas organizācijas/kolektīvi**. Visās intervijās un fokusgrupu diskusijās kā galvenie stūrakmeņi Jelgavas kultūrvides un kultūras dzīves nodrošināšanā un attīstībā tika nosaukti Jelgavas “daudzpusīgie un radošie kultūras darbinieki un organizatori”, augstu vērtējot gan

amatiermākslas kolektīvu vadītājus un dalībniekus, gan profesionālās mākslas pārstāvjus, gan kultūras notikumu organizatorus, pasākumu producentus un atsevišķas personības.

Amatiermākslas kolektīvi, to vadītāji un aktīvie dalībnieki tiek minēti kā viens no spēcīgākajiem resursiem Jelgavas kultūras dzīves attīstībā.

“Amatierkolektīvi ir pilsētas sirds (...) Tāpēc mēs varētu startēt kā amatieru mākslas kultūras galvaspilsēta”.

“Jelgavā ir ļoti spēcīga amatiermāksla. Deju kolektīvi, kori, arī gleznošanas studija, teātris. Tie ir ļoti spēcīgi.”

“Amatierkolektīvi pilsētā ir augstas klases, piemēram, studentu teātris, deju kolektīvi. (...) Pilsētā zema līmeņa kolektīvus ir grūti minēt.”

Interviju un fokusgrupu respondenti uzsver amatiermākslas kolektīvu īpatsvaru pilsētā un to daudzveidīgumu, cilvēku plašo iesaisti amatiermākslas kolektīvos un kolektīvu darbības kvalitātes augsto līmeni. Jelgavas iedzīvotāju aptaujas dati 2021. gada sākumā liecina, ka 26% respondenti ir piedalījušies amatiermākslas aktivitātēs: tautas deju kolektīvā (11%), kori (8%), amatierteātrī (5%), vokālajā ansablī (3%), etnogrāfiskajā ansablī/folkloras kopā (2%), tautas mūzikas kolektīvā (1%), pūtēju orķestrī (1%), tautas lietišķās mākslas kolektīvā (0,4%). Tiek atzīts, ka šie kolektīvi ne tikai popularizē Jelgavas vārdu Latvijā, bet arī dāzān stiprina vietējo iedzīvotāju kultūras identitāti, piederību pilsētai un veicina gan kultūras, gan sabiedriskās līdzdalības formas. Amatiermākslas kolektīvu augstais (performatīvais) līmenis kā ļoti būtisks sasniegums Jelgavas kultūras jomā tiek atzīts tieši kultūras sektora pārstāvju skatījumā. Fokusgrupu diskusijās daļa no dalībniekiem atzina, ka amatiermākslas kolektīvi savā veidā “profesionalizējas”, tajā saskatot gan pozitīvos aspektus (augsto kvalitāti), gan izaicinājumus, proti, papildu atbildību un pat spriedzi, ko tas rada kolektīvu vadītājiem: atbildību par kvalitātes uzturēšanu, finansējuma piesaisti u.tml. Tāpat tika atzīmēts, ka noteiktas prasības tas uzliek arī amatiermākslas kolektīvu dalībniekiem.

“Prasības kolektīviem ir ļoti augstas. Nav iespējams cilvēkiem līdzdarboties vienkārši prieka pēc bez pienākuma uzstāties, jo pilsētas uzstādījums ir, ka jābūt „Latvijā konkurētspējīgiem kolektīviem”. Labākajiem kolektīviem tad arī tiek lielākais atbalsts.”

„ ...par to kokles spēlēšanu – vairāki cilvēki minējuši, ka vēlētos vienkārši atnākt, pamēģināt – vai man tas patīk? ... cilvēki ir teikuši, ka “mēs negribam nekādas skatuves”, bet šobrīd amatiermākslā ir prasība pēc augstas kvalitātes ...ja tu esi kolektīvā, tev jābūt ar to atdevi...”

Secināms, ka amatiermākslas kolektīvu darbības kvalitātes kāpums un “profesionalizācija” netiek vērtēta viennozīmīgi pozitīvi, jo norādīts, ka tā var radīt arī kultūras līdzdalības barjeras, kas jārespektē kultūras dzīves plānošanā. Daļa kolektīvu vadītāju pauž satraukumu par to, ka samazinās jauniešu interese par amatiermākslu, minot, ka daļēji jauniešu neieinteresētību ietekmē arī savstarpējā, sīvā konkurence starp kolektīviem.

Īpaša nozīme Jelgavas amatiermākslas jomā piešķirta amatierteātriem. Kultūras operatori lepojas ar teātra mākslas bagātajām tradīcijām Jelgavā, pieminot gan teātra vēsturē nozīmīgo faktu, ka Jelgavā 19./20. gadsimta mijā darbojās teātris “latviešu teātra tēva” Ādolfā Alunāna vadībā, gan to, ka pilsētā arī šodien darbojas vairāki amatierteātri: Ādolfā Alunāna Jelgavas teātris, Jelgavas Studentu teātris, Jelgavas Jaunais teātris. Teātra māksla tiek skatīta kā īpaša Jelgavas kultūras dzīves dimensija ar vēsturisku, šodienas un nākotnes nozīmi – modelējot gan profesionāla teātra, gan īpaša teātra festivāla attīstības vīziju. Tā tiek argumentēta ar plašu iedzīvotāju interesi par šo mākslas veidu.

“Teātrī nereti interesentu ir tik daudz, ka ir problemātiski sadalīt iestudējumus lomas.”

“Teātra repertuārs ir plašs un dažāds, jo strādā četri režisori, un apmeklētāju teātrim netrūkst. Izrādes apmeklē dažādas vecuma grupas. Tiek piedāvātas nopietnas izrādes un komēdijas dažādiem interesentiem. Jelgavas skatītājs Jelgavas teātri respektē kā mākslinieciski nopietnu vienību. (...) Repertuārs tiek piedāvāts arī krievu valodā, jo teātra direktoram ir sadarbība ar Jelgavas 5. vidusskolu. Teātri apmeklē arī krievu auditorija.”

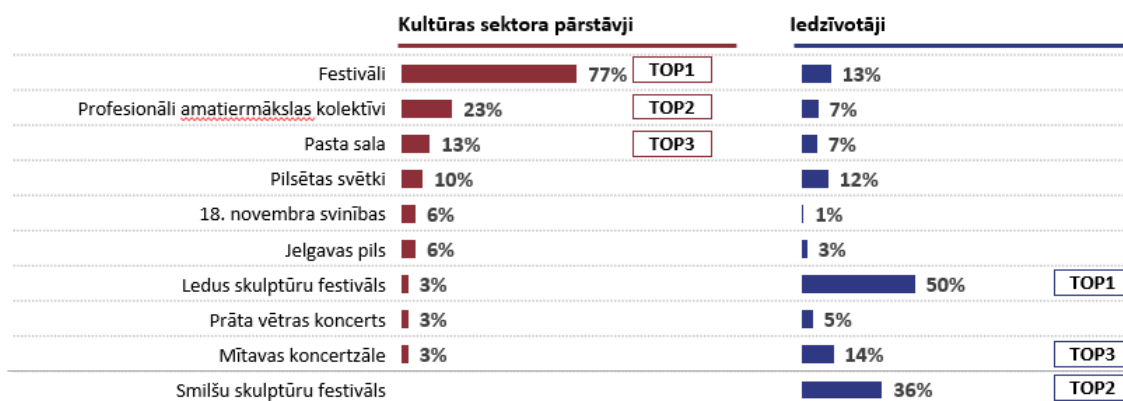
Amatiermākslas attīstības kontekstā būtisks faktors ir tas, ka iesaistītās puses ļoti pozitīvi vērtē Jelgavas pašvaldības iestādes “Kultūra” ieinteresētību un nodrošināto atbalstu amatiermākslas kolektīviem. Apmierinātība pausta par to, ka ir skaidri saprotami un visiem izskaidroti atalgojuma un dotāciju principi, ka ir iespējas pašiem lemt par finansējuma izlietošanu, mēģinājumu telpu un materiāltehniskās bāzes nodrošināšanu, par interesi attiecībā uz amatiermākslas kolektīvu profesionālo sniegumu un augstajām ambīcijām, gatavojoties skatēm un Vispārējiem latviešu Dziesmu un Deju svētkiem.

Iesaistīto pušu vērtējumā Jelgavas kultūrvidi bagātina arī divi **profesionālie mākslas kolektīvi** – “Jelgavas bigbends” un “Jelgavas Kamerorķestris”, uzsverot kolektīvu augsto profesionālo līmeni, pārsteidzošo sniegumu un augsta līmeņa pasākumus. Tiesa, tiek minēti arī vairāki šo kolektīvu attīstību ierobežojoši faktori: auditorijas pieprasījums pēc izklaidējoša rakstura kultūras produktiem, amatiermākslas kolektīvu lielais īpatsvars, kas cīnās par auditoriju veido konkurenci profesionālajiem kolektīviem; profesionālo kolektīvu nepietiekamā iesaiste Jelgavas kultūras dzīves norisēs; finansējuma trūkums jaunām profesionālo kolektīvu koncertprogrammām; kolektīvu mākslinieku dzīvesvietas un otras darba vietas piesaiste Rīgai nevis Jelgavai. Tāpat tiek atzītas grūtības plašākā – Latvijas mērogā – pozicionēt Jelgavu kā pilsētu, kas nodrošina profesionālo kolektīvu darbību un saņemt atbilstošu finansiālo atbalstu nacionālā līmenī, līdzīgi kā citas pilsētas, kuru pārraudzībā ir profesionālie mūzikas kolektīvi.

Vērtējot pasākumu piedāvājumu (detalizētāk skatīt apakšnodaļu “Kultūras dzīves kopumā, kultūras piedāvājuma un līdzdalības novērtējums”), kā būtiskākais attīstības resurss atzīti unikālie, ilgus gadus notiekošie, Latvijas un starptautiskā mērogā pazīstamie **festivāli**, kas veido Jelgavas identitāti un tēlu. Kā īpaši unikāls un populārs tiek izcelts Starptautiskais Smilšu skulptūru festivāls un Starptautiskais Ledus skulptūru festivāls. To apliecina arī veikto aptauju dati – 77% kultūras sektora pārstāvju par būtiskāko sasniegumu, notikumu kultūras jomā Jelgavā uzskata festivālus. Arī iedzīvotāju skatījumā abi minētie festivāli ieņem pārliecinošu līdera vietu – skatīt grafiku nr.18.

18. grafiks: Būtiskākie sasniegumi, notikumi kultūras jomā Jelgavā: kultūras sektora pārstāvju un iedzīvotāju viedoklis²²²

(Lūdzu, ierakstiet, Jūsuprāt, būtiskāko sasniegumu, notikumu kultūras jomā Jelgavā! Ar ko Jelgava var lepoties visvairāk? Kultūras sektora pārstāvji, n= 63; iedzīvotāji, n= 721)

Infrastruktūra un materiāli tehniskais nodrošinājums

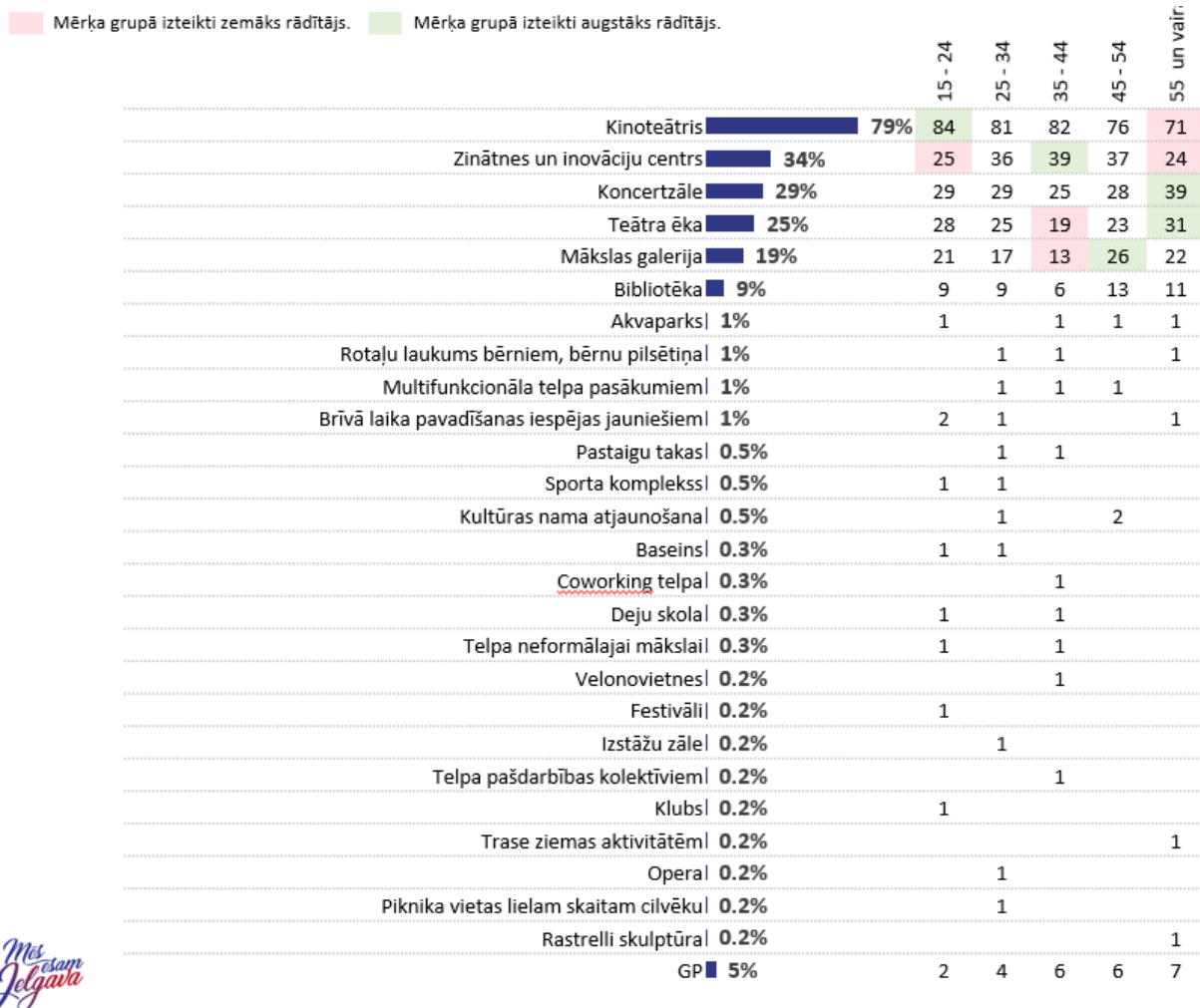
Infrastruktūra un materiāli tehniskais nodrošinājums tiek atzīts par būtisku kultūrvides attīstības resursu. Detalizētāk viedokļi par kultūras infrastruktūras un materiāli tehnisko nodrošinājumu ir apskatīti nākamajā apakšnodaļā “Kultūras finansējums, infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze”. Nozares pārstāvji īpaši izceļ brīvdabas **koncertzāli “Mītava”**, kas atrodas Pasta salā un ir kļuvusi par nozīmīgu pilsētas tēla sastāvdaļu un norises vietu dažādiem nacionāla un starptautiska mēroga pasākumiem. Lai gan tiek norādīts uz nepieciešamajiem uzlabojumiem koncertzāles pilnvērtīgai izmantošanai, tomēr tā viennozīmīgi dažādu operatoru skatījumā tiek atzīta par vienu no nozīmīgākajiem kultūras dzīves, pilsētas attīstības un tūrisma resursiem. Uzsverot infrastruktūras nozīmi, vienlaikus kā ierobežojošs faktors kultūras dzīves pilnvērtīgai attīstībai tiek minēts telpu trūkums dažādu kultūras pakalpojumu nodrošināšanai: telpu trūkums amatiermākslas kolektīvu darbībai, mūsdienīgas multifunkcionālas telpas, kurās varētu notikt koncerti, teātra izrādes, izstāžu zāles trūkums u.tml. Uzsvērts, ka mūsdienīgas kultūras infrastruktūras trūkums un jo īpaši kinoteātra trūkums (79% iedzīvotāju norāda uz to aptaujā²²³), koncertzāles, teātra ēkas un mākslas galerijas/-u, kā arī bibliotēkas trūkums rada barjeras daudzveidīga Jelgavas pilsētas kultūras piedāvājuma nodrošināšanai.

²²² “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²²³ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

19. grafiks: Būtiskākās nepieciešamības Jelgavas infrastruktūras pilnveidei²²⁴

(Jūsaprāt, kas no minētā būtu nepieciešams Jelgavā? Iedzīvotāji, n= 721)

Fokusgrupu diskusiju un individuālo interviju respondenti uzsver, ka Jelgavas kultūrvides attīstības resurss ir arī **jaunu kultūrvietu** attīstība, paralēli **tradicionālās infrastruktūras un kultūras telpu renovācijai** vai celtniecībai. Kā piemērs minēti t.s. “guļamrajoni”, industriālās, urbānās pilsētas zonas, vietas un teritorijas, kurās ir iespējams “ievest jaunu dzīvību, radot un attīstot radošos kvartālus, kā tas ir noticis Rīgā (Tallinas Kvartāls, Spīķeru kvartāls, Kalnciema kvartāls u.tml.” Attīstot urbāno, industriālo vidi, tiktu radīts jauns kultūras piedāvājums, kas radītu pozitīvu konkurenci pārējā kultūras sektorā un piesaistītu jaunas radošās personības.

“Pietrūkst netipiski apskates objekti, kas piesaistītu cilvēkus no citām vietām, kas nestu papildus līdzekļus pilsētai. Tā arī būtu iespēja atdzīvināt pilsētas mikrorajonus un attīstīt cilvēku plūsmu. Rajoni netiek attīstīti kultūras piedāvājumu ziņā.”

²²⁴ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

Uzsvērts, ka ar kultūras aktivitāšu palīdzību varētu iedzīvināt arī pamestās teritorijas un radīt īpašus, oriģinālus kultūras un mākslas nišas produktus un pasākumus. Tas arī ļautu paplašināt kultūras auditoriju, it īpaši radot piedāvājumu un ļaujot līdzdarboties jauniešiem, kas šobrīd ir viena no grupām, kurai respondentu skatījumā, ir salīdzinoši mazs kultūras piedāvājums.

Globālās un lokālās kultūrvides attīstības tendences liecina, ka **dažādas sadarbības formas** lielā mērā nosaka to, cik veiksmīgi un vitāli attīstās kultūras nozare gan iekšēji, gan sinerģijā ar citiem saistītiem sektoriem (tūrisms, viesmīlības bizness, vide) un teritorijām (kaimiņu novadi, sadarbības pilsētas...). Ir vairāki apliecinājumi tam, ka Jelgavas kultūras nozares institūcijas darbojas mērķtiecīgi un sasniedz galvenos plānotos rezultātus, tomēr daļā gadījumu organizāciju darbību raksturo zināms “separātisms” un pašpietiekamība. Intervijās un diskusijās uzsvērts, ka nepieciešama lielāka vienotība un sadarbība, lai kultūras darbinieku un kultūras iestāžu aktivitātes veidotu sinerģiju un sniegtu sadarbībā balstītu ieguldījumu kopējā pilsētas kultūras tēla (kā daļas no pilsētas tēla un identitātes) veidošanā.

“Jelgavā bibliotēka, muzejs un kultūras nams strādā kvalitatīvi, bet katrs strādā par sevi. Katrs spēlētājs ir par sevi un nevar redzēt kopīgu identitātes veidošanu. Kultūras spēlētāji ir spēcīgi, protams. Bibliotēkas aktivitāte pēdējā laikā ir ļoti spēcīga. Sabiedriskās integrācijas centrs darbojas ļoti aktīvi, veido pasākumus mazākumtautībām, etniskām minoritātēm, piemēram, baltkrievu pēcpusdienu, poļu vakarus. Šie pasākumi kļūst pamanāmāki. Publicitāte ir spēcīga.”

Tāpat uzsvērts, ka būtu nepieciešams veidot ciešāku sadarbību starp Jelgavas pilsētu un blakus esošajiem novadiem – Jelgavas novadu un Ozolnieku novadu. Dominē viedoklis, ka nepilnīgi attīstītā sadarbība ar kaimiņu novadiem ietekmē ne tikai kultūras dzīvi, bet arī kopējo pilsētas attīstību. Kultūras jomā starp pilsētu un kaimiņu novadiem veidojas konkurence, pasākumu pārklāšanās, cīņa par auditoriju. Izteikts aicinājums, ka to varētu uzlabot, attīstot labāku komunikāciju un sadarbību, kopīgi plānojot kultūras piedāvājumu, kultūras infrastruktūru, kultūrizglītības skolu un kultūras organizāciju tīklu.

“Būtiski ir aizmirst par to, ka mēs [Jelgava un kaimiņu novadi] konkurējam, raudzīties reģiona ietvaros uz visu kopā un domāt par iedzīvotājiem kā kultūras auditoriju. (..) Svarīgi ir skatīties kontekstā – vai citur būs līdzīgs piedāvājums tuvumā, vai tas nav nepieciešams. Raugoties uz profesionālās ievirzes izglītību vai kultūras infrastruktūru – jāskatās kopainā ar Jelgavas pilsētu un novadiem, katrā ciemā nevajag savu mūzikas skolu un lielu bibliotēku. Man ir svarīgi, ka politiķi raugās uz to kā uz lielu kopumu un domā par iedzīvotāju interesēm.”

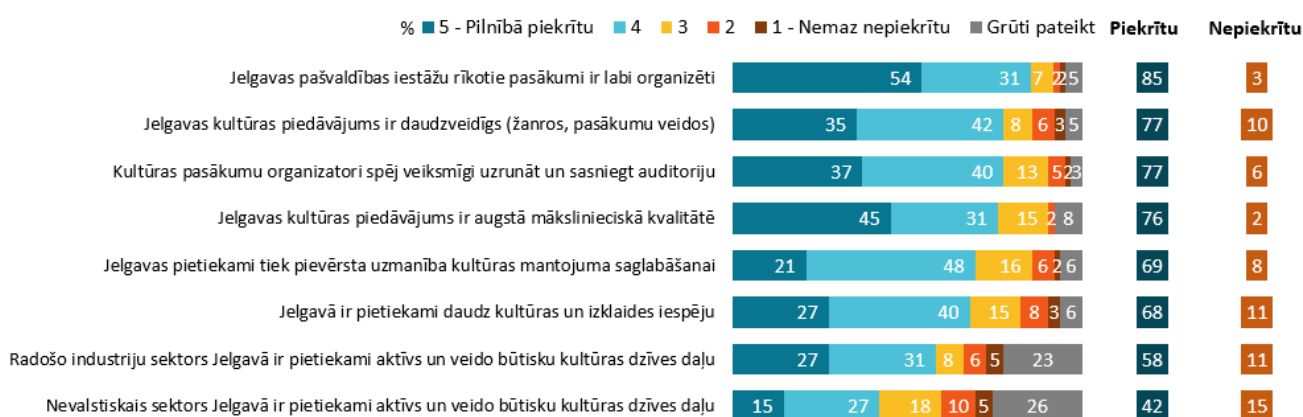
Secināms, ka kopumā kā būtiskākie Jelgavas pilsētas kultūras dzīves iekšējie resursi tiek atzīti radošie, aktīvie kultūras darbinieki un mākslinieciskie kolektīvi – gan amatiermākslas, gan divi profesionālas mākslas kolektīvi. Jelgavas identitāti un tēlu nacionālā un starptautiskā mērogā veido festivāli – to kā būtisku aspektu kultūras dzīves attīstībai nākotnē atzīst kā kultūras sektora pārstāvji, tā iedzīvotāji, it īpaši izeļot Starptautisko Smilšu skulptūru festivālu un Starptautisko Ledus skulptūru festivālu. Lai arī konstatēta nepieciešamību attīstīt kultūras infrastruktūru, lai Jelgava spētu konkurēt ar citām pilsētām un piesaistīt kultūras apmeklētājus, kā nozīmīgs infrastruktūras objekts, kas jau veiksmīgi darbojas, tiek minēta brīvdabas koncertzāle “Mītava”. Kā īpašs resurss tiek skatīta sadarbības veidošana dažādos līmeņos (kultūras vidē un ārpus), kas sniegtu ieguldījumu konkurētspējīga, inovatīva, sociāli un ekonomiski efektīva Jelgavas kultūras piedāvājuma veidošanā.

Rezumējot – atzīstams, ka kopumā lielākā daļa Jelgavas kultūras operatoru augstu vērtē dažādus nozares attīstības aspektus, jo īpaši pasākumu menedžmenta/organizatoriskos aspektus, kultūras piedāvājuma daudzveidību, kā arī spēju sasniegt auditoriju, nodrošināt pasākumu māksliniecisko kvalitāti, rūpes par kultūras mantojuma saglabāšanu, salīdzinoši plašo kultūras

un izklaides iespēju piedāvājumu. Ne tik pārlicinoši vērtēts radošo industriju un nevalstiskā sektora kā kultūras dzīves daļas sniegums.

20. grafiks: Kultūras nozares būtiskāko aspektu novērtējums. Nozares pārstāvju viedokļi.²²⁵

(Cik lielā mērā Jūs piekrītat šādiem apgalvojumiem par kultūras nozari Jelgavas pilsētā?
Kultūras sektora pārstāvji, n=63)

Secināms, ka visas kultūras dzīvē iesaistītās puses aktualizē un apzinās salīdzinoši plašu kultūras dzīves attīstības resursu klāstu – gan tādu, kas jau šobrīd efektīvi tiek izmantoti, gan tādu, kuru izmantošanas potenciāls kultūrvides veidošanā vēl jāaktivizē.

5.2. Kultūras finansējums, infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze

Kultūras dzīves veiksmīgai attīstībai būtiski priekšnosacījumi ir finansējuma pieejamība, tehnoloģiskajām un mākslinieciskajām vajadzībām atbilstoša, moderna infrastruktūra, kā arī materiāli tehnisko vajadzību nodrošinājums. Kopumā Jelgavas kultūras dzīvē iesaistītās personas atzinīgi novērtē pašvaldības ieinteresētību kultūras dzīves atbalstīšanā un kultūrā ieguldītos **finansīalos resursus**, bet uzsver arī **vairākas vajadzības, kas saistītas ar kultūras infrastruktūru**.

“Kopumā kultūras budžets pašvaldības budžeta kontekstā ir gana dāsns. Tas ir gadiem veidojies, jo ambīcijas pēc augstas kvalitātes ir nevilšus audzējušas kopējo finansējumu, tādējādi arī atbalsts pašdarbības kolektīviem, festivāliem, viss kopējais ir veidojies tā, ka finansējums kultūras nozarē ir labs.”

Iesaistīto pušu viedokļu un pieredzes analīze liecina, ka, līdzīgi kā citās pašvaldībās, kultūra ir viena no rīcībpolitikas jomām, kas konkurē ar citām (izglītību, sportu, jaunatnes politiku u.t.t) par finansējuma piešķiršanu, un kultūras infrastruktūras objekti ne vienmēr kļūst par prioritāti.

Analizējot prioritārās jomas kultūras nozares iekšienē, respondentu skatījumā tās ir divas – amatiermāksla un liela mēroga pasākumi – festivāli, kas kļuvuši par atpazīstamības zīmi Jelgavai, piemēram, “Starptautiskais ledus skulptūru festivāls”, “Latvijas piens, maizes un medus svētki”, “Starptautiskais smilšu skulptūru festivāls” u.c. No vienas puses festivālu pienesums tiek vērtēts ļoti pozitīvi: novērtēts, ka festivāli sniedz pilsētai ekonomiska rakstura

²²⁵ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

ieguvumus, piesaistot tūristu plūsmu un aktivizējot vietējos uzņēmumus, ka tie veido kopumā pozitīvu tēlu par kultūras dzīves aktivitāti pilsētā, pozicionē kultūras nozīmīgo lomu un piesaista finansējumu kultūras sektoram kopumā. Kā īpaši veiksmīgs aspekts tiek vērtēts fakts, ka daļa no festivāliem notiek sezonā, kad tūristus piesaistīt ir ļoti grūti. No otras puses respondentu skatījumā festivāli un lielie pasākumi aizēno citas kultūras nozares un aktivitātes, tai skaitā finanšu resursu un auditorijas piesaistē.

“Mēs pozicionējam Jelgavas pilsētu kā festivālu pilsētu. (...) Mēs esam vienīgie Latvijā, nu jāsaka, arī Baltijā, ar tādu ārkārtīgi kvalitatīvu un labu piedāvājumu, kāds ir Ledus skulptūru festivāls, (...) Smilšu skulptūru festivāls. Piena, Maizes un Medus svētki un Piena paku laivu regate – tie arī ir populāri.”

“Jelgavai ir bagāta vēsture, kultūrvēsturiskais mantojums. Bet jāatzīst, ka Latvijā un ārpus Latvijas Jelgava jau ir zināma kā festivālu pilsēta, jo reti kurš nenosauks Ledus skulptūru festivālu, kas tiešām ir lielākais Eiropā.”

Papildus pašvaldības ieguldījumiem kultūrā, kultūras organizāciju pārstāvji aktīvi piesaista finansējumu projektu konkursos – gan pašvaldības organizētajos projektu konkursos, gan citos, visbiežāk – no Valsts Kultūrkapitāla fonda. Kultūras sektora pārstāvji aptaujā²²⁶ liecina, ka lielākajai daļai (66%) ikdienas darbā palīdzētu papildu finansējums projektu un ideju īstenošanai. Intervijās paustie viedokļi liecina, ka daudziem trūkst zināšanu projektu pieteikumu rakstīšanā un finansējuma piesaistē, ka šādu informatīvu atbalstu gaidītu no pašvaldības darbiniekiem, tai skaitā no iestādes “Kultūra”. Vienlaikus respondenti pauž vēlmi labāk izprast, būt informēti un iespēju robežās līdzdarboties lēmumu pieņemšanā kā pašvaldībā, tā JPPI “Kultūra” attiecībā par budžeta sadalījumu, finanšu plānošanu, lēmumu pieņemšanu projektu konkursā u.tml.

Kā viens no galvenajiem problemātiskajiem aspektiem Jelgavas kultūras dzīves pilnvērtīgā nodrošināšanā un attīstībā, tiek minēta **kultūras infrastruktūra un materiāltehniskās bāze**. Kopumā gandrīz visi respondenti atzīst, ka pilsētā nav pietiekami daudz kultūras norisēm paredzētu telpu. Veikto aptauju dati liecina, ka gan iedzīvotāju, gan kultūras sektora pārstāvju skatījumā visvairāk nepieciešams ir kinoteātris (attiecīgi 72% un 79% respondentu). Kā citi nepieciešamie infrastruktūras objekti biežāk tiek minēti – koncertzāle, mākslas galerija, zinātnes un inovāciju centrs, teātris, bibliotēka. Iegūtā informācija fokusgrupu diskusijās un intervijās liecina, ka koncertzāles trūkums ir īpaši aktuāls, ja Jelgava vēlas sevi pieteikt un pozicionēt kā kultūras galvaspilsēta Zemgales reģionā. Tas ir aktuāli arī, lai pilnvērtīgi izmantotu Jelgavas mūzikas vidusskolas audzēkņu un Jelgavas profesionālo mūzikas kolektīvu potenciālu. Esošās telpas un brīvdabas koncertzāli “Mītava” ir grūti izmantot kvalitatīvu koncertu norisei.

²²⁶ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

21. grafiks: Jelgavas pilsētā nepieciešamās telpas: kultūras sektora pārstāvju skatījums²²⁷

*(Jūsaprāt, kas no minētā būtu nepieciešams Jelgavā? Atzīmējiet visas Jums atbilstošās atbildes!
Kultūras sektora pārstāvji, n=63)*

22. grafiks: Jelgavas pilsētā nepieciešamās telpas: iedzīvotāju skatījums²²⁸

*(Jūsaprāt, kas no minētā būtu nepieciešams Jelgavā? Atzīmējiet visas Jums atbilstošās atbildes!,
Jelgavas iedzīvotāji, n= 721)*

	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 un v
Kinoteātris	84	81	82	76	71
Zinātnes un inovāciju centrs	25	36	39	37	24
Koncertzāle	29	29	25	28	39
Teātra ēka	28	25	19	23	31
Mākslas galerija	21	17	13	26	22
Bibliotēka	9	9	6	13	11

Kultūras dzīvē iesaistītie uzsver, ka pašlaik visaktīvāk tiek noslogotas kultūras nama telpas – tās tiek izmantotas gan amatiermākslas kolektīvu darbībai, gan kultūras norisēm un pasākumiem. Ņemot vērā lielo amatiermākslas kolektīvu skaitu, kultūras nama telpas tiek lielākoties izmantotas kā mēģinājuma telpas, tādējādi samazinot kultūras pasākumu norišu skaitu un jaunu kultūras piedāvājumu iespējas. Respondenti arī min, ka attiecībā uz telpu izmantošanu būtu nepieciešama labāka dažādo ieinteresēto pušu sadarbība, lai veiksmīgāk plānotu mēģinājumiem un pasākumiem atvēlēto laiku. Tāpat tiek atzīmēts, ka kultūras nama telpu stāvoklis nav apmierinošs un būtu nepieciešama rekonstrukcija, uzsvērts, ka telpu kvalitāte neapmierina ne kultūras pasākumu organizatorus, ne amatiermākslas kolektīvus, tāpat tas ietekmē auditorijas izvēles par labu mūsdienīgām, nesen celtām vai remontētām kultūras norišu vietām citās pilsētās.

²²⁷ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²²⁸ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

Multifunkcionāla centra izveide, kurā būtu dažādām funkcijām paredzētas kultūras telpas, arī kinozāle, izstāžu zāle, mēģinājuma telpas, zāle nelieliem kultūras pasākumiem, ir viens no risinājumiem kultūras infrastruktūras trūkumam. Respondenti min arī dažādas citas iespējas, kas palīdzētu, kaut vai īslaicīgi, risināt telpu trūkumu. Piemēram, izmantojot Jelgavas izglītības iestāžu (Jelgavas 4. vidusskolas, Jelgavas Valsts ģimnāzijas, Jelgavas Mūzikas vidusskolas, LLU) telpas, būtu iespēja veidot plašāku kultūras piedāvājumu gan mūzikas, gan dejas, gan teātra jomā.

Īpaša uzmanība kultūras operatoru intervijās un diskusijās tiek pievērsta jaunu kultūrvietu attīstībai pilsētvidē. Respondenti runā ne tikai par telpu piemērotību vai trūkumu dažādu žanru un māksliniecisko kolektīvu darbībai, bet arī rosina pašvaldību domāt plašāk – sakārtojot kopējo pilsētas infrastruktūru, tai skaitā ielas, māju pagalmus, labiekārtojot parkus, pilnvērtīgi izmantojot dabas mantojumu, kā arī domājot par industriālo zonu sakārtošanu un izmantošanu. Pilsētvides sakārtošanā lielu lomu redz tēlniecības objektu izmantošanā – kas kopumā tiek vērtēts kā labs līdzšinējais sasniegums.

SKDS pētījuma centra veiktās Jelgavas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka visbiežāk cilvēki vēlētos redzēt uzlabojumus pilsētvidē kopumā, sākot ar saremontētiem ceļiem un gājēju ietvēm, labiekārtoti namu un ēku pagalmiem, autostāvvietu izveidi, sabiedriskā transporta adaptīvu izmantošanu, īpaši kultūras pasākumu laikā, parku uzlabošanu un Jelgavas piepilsētas rajonu kopējo attīstību, īpaši domājot par, piemēram, RAF teritoriju, lidostas teritoriju, Satiksmes ielas rajonu.²²⁹ Arī fokusgrupu diskusiju un interviju respondenti atzina, ka pilsētvides labiekārtošana un pārējo pilsētas rajonu pilnveide, kā arī sabiedriskā transporta sakārtošana, ir viens no primārajiem problēmjautājumiem, domājot par Jelgavas nākotni. Kultūras dzīves kontekstā respondenti uzsver kultūras un sabiedriskās dzīves decentralizāciju, rosinot domāt par apkaimju attīstīšanu un kultūras lomu šajā procesā.

“Mums ir jāiet ārā no centra, no kultūras nama, jāiet mikrorajonos, jārada mazās formas, jāmēģina pilsētu pieradināt pie kultūras dzīves ārā no centra.”

“...viens no izaicinājumiem būtu iesaistīt pilsētas iedzīvotājus no dažādiem mikrorajoniem. ...mēs esam ļoti labi strādājuši pie lokālpatriotisma veidošanas, pie simbolikas lietojamības, pie atpazīstamības, piemēram, pagājušajā gadā, kad nevarēja notikt pilsētas svētki, kas mums ir tradicionāli maija beigās, mēs tos veidojām virtuāli un cilvēku atsaucība bija vienkārši kolosāla! ...bet lai šo [interesi] noturētu, aktivitātes nevar īstenot tikai pilsētas centrā vai tikai kādās konkrētās kultūras celtnēs. Kultūra, manuprāt, ir jāaiznes pie cilvēka. Un es domāju, ka šis ir arī kultūras galvaspilsētas izaicinājums, iziet ārpus centra, iziet ārā uz mikrorajoniem, iziet ārā tuvāk pie iedzīvotājiem un ne tikai daudzdzīvokļu namu iedzīvotājiem, arī pie privātmāju rajonu iedzīvotājiem.”

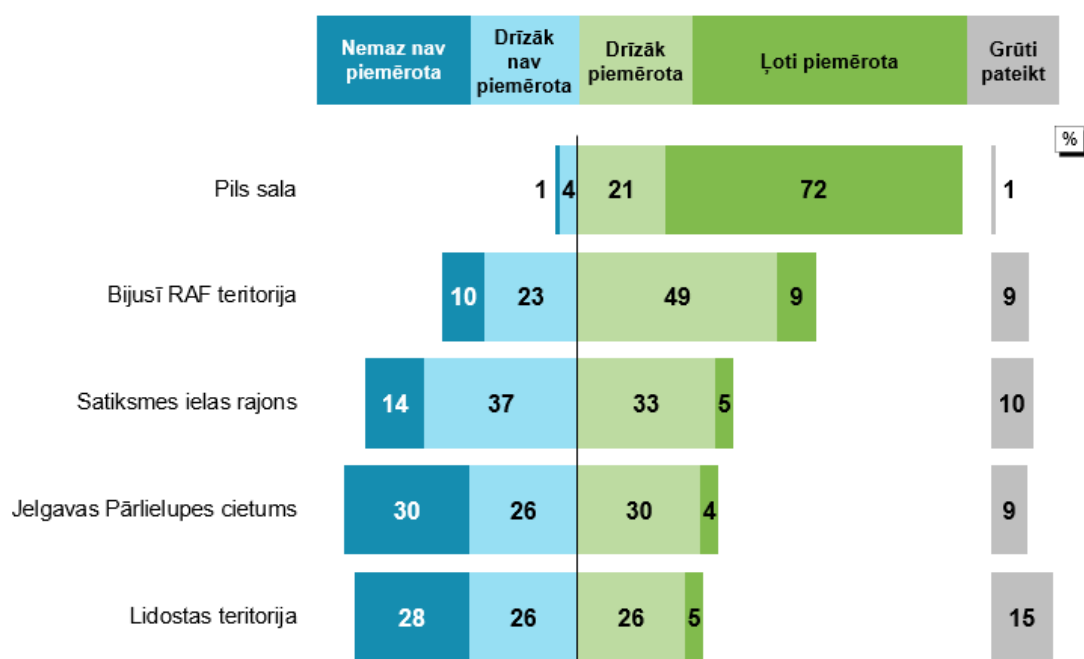
Īpaša uzmanība tiek pievērsta arī apstāklim, ka ir tikai viens Jelgavas pilsētas jauniešu centrs un, ka nav attīstītu radošo kvartālu. Kā piemērotākās teritorijas, kuras varētu attīstīt kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai, iedzīvotāju skatījumā ir Pasta sala/Pils sala un bijusī RAF teritorija (attiecīgi 93% un 58% respondentu atzīst, ka šī teritorija ir ļoti piemērota vai drīzāk piemērota)²³⁰.

²²⁹ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

²³⁰ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

23. grafiks: Jelgavas apkaimju piemērotība kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai: iedzīvotāju viedoklis.²³¹

(Tagad es Jums nosaukšu vairākas Jelgavas apkaimes, bet Jūs, lūdzu, man par katru no tām pasakiet, cik piemērota šī apkaimē ir kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai? Vai tā, Jūsaprāt, ir ļoti piemērota, drīzāk piemērota, drīzāk nav piemērota vai arī nemaz tam nav piemērota? Jelgavas pilsētas iedzīvotāji, n=508)

Jelgavas pilsētas iedzīvotāji ne tikai atbalsta konkrētu pilsētas teritoriju, tostarp degradētu un funkcionāli novecojušu pielāgošanu kultūras un mākslas norisēm, bet atzīst nepieciešamību pēc jaunu kultūrvietu izveides. Kopumā 94% Jelgavas iedzīvotāju atzīst, ka vēlētos, lai tiktu radītas jaunas kultūras un mākslas vietas Jelgavā.²³²

Noslēgumā, analizējot Jelgavas kultūras infrastruktūras izaicinājumus, kā viens no būtiskākajiem faktoriem tika minēts naktsmītņu, ēdināšanas iestāžu, kafejnīcu un brīvā laika pavadīšanas vietu zemais īpatsvars pilsētā. Intervijās un fokusgrupu diskusijās bieži izskanēja viedoklis, ka cilvēki dodas uz Jelgavu tikai uz vienu dienu vai caurbraucot, jo pilsētā nav pietiekamā daudzumā naktsmītņu un ēdināšanas vietu, kas ļautu cilvēkiem uzskatīties pilsētā ilgāk. Tas ir īpaši aktuāli, cenšoties palielināt tūrisma plūsmu un Jelgavā pavadīto dienu skaitu, esošā un plānotā (t.sk. plānojot Eiropas kultūras galvaspilsētas programmu) kultūras piedāvājuma kontekstā..

Secināms, ka infrastruktūras nepietiekamība dažādām kultūras norisēm un materiāltehniskā nodrošinājuma risinājumi kultūras operatoru skatījumā pozicionēta kā aktuāla, risināma problēma. Būtiskākais tieši kultūras jomā ir telpu trūkums daudzveidīgiem kultūras un

²³¹ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

²³² “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

mākslas pasākumiem un mākslas kolektīvu mēģinājumiem. Pilsētas kontekstā – izaicinājums ir decentralizēt kultūras norises, attīstīt apkaimes, atdzīvināt Jelgavas urbānās un industriālās vietas. Tas potenciāli varētu paplašināt kultūras auditoriju, tiešāk uzrunājot un saliedējot mazās kopienas, cilvēkus viņus dzīves vietās, attīstot jaunu piedāvājumu un līdzdalības iespējas jauniešiem, tūristiem, kā arī nišas produktus konkrētām mērķgrupām.

Būtisks faktors ir pilsētvides uzlabošana, domājot par māju pagalmiem, ielām, parkiem un skvēriem, kā arī attīstot privāto sektoru pilsētā – veidojot jaunas naktsmītnes, ēdināšanas, rekreācijas un brīvā laika pavadīšanas vietas, lai tūristi vēlētos ilgāk uzkavēties Jelgavā.

5.3. Kultūras sektora pārvaldības un cilvēkresursu vērtējums

Lai gan normatīvi kultūrpolitikas veidošanas loma Jelgavā ir galvenokārt Jelgavas pilsētas domes (Izglītības, kultūras un sporta komitejas, kā arī Domes priekšsēdētāja vietnieka sociālo lietu, veselības aizsardzības, kultūras, izglītības un sporta jautājumu programmā) atbildībā, bet tās realizācija ir Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomes funkcija (skatīt apakšnodaļu “Kultūras pārvaldība un finansējums”), iesaistīto pušu viedokļos par Jelgavas pilsētas kultūras sektora pārvaldību un cilvēkresursu pieejamību dominē priekšstats, ka kultūrvides attīstības virzienu nosaka pašvaldības dibinātas kultūras iestādes un organizācijas. Par vadošo un par atbildīgo kultūras dzīves plānošanā un organizēšanā iesaistīto pušu skatījumā tiek izvirzīta iestāde “Kultūra”, kura nenoliedzami ir viena no nozīmīgākajām kultūras organizācijām Jelgavā, kas ar aktīvo un profesionālo darbību ir lielā mērā noteikusi Jelgavas kultūras dzīves attīstības virzienus, veidojusi Jelgavas kultūras dzīves tēlu Zemgales un Latvijas mērogā. Iestādes “Kultūra” vadošo lomu Jelgavas kultūrvides attīstībā uzsver absolūti lielākā interviju un fokusgrupu respondentu daļa.

“Tie ir profesionāli darbinieki un komanda, kas strādā iestādē “Kultūra”. Faktiski viss saturiskais piedāvājums ir viņu veidots. Ar šiem pasākumiem, piemēram, Ledus un Smilšu festivāliem, tiek veidota Jelgavas iedzīvotāju gaume.”

Tiek atzīts, ka iestāde “Kultūra” ap sevi pulcē profesionāļus, kas veido spēcīgu kultūras dzīves norišu veidotāju komandu, organizējot kvalitatīvus, plaši apmeklētus un pieprasītus kultūras pasākumus Jelgavā. Iestāde “Kultūra” tiek uztverta kā vadošais administratīvais “spēlētājs”, kas īsteno kultūras nozares pārvaldību, darbību balsta pašvaldības vērtībās un pilsētas kopējās attīstības prioritātēs.

Kopumā gan interviju, gan fokusgrupu diskusiju dalībnieki akcentē, ka iestāde “Kultūra” nosaka Jelgavas pilsētas kultūras dzīves kopējo dinamiku. Uzsvērts, ka iestāde īpašu nozīmību un statusu iemantojusi, sadarbojoties ar amatiermākslas kolektīviem, iesaistot skolas un skolēnus pasākumu veidošanā, producējot lielos kultūras pasākumus, festivālus un pilsētas svētkus, kā arī atbalstot jaunas ieceres un idejas.

Efektīvas kultūras pārvaldības īstenošanā liela nozīme ir līdzdalībā balstītām lēmumu pieņemšanas un sadarbības formām, kas novērtējuma gaitā lika pievērsties dažādu sadarbības formu identificēšanai starp vadošo kultūras dzīves operatoru un citiem dalībniekiem. Sadarbības pieejas vērtējumā parādās divi viedokļi. Daļa iesaistīto uzsver, ka sadarbība starp dažādām kultūras iestādēm ir aktīva, ka tā tiek attīstīta ne tikai kultūras sektorā iekšēji, bet arī starp kultūras, sporta un tūrisma organizācijām.

“Viennozīmīgi iestāžu sadarbība (pašvaldības līmenī) ir ļoti laba. ...budžets tiek veidots sadarbībā, orientējoties arī uz lielajiem pasākumiem. Mēs, stādot nākamā gada pasākumu kalendāru, ņemam vērā pilnīgi visas iestādes, kuras ir iesaistītas, līdz ar to var teikt, ka sadarbība ir ļoti laba.”

Vienlaikus daudzi respondenti atzīst, ka sadarbība starp dažādajiem sektoriem un pašvaldību ir efektīva tad, ja konkrētās kultūras iestādes vai biedrības strādā sazobē ar iestādi "Kultūra". Atzīstot iestādes vadošo lomu, tiek akcentēta nepieciešamība saglabāt atvērtību jaunām idejām un pasākumiem, stiprināt atbalstu "mazajiem" kultūras sektora spēlētājiem, kas bieži pārstāv nevalstisko vai komercsektoru, taču potenciāli spētu paplašināt piedāvājuma daudzveidību, sasniedzot zemākas kultūras aktivitātes auditorijas segmentus, kā arī nodrošinot iekļaujošu kultūrvidi, kultūras dzīves revitalizāciju un dinamiku.

"Lielākā daļa pasākumu ir iestādes "Kultūra" veidoti pasākumi, kas būtībā aizpilda visu kultūras telpu. Nereti liekas, ka ...pietrūkst pietiekami stipras konkurences.

"Ir jūtama vienas iestādes vadība un kopēja aktivitāšu un piedāvājuma struktūra, kas tiek koordinēta. Dažreiz "augšējās" iniciatīvas nomāc tās iniciatīvas, kas nāk no malas. Kopumā ir jūtama virsvadība, kas vada, atbalsta un palīdz, ja nepieciešams, bet citreiz atkal nedaudz kavē."

Vairāki interviju un fokusgrupu respondenti pauž viedokli, ka, iespējams, iestādei "Kultūra" piedāvājuma veidošanā lielu konkurentu pilsētā nav, kas vērtējams drīzāk negatīvi. Konkurences apstākļi nodrošinātu daudzveidīga satura piedāvājumu un dinamiskāku attīstību. Arī kultūras sektora pārstāvju aptaujā gandrīz 1/3 daļa (32%) respondentu kā galveno ieteikumu, ko uzlabot vai mainīt Jelgavas kultūras dzīvē, min nepieciešamību pašvaldībai sadarboties ar NVO, privāto sektoru pasākumu organizēšanā. Nozares pārstāvji aicina mērķtiecīgi sekmēt jaunu spēlētāju (izglītības un zinātnes, vides, tūrisma sektors u.c.) iesaisti, inovatīvu partnerības un sadarbības formu attīstību. Tas pamatots arī ar nepieciešamību ikgadējos rituālos kultūras norišu piedāvājumus papildināt ar jauniem, lai izvairītos no rutīnas. Netiešs apstiprinājums konstatētajam ir arī fakts, ka nedaudz vairāk kā puse (51%) Jelgavas iedzīvotāju atzīst, ka Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē būtu nepieciešamas kādas pārmaiņas.²³³

Tāpat, kultūras dzīvē iesaistīto pušu pārstāvji uzsver nepieciešamību sistemātiski attīstīt un visiem iesaistītajiem komunicēt kopēju, stratēģisku nozares attīstības redzējumu, lai "ikviens kultūras spēlētājs, kas šobrīd drīzāk darbojas pats par sevi, turpmāk darbotos vienotas kultūras attīstības mērķa vārdā". Lai arī līdzšinējās kultūrpolitikas veidošanas analīze liecina, ka kultūras jomas attīstībai raksturīga mērķtiecīga un koordinēta rīcība, tomēr vairāki nozares pārstāvji akcentē atvērtākas pārvaldības nepieciešamību. Tiek atzīts, ka ciešākas sadarbības veidošana un komunikācijas attīstīšana ar pārējiem nozares spēlētājiem un iedzīvotājiem ļautu Jelgavas kultūras dzīvei piešķirt jaunas kvalitātes dimensiju, domājot gan par profesionālas mākslas pilnveidi, gan jaunu kultūrvieta radīšanu, gan neordināru kultūras produktu izveidi.

Kultūras dzīvē iesaistītie nosauc daudzas kultūras organizācijas, objektus un personības, kurus uztver kā aktīvākos kultūrvides veidotājus Jelgavā, uzsverot konkrētu personību lomu un cilvēkresursu kapacitātes izšķirošo ietekmi uz kultūrvidi. Visbiežāk tiek izcelts Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs, Jelgavas pilsētas bibliotēka, Jelgavas pils, Jaunrades nams "Junda", Jelgavas mākslinieku biedrība, Kultūras un mākslas centrs "Nātre", Jelgavas Svētās Annas evaņģēliski luteriskā baznīca, Jelgavas Reģionālais tūrisma centrs, Jelgavas Studentu teātris, Jelgavas 4. vidusskola, Bērnu un jauniešu mūzikas klubs "Rokskola", kā arī vēl vairāki amatiermākslas kolektīvi un biedrības. Tiek izcelta arī atsevišķu personību loma šodienas Jelgavas kultūras dzīvē. Kā cilvēki ar īpašu ieguldījumu minēti – Mintauts Buškevics, Inta Englande, Ivars Pirvics, Alda Skrastiņa, Māris Brancis, Raitis Junkers, Arvīds Matisons, Uldis Roga, Raitis Ašmanis, Artūrs Puķītis, Pēteris Liepiņš, Lāsma

²³³ "Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā" (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

Zariņa, Andris Tomašūns, Pauls Rēvelis, Dace Vilne, Annika Andersone, Aigars Meri, Elita Simsons.

Kultūras sektora cilvēkresursu kapacitāti iespaido gan kultūras operatoru skaits Jelgavā, gan spilgtu personību klātbūtne, kas ietekmē kopējo kultūras attīstību un virzienu pilsētā, tāpēc būtiskas ir nozares pārstāvju bažas par cilvēkresursu trūkumu nozarē. Visspilgtāk šādi novērojumi tiek pausti saistībā ar pieprasījumu – pēc jaunām idejām, jo īpaši jauniešu iniciatīvam pilsētas attīstībā, pēc jauniem kultūras un radošo industriju produktiem. Tieši cilvēkresursu trūkums tiek skatīts kā viens no iemesliem, kas nosaka nevalstisko organizāciju mazo lomu Jelgavas pilsētā, privātā sektora maz jūtamo klātesamību ne tikai kultūras, bet pilsētas kopējās attīstības kontekstā.

Cilvēkresursu trūkums un ar to saistītā problemātika tiek aktualizēta arī amatiermākslas kolektīvu vadītāju un interešu izglītības pedagogu nodarbinātības sektorā. Norādīts, ka vadītāju slodze ir liela un ir grūtības piesaistīt repetitorus vai asistentus. Tāpat atzīts, ka cilvēkresursu nodrošinājums kultūrizglītības iestādēs ir dažāds, to nosaka pedagoga specialitāte, bet īpašs pieprasījums joprojām ir pēc pedagogiem mūzikā.

Secināms, ka kultūras nozares pārvaldības izaicinājumi lielā mērā ir saistīti ar jaunu kultūras operatoru integrēšanu gan lēmumu pieņemšanā, gan nozares attīstības plānošanā, gan kultūras aktivitāšu un pasākumu piedāvājuma veidošanā. Būtisks faktors pārvaldības jautājumu lokā ir arī aktualizētais pieprasījums pēc sadarbības atbalsta mehānismu pilnveidošanas, jo īpaši publiskā un privātā sektora partnerības kontekstā, kā arī cilvēkresursu piesaistes motivācijas mehānismu attīstība.

5.4. Kultūras sektora komunikācijas un sadarbības novērtējums

Komunikācijas un sadarbības prakses kultūrvides veidošanā ir viens no izšķirošajiem faktoriem, kas lielā mērā nosaka to, vai kultūras norises pilsētā kļūst par iedzīvotājus vienojošu, identitāti un piederību stiprinošu faktoru. Kultūras piedāvājums var iedzīvotājus, dažādas kultūras kopienas, amatiermākslas kolektīvus, profesionālās mākslas kolektīvus un kultūras notikumu veidotājus gan saliedēt, gan atstumt. Komunikācija un sadarbība kultūras dzīves attīstības kontekstā nav pašmērķis, kā arī nav vien labas pārvaldības prakses apliecinājums. Tā vienlaikus ir garants iekļaujošas kultūrvides veidošanai. Komunikācijas un sadarbības dimensija analizē skatīta integrēti.

Šī temata nozīmīgumu apstiprina arī Jelgavas kultūras nozares pārstāvju aptaujas dati, kur starp vairākiem atbalsta veidiem, kas minēti kā būtiski ikdienas darbā, īpaši izcelti vairāki ar sadarbību saistīti aspekti: lielāka savstarpēja sadarbība kultūras sektora ietvaros (53% respondentu), skaidrāka nozares attīstības vīzija (40%), labāka sadarbība pašvaldības dienestiem kultūras pasākumu organizēšanā (26% respondentu), labāka nozares attīstības koordinācija (23% respondentu), labāka sadarbība ar NVO sektoru (23% respondentu), labāka sadarbība ar pilsētas Domi (21% respondentu).

24. grafiks: Kultūras nozares pārstāvjiem nepieciešamais atbalsts ikdienas darbā²³⁴

(Ja domājat par savu ikdienas darbu – kāds atbalsts Jūsu ikdienas darbā Jums būtu nepieciešams? Kultūras sektora pārstāvji, n=63)

Tālāk iesaistīto pušu viedokļu un pieredzes raksturojums sistematizēts šādos tematiskos lokos: (1) komunikācija un sadarbība starp Jelgavas publiskā sektora kultūras dzīves veidotājiem; (2) komunikācija un sadarbība starp pašvaldības un privātā sektora kultūras dzīves veidotājiem Jelgavā; (3) sadarbība plašākā teritoriālā (novada) kontekstā; (4) ārējā komunikācija ar pilsētas iedzīvotājiem un informācijas izplatīšanu par kultūras norisēm.

Raksturojot komunikāciju **starp pašvaldības dibinātajām kultūras organizācijām**, tiek izcelts, ka iestādes “Kultūra” darbības stilu raksturo profesionalitāte, tostarp menedžmenta, mārketinga un komunikācijas jautājumos. Vienlaikus vērtējumos uzsvērts, ka kultūras nozarei īpaši svarīgs ir efektīvs kultūras norišu koordinēšanas darbs, kas mazinātu piedāvājuma pārklāšanās un auditorijas “sadalīšanas” riskus.

Citu kultūras iestāžu pārstāvju vērtējumos sadarbība un komunikācija ar iestādi “Kultūra” tiek vērtēta pozitīvi, atzīstot, ka arī nākotnē sadarbību vēlētos turpināt. Minēti vairāki labas sadarbības piemēri: līdzšinējā sadarbība starp Sabiedrības integrācijas pārvaldi un iestādi “Kultūra”, pasākuma “Jauniešu forums” rīkošana, kā arī daudzi citi. Daži respondenti īpaši izceļ sadarbības nepieciešamību sarežģītu infrastruktūras objektu attīstības un potenciālu pasākumu veidošanas kontekstā.

“Nākotnē sadarbību varētu attīstīt saistībā ar koncertzāles un bibliotēkas vienotas ēkas būvniecību, kas būtu sapnis. Šādā ziņā sadarbība būtu vienā ēkā un tuvāka. Varbūt vēl būtu

²³⁴ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

jāuzlabo pasākumu deleģēšana, ko "Kultūra" varētu nodot bibliotēkai, bet atšķirība ir tajā, ka bibliotēka rīko bezmaksas pasākumus, bet "Kultūrai" ir nepieciešams nopelnīt."

Papildus tam kā pozitīvus piemērus savstarpējās komunikācijas veidošanā var izcelt arī iestādes "Kultūra" un citu pašvaldības kultūras iestāžu sadarbību ar amatiermākslas kolektīviem, skolām, sporta centriem un sporta norišu rīkotājiem, veidojot savstarpēju sadarbību starp kultūru un sportu, kā arī ar Jelgavas Reģionālo tūrisma centru, galvenokārt akcentējot liela mēroga pasākumus un festivālus, kuru laikā tiek veidota aktīva sadarbība arīdzan ar tuvākajām kaimiņvalstīm, popularizējot lielos festivālus.

Pozitīvi vērtēts iestādes "Kultūra" atbalsts **amatiermākslas kolektīviem**, kur atzīts, ka sadarbība ar kolektīviem un komunikācija ar kolektīvu vadītājiem ir ļoti aktīva, kā tā ir mērķtiecīga un balstīta konkrētā darbības plānā.

"Kolektīvu vadītāju un pašvaldības sanāksmes norit lietišķā, labvēlīgā gaisotnē, kur katrai iestādei tiek iedalīts savs darbības virziens attiecībā uz gaidāmo pilsētas svētku rīkošanu. Ja tiek nodrošināta labvēlīga sajūta un attieksme no pašvaldība, tad arī būs notikumi un attīstība."

Arī pašvaldības kultūras iestāžu sadarbība ar **izglītības** iestādēm kopumā tiek vērtēta pozitīvi, kaut atsevišķu izglītības iestāžu ciešāka integrēšana (piemēram, LLU, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija) kultūrvides veidošanā vēl skatāma kā pilnībā neizmantošs kultūrvides attīstības resurss. Tomēr, jau šobrīd izglītojamo iesaiste dažādu pasākumu satura veidošanā vienlaikus kalpo kā jaunu auditoriju, tostarp, Latvijas mērogā, apguves instruments.

"Ar Izglītības pārvaldi mēs (iestāde "Kultūra") iesaistām skolas, rīkojot kolāžu konkursu Ledus skulptūru festivāla ietvaros. Mēs iesaistām ne tikai pilsētas skolas, bet arī Latvijas skolu skolēnus no 1. līdz 4. klasei. Tādā veidā tiek nodota informācija arī vecākiem, kas brauc pēc tam apskatīt ledus skulptūras."

Kultūrizglītības jomas pārstāvji akcentē, ka pašvaldības kultūras organizācijas īsteno ļoti daudzveidīgas sadarbības formas ar izglītības iestādēm: kultūras organizāciju pārstāvji skolas aktīvi iesaista kultūras pasākumu veidošanā, ka skolām tiek nodrošinātas aprīkotas telpas izlaidumiem, "Skolas somas" pasākumiem, kā arī nodrošināta iespēja skolēniem apmeklēt dažādus pasākumus. Sadarbība ir vērsta uz abpusējiem ieguvumiem.

"Izglītības un kultūras iestādes ir sadarbojušās mācību satura radīšanā, piemēram, izglītības iestādes kopā ar muzeju gada laikā, reaģējot uz problēmām izveidojuši divas, ļoti vērtīgas mācību filmas. Piemēram, kas ir Lāčplēša diena. Tā, lai vecāko klašu bērniem būtu izpratne, lai skolotājiem arī būtu palīdzība."

Vairāki veiksmīgas sadarbības piemēri raksturo arī kultūras un **sporta** aktivitāšu saiknes nostiprināšanu, veidojot pasākumus, kuros tiek integrēta gan kultūras, gan sporta norises. Sadarbība izpaužas gan infrastruktūras koplietošanas praksēs, gan liela mēroga pasākumu satura veidošanā.

"(Aktīvi sadarbojamies) ar sportistiem, jo mēs ("Kultūra") izmantojam sporta bāzes, ne tika pašvaldības īpašumā esošās, bet arī, piemēram, Zemgales olimpiskā centra laukumu un zāles, kur daļēji pašvaldība ieguldījusi finansējumu, bet tā nav pašvaldības iestāde."

„Sadarbība (ar iestādi "Kultūra") ļoti laba. Cenšamies pielāgoties viņu (Kultūras) pasākumiem un otrādi. Ja ir pilsētas svētki, tad cenšamies kādu Latvijas līmeņa sporta pasākumu rīkot paralēli. Ja rīkojam pusmaratonu, pilsētā arī bija Smilšu skulptūru festivāls. Tas ir tāds papildinājums kultūrai. Tad cilvēku skaits ir pēc iespējas lielāks. (...) Mēs piedāvājam "Kultūrai" sadarbību, lai kultūras pasākumu bagātina ar sporta pasākumu un otrādi – "Streetball" spēlē turpat Pasta salā, notiek kaut kas vēl."

Pašvaldības kultūras dzīves organizatoru sadarbība ar **tūrisma** sektoru tiek vērtēta kā mērķtiecīga, bet tikai konkrētu kultūras pasākumu kontekstā, kas tai piešķir zināmu epizodiskumu. Lai gan iestāde “Kultūra” aktīvi sadarbojas ar Jelgavas Reģionālo tūrisma centru, daudzkārt izskan viedoklis, ka kopumā Jelgavā nav novērojama organiska sadarbības politika attiecībā uz kultūras un tūrisma nozaru sinerģijas stiprināšanu. Atzīts, ka laba sadarbība ir novērojama lielo pasākumu un festivālu norišu laikā, taču nepieciešama sistemātiska un mērķtiecīga kultūras produktu integrēšana kultūras tūrisma piedāvājumā, kas balstīta vienotas vīzijas vai attīstības principu ietvaros. Kultūras un tūrisma nozaru sadarbība ir viens no nākotnes attīstības virzieniem.

“...ir jābūt vienotam organismam, kur kultūra, tūrisms un mārketingas iet kopā, lai katrs nedala deķi uz savu pusi, nosakot, kam būs tas un tas. Man šķiet, ka pašlaik katrs pats par sevi kaut ko dara.”

“Notiek ļoti maz sadarbība ar tūrismu – parasti uz lielajiem, starptautiskajiem festivāliem, tad tūrisms iesaistās informēšanā. Tas ir viss. Bet ar to nepietiek.”

Vienlaikus ar pozitīvajiem komunikācijas prakses vērtējumiem tiek pausti arī ieteikumi aktīvāk dalīties ar kultūras nozares attīstībai būtisku informāciju, kas tiek argumentēts ar nepieciešamību visiem kultūras dzīves veidotājiem apzināties piederību vienam sektoram un strādāt saskaņā ar kopīgu jomas attīstības vīziju.

“Varbūt iestādei (“Kultūra”) būtu nepieciešams vairāk dalīties ar savām idejām un komunicēt ar apkārtējiem, lai saprastu, kādā virzienā attīstīties.... Nepieciešams vairāk padomāt un analizēt cilvēku domas un situāciju kopumā, lai resursi netiktu veltīgi iztērēti. (...) Kopumā Jelgavā ir problēma ar komunikāciju, trūkst atgriezeniskās saiknes.”

Secināms, ka, neskatoties uz profesionāli veidotu komunikācijas un sadarbības politiku Jelgavas pilsētas pašvaldības kultūras operatoru vidē, atsevišķiem kultūras procesa dalībniekiem pietrūkst pārliecības par skaidras un vienotas kultūras jomas komunikatīvas platformas esamību, kas varētu būt saistīts ar šo operatoru darbības vājāku saikni ar vadošajiem Jelgavas pašvaldības kultūras dzīves veidotājiem.

Kā viens no sadarbības un komunikācijas politikas izaicinājumiem tiek skatīta **publiskā sektora un privātā sektora kultūras operatoru** mijiedarbe. Daudzi respondenti pauž viedokli, ka privātā kultūras sektora pārstāvji ir mazāk redzami Jelgavas kultūras dzīvē, ja vien tie neīsteno sadarbību ar iestādi “Kultūra”. Tiek akcentēts, ka pašvaldībai ir nepieciešams veicināt komunikāciju un sadarbību ar visiem kultūras sektora spēlētājiem, jo īpaši uzsverot, ka kultūras dzīvē Jelgavā trūkst privātā, jo īpaši NVO sektora spēlētāju. Izskan apgalvojumi, ka ar NVO pārstāvjiem aktīvas sadarbības netiek veidotas, kas, savukārt, ietekmē ne tikai kultūras dzīves kvalitāti un daudzveidību Jelgavā, bet arī finansējuma sadalījumu starp dažādiem juridiskajiem spēlētājiem sektorā.

“Liela mēroga pasākumu rīkošana privātajiem spēlētājiem pilsētā ir sarežģīta finansiālo aspektu dēļ. Iestādei “Kultūra” ir atvēlēts budžets šīm vajadzībām, kā arī pasākumu programmas izveide tiek apstiprināta Domē. Privātā sektora iestādēm pārspēt iestādes “Kultūra” resursu bāzi ir neiespējami.”

“Es domāju, ka mums būtu daudz vairāk jāiesaista NVO sektors un uzņēmēji satūra veidošanā, jo diemžēl, ja tos neiesaista, sāk dominēt piedāvājums ar gatavu produktu...cilvēki vēlas līdzdarboties vairāk, grib redzēt savu viedokli, un tas var veidoties tikai caur NVO vai pašiem organizējot, veidojot, baudot.”

Kā pozitīvs piemērs pašvaldības sadarbībai ar uzņēmējdarbības vidi vairākkārt minēts Jelgavas biznesa inkubators, kur gan pirms-inkubācijas, gan inkubācijas programmās startē

salīdzinoši liels radošo industriju uzņēmēju skaits. Vienlaikus tiek atzīts, ka ciešākas saiknes veidošana starp pašvaldības un komercsektoru kultūras pakalpojumu veidošanā varētu būt nozīmīgs attīstības stimuls, akcentējot to, ka sadarbība varētu izpausties arī kā informatīvs, konsultatīvs, koordinējošs atbalsts, ne tikai kā grantu sistēmas, kas ļauj attīstīties konkrētām uzņēmējdarbības iniciatīvām, bet pašas par sevi nenodrošina organisku uzņēmēju aktivitāšu integrēšanu kultūras piedāvājuma grozā. Tāpat uzsvērts, ka efektīvas sadarbības sekmēšanai nepieciešama ieinteresētība no abu partneru puses.

“Sadarbība ar uzņēmējiem varētu tikt attīstīta vairāk. Bibliotēka varētu būt vieta, kur uzņēmēji varētu stāstīt par savu darbību un izglītēt iedzīvotājus par uzņēmējiem un darbības virzienu Jelgavā. Sadarbību kavē ieinteresētība, jo bibliotēku neuzskata par ierasto vietu, kur varētu nopelnīt, kas uzņēmējiem ir svarīgi, bet laika gaitā tas var attīstīties.”

Komunikācija un sadarbība ar teritoriālajiem kaimiņiem īpašu nozīmi iegūst gan administratīvi teritoriālās reformas, gan Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas pieteikuma izstrādes kontekstā, kur viens no programmas kvalitātes indikatoriem ir pilsētas spēja kultūras programmas veidošanā un īstenošanā iesaistīt teritoriālus partnerus.

Fokusgrupu un padziļināto Jelgavas pilsētas interviju dati liecina, ka iesaistītās puses saskata vairākas iespējas un nepieciešamību aktivizēt Jelgavas pilsētas, Jelgavas novada un Ozolnieku novada sadarbību un informācijas apmaiņu ar kultūrvides attīstību saistītos jautājumos. Dominē uzskats, ka šobrīd sadarbība pastāv tikai atsevišķu kultūras organizāciju tīklu (piemēram, bibliotēku) segmentos, bet plašāka mēroga sadarbībai kaimiņu teritorijas gaida iniciatīvu no Jelgavas kultūrpolitikas veidotāju puses.

“Manā skatījumā novads un pilsēta ir atsevišķi, katrs pastāv pats par sevi. Ir gadījumi, kad lieli pasākumi notiek vienlaicīgi gan novadā, gan pilsētā. Pasākumu saskaņošana novadā un pilsētā nenotiek. Sadarbība starp novadu un pilsētu nav pilnīga cilvēku trūkuma dēļ.”

“Nākotnē uz to jāstrādā, jo Jelgava sevi pozicionē kā visu Zemgales reģiona attīstības centru, kam ir dziļas vēsturiskas saknes. Savās kultūras aktivitātes nevajadzētu aprobežoties tikai ar Jelgavu un tai tuvākajām teritorijām.”

Kultūras organizāciju **komunikācija ar Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem** aptver vismaz divas dimensijas: informēšanu par kultūras piedāvājumu un kultūras vajadzību apzināšana, izpēte.

Viedokļi par kultūras operatoru komunikāciju ar sabiedrību ir izteikti neviennozīmīgi, tomēr dominē uzskats, ka komunikācijas, iedzīvotāju informēšanas un auditorijas sasniegšanas prakses ļoti atšķiras dažādām kultūras organizācijām arī pašvaldības kultūras iestāžu vidē. Norādīts, ka kultūras norišu komunikācija ir cieši saistīta ar pilsētas sabiedrisko attiecību un tēla veidošanas stratēģijām, kas rada gan priekšrocības, gan riskus kultūras procesa komunikācijas kontekstā, jo nodrošina efektīvu komunikāciju no sabiedrisko attiecību viedokļa nozīmīgām aktivitātēm, bet vājina citu aktivitāšu komunikācijas iespējas. Pašvaldības iestādes “Kultūra” pasākumu komunikācijā un mārketingā izmantotie instrumenti tiek raksturoti kā profesionāli izvēlēti, bet citu kultūras organizāciju aktivitāšu komunikācijas iespējas vērtētas galvenokārt kritiski. Tiek diskutēts gan par atsevišķu kultūras organizāciju piemērotāko komunikācijas kanālu izvēli, gan to atbilstību konkrētām mērķauditorijām, piemēram, jauniešiem, studējošajiem, cilvēkiem, kas ikdienā sarunājas krieviski u.c.

Jelgavas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka 30% respondenti kā vienu no faktoriem, kas mudinātu biežāk apmeklēt kultūras pasākumus, nosauc nepieciešamību pēc plašākas informācija par pasākumiem. Tas uzsver informēšanas un mārketinga aktivitāšu nozīmi auditorijas piesaistē.

Viedokļu izpētes gaitā konstatēts, ka kultūras dzīves dalībnieki sagaida, ka dažādas komunikācijas platformas, kanāli un instrumenti tiks izmantoti ne tikai, lai informētu iedzīvotājus par kultūras norisēm, bet attīstītu plašāku diskusiju par Jelgavas kultūras dzīvi.

“Ir jāveido atklāta saruna ar iedzīvotājiem, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti par kultūras dzīves notikumiem. Informācijai jābūt pieejamai un viegli sasniedzamai. Jāveido kopīga sarunu platforma par visiem pilsētas dzīves aspektiem. Ir jāpadomā par formas dažādību un regularitāti visās pašvaldības jomās.”

Secināms, ka ar komunikāciju un sadarbību saistīti izaicinājumi kā caurviju tēma skar dažādus citus kultūrvides attīstības aspektus – pārvaldību, kultūras satura veidošanu, jaunu radošuma formu un produktu izveides iespējas, kas aktualizē nepieciešamību virzīt šo jautājumu risinājumus kā prioritārus.

5.5. Apmierinātība ar kultūras dzīvi kopumā, kultūras piedāvājuma un līdzdalības novērtējums

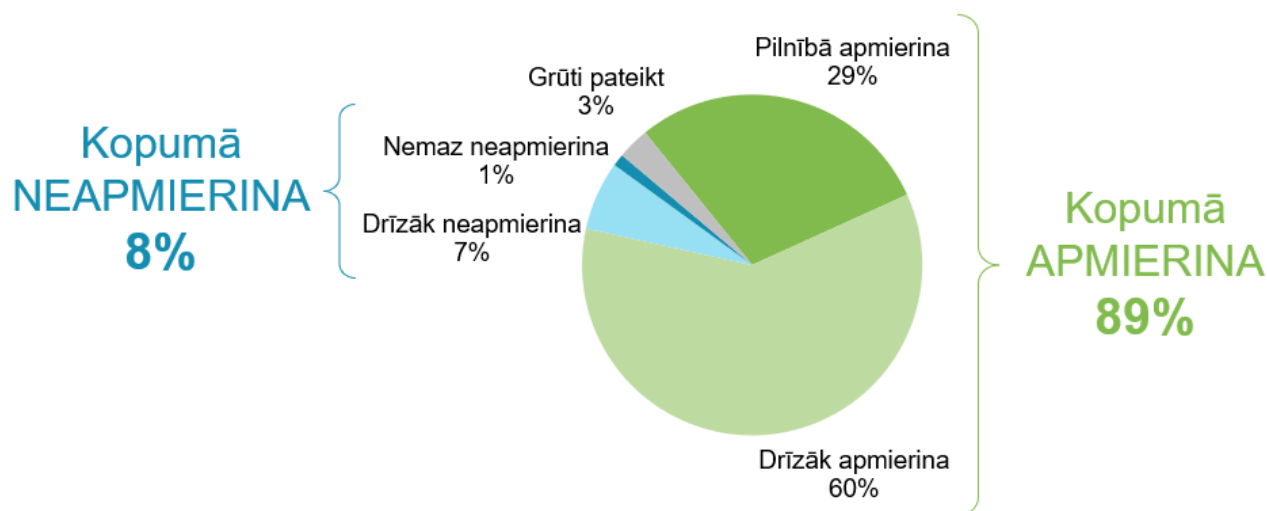
Jebkuras teritorijas kultūrvidi visrāpīgāk raksturo iedzīvotāju un nozares profesionāļu apmierinātība ar kultūras piedāvājuma kvalitāti, daudzveidību, dinamiku un potenciālu rosināt dažādu līdzdalības formu attīstību, kā arī kultūras operatoru spēja veidot iekļaujošu kultūrvidi dažādām iedzīvotāju sociālām grupām un kopienām. Novērtējuma gaitā iegūts liels kvantitatīvo un kvalitatīvo datu masīvs tieši par šo jautājumu loku, kas ļauj identificēt gan vērtējumus, kas ir tipisks un raksturo visu iesaistīto pušu viedokli, gan vērtējumus, kas ir pretrunīgi un dažkārt pat radikāli atšķiras iedzīvotāju un kultūras sektora pārstāvju redzējumā.

5.5.1. Kultūras dzīves kopumā novērtējums

Pilsētas iedzīvotāji ir galvenais kultūras dzīves organizatoru “partneris”, kuru kultūras vajadzību apmierināšana ir viens no kultūrpolitikas virsuzdevumiem, tāpēc iedzīvotāju kultūras prakses un viedoklis ir būtisks kultūras operatoru darbības vērtējuma indikators. 2/3 Jelgavas pilsētas iedzīvotāju ļoti augstu vērtē kultūras pasākumu apmeklējumu svarīgumu savā dzīvē, kā arī ļoti augstu vērtējuši Jelgavas **kultūras dzīvi kopumā**. SKDS pētījuma centra veiktās Jelgavas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka pārlicinoši lielāko iedzīvotāju daļu (89%) kopumā apmierina kultūras dzīve Jelgavas pilsētā (drīzāk apmierina — 60%, pilnībā apmierina — 29%). Ar kultūras dzīvi Jelgavas pilsētā nav apmierināti tikai 8% respondentu (drīzāk neapmierina — 7%, nemaz neapmierina — 1%).

25. grafiks: Jelgavas pilsētas iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras dzīvi Jelgavas pilsētā.²³⁵

(Cik lielā mērā Jūs apmierina kultūras dzīve Jelgavas pilsētā? Vai tā Jūs...; Jelgavas pilsētas iedzīvotāji, n=508)

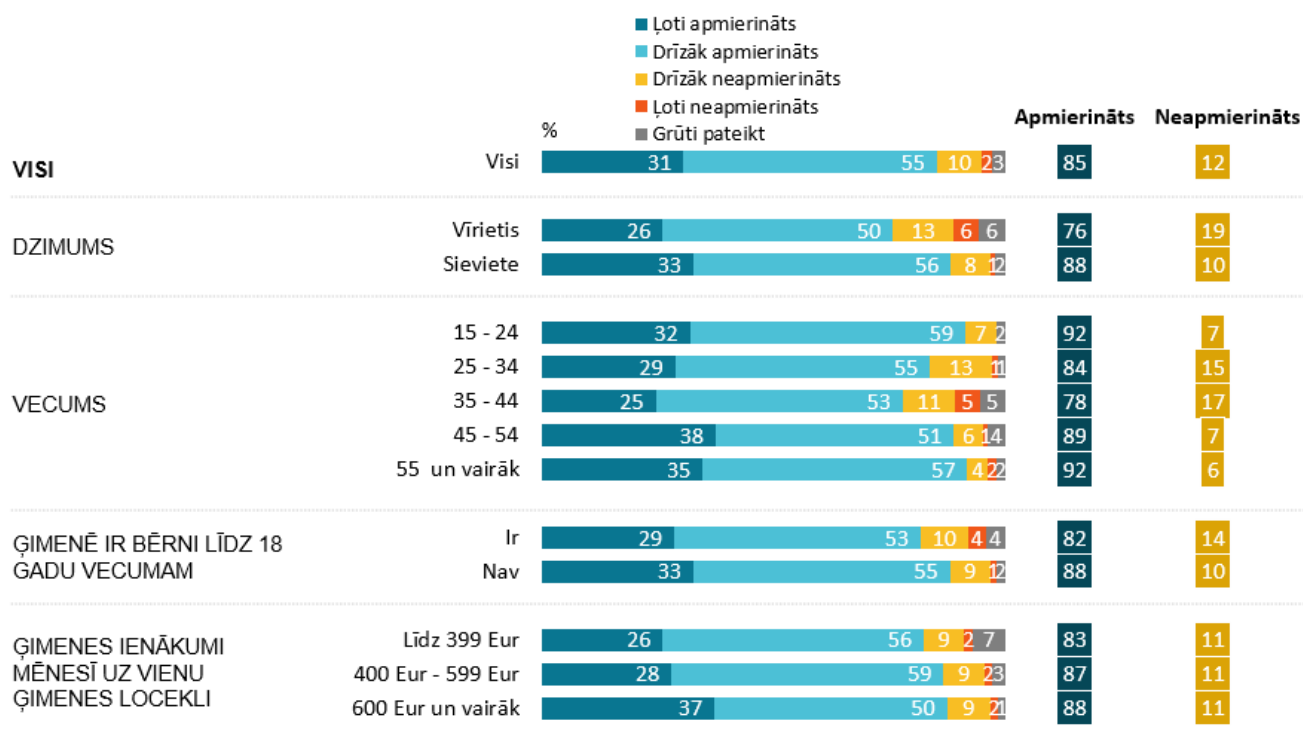

Arī šīs programmas izstrādes gaitā īstenotās Jelgavas iedzīvotāju un Jelgavā strādājošo cilvēku aptaujas dati liecina, ka 86% ir apmierināti ar kultūras pasākumu un aktivitāšu piedāvājumu Jelgavā, turklāt jauniešu (15–24%) un senioru (55 un vecāki) vecumu grupās apmierinātības rādītāji pat sasniedz 92%

26. grafiks: Apmierinātība ar kultūras pasākumu un aktivitāšu piedāvājumu.²³⁶

²³⁵ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

(Ja vērtē kopumā – cik apmierināti esat ar kultūras pasākumu un aktivitāšu piedāvājumu Jelgavas pilsētā? Iedzīvotāji, n=721)

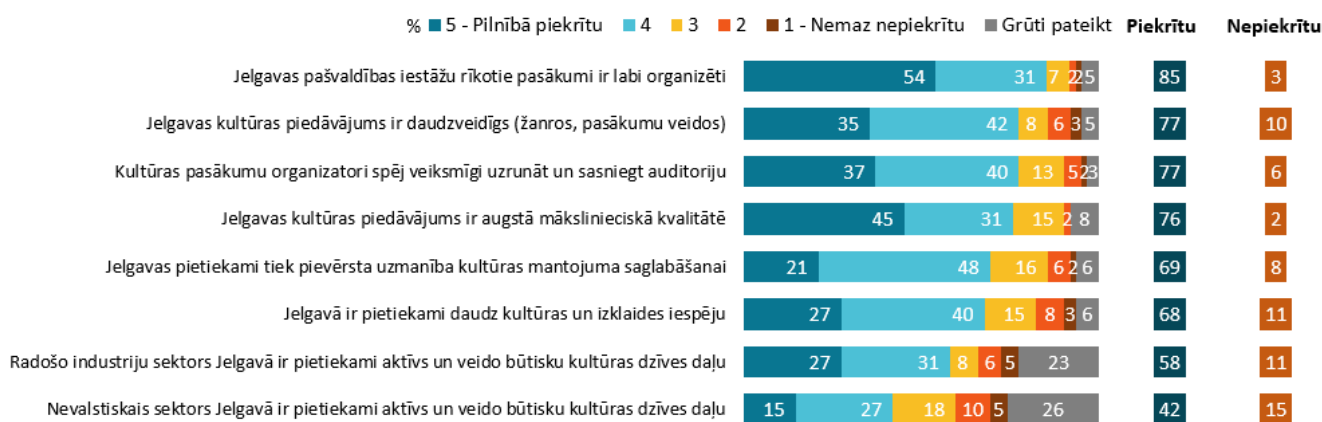
No tiem 12% respondentu, kas norādīja, ka ir neapmierināti ar kultūras pasākumu un aktivitāšu piedāvājumu, kā galvenos iemeslus savai neapmierinātībai norādīja, ka, viņuprāt, aktivitātes ir vienveidīgas, ka tās nepatīk, ka tām ir zema kvalitāte vai, ka tās neatbilst konkrētu mērķauditoriju vajadzībām. Kultūras nozares profesionāļi nedaudz kritiskāk vērtē Jelgavas kultūras dzīves kopainu, padziļinātajās intervijās un fokusgrupu diskusijās norādot arī uz vairākām negatīvām Jelgavas kultūras dzīves iezīmēm: daudzveidības trūkums, izklaides pasākumu dominante, rutīnas klātbūtne. Tomēr dominējošo kultūras nozares pārstāvju viedokli par kultūras nozares vispārīgajām iezīmēm labi raksturo nozares pārstāvju kvantitatīvās aptaujas dati, kur vislabāk vērtētas tādas kultūras nozari raksturojošas iezīmes kā pašvaldības kultūras pasākumu organizācijas līmenis, pasākumu daudzveidība, spēja veiksmīgi sasniegt mērķauditoriju, pasākumu mākslinieciskā kvalitāte, pietiekama uzmanība kultūras mantojuma saglabāšanai, pietiekami daudz kultūras un izklaides iespējas.

27. grafiks: Jelgavas kultūras nozares pārstāvju vērtējums par kultūras nozari Jelgavas pilsētā²³⁷

²³⁶ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²³⁷ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

(Cik lielā mērā Jūs piekrītat šādiem apgalvojumiem par kultūras nozari Jelgavas pilsētā? Kultūras sektora pārstāvji, n=63)

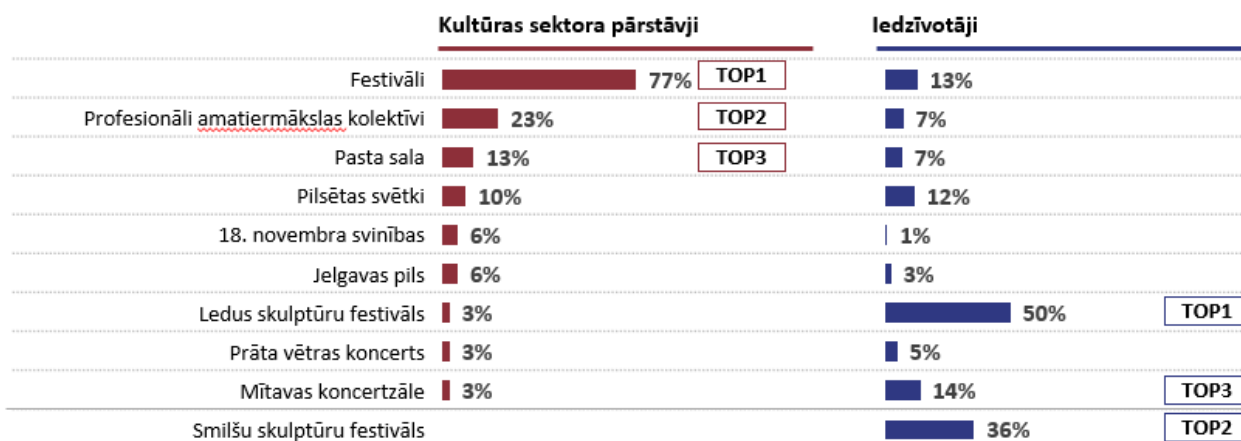

5.5.2. Kultūras piedāvājuma novērtējums

Detalizētāk pētot apmierinātību ar **kultūras piedāvājumu**, redzams, ka to veido atsevišķi, ļoti spilgti kultūras notikumi, ar kuriem lepojas nozīmīga Jelgavas iedzīvotāju daļa un kuri lielā mērā tiek skatīti kā Jelgavas kultūras dzīves simbols, proti, Ledus skulptūru festivāls, Smilšu skulptūru festivāls, norises Mītavas koncertzālē. Kultūras sektora pārstāvju un Jelgavas pilsētas iedzīvotāju skatījums nedaudz atšķiras, bet absolūts līderis kultūras piedāvājumā, kas raksturots kā būtiskākais pilsētas kultūras dzīves sasniegums ir pilsētas organizētie festivāli.

28. grafiks: Kultūras sektora pārstāvju un Jelgavas iedzīvotāju viedokļi par būtiskākajiem sasniegumiem/notikumiem kultūras jomā²³⁸

(Lūdzu, ierakstiet, Jūsprāt, būtiskāko sasniegumu, notikumu kultūras jomā Jelgavā! Ar ko Jelgava var lepoties visvairāk? Kultūras sektora pārstāvji, n=63; iedzīvotāji, n=721)

²³⁸ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

Padziļināto interviju un fokusgrupu diskusijās atklājas, ka dominē priekšstati, kur Jelgavas kultūras piedāvājums vērtēts pozitīvi, turklāt tas tiek raksturots kā konkurētspējīgs gan Zemgales reģionā, gan Latvijā kopumā.

“Kopumā Jelgava izskatās spoži Zemgales reģionā. Man šķiet, ka noteikti Jelgava ar savu piedāvājumu ir valsts līmenī: ar lielajiem notikumiem, kvalitatīvi organizētiem svētkiem.... Ar būtiskiem kultūras objektiem, jaunuzcelto brīvdabas koncertzāli.”

“Kultūras piedāvājums pilsētā ir veiksmīgs. Ģeogrāfiskais novietojums ir pateicīgs arī kaimiņu novadu iedzīvotājiem, piemēram, Dobeles iedzīvotāju apmeklētībai, lai gan Dobelē ir uzbūvēta sava koncertzāle. Jelgavas pasākumu piedāvājums ir bagātīgāks. No Rīgas brauc arī grupas un biedrības, kas apmeklē vietējos krodziņus, apskatās Jelgavas pili un vakarā apmeklē koncertu. Kopumā pasākumu apmeklētība nav atkarīga no piešķirtā finansējuma izlietojuma pasākuma organizēšanā. Salīdzinot ar Rīgu, piedāvājums Jelgavā ir plašs.”

Jelgavas iedzīvotājiem ir visai atšķirīgi priekšstati par to, kādi kultūras pasākumi nav pietiekami pārstāvēti Jelgavas kultūras piedāvājumā, bet salīdzinoši biežāk norādīts, ka visvairāk pietrūkst koncerti (22%), kino piedāvājums (22%), teātra izrādes (17%) un pasākumi bērniem (9%)²³⁹. Īpaši izteikti šī piedāvājuma trūkums akcentēts 45 gadu un vecāku respondentu grupā.

29. grafiks: Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par to, kādi pasākumi visvairāk pietrūkst Jelgavas pilsētā²⁴⁰

(Kādi kultūras pasākumi un aktivitātes Jums visvairāk pietrūkst Jelgavas pilsētā? Iedzīvotāji, n=721)

		15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 un va		15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 un va
Mērķa grupā izteikti zemāks rādītājs.												
Mērķa grupā izteikti augstāks rādītājs.												
Koncerti	22%	15	21	18	31	29	Sporta pasākumi	2%	4	3	1	2
Kinoteātris	22%	18	14	28	26	22	Pastaigu takas	2%	4	1	2	2
Teātra izrādes	17%	4	13	14	33	24	Balles	2%	3	2	1	3
Pasākumi bērniem	9%	1	8	19	7		Mūsdienu mākslinieku dalība pasākumos	2%	3	2	2	
Pilsētas svētki	6%	13	4	4	2	5	Zaļumballes	2%		1	2	3
Deju pasākumi	6%	7	8	7	3		Pasākumi ģimenēm	1%		1	2	2
Sporta sacensības	5%	10	5	3	2	2	Brīvdabas teātra izrādes	1%	3		3	
Teātru viesizrādes	5%		3	6	7	15	Sajūtu taka, parks	1%		1		3
Festivāli	5%	10	3	2	10	2	Operas vai baleta izrādes	1%		2	2	
Klasiskās, akadēmiskās mūzikas koncerti	5%		5	2	5	12	Izglītojoši pasākumi	1%	1		2	2
Gadatirgi	5%	3	10	2	3		Valsts svētku pasākumi	1%	3	1	1	
Brīvdabas koncerti	4%	4	6	4	2	5	Kameramūzikas pasākumi	1%	1		2	2
Aktivitātes jauniešiem	4%	9	4	2	3	2	Dzejas pasākumi	1%	3			2
Mākslinieciskie pasākumi	3%		4	7	2		Akvaparks	1%			1	2
Ledus skulptūras	3%	3	1	6	2		Rokmūzikas koncerti	1%				2
Mākslas izstādes	3%		1	2	7	2	Koru koncerti	1%	1			2
Populārās mūzikas koncerti	3%	4	4	2		2	Muzeju nakts, muzeji	1%		1		2
Brīvdabas kino	3%	3	5	2			Džeza festivāli	1%			1	
Brīvdabas pasākumi	3%	3	3	2	5							

²³⁹ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²⁴⁰ Turpat.

Lai gan kopumā Jelgavas kultūras dzīve tika novērtēta kā plaša, tika pausti arī viedokļi, kur kritiski vērtēta kultūras piedāvājuma daudzveidība gan saturiskā, gan auditorijas, gan norišu vietas aspektā.

Vērtējot kultūras piedāvājuma daudzveidību Jelgavā, norādīti vairāki **pasākumu veidi**, kas būtu vēlami, bet ir pārāk **maz pārstāvēti** piedāvājumā: (1) piedāvājumā trūkst mazās kultūras un mākslas norišu formas, *kamerstila* pasākumi; (2) trūkst netradicionāla piedāvājuma un pasākumu, kur klātesošas ir oriģinālas un eksperimentālas kultūras līdzdalības izpausmes; (3) trūkst laikmetīgās mākslas piedāvājuma.

Kultūras piedāvājuma daudzveidības kontekstā tiek diskutēts arī dzīve par **amatiermākslas un profesionālās mākslas līdzsvaru** piedāvājumā – daļa respondentu atzīst, ka amatiermāksla ir viena no Jelgavas stiprajām pusēm, savukārt citi uzsver, ka amatiermākslas dominance nomāc profesionālo kolektīvu sniegumu un potenciālo kultūras piedāvājumu.

“Amatierkolektīvu ir ļoti daudz un vairāk nekā profesionālo kolektīvpilsētā. Amatierkustība ir spēcīgi attīstījusies. Profesionālais piedāvājums nav apmierinošs. (...) Trūkst brīvdabas pasākumi ar interešu izglītības piedāvājumu, kas sniegtu pievienoto vērtību. Netiek dotas pietiekami daudz iespējas attīstīties alternatīviem pasākumiem, idejām, ‘svaigām asinīm’.”

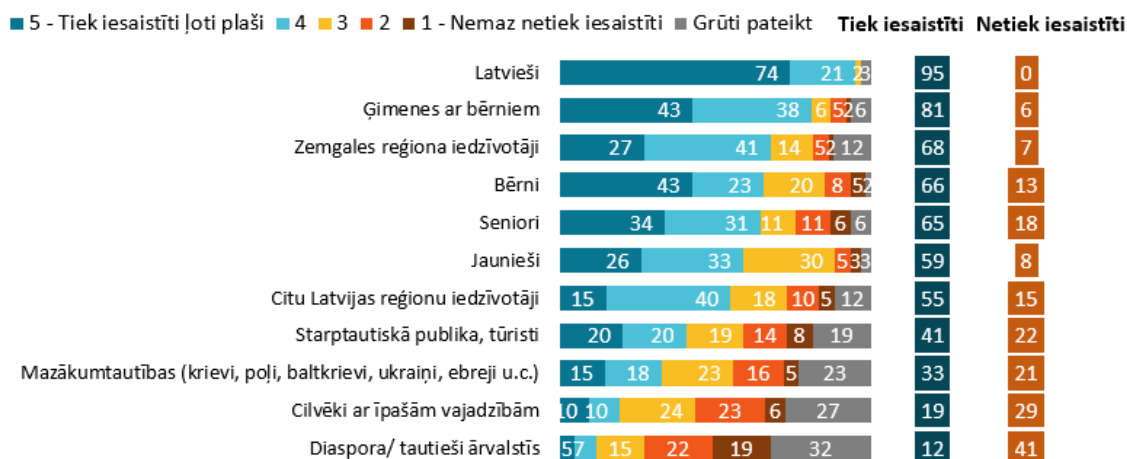
Vērtējot kultūras piedāvājumu kopumā un, jo īpaši tā daudzveidību, nozīmīgs ir sasniegtās **auditorijas** raksturojums, kā arī nepieciešamība identificēt to auditorijas daļu, kuru piedāvājums nesasniedz vai sasniedz daļēji. Kvantitatīvie dati liecina, ka ir vairāki auditorijas segmenti, kuri vai nu tiek sasniegti procentuāli mazāk (vīrieši, iedzīvotāji ar zemāku ienākumu līmeni, iedzīvotāji, kuri ikdienā sazinās krievu valodā), vai kuru kultūras vajadzības nav pietiekami labi apzinātas (jaunieši, Jelgavas ekonomiski aktīvie iedzīvotāji vecumā no 25–44 gadiem). Jelgavas iedzīvotāju aptaujā aptuveni ¼ respondentu norāda, ka vismazākais kultūras pasākumu piedāvājums Jelgavas pilsētā ir senioriem (27%) un jauniešiem (25%). 19% respondentu uzskata, ka vismazākais kultūras pasākumu piedāvājums Jelgavas pilsētā ir bērniem, bet 9% respondentu uzskata, ka vismazākais pasākumu piedāvājums ir pieaugušajiem.²⁴¹ Piedāvājuma trūkums minētajām mērķa grupām aktualizēts arī padziļinātajās intervijās un fokusgrupu diskusijās.

Jelgavas kultūras sektora pārstāvji norāda, ka viņuprāt salīdzinoši vissliktāk kultūras aktivitātēs iesaistītās mērķa grupas ir diaspora/tautieši ārvalstīs, cilvēki ar īpašām vajadzībām, mazākumtautību pārstāvji, starptautiska auditorija/tūristi un citu Latvijas reģionu iedzīvotāji. Savukārt, kā visvairāk iesaistītos redz: latviešus, ģimenes ar bērniem un Zemgales reģiona iedzīvotājus.

²⁴¹ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

30. grafiks: Kultūras aktivitātēs iesaistītās iedzīvotāju mērķa grupas kultūras sektora pārstāvju skatījumā²⁴²

(Jūsaprāt, cik plaši Jūsu organizācijas/uzņēmuma īstenotās aktivitātes iesaista šādas iedzīvotāju mērķgrupas? Kultūras sektora pārstāvji, n=63)

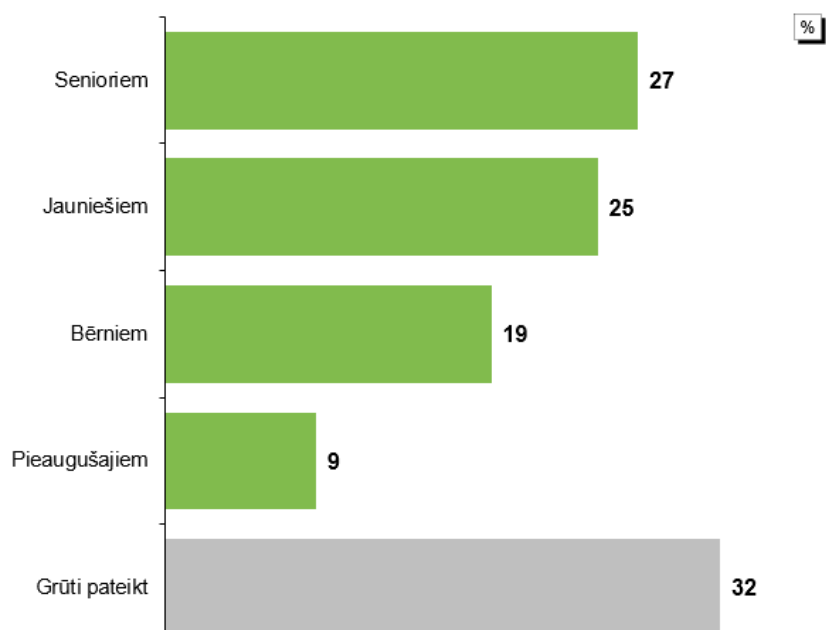

Savukārt, 1/3 daļa Jelgavas iedzīvotāji nav spējuši konkrēti paust savu viedokli par to, kurām sabiedrības grupām, viņuprāt, ir vismazākais piedāvājums Jelgavas pilsētā, bet nedaudz vairāk kā ¼ daļa uzskata, ka vismazākais piedāvājums ir senioriem. Šāds viedoklis tikai daļēji uzskatāms par atbilstošu faktiem.

31. grafiks: Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par sabiedrības grupām, kurām ir vismazākais kultūras piedāvājums Jelgavas pilsētā²⁴³

²⁴² Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

(Kurām sabiedrības grupām, Jūsaprāt, ir vismazākais kultūras pasākumu piedāvājums Jelgavas pilsētā? Iedzīvotāji, n=508)

Tiesa, datu interpretācijā jāņem vērā, ka tas ir auditorijas vispārējs priekšstats par piedāvājuma proporciju noteiktiem segmentiem, kas var neatspoguļot reālo piedāvājuma struktūru.

Vērtējot kultūras piedāvājumu auditorijas kontekstā tiek aktualizēts arī jautājums par kultūras organizāciju prasmēm veidot pasākumus konkrētām mērķauditorijām, kā arī par to, vai piedāvājums vairāk jākoncentrē uz Jelgavas iedzīvotājiem vai kultūras tūristiem no citām Latvijas vietām vai ārzemēm.

Kā viens no risinājumiem jauna, inovatīva kultūras piedāvājuma radīšanā daudzkārt tiek minēta nepieciešamība turpināt attīstīt jaunas **kultūrvietas**, piemēram, Jelgavas urbānās un industriālās vides, mikrorajonu un citu pilsētvides teritoriju apgūšanu un adaptēšanu kultūras aktivitātēm. Aktualizēts piedāvājums attīstīt radošos kvartālus ne tikai pilsētas centrā, bet arī citās apkaimēs.

“Mums ir jāiet ārā no centra, no kultūras nama, jāiet mikro rajonos, jārada mazās formas, mēģināt pilsētu pierādināt pie kultūras dzīves ārā no centra.”

“Es ceru, ka tur varētu izveidoties veiksmīgs radošo industriju kvartāls, ka tur ienāks jaunie studenti, uzņēmēji, kas tradicionālās lietas sazobē ar mūsdienu dizainu veidos ko jaunu. Ir vajadzīga alternatīva, ir pieprasījums pēc daudzveidīgākiem kultūras pasākumiem. Tas ir viens tāds kvartāliņš. Tas viss šobrīd top, tiek iepirktas visas iekārtas restauratoru darbnīcām, tas viss tiks palaists šogad.”

Secināms, ka priekšstati par kultūras piedāvājumu ir izteikti diferencēti un, jo īpaši atšķiras Jelgavas iedzīvotāju un kultūras sektora pārstāvju viedokļi, tomēr kopumā konstatēts,

²⁴³ “Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā” (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

ka Jelgavas kultūras dzīve ir piesātināta un intensīva, kas satur attīstības potenciālu tieši daudzveidības, jaunu kultūrvietu un laikmetīgu, eksperimentālu kultūras un mākslas formu attīstībā.

5.5.3. Kultūras līdzdalības novērtējums

Kultūras līdzdalības aktivitātes var tikt īstenotas ļoti dažādās formās – tās augstākā izpausme ir iedzīvotāju iesaiste amatiermākslas aktivitātēs un tradicionālās kultūras praksēs, bet citas aktivitātes formas izpaužas kā kultūras patēriņa prakses, apmeklējot kultūras norises un esot tās skatītājam vai klausītājam.

Kvantitatīvie dati liecina, ka Jelgavas iedzīvotājus raksturo augsts kultūras līdzdalības līmenis visās tās izpausmēs – gan kultūras patēriņā (skatīt grafiku nr.32), gan aktivitātēs, kas saistītas ar dalību amatiermākslā un citās kultūras aktivitātēs (skatīt grafiku nr.33). Iedzīvotāju kultūras patēriņa praksēs dominē pašvaldības kultūras iestāžu veidotais kultūras piedāvājums: 84% iedzīvotāju pēdējo divu gadu laikā apmeklējuši ikgadējos Jelgavas kultūras pasākumus, 76% – festivālus Jelgavā, 70% – valsts svētku pasākumus Jelgavā, 66% – pasākumus Jelgavas kultūras namā un brīvdabas koncertzālē “Mītava”, bet 65% – kultūrvēsturiskas vietas Jelgavā. Minētās aktivitātes veido nosacītu top 5 pasākumu veidu sarakstu, kas spējuši piesaistīt vislielāko unikālo apmeklētāju skaitu. Taču arī citas kultūras patēriņa aktivitātes ir piesaistījušas salīdzinoši lielu unikālo apmeklētāju skaitu, kas lielākajā daļā rādītāju (tur, kur ir salīdzināms) pārsniedz vidējos rādītājus Latvijā.

32. grafiks: Jelgavas iedzīvotāju kultūras patēriņa aktivitātes²⁴⁴

²⁴⁴ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

(Atzīmējiet, lūdzu, kurās no šādām aktivitātēm Jūs pats/-i personīgi esat piedalījies/-usies vismaz vienu reizi pēdējo 2 gadu laikā Jelgavas pilsētā? Ko no minētā esat darījuši tieši Jelgavā? Iedzīvotāji,

	Mērķa grupā izteikti zemāks rādītājs.	Mērķa grupā izteikti augstāks rādītājs.	DZIMUMS		VECUMS					BĒRNI LĪDZ 18 GV.		IENĀKUMI		
			Vīrietis	Sieviete	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 un vairāk	Ir	Nav	Līdz 399 Eur	400 Eur - 599 Eur	600 Eur un vairāk
Apmeklēju Jelgavas ikgadējos pasākumus ¹	84%		78	87	85	89	83	86	85	86	85	84	87	85
Apmeklēju festivālus Jelgavā ²	76%		70	79	82	81	77	80	71	77	77	73	80	75
Apmeklēju pilsētā notiekošos Valsts svētku pasākumus ³	70%		64	73	71	75	69	77	70	72	71	73	70	77
Apmeklēju kultūras pasākumus Jelgavas kultūras namā un brīvdabas koncertzālē "Mītava"	66%		55	71	58	66	66	80	73	70	66	63	70	74
Apmeklēju kultūrvēsturiskas vietas ⁴	65%		57	69	61	69	59	77	70	66	67	65	64	70
Apmeklēju populārās mūzikas koncertus	58%		48	62	51	61	57	63	63	58	60	50	56	67
Apmeklēju teātra izrādi (profesionālā un/ vai amatiereteātra)	49%		34	53	32	43	45	64	66	48	50	41	48	59
Apmeklēju pilsētā notiekošos tradīciju pasākumus ⁵	48%		41	52	51	46	47	57	53	54	48	46	50	51
Apmeklēju muzejus	43%		34	46	40	35	37	60	53	40	46	43	45	43
Skatījos filmas iekšējās vai brīvdabas kinoseansos	41%		30	45	46	43	37	48	40	40	43	44	35	40
Apmeklēju profesionālā teātra izrādes	39%		26	44	20	28	40	59	57	43	38	36	39	48
Apmeklēju pasākumus, kur uzstājas amatierkollektīvi	37%		37	38	32	38	35	47	40	35	40	32	46	44
Apmeklēju mākslas izstādes	34%		30	35	29	26	23	46	53	24	41	35	28	36
Apmeklēju pasākumus bērniem vai ģimenēm ar bērniem	33%		30	35	26	36	50	35	18	57	18	37	37	29
Apmeklēju bibliotēkas	32%		20	35	41	24	25	43	36	29	34	44	34	27
Apmeklēju amatiereteātra izrādes	28%		23	29	20	29	27	35	33	25	31	21	32	31
Apmeklēju klasiskās, laikmetīgās mūzikas koncertus	28%		21	29	24	20	18	38	46	24	30	23	22	34
Apmeklēju atrakciju, izklaides parkus, ceļojošā cirka izrādes ⁶	18%		19	19	24	26	23	16	5	29	12	19	21	14

n=721)

Augsta līdzdalības pakāpe raksturo arī iedzīvotāju iesaisti amatiermākslas aktivitātēs (kopumā 26% respondenti) un citās kultūras aktivitātēs (33% respondenti), kur populārākās ir dalība tautas deju kolektīvā un korī, fotografēšana un filmēšana, kāda mūzikas instrumenta spēlēšana, nodarbošanās ar amatniecību un rokdarbiem, kā arī radoša darba veikšana ar datoru. Kopumā dati liecina, ka jaunieši vairāk iesaistījušies dažādās kultūras aktivitātes arī ārpus amatiermākslas, pie tam – daudzveidīgās to izpausmēs (mūzika, dizains, foto, vizuālā māksla u.c.). Aptuveni katrs trešais aptaujātais piedalās mūžizglītībā (semināri, kursi, apmācības), biežāk tie ir 45–54 gadīgie. Tikai 10% piedalās nevalstisko organizāciju darbā, 4% piedalās politisko partiju darbā, un tikai 10% iesaistās vietējo kopienu aktivitātēs. Kopumā novērojams, ka dažādās sabiedriskās un sociālās aktivitātēs aktīvāki ir 45–54 gadīgie, bet mazāk aktīvi 15–24 gadīgie.²⁴⁵

33. grafiks: Jelgavas iedzīvotāju līdzdalības rādītāji²⁴⁶

²⁴⁵ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

²⁴⁶ Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

(Atzīmējiet, lūdzu, kurās no šādām aktivitātēm Jūs pats/-i personīgi esat bijis/-usi iesaistīts/-a pēdējo 12 mēnešu laikā? Iedzīvotāji, n=721)

		Vīrietis	Sieviete	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 un vairāk
IR PIEDALĪJIES 86%		85	86	91	83	84	83	92
AMATIERMĀKSĻA 25%		28	25	36	26	20	23	25
Piedalos tautas deju kolektīvā 11%		15	10	17	13	8	11	7
Dziedu kori 8%		7	9	12	9	5	9	6
Piedalos amatierteātrī 5%		6	4	7	5	6	3	2
Piedalos vokālajā ansamblī 3%		1	3	4	1	3	2	6
Piedalos etnogrāfiskajā ansamblī, folkloras kopā 2%		1	2	3	1	1	1	4
Piedalos tautas mūzikas kolektīvā 1%			1	2		1		2
Piedalos pūtēju orķestrī 1%		1	0,2				1	2
Piedalos tautas lietišķās mākslas kolektīvā 0.4%			0,4			1		1
CITAS KULTŪRAS AKTIVITĀTES 38%		40	37	42	42	30	34	42
Nodarbojos ar fotografēšanu vai filmēšanu 10%		16	8	15	12	6	7	11
Spēlēju kādu mūzikas instrumentu 10%		12	9	18	10	5	9	6
Nodarbojos ar amatniecību, rokdarbiem 9%		2	11	5	8	10	12	11
Veicu radošu darbu ar datoru (mājas lapu izveide, dizaina veidošana, zīmēšana u.tml.) 8%		14	7	12	9	6	10	6
Nodarbojos ar vizuālo mākslu (gleznoju, zīmēju u.tml.) 7%		5	8	13	9	2	10	6
Rakstu dzeju, stāstus u.tml. 5%		6	5	7	5	3	7	6
Piedalos moderno, mūsdienu deju kolektīvā 3%		1	3	6	2	2	1	4
Piedalos mūzikas grupā 2%		6	1	3	1	3	2	1
Esmu DJ (dīdžejs), radu mūziku datorā 0.4%		2			1	1		

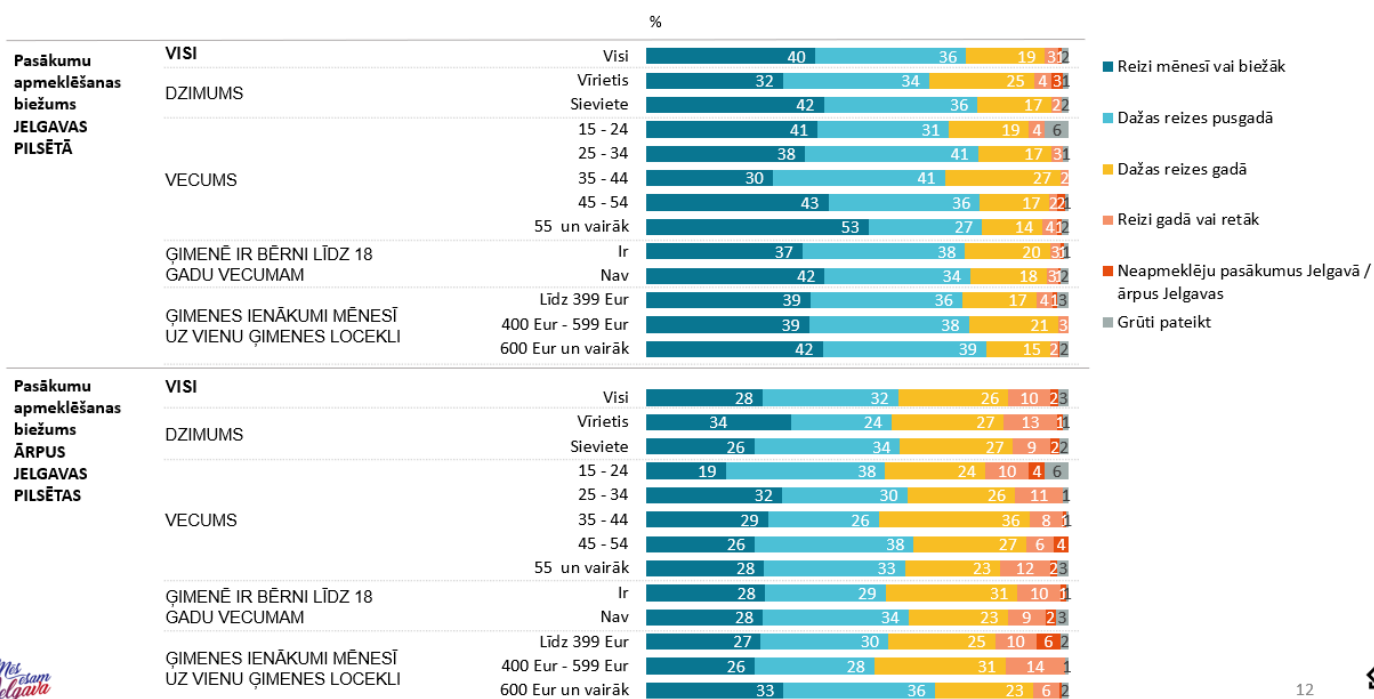
Mēs esam Jelgava

Augstā Jelgavas pilsētas iedzīvotāju kultūras aktivitāte izpaužas arī faktā, ka iedzīvotāji apmeklējuši kultūras vai izklaides pasākumus gan Jelgavā, gan ārpus Jelgavas pilsētas. Turklāt šo apmeklējumu raksturo augsts apmeklējuma biežums, proti, 40% respondentu apmeklējuši kultūras vai izklaides pasākumus Jelgavā reizi mēnesī vai biežāk, bet 26% tikpat bieži arī ārpus Jelgavas.

34. Grafiks: Jelgavas iedzīvotāju kultūras un izklaides apmeklējuma biežums Jelgavas pilsētā un ārpus tās pirms - pandēmijas laikā²⁴⁷

²⁴⁷ "Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā" (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes "Kultūra" pasūtījuma, 2021)

(Ja runājam par laiku pirms pandēmijas – cik bieži Jūs devāties uz kultūras vai izklaides pasākumiem Jelgavas pilsētā? Ja runājam par laiku pirms pandēmijas – cik bieži Jūs devāties uz kultūras vai izklaides pasākumiem ārpus Jelgavas pilsētas? ; Iedzīvotāji, n=721)

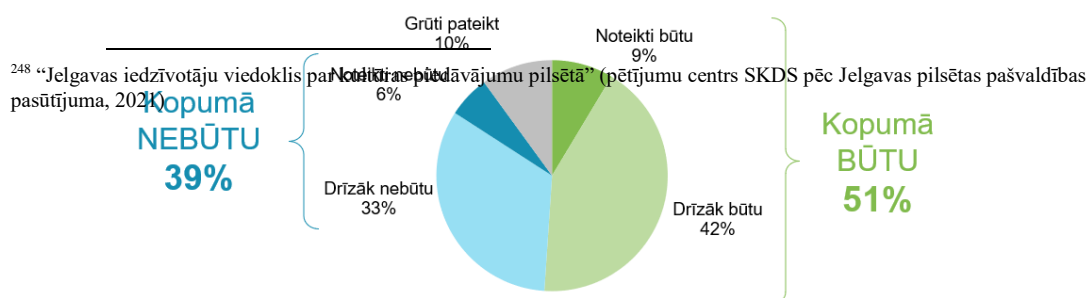

5.5.4. Pārmaiņas Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē

Intensīvās kultūras patēriņa un kultūras līdzdalības prakses ir nozīmīgs Jelgavas pilsētas kultūras dzīves dinamikas rādītājs. Vienlaikus salīdzinoši liels respondentu īpatsvars (51%) atzīst, ka Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē būtu nepieciešamas izmaiņas, norādot, ka izmaiņas varētu izpausties kā daudzveidīgāks kultūras piedāvājums un lielāks brīvdabas pasākumu skaits. Bez minētā iedzīvotāji minējuši plašu ieteikumu klāstu, kas atklāj daudzveidīgas vajadzības un dominējošās intereses attiecībā uz vēlamajām kultūras dzīves pārmaiņām.

35. grafiks: Nepieciešamība pēc pārmaiņām Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē.²⁴⁸

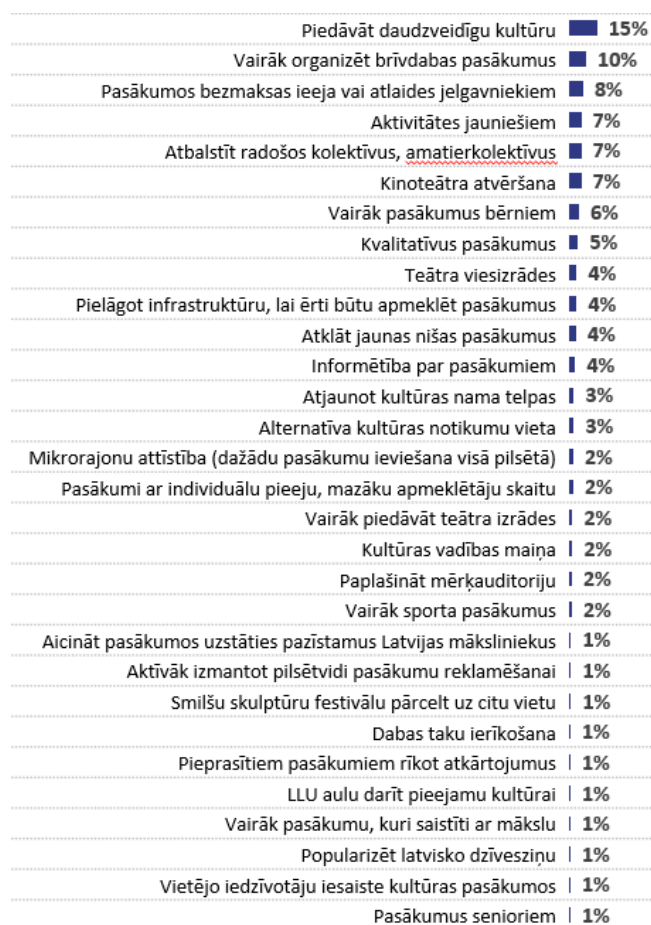
(Vai, Jūsaprāt, Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē būtu nepieciešamas kādas pārmaiņas? Iedzīvotāji, n=508)

²⁴⁸ "Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par nepieciešamību pārmaiņām pilsētā" (pētījumu centrs SKDS pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības pasūtījuma, 2021)

36. grafiks: Ieteikumi uzlabojumiem Jelgavas kultūras dzīvē.²⁴⁹

(Ko Jūs ieteiktu uzlabot vai mainīt kultūras jomā Jelgavā? Iedzīvotāji, n=721)

Secināms, ka Jelgavas kultūras dzīvi raksturo salīdzinoši augsta auditorijas apmierinātība ar kultūras dzīvi kopumā un kultūras piedāvājumu. Galvenie izaicinājumi ir saistīti ar kultūras daudzveidības dimensijas stiprināšanu un konkrētu auditorijas segmentu sasniegšanu, lai veidotu iekļaujošāku kultūrvidi un neprovocētu aktīvās auditorijas daļas izsīkumu. Tāpat īpaša uzmanība pievēršama iedzīvotāju interesei ne tikai par tradicionālajām kultūras līdzdalības formām amatiermākslas kolektīvos, bet citām kultūras aktivitātēm, kas saistītas ar mūsdienu kultūrvides inovatīvajām formām.

²⁴⁹ “Kultūras patēriņa un līdzdalības pētījums Jelgavas pilsētā” (Latvijas Kultūras akadēmija pēc Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes “Kultūra” pasūtījuma, 2021)

5.6. Pilsētas kultūras dzīves nākotnes redzējums

Jelgavas pilsētas kultūras dzīves perspektīvu nosaka gan attīstības resursu apzināšanās, gan kritisks līdzšinējās situācijas novērtējums, kas kopumā veido racionālu pamatojumu stratēģiskai plānošanai, tostarp kultūrpolitikas prioritāšu, mērķa un rīcības virzienu definēšanai. Kultūras dzīves kartēšana, esošās situācijas raksturojums un sākotnējais novērtējums, kur ietverta visu iesaistīto pušu pieredzes un viedokļu kontekstuāla analīze, ļauj izdalīt būtiskākos izaicinājumus kultūras jomā. Šie izaicinājumi vienlaikus tverami gan kā signāli primāri [kultūrpolitiski] risināmu jautājumu lokam, gan kā iespējas atvērt jaunas Jelgavas pilsētas kultūrvides attīstības dimensijas un īstenot kvalitatīvu attīstības lēcieni. Šī perspektīvas izjūta un vēlme risināt “sasāpējušus” jautājumus²⁵⁰ ir ļoti būtiska pilsētas kultūras dzīves veidotājiem strādājot pie pieteikuma konkursā par Eiropas kultūras galvaspilsētas statusu 2027. gadā, kur viens no programmas uzdevumiem ir radīt programmu, kas papildina līdzšinējo kultūras dzīvi, tātad identificē jaunus attīstības virzienus, vienlaikus – nodrošina iesāktā pēctecību, radoši un jēgpilni izmantojot pieejamos resursus un pārliecinoši sevi pozicionējot Eiropas kultūras daudzveidības laukā.

Esošās situācijas analīze ļauj identificēt četras horizontālas prioritātes kā būtiskākos Jelgavas pilsētas kultūrvides vidējā termiņa attīstības pīlārus:

1. Kultūras piedāvājuma daudzveidības paplašināšana: konkurētspējīga piedāvājuma groza veidošana, kas būtu iekļaujošs šobrīd nesasniegtajām Jelgavas iedzīvotāju sociālajām grupām, kā arī pievilcīgs teritoriāli plaša mēroga auditorijai (Zemgales reģiona, Latvijas un ārvalstu mākslas un kultūras auditorijai un ekspertiem) un kultūras tūrisma operatoriem.
2. Netehnoloģisko un tehnoloģisko inovāciju integrēšana kultūras aktivitāšu satura veidošanā, kas kultūrvides attīstību sinhronizētu ar Jelgavas kā viedās pilsētas attīstības prioritātēm, to organiski savienotu ar digitālās vides radītājam iespējām, pārvēršot kultūrvidi par inovāciju mediju un popularizētāju.
3. Profesionālās attīstības un jaunu partnerības formu attīstīšana kultūrā, kas nodrošinātu nozarē aktīvo profesionāļu komandas papildināšanu, jaunu profesionāļu izglītošanu un piesaisti nozarei, kā arī saikņu veidošanu starp dažādiem operatoriem, tādejādi sekmējot materiālu un nemateriālu resursu apmaiņu un koplietošanu, jaunu resursu ģenerēšanu.
4. Kultūrvieta telpas mērķtiecīga paplašināšana, dažādu pilsētvides un dabas vides teritoriju izmantošana kultūras un mākslas norisēm, iesaistot jaunus kultūras operatorus un sasniedzot nišas auditorijas kā arī aktualizējot sociāli nozīmīgus problēmjautājumus.

Apkopojot iegūto informāciju un grupējot dominējošos vidējā termiņā risināmos jautājumus, secināms, ka kultūras nozares attīstību nodrošinās pasākumi, kuri strukturāli kārtojami sešos rīcības virzienos:

1. **Kultūras piedāvājuma daudzveidības un kvalitātes attīstība, Jelgavas kā reģionāla un nacionāla līdera pozicionēšana.**
2. **Jaunrades, inovāciju un starpnozaru sadarbības efektīva izmantošana dinamiskas kultūrvides veidošanā.**

²⁵⁰Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/325/download> [skatīts 20.04.2021]

- 3. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētniecība un adaptīva izmantošana pilsētas attīstībā.**
- 4. Integrētas pārvaldības un komunikācijas modeļa pilnveidošana.**
- 5. Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana.**
- 6. Kultūras infrastruktūras un kultūrvietu attīstība.**

6. Jelgavas pilsētas kultūras nozares SVID analīze

Kultūras jomas stipro un vājo pušu, draudu un iespēju (SVID) analīze veikta, pamatojoties uz izstrādāto Jelgavas pilsētas kultūras dzīves esošās situācijas raksturojumu un sākotnējo novērtējumu (kas balstās iesaistīto pušu viedokļos un pieredzē), kā arī diskusijās ar kultūrpolitikas veidotājiem un Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomi iegūtajiem spriedumiem par pilsētas kultūras dzīves attīstību.

Stiprās puses

Kultūras dzīvi atbalstoši iedzīvotāji

- Ļoti augsta Jelgavas iedzīvotāju kultūras patēriņa aktivitāte: 96%-98% pirms pandēmijas vismaz reizi gadā apmeklēja kādu kultūras pasākumu; 57% apmeklēja ļoti bieži – vismaz reizi mēnesī. 84% aptaujāto iedzīvotāju vismaz reizi ir apmeklējuši Jelgavas ikgadējos pasākumus, 75% festivālus Jelgavā, bet 70% pilsētā notiekošos Valsts svētku pasākumus. Pasākumus Jelgavas kultūras namā un brīvdabas koncertzālē "Mītava" apmeklējuši 66% aptaujāto, 65% apmeklējuši kultūrvēsturiskas vietas.
- Augsta iedzīvotāju kultūras līdzdalība: 86% Jelgavas iedzīvotāju piedalās kādā kultūras aktivitātē (no tiem 25% amatiermākslā).
- Ļoti augsta kopējā apmierinātība ar esošo kultūras piedāvājumu: 85% aptaujāto iedzīvotāju ir apmierināti ar esošo kultūras pasākumu un aktivitāšu piedāvājumu Jelgavas pilsētā.
- Labi attīstīta amatiermāksla, profesionāli kolektīvi.

Mērķtiecīga kultūrvides attīstība

- Unikālu pilsētvides festivālu un pasākumu piedāvājums: Ledus skulptūru festivāls (ar to lepojas 50% Jelgavas iedzīvotāju), Smilšu skulptūru festivāls, Piena un medus svētki u.c.
- Unikāls kultūras, dabas un

Vājās puses

- Sadarbība starp kultūras nozares dažādu organizāciju pārstāvjiem, starp publisko un privāto sektoru. Kritiski tiek vērtēta nevalstiskā un radošā sektora iesaiste kultūras piedāvājuma veidošanā. Kultūras sektors atzīst, ka pilsētas kultūras dzīvē nepilnīgi tiek iesaistīts nevalstiskais sektors un radošo industriju sektors.
- Partnerība un sadarbība starp kultūras sektoru un citiem saistītajiem sektoriem – izglītība, zinātne, tūrisms, tehnoloģijas, vide.
- 51% iedzīvotāju vēlas pārmaiņas kultūras dzīvē, pārmaiņas visvairāk vēlas vīrieši, jaunieši, iedzīvotāji vecumā no 55-63, iedzīvotāji ar vidējo un vidējo profesionālo izglītību.
- 42% iedzīvotāju norāda, ka vēlētos kvalitatīvākus un interesantākus kultūras pasākumus, 37% – ka vēlētos plašāku pasākumu izvēli, piedāvājuma trūkums jauniešiem.
- Kultūras infrastruktūras un telpu trūkums: gan nozares pārstāvju, gan iedzīvotāju viedoklis: 79% aptaujāto norāda, ka nepieciešams kinoteātris. Retāk norādīts, ka nepieciešams zinātnes un inovāciju centrs (34%), koncertzāle (29%), teātra ēka (25%).

- industriālais mantojums.
- Kultūras nozarē darbojas augstas profesionālās kvalifikācijas cilvēki.
 - Vairākas labi attīstītas un iedzīvotāju iecienītas kultūrvietas : Pils un Pasta sala (93% respondentu uzskata, ka šī apkaime ir kopumā, piemērota kultūras un mākslas pasākumu organizēšanai, 83% to uzskata par vispiemērotāko apkaimi).
 - Kultūrvides attīstībā izmantota pilsētas atrašanās vieta, Rīgas tuvums, Zemgales reģiona simbols.
 - Ainaviska un unikāla dabas vide tiek veiksmīgi integrēta pilsētvidē.
 - Kopumā labi finansēts publiskais kultūras sektors.

Iespējas

- Jelgavas ģeogrāfiskais novietojums – tuvums Rīgai, Zemgales reģiona centra pozicionējums.
- Oriģinālu kultūrvietu attīstība pilsētvidē, dabas vidē, degradētajās teritorijās u.tml.
- Parku teritoriju kā kultūras un atpūtas aktivitāšu norises vietas izmantojums.
- Atmiņas institūciju aktivitāšu popularizēšana un integrēšana kultūras tūrisma piedāvājumā.
- Kultūras un industriālā mantojuma dokumentēšana, izpēte, saglabāšana, komunikācija.
- Profesionālā pilnveide, izglītība un apmācības kultūras nozares profesionāļiem.
- Apkaimju attīstība.
- Studējošo un izglītojamo iesaiste kultūrvides attīstībā.
- Zinātnes un inovāciju popularizācija ar kultūras un mākslas valodas palīdzību.
- Ciešāku saikņu veidošana starp dažādiem kultūras sektora operatoriem.
- Sadarbība ar kaimiņu novadiem, jo īpaši jaunajiem partneriem (ATR kontekstā).

Draudi

- Rīgas kultūras piedāvājums: vairāk nekā puse Jelgavas iedzīvotāju vienu reizi pusgadā vai biežāk apmeklē kultūras pasākumus arī ārpus Jelgavas, visbiežāk Rīgā.
- Iedzīvotāju pirktspējas un dzīves kvalitātes svārstības COVID-19 izraisītās epidemioloģiskās situācijas ietekmē.
- Politisko prioritāšu maiņa Jelgavas pilsētas pārvaldībā.
- Latvijas iedzīvotāju priekšstati par Jelgavu kā industriālu pilsētu.

- Kultūras, industriālā un dabas mantojuma saglabāšanā iesaistīto sadarbība ar tūrisma operatoriem, ūdens tūrisms.
- Domnīcu, diskusiju kultūras attīstība ideju ģenerēšanai par pilsētas kā zaļajam kursam atbilstošas dzīves un kultūras telpu.
- Kultūras piedāvājuma attīstīšana krievu valodā runājošajiem.

7. Jelgavas pilsētas kultūras dzīves attīstības ilgtermiņa vīzija, mērķis, prioritātes, problēmas, rīcības virzieni un plānotie politikas rezultāti

7.1. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam ilgtermiņa vīzija

Jelgavā ir vitāla, dinamiska, iekļaujoša un piederību stiprinoša kultūrvide, kur jaunās tehnoloģijas un digitālās iespējas aktivizē vērtību plūsmas, tiek veidotas jaunas sadarbības formas starp visiem kultūras, izglītības, sporta, tūrisma un uzņēmējdarbības operatoriem, radošām kopienām un personībām.

Jelgava pārliecinoši piesaista Latvijas un ārvalstu tūristus ar oriģinālu urbāno festivālu un pilsētvides pasākumu piedāvājumu.

Pilsētā ir attīstīta integrēta kultūras, dabas un industriālā mantojuma pārvaldība.

Jelgava ir Zemgales un Latvijas kultūras un izglītības centrs.

7.2. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam prioritātes

1. Kultūras piedāvājuma konkurētspēja reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā.
2. Netehnoloģisko un tehnoloģisko inovāciju un kultūrvides sinerģija.
3. Profesionālā attīstība un jaunas partnerības formas kultūrā.
4. Pilsētvide un dabas vide kā telpa kultūrai.

7.3. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam mērķis

- Attīstīt Jelgavas pilsētu kā Zemgales reģiona un Latvijas kultūras centru ar inovācijām atvērtu kultūrvidi, kur tradicionālais un alternatīvais attīstās savstarpēji papildinoši;
- pilsētas iedzīvotājiem nodrošināt daudzveidīgas kultūras un radošās līdzdalības iespējas, kas attīsta piederības izjūtu dzīves vietai un vienlaikus sekmē Jelgavas kā viedās pilsētas izaugsmi;
- reģiona, Latvijas un ārvalstu iedzīvotājiem atklāt Jelgavu kā oriģinālu, profesionāli augstvērtīgu kvalitatīvu kultūras pasākumu, tostarp pilsētvides festivālu un pasākumu norises vietu;
- aktivizēt unikālā kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas prakses, kas integrētas pilsētas kultūras tūrisma piedāvājumā.

7.4. Identificēto Jelgavas pilsētas kultūras nozares attīstības problēmu un rīcības virzienu saikne

Problēmas	Rīcības virzieni	Politikas rezultāti
Konstatēts daudzveidības un balansa trūkums starp profesionālās, amatiermākslas, izklaides u.c. kultūras piedāvājumu dažādām mērķgrupām.	RV1: Kultūras piedāvājuma daudzveidības un kvalitātes attīstība, Jelgavas kā reģionāla un nacionāla līdera pozicionēšana.	Daudzveidīgs un balansēts kultūras pakalpojumu un pasākumu piedāvājums atbilstoši pilsētas un reģiona iedzīvotāju, un viesu interesēm un vajadzībām.
Piedāvājuma izveidē nepietiekami mērķtiecīgi integrēts privātais sektors, kultūras un radošo industriju uzņēmēji.		
Nepilnīgi izmantots augstskolā studējošo, profesionālo izglītības iestāžu un vispārīzglītojošo skolu jauniešu potenciāls kultūras dienaskārtības veidošanā.	RV2: Jaunrades, inovāciju un starpnozaru sadarbības efektīva izmantošana dinamiskas kultūrvides veidošanā.	Attīstīta starpinstitucionālā sadarbība starp kultūras nozari un citiem saistītiem sektoriem.
Nepietiekami izmantots zinātnes potenciāls jaunrades un inovāciju ieviešanā.		Palielināts kultūras un radošo industriju sektora ieguldījums pilsētas attīstībā.
Nepietiekami izmantots kultūras un radošo industrija sektora ieguldījums pilsētas attīstībā.		Attīstīti digitālie kultūras piedāvājuma risinājumi.
Nepietiekami apzināts un kultūrvides un kultūrtūrisma piedāvājuma veidošanā izmantots Jelgavas kultūrvēsturiskais mantojums un dabas mantojums un unikalitāte.	RV3: Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētniecība un adaptīva izmantošana pilsētas attīstībā.	Palielināts kultūras nozares ieguldījums pilsētas tēla veidošanā.
Nepietiekama atmiņas institūciju potenciāla izmantošana un integrācija kultūrvides piedāvājumā.		Kultūras, dabas un sakrālais mantojums tiek ilgtspējīgi attīstīts un mērķtiecīgi izmantots kultūrtūrisma attīstībā.
Nepietiekama dažādu kultūras nozaru iesaiste vienotas kultūras dzīves un kultūras piedāvājuma veidošanā.	RV4: Integrētas pārvaldības un komunikācijas modeļa pilnveidošana	Nostiprināts līdzdalīgs un integrēts kultūras dzīves pārvaldes modelis, kas nodrošina mērķtiecīgu resursu izlietojumu un dinamisku kultūras dzīvi novadā.
Nepilnīgi izvērsta komunikācija un atgriezeniskās saites veidošana ar pilsētas iedzīvotājiem un kultūras operatoriem.		Izvērtēts un kultūras attīstības plānos integrēts sabiedrības viedoklis.
Nepietiekams kultūras piedāvājuma teritoriālais līdzsvars, nepieciešamība	RV5: Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienas stiprināšana	Nodrošinātas daudzpusīgas un dažādām iedzīvotāju grupām pieejamas kultūras līdzdalības un

decentralizēt kultūras piedāvājuma un līdzdalības aktivitātes, aktivizējot apkaimes.		radošuma attīstīšanas iespējas.
Dažādu iedzīvotāju grupu nepietiekama iesaiste kultūras līdzdalības aktivitātēs (jauniešu, senioru, minoritāšu).		Nodrošināta kultūras aktivitāšu pieejamību Jelgavas pilsētas apkaimēs.
Kultūras norisēm piemērotu telpu trūkums, esošās kultūras infrastruktūras nepilnīga izmantošana. Nepietiekama kultūras mantojuma glabāšanas un saglabāšanas infrastruktūra.	RV6: Kultūras infrastruktūras un kultūrvietu attīstība	Attīstīta kultūrvide un mērķtiecīgi sakārtota kultūras infrastruktūra tiek izmantota kā resurss pilsētas attīstībai un kvalitatīva dzīvesvieta pilsētas iedzīvotājiem.
Nepieciešama pilsētas vides pilnveide – pagalmu labiekārtošana, parku, atpūtas un rekreācijas zonas kā estētiskas pilsētvides veidošanas faktors.		

7.5. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam stratēģiskā karte

Vīzija: Jelgavā ir vitāla, dinamiska, iekļaujoša un piederību stiprinoša kultūrvide, kur jaunās tehnoloģijas un digitālās iespējas aktivizē vērtību plūsmas, tiek veidotas jaunas sadarbības formas starp visiem kultūras, izglītības, sporta, tūrisma un uzņēmējdarbības operatoriem, radošām kopienām un personībām. Jelgava pārliecinoši piesaista Latvijas un ārvalstu tūristus ar oriģinālu urbāno festivālu un pilsētvides pasākumu piedāvājumu. Pilsētā ir attīstīta integrēta kultūras, dabas un industriālā mantojuma pārvaldība. Jelgava ir Zemgales un Latvijas kultūras un izglītības centrs.

Prioritātes:

1. Kultūras piedāvājuma konkurētspēja reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā
2. Netehnoloģisko un tehnoloģisko inovāciju un kultūrvides sinerģija
3. Profesionālā attīstība un jaunas partnerības formas kultūrā
4. Pilsētvide un dabas vide kā telpa kultūrai

Mērķis: Attīstīt Jelgavas pilsētu kā Zemgales reģiona un Latvijas kultūras centru ar inovācijām atvērtu kultūrvidi, kur tradicionālais un alternatīvais attīstās savstarpēji papildinoši; pilsētas iedzīvotājiem nodrošināt daudzveidīgas kultūras un radošās līdzdalības iespējas, kas attīsta piederības izjūtu dzīves vietai un vienlaikus sekmē Jelgavas kā viedās pilsētas izaugsmi; reģiona, Latvijas un ārvalstu iedzīvotājiem atklāt Jelgavu kā oriģinālu, profesionāli augstvērtīgu kvalitatīvu kultūras pasākumu, tostarp pilsētvides festivālu un pasākumu norises vietu; aktivizēt unikālā kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas prakses, kas integrētas pilsētas kultūras tūrisma piedāvājumā.

Rīcības virzieni un uzdevumi:

RV1: Kultūras piedāvājuma daudzveidības un kvalitātes attīstība, Jelgavas kā reģionāla un nacionāla līdera pozicionēšana.	RV2: Jaunrades, inovāciju un starpnozaru sadarbības efektīva izmantošana dinamiskas kultūrvides veidošanā.	RV3: Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētniecība un adaptīva izmantošana pilsētas attīstībā.	RV4: Integrētas pārvaldības un komunikācijas modeļa pilnveidošana.	RV5: Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana	RV6: Kultūras infrastruktūras un kultūrvietu attīstība
U.1.1. Izvirzīties par vadošo profesionālās mākslas norišu rīkotāju Zemgales reģionā.	U.2.1. Izmantot zinātnes resursu kultūras inovācijām.	U.3.1. Izmantot kultūras mantojumu Jelgavas un reģiona vēstures un unikalitātes komunicēšanai vietējā, nacionālā un starptautiskā mērogā	U.4.1. Veidot līdzdalīgu un integrētu kultūras dzīves pārvaldes modeli.	U.5.1. Nodrošināt Latvijas Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanu un attīstību un stiprināt nemateriālā kultūras mantojuma prakses.	U.6.1. Pilnveidot esošo kultūrvietu infrastruktūru, daudzveidīga kultūras piedāvājuma un kultūras līdzdalības nodrošināšanai Jelgavas pilsētā.
U.1.2. Nodrošināt amatiermākslas kustību un pasākumus, reprezentēt Jelgavas pilsētas kolektīvus un veidot reģionālo	U.2.2. Attīstīt kultūras un radošo industriju sektoru.	U.3.2. Attīstīt un izmantot atmiņas institūciju potenciālu kultūrvides veidošanā.	U.4.2. Veidot kultūras norišu komunikāciju	U.5.2. Atbalstīt dažādu iedzīvotāju grupu iesaistošas līdzdalības	U.6.2. Attīstīt jaunas kultūrvietas, veidojot publiskās-privātās partnerības un

sadarbību				aktivitātes.	dažādas sadarbības formas.
U.1.3. Nodrošināt sabalansētu, uz dažādām auditorijām vērstu, kvalitatīvu kultūras un izklaides pasākumu programmu.	U.2.3. Attīstīt digitālus kultūras piedāvājuma risinājumus	U.3.3. Veidot integrētu un ilgtspējīgu kultūras, sakrālā un dabas mantojuma pārvaldību un izmantošanu kultūras mērķiem.	U.4.3. Veidot sadarbību un atgriezenisko saiti ar pilsētas iedzīvotājiem un kultūras dzīvē iesaistītajiem.	U.5.3. Attīstīt kultūras aktivitātes un pieejamību Jelgavas pilsētas apkaimēs	U.6.3. Integrēt kultūras komponenti pilsētas vides estētiskā pilnveidē
U.1.4. Attīstīt Jelgavas kā festivālu pilsētas zīmolu un kultūras procesu internacionalizāciju			U.4.4. Veidot sadarbības ar citu nozaru un jomu spēlētājiem		
			U.4.5. Nodrošināt tālākizglītības un profesionālās pilnveides iespējas kultūras sektorā strādājošiem.		

RV – Rīcības virziens

U - uzdevums

8. Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021. – 2027. gadam stratēģiskā daļa. Rīcības plāns.

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
1. Rīcības virziens						
Kultūras piedāvājuma daudzveidības un kvalitātes attīstība, Jelgavas kā reģionāla un nacionāla līdera pozicionēšana.						
U.1.1. Izvirzīties par vadošo profesionālās mākslas norišu rīkotāju Zemgales reģionā.	P.1.1.1. Žanriski sabalansēta profesionālās skatuves mākslas programma.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets; VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits
	P.1.1.2. Profesionālās vizuālās mākslas izstādes/aktivitātes.	2021. - 2027.	Ģ. Eliasa Jelgavas VMM, "Kultūra"	Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas; LLU, JRTC, Jelgavas mākslinieku biedrība, privātās iniciatīvas, kultūrizglītības iestādes	Pašvaldības budžets; VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits
	P.1.1.3. Latviešu glezniecības vecmeistara Ģ. Eliasa mantojuma pieejamības nodrošināšana.	2021. - 2027.	Ģ. Eliasa Jelgavas VMM	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, JRTC	Pašvaldības budžets, VKKF, sponsori	Atklātā krātuve, digitālais katalogs
	P.1.1.4. Profesionālo kolektīvu darbības atbalsts un izvērtējums par profesionālo kolektīvu darbību un attīstības modeļiem. ("Jelgavas bigbends"; "Jelgavas Kamerorķestris"; jaunu kolektīvu izveide)	2021. - 2027.	"Kultūra"		Pašvaldības budžets; VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits Izvērtējums
	P.1.1.5. Koncertu, izrāžu, festivālu, plenēru un simpoziju organizēšana; koncertierakstu izdošana.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets; VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	P.1.1.6. Jelgava – starptautiskā dzejas pilsēta; aktivitātes dzejas jomā.	2021. - 2027.	"Kultūra", JPB	NVO, UNESCO, izglītības un kultūrizglītības iestādes	Pašvaldības budžets; VKKF, NVO, vēstniecības, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits
U.1.2. Nodrošināt amatiermākslas kustību un pasākumus, reprezentēt Jelgavas pilsētas kolektīvus un veidot reģionālo sadarbību	P.1.2.1. Māksliniecisko kolektīvu un aktivitāšu darbības attīstība, sadarbības veidošana un integrācija pilsētas un reģiona pasākumos.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, LLU, Ā. Alunāna MM	Pašvaldības budžets	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits Pasākumu skaits Auditorijas skaits
	P.1.2.2. Amatierteātru, vides teātra un kopienu teātra kustības attīstība.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Citas kultūras un mākslas institūcijas, NVO un privātais sektors	Pašvaldības budžets, LNKC, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits
U.1.3. Nodrošināt sabalansētu, uz dažādām auditorijām vērstu, kvalitatīvu kultūras un izklaides pasākumu programmu.	P.1.3.1. Koncertu, izrāžu, festivālu, izstāžu, plenēru un simpoziju organizēšana; koncertierakstu izdošana.	2021. - 2027.	"Kultūra"	SIP, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas; NVO un privātais sektors, "Junda", izglītības iestādes	Pašvaldības budžets, LNKC, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits
	P.1.3.2. Brīvdabas koncertzāles "Mītava" darbības nodrošināšana, veidojot sabalansētu un daudzveidīgu programmu saskaņā ar stratēģiju.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, "Junda", izglītības iestādes	Pašvaldības budžets, LNKC, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits Stratēģija
U.1.4. Attīstīt Jelgavas kā festivālu pilsētas zīmolu un kultūras procesu internacionalizāciju	U.1.4.1. Unikālu starptautisko pilsētvides un tēlniecības festivālu norise un attīstība (Starptautiskais Ledus skulptūru festivāls, Starptautiskais Smilšu skulptūru festivāls u.c.)	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	U.1.4.2. Jelgavas pilsētas identitāti un tēlu veidojošie festivāli vietējo iedzīvotāju vietas piederības stiprināšanai un reģiona apmeklētāju piesaistei (Vispārējie Latvijas Piena, medus un maizes svētki, Piena paku laivu regate, Stādu dienas un Jelgavas pilsētas svētki u.c.)	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras un mākslas institūcijas, izglītības iestādes	Pašvaldības budžets, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Auditorijas skaits Dalībnieku skaits
	U.1.4.3. Jelgavas – Eiropas kultūras galvaspilsētas 2027 konkursa pieteikuma, programmas izstrāde un attīstība.	2021. - 2022.	"Kultūra"	Pašvaldība, Jelgavas novads, ZPR, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, NVO, privātais sektors	Pašvaldības budžets	Programma
2.Rīcības virziens	Jaunrades, inovāciju un starpnozaru sadarbības efektīva izmantošana dinamiskas kultūrvides veidošanā.					
U.2.1. Izmantot zinātnes resursu kultūras inovācijām.	P.2.1.1. Sadarbības programmas veidošana ar LLU – integrēt lauksaimniecības, ainavu veidošanas, dabas tēmas un zinātnes potenciālu kultūras aktivitātēs.	2021. - 2027.	"Kultūra"	LLU, Pašvaldība, Citas kultūras un mākslas institūcijas, NVO, privātais sektors	Pašvaldības budžets	Sadarbības programma
	P.2.1.2. Unikālu Jelgavas pilsētvides un mazo arhitektūras formu veidošana (piemēram, mobilie vides dārzi).	2021. - 2027.	Pašvaldība	"Kultūra", LLU, arhitekti	Pašvaldības budžets, sponsori	Aktivitāšu skaits
	P.2.1.3. Zaļās domāšanas pieejas integrācija pilsētvides "reģenerācijā" (veidot vizuālās mākslas, vides objektus - soliņus, atpūtas pieturas, instalācijas - no	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, izglītības	Pašvaldības budžets, sponsori	Aktivitāšu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	pārstrādātiem materiāliem u.c.).			iestādes, "Junda", NVO, privātais sektors		
U.2.2. Attīstīt kultūras un radošo industriju sektoru.	P.2.2.1. Radošo kvartālu attīstība; izmantot industriālo kultūras mantojumu un ēkas kā vidi eksperimentiem, alternatīvam kultūras piedāvājumam, jauniešu brīvā laika pavadīšanai	2021. - 2025.	Pašvaldība	SIP, "Junda", citas institūcijas, kultūrizglītības iestādes, izglītības iestādes	Pašvaldības budžets, struktūrfondi	Projekta izstrāde
	P.2.2.2. Sadarbības attīstīšana ar kultūras un radošo industriju uzņēmējiem kopīga piedāvājuma veidošanā.	2021. - 2027.	JRTC	Pašvaldība, Jelgavas Tirgotāju un ražotāju asociācija, NVO	Pašvaldības budžets, privātu uzņēmēju ieguldījumi	Kopīgi veidoto produktu/ pakalpojumu skaits
U.2.3. Attīstīt digitālus kultūras piedāvājuma risinājumus	P.2.3.1. Esošo modernizēšana un jaunu ekspozīciju par pilsētas vēsturi veidošana (Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas torņa ekspozīciju izveide; Ģ. Eliasa Jelgavas VMM, Ā. Alunāna MM u.c.)	2021. - 2027.	JRTC, Ģ. Eliasa VMM, Ā. Alunāna MM	Pašvaldība	Struktūrfondi, pašvaldības budžets, VKKF	Apmeklētāju skaits
	P.2.3.2. Kultūras satura papildināšana mobilajā aplikācijā "Gudrā Jelgava" (pastaigu maršrutu integrēšana pilsētvidē, izmantojot digitālus risinājumus, audiogida stendu izvietošana pie Jelgavas nozīmīgākajiem objektiem)	2021. - 2023.	JRTC	Pašvaldība	Pašvaldības budžets, struktūrfondi	Objektu skaits Lietotāju skaits
	P.2.3.3. Digitālu tūrisma informācijas punktu izveidošana – Pasta salā, pie Jelgavas Sv.Trīsvienības baznīcas torņa, Hercoga Jēkaba laukumā un pie Jelgavas dzelzceļa	2021. - 2023.	JRTC	Pašvaldība	Pašvaldības budžets, struktūrfondi	Tūrisma informācijas punktu skaits Lietotāju skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	stacijas – un popularizēšana.					
	P.2.3.4. Kultūras pasākumu digitālā arhivēšana un sasniedzamās auditorijas palielināšanā ar digitālajiem rīkiem.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets	Digitalizēto vienību skaits Skatījumu skaits
	P.2.3.5. Digitālā kultūras satura un pakalpojumu izveide kultūras auditorijas dažādošanai un piesaistei	2021. - 2027.	Visas pašvaldības kultūras iestādes	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets, sponsori, VKKF	Produktu/ pakalpojumu skaits Lietotāju/auditorijas skaits
3.Rīcības virziens	Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētniecība un adaptīva izmantošana pilsētas attīstībā					
U.3.1. Izmantot kultūras mantojumu Jelgavas un reģiona vēstures un unikalitātes komunikēšanai vietējā, nacionālā un starptautiskā mērogā	P.3.1.1. Zemgales restaurācijas centra un ēkas Vecpilsētas 14 darbības nodrošināšana.	2021. - 2022.	Pašvaldība	JRTC	Struktūrfondi, pašvaldības budžets	Apmeklētāju skaits, izglītojošu pasākumu skaits, privātu uzņēmēju pakalpojumu skaits
	P.3.1.2. Dzīvesziņas un arodu sētas izveide Vecpilsētas kvartālā.	2021. - 2022.	pašvaldība	JRTC	Struktūrfondi, pašvaldības budžets	Pakalpojumu un apmeklētāju skaits, privātu uzņēmēju pakalpojumu skaits
	P.3.1.3. Sadarbība ar JRTC, kopēji ar pašvaldības kultūras iestādēm pozicionējot Jelgavas unikalitāti Zemgales reģionā un kombinējot ar kultūras piedāvājumu.	2021. - 2027.	Visas pašvaldības kultūras iestādes, JRTC	ZPR	Pašvaldība	Tūrisma piedāvājumu/produktu skaits Tūristu skaits Jelgavā
U.3.2. Attīstīt un izmantot atmiņas institūciju potenciālu kultūrvides veidošanā.	P.3.2.1. Jelgavas pilsētas bibliotēkas un tās filiāļu darbība kā kultūras, izglītības un informācijas centram un reģiona galvenajai bibliotēkai, t.sk.	2021. - 2027.	JPB	Pašvaldība	Pašvaldības budžets, VKKF, struktūrfondi	Lietotāju skaits Apmeklētāju skaits Izsniegumu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	krājuma papildināšana.					
	P.3.2.2. Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja un tā filiāles darbība - Zemgales reģiona kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, izpēte, interpretēšana un komunikācija sabiedrībai.	2021. - 2027.	Ģ. Eliasa Jelgavas VMM	Pašvaldība, izglītības iestādes	Pašvaldības budžets, VKKF, struktūrfondi	Apmeklējumu skaits Pasākumu skaits Muzejpedagoģisko programmu dalībnieku skaits
	P.3.2.3. Sadarbības attīstīšana ar citām atmiņas institūcijām Jelgavas pilsētā, kopēja kultūras tūrisma piedāvājuma veidošanai (Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja Jelgavas ekspozīcija, Jelgavas pils/LLU muzejs, Rundāles pils ekspozīcija Jelgavas pilī Kurzemes hercogu kapenes).	2021. - 2027.	Ģ. Eliasa Jelgavas VMM	JRTC, citi muzeji, "Kultūra", JPB	Pašvaldības budžets, VKKF,	Aktivitāšu skaits
	P.3.2.4. Atmiņas institūciju infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana, t.sk. digitālo risinājumu pilnveidošana.	2021. - 2027.	Ģ. Eliasa Jelgavas VMM, JPB	JRTC, citi muzeji, "Kultūra"	Pašvaldības budžets, VKKF, mērķprogrammas	Apmeklētāju skaits
U.3.3. Veidot integrētu un ilgtspējīgu kultūras, sakrālā un dabas mantojuma pārvaldību un izmantošanu kultūras mērķiem.	P.3.3.1. Sadarbība ar JPPI "Jelgavas reģionālais tūrisma centrs" vienota kultūras, vēstures, dabas un sakrālā mantojuma kā tūrisma galamērķa popularizēšanai un izmantošanai.	2021. - 2027.	Pašvaldība	JRTC, muzeji, bibliotēkas, baznīcas, "Kultūra"	Pašvaldības budžets, VKKF, mērķprogrammas	Tūrisma piedāvājumu/produktu skaits
	P.3.3.2. Upes ainavas, ūdens tūrisma un kultūras piedāvājuma sinerģiju veidošana.	2021. - 2027.	Jelgavas pilsētas pašvaldības administrācijas Attīstības un	JRTC, sporta, tūrisma un kultūras pašvaldības un privātās institūcijas	Pašvaldības budžets, struktūrfondi, mērķprogrammas	Tūrisma piedāvājumu/produktu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
			pilsētplānošanas pārvalde			
	P.3.3.3. Baznīcas – kultūras pasākumu norises kultūrvietas	2021. - 2027.	"Kultūra"	Baznīcas, JRTC, Jelgavas mūzikas vidusskola, izglītības iestādes, "Junda", citas kultūras un mākslas institūcijas	Pašvaldības budžets, VKKF, sponsori	Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.3.3.4. Alternatīvās enerģijas izmantošanas plāna izstrāde kultūrvietau funkciju nodrošināšanā un kultūras pasākumu īstenošanā.	2021. - 2027.	Jelgavas pilsētas pašvaldības administrācijas Attīstības un pilsētplānošanas pārvalde	Citas kultūras un mākslas, uzņēmējdarbības un zinātnes institūcijas	Pašvaldības budžets	Plāns
4.Rīcības virziens	Integrētas pārvaldības un komunikācijas modeļa pilnveidošana					
U.4.1. Veidot līdzdalīgu un integrētu kultūras dzīves pārvaldības modeli	P.4.1.1. Vienotas kultūras dzīves pārvaldības modeļa izveide, integrējot visas iesaistītās kultūras un izglītības nozares un Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomes (ar dažādiem iesaistītiem spēlētājiem) darbību.	2021. - 2023.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, uzņēmējdarbības institūcijas, LLU	Pašvaldības budžets	Plāns
	P.4.1.2. Kultūras padomes projektu konkursa ikgadēja norise un izvērtēšana.	2021. - 2027.	Pašvaldība, "Kultūra"	Kultūras padome, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības budžets	Atbalstīto projektu skaits Finansējuma apjoms
	P.4.1.3. Festivālu/notikumu projektu konkursa ikgadēja norise un izvērtēšana.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības	Pašvaldības budžets	Atbalstīto projektu skaits Finansējuma apjoms

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
				as institūcijas		
	P.4.1.4. Biedrību, nodibinājumu un reliģisko organizāciju atbalsta projektu konkursa ikgadēja norise un izvērtēšana.	2021. - 2027.	Pašvaldība	NVO, SIP	Pašvaldības budžets	Atbalstīto projektu skaits Finansējuma apjoms
	P.4.1.5. Kultūras pasākumu savlaicīga plānošana un visām iesaistītajām organizācijām pieejama kultūras norišu plāna izveide.	2021. - 2027.	"Kultūra"	SIP, citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, NVO, JIP, sporta un tūrisma institūcijas, izglītības iestādes	Pašvaldības budžets	Plāns
	P.4.1.6. Izveidot pilsētas jubilejas gada "Jelgavai 760" un pilsētas tiesību iegūšanas 450 gadu jubilejas plānošanas darba grupu, rīcības plānu un gada programmu.	2022. - 2025.	"Kultūra", Ģ. Eliasa Jelgavas VMM	Citas kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas, NVO, JIP, sporta un tūrisma institūcijas	Pašvaldības budžets, VKKF, ZPR, sponsori	Plāns
U.4.2. Veidot kultūras norišu komunikāciju	P.4.2.1. Jelgavas kultūras organizāciju, konkrētu kultūras pasākumu/produktu identitātes un kopējās Jelgavas kultūras dzīves komunikācijas stratēģijas izstrāde.	2021. - 2027.	"Kultūra", Ģ. Eliasa Jelgavas VMM; JPB; Jelgavas pilsētas sabiedrisko attiecību pārvalde	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma, uzņēmējdarbības, marketinga institūcijas, LLU	Pašvaldības budžets	Stratēģija
	P.4.2.2. Kultūras pasākumu un norišu komunikācija un reklāma pilsētvidē	2021. - 2027.	"Kultūra"; Ģ. Eliasa Jelgavas VMM; JPB; Jelgavas pilsētas sabiedrisko attiecību pārvalde	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma, uzņēmējdarbības, marketinga institūcijas,	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
				LLU		
	P.4.2.3. Audiovizuālo mediju izmantošana kultūras popularizēšanā.	2022. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma, uzņēmējdarbības, marketinga institūcijas, LLU	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu skaits
	P.4.2.4. Kvalitatīvos, anonimizētos un brīvi pieejamos datus balstītas Jelgavas Atvērto Datu Platformas izstrāde pētniecības un inovatīvu risinājumu izstrādes nodrošināšanai u.c.	2021. - 2027.	JPOIC	Pašvaldība, citas institūcijas	Pašvaldības budžets	Jelgavas Atvērto Datu Platforma
U.4.3. Veidot sadarbību un atgriezenisko saiti ar pilsētas iedzīvotājiem un kultūras dzīvē iesaistītajiem	P.4.3.1. Regulāra auditorijas, t.sk. konkrētu mērķgrupu, vajadzību izpēti un rezultātu integrācija kultūras dzīves plānošanā.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets	Īstenoto aptauju fokusgrupu diskusiju skaits
	P.4.3.2. Kultūras operatoru viedokļa un vajadzību izziņošana; veidot līdzdalīgas iesaistes formas lēmumu pieņemšanā.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras un mākslas, tūrisma institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets	Sanāksmju skaits, semināru skaits
	P.4.3.3. Lēmumu pieņemšanā iesaistīto atvērta komunikācija ar kultūras jomas pārstāvjiem un iedzīvotājiem	2021. - 2027.	Pašvaldība; "Kultūra"	Citas kultūras un mākslas, tūrisma institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets	Komunikācijas materiālu skaits (preses relīzes, ziņas sociālajos medijos, publiskas uzstāšanās u.tml.)
U.4.4. Veidot sadarbības ar citu nozaru un jomu spēlētājiem	P.4.4.1. Sadarbība ar blakus novadiem savlaicīgā kultūras norišu plānošanā un iedzīvotāju	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības	Pašvaldības budžets	Sanāksmju, citu aktivitāšu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	informēšanā			as, tūrisma, sporta, izglītības institūcijas, NVO		
	P.4.4.2. Zemgales klastera izveidošana (kopīgu tūrisma produktu, maršrutu un aktivitāšu virzība Zemgalē), lai stiprinātu Jelgavas pilsētu kā kultūras tūrisma galamērķi.	2021. - 2025.	JRTC	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma, sporta institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets, ZPR, struktūrfondi, citas pašvaldības	Sanāksmju, citu aktivitāšu skaits
	P.4.4.3. Sadarbība ar Jelgavas pilsētas pašvaldības administrācijas Sabiedrības integrācijas pārvaldi, kopēja kultūras piedāvājuma veidošanā integrācijas mērķu īstenošanai.	2021. - 2027.	"Kultūra", Ģ. Eliasa Jelgavas VMM; JPB, SIP	Citas kultūras un mākslas, tūrisma, institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets	Sanāksmju, citu aktivitāšu skaits
	P.4.4.4. Sadarbības attīstīšana ar partnerpilsētām citās valstīs un starptautiskiem kultūras tīkliem un organizācijām.	2021. - 2027.	"Kultūra", Ģ. Eliasa Jelgavas VMM; JP B	SIP, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības, tūrisma, institūcijas, Jelgavas pilsētas sabiedrisko attiecību pārvalde	Pašvaldības budžets	Sanāksmju, citu aktivitāšu, projektu skaits
U.4.5. Nodrošināt tālākizglītības un profesionālās pilnveides kursus, seminārus kultūras nozares darbiniekiem.	P.4.5.1. Tālākizglītības un profesionālās pilnveides kursus, seminārus kultūras nozares darbiniekiem.	2021. - 2027.	ZRKAC, "Kultūra", Ģ. Eliasa Jelgavas VMM; JPB	Visas kultūras institūcijas, izglītības iestādes	Pašvaldības budžets	Semināru u.c. skaits Dalībnieku skaits
	P.4.5.2. Dalība starptautiskos semināros, pasākumos u.tml.	2021. - 2027.	Pašvaldība	Visas kultūras institūcijas	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu, projektu skaits Dalībnieku skaits
	P.4.5.3. Iesaiste Latvijas un starptautiskajās nozaru organizācijās	2021. - 2027.	Pašvaldība	Visas kultūras institūcijas	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu skaits
5.Rīcības virziens	Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana					
U.5.1. Nodrošināt	P.5.1.1. Dziesmu un deju svētku procesa	2021. -	"Kultūra"	Pašvaldība, JIP, LLU,	Pašvaldības un valsts	Kolektīvu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
Latvijas Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanu un attīstību un stiprināt nemateriālā kultūras mantojuma prakses.	atbalsts kustības nepārtrauktības nodrošināšanai (telpu, materiālās bāzes nodrošināšana; dalība skatēs, nacionāla un reģionāla mēroga pasākumos, tērpu, instrumentu u.tml. iegāde)	2027.		LNKC, SIP, citas kultūras, mākslas, izglītības iestādes	budžets	Dalībnieku skaits Pasākumu, koncertu u.tml. skaits Apmeklētāju skaits
	P.5.1.2. Jelgavas pilsētas amatiermākslas kolektīvu līdzdalības nodrošināšana Vispārējos latviešu Dziesmu un deju svētkos.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, JIP, LLU, LNKC, SIP, citas kultūras un mākslas institūcijas, izglītības iestādes	Pašvaldības un valsts budžets	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits
	P.5.1.3. Atbalsts amatiermākslas kolektīvu un vadītāju darbībai, lai nodrošinātu Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanu un attīstību.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, JIP, LLU, LNKC, SIP, citas kultūras, mākslas, izglītības un kultūrizglītības institūcijas	Pašvaldības un valsts budžets	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits
	P.5.1.4. Atbalsts folkloras nozares, amatniecības, lietišķās mākslas u.tml. praksēm (t.sk. pasākumu "Satiec savu meistarū" rīkošana, puzuru veidošanas aktivitātes u.c.).	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, JIP, LNKC, SIP, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības institūcijas, izglītības iestādes	Pašvaldības un valsts budžets, VKKF	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
U.5. 2. Atbalstīt dažādu iedzīvotāju grupu iesaistošas līdzdalības aktivitātes.	P.5.3.1. Minoritāšu kultūras grupas/biedrības/amati ermākslas aktivitātes – atbalsts.	2021. - 2027.	SIP	JIP, LNKC, citas kultūras un mākslas institūcijas	Pašvaldības un valsts budžets	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.5.3.2. Dažādu līdzdalības un amatiermākslas aktivitāšu atbalsts	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, SIP, citas kultūras, mākslas,	Pašvaldības budžets	Kolektīvu skaits Dalībnieku skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
	(mūsdienu deja, fotografēšana u.tml.).			kultūrizglītības institūcijas		Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.5.3.3. Tradicionālo svētku un piemiņas dienu svinēšana, vērstos uz iedzīvotāju iesaisti.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras, mākslas, kultūrizglītības institūcijas, izglītības iestādes, "Junda"	Pašvaldības budžets	Pasākumu skaits
	P.5.3.4. Atbalsta mehānisma izveide aktivitātēm, kas ir vērstas uz sociāli atstumtajām grupām.	2021. - 2027.	JSLP	Pašvaldība, "Kultūra", citas kultūras un mākslas institūcijas	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu skaits
	P.5.3.5. Jauniešu un studentu iesaiste kultūras procesu veidošanā un iniciēšanā.	2021. - 2027.	"Kultūra", JIP, "Junda"	Pašvaldība, SIP, citas kultūras, mākslas institūcijas, izglītības un kultūrizglītības iestādes	Pašvaldības budžets	Aktivitāšu skaits
U.5.4. Attīstīt kultūras aktivitātes un pieejamību Jelgavas pilsētas apkaimēs	P.5.4.1. Bibliotēkas filiāļu lomas stiprināšana kā kopienu tikšanās vietas un lokālu pasākuma organizatoram (novadpētniecības, pasākumu u.tml. organizēšana).	2021. - 2027.	JPB	Pašvaldība, JIP, citas kultūras, mākslas institūcijas, izglītības un kultūrizglītības iestādes	Pašvaldības budžets	Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.5.4.2. Lielo pasākumu un festivālu satelītprogrammu organizēšana apkaimēs.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, citas kultūras un mākslas institūcijas, NVO	Pašvaldības budžets	Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.5.4.3. Vietu labiekārtošana pašvaldības zaļo zonu un meža parkos ar brīvā laika pavadīšanas vietām, piknika vietām u.c.	2021. - 2027.	JPII Pilsētsaimniecība	Pašvaldība, citas kultūras un mākslas institūcijas, NVO	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi,	Labiekārtoto vietu skaits
6.Rīcības	Kultūras infrastruktūras un kultūrvietu attīstība					

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
virziens						
U.6.1. Pilnveidot esošo kultūrvietu infrastruktūru, daudzveidīga kultūras piedāvājuma un kultūras līdzdalības nodrošināšanai Jelgavas pilsētā.	P.6.1.1. Jelgavas kultūras nama rekonstrukcija	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi,	Zāļu skaits Skatītāju vietu skaits
	P.6.1.2. Multifunkcionāla centra, kas iekļauj mūsdienīgu bibliotēku, mākslas galeriju, multimediju zāli un kultūras notikumu zāli ar 1000 sēdvietām projekta izstrādi	2021. - 2027.	Pašvaldība	Kultūras un mākslas institūcijas	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi,	Projekts
	P.6.1.3. Pasta salas brīvdabas koncertzāles "Mītava" un Pasta salas infrastruktūras attīstība un pilnvērtīga izmantošana	2021. - 2027.	Pašvaldība	"Kultūra", JPPI Sporta servisa centrs, JPPI Pilsētsaimniecība	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi	Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.6.1.4. Pils salas (t.sk. Gubernatora salas) un Jelgavas pils parka labiekārtošana	2021. - 2027.	Pašvaldība	"Kultūra", LLU	Pašvaldības budžets	Labiekārtoti pastaigu maršruti
	P.6.1.5. Muzeja artefaktu krātuves paplašināšana (projekta izstrāde).	2021- 2027.	Pašvaldība	Ģ.Eliasa Jelgavas VMM	Pašvaldības budžets	Muzeja krātuves telpu paplašināšana
	P.6.1.6. Tehniskā aprīkojuma modernizācija pašvaldības kultūras iestādēm (saskaņā ar investīciju plānu)	2021. - 2027.	Pašvaldība	Visas kultūras iestādes	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi,	Pasākumu skaits Apmeklētāju skaits
	P.6.1.7. Norāžu un informācijas zīmju izvietošana pilsētā gan kājāmgājējiem, gan autovadītājiem labākas kultūras iestāžu atpazīstamības veicināšanai.	2021. - 2027.	Pašvaldība	Visas kultūras iestādes	Pašvaldības budžets	Norāžu skaits
U.6.2. Attīstīt jaunas kultūrvietas, veidojot publiskās-privātās partnerības	P.6.2.1. Dzīvesziņas un arodu sēta – latvisko tradīciju norises vieta, audēju un keramikas darbnīcas	2023. - 2027.	JRTC	Visas kultūras iestādes, pašvaldība, amatnieki, radošo industriju uzņēmumi	Pašvaldības budžets, privātais finansējums	Apmeklētāju skaits, pasākumu skaits, dalībnieku skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
un dažādas jaunas sadarbības formas.	P.6.2.2. Zemgales restaurācijas centrs – 3 restaurācijas darbnīcas, ēkas Vecpilsētas 14 ekspozīcijas, izziņošas restaurācijas lekcijas/nodarbības	2023. - 2027.	JRTC	Pašvaldība, "Kultūra", Ģ.Eliasa Jelgavas VMM, restauratori	Pašvaldības budžets, privātais finansējums	Apmeklētāju skaits, pasākumu skaits, dalībnieku skaits
	P.6.2.3. Mūsdienīgu prasībām atbilstoša kinoteātra izveide	2022. - 2025.	Privātais sektors	Pašvaldība	Privātais finansējums, pašvaldības atbalsta rīki	Kinoteātra projekts
	P.6.2.4. Jelgavas lidlauka teritorijas attīstība, integrēšana kultūras aktivitāšu norisēm.	2021. - 2027.	Pašvaldība	Visas kultūras iestādes	Pašvaldības un valsts budžets, struktūrfondi	Projekts
U.6.3. Integrēt kultūras komponenti pilsētas vides estētiskā pilnveidē	P.6.3.1. Pasākumu organizēšana, apgūstot jaunas pilsētvides vietas – parkus, atpūtas un rekreācijas zonas.	2021. - 2027.	"Kultūra"	Visas kultūras un mākslas iestādes, NVO, JIP, tūrisma operatori, kultūrizglītības iestādes, izglītības iestādes, "Junda"	Pašvaldība budžets, privātās partnerības	Pasākumu skaits
	P.6.3.2. Mākslas un kultūras projektu (foto, vizuālā māksla, tēlniecība, multimediju māksla, pastaigu maršruti, aplikācijas, plenēru darbu izvietošana) iniciēšana pilsētvidē.	2021. - 2027.	"Kultūra", Jelgavas Mākslas skola, NVO	Visas kultūras un mākslas iestādes, NVO, JIP, tūrisma operatori, kultūrizglītības iestādes, izglītības iestādes, "Junda"	Pašvaldība budžets, privātās partnerības, VKKF	Objektu, mākslas darbu skaits
	P.6.3.3. Tēlniecības un plastiskās veidošanas rezidences izveide un nodrošinājums, vasaras skolas u.c. pasākumu rīkošana (Zemgales reģiona jauniešiem, studentiem, māksliniekiem, skolotājiem u.c.)	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, visas kultūras, mākslas, kultūrizglītības iestādes, NVO, tūrisma operatori, izglītības	Pašvaldība budžets, VKKF privātās partnerības	Rezidence Dalībnieku skaits Pasākumu skaits

Uzdevumi	Pasākumi	Termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Finanšu avoti	Rezultatīvie rādītāji
				iestādes, "Junda", LLU		
	P.6.3.4. Laikmetīgās mākslas formu attīstīšana pilsētvidē (ielu māksla, tostarp grafiti, vides dārzu festivāls u.c.).	2021. - 2027.	"Kultūra"	Pašvaldība, visas kultūras, mākslas, kultūrizglītības iestādes, NVO, tūrisma operatori, izglītības iestādes	Pašvaldība budžets, privātās partnerības	Aktivitāšu skaits

9. Rezultātu novērtēšanai sasniedzamie rezultatīvie rādītāji

Nr.p.k.	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja vērtība 2019. gadā ²⁵¹	Rezultatīvā rādītāja vērtības tendence 2027. gadā	Datu avots
RV1: Kultūras piedāvājuma daudzveidības un kvalitātes attīstība, Jelgavas kā reģionāla un nacionāla līdera pozicionēšana				
1.	JPPI "Kultūra" organizēto pasākumu skaits	353	(→)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites
2.	JPPI "Kultūra" organizēto pasākumu apmeklētāju skaits	442 454	(↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites
3.	Iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras dzīvi Jelgavā (kopumā apmierina (drīzāk apmierina, pilnībā apmierina)), %	89 ²⁵²	(→)	Pašvaldības pasūtīts pētījums
RV2: Jaunrades, inovāciju un starpnozaru sadarbības efektīva izmantošana dinamiskas kultūrvides veidošanā.				
4.	Radošo kvartālu attīstība	0	(↑)	Pašvaldības publiskais gada pārskats
RV3: Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētniecība un adaptīva izmantošana pilsētas attīstībā.				
5.	Jelgavas pilsētas bibliotēku apmeklējumu skaits kopā,	112 870	(↑)	Jelgavas pilsētas bibliotēku pārskats
	t.sk. bērni	t.sk. 28 712	(↑)	
6.	Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja apmeklējumu skaits kopā	21 191	(↑)	kulturasdati.lv
7.	Ā. Alunāna Memoriālā muzeja apmeklējumu skaits kopā	2 653	(↑)	kulturasdati.lv
RV4: Integrētas pārvaldības un komunikācijas modeļa pilnveidošana				
8.	Pašvaldības budžeta % izdevumu daļa atpūtai, kultūrai un reliģijai gadā	7,6	(↑)	Pašvaldības publiskais gada pārskats
9.	Kultūras padomes projektu konkursa finansējums	22 350	(↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie

²⁵¹ 2019. gada dati norādīti kā atskaites punkts pirms-pandēmijas periodā.

²⁵² 2021. gada Pētījuma centra SKDS pētījuma "Jelgavas iedzīvotāju viedoklis par kultūras piedāvājumu pilsētā" dati. Mērķa grupa: Jelgavas pilsētas iedzīvotāji, kuri vecāki par 18 gadiem, aptaujas metode: CATI. Jautājums "Cik lielā mērā Jūs apmierina kultūras dzīve Jelgavas pilsētā?"

	gadā, EUR			finanšu atskaites
10.	Festivālu/notikumu projektu konkursa finansējums gadā, EUR	0	(↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites
RV5: Jelgavas pilsētas iedzīvotāju piederības un kopienu stiprināšana				
11.	JPPI „Kultūra” amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits	1 582	(→↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites
12.	Pašvaldības iestāžu pasākumu un festivālu satelītprogrammu organizēšana apkaimēs	0	(↑)	Pašvaldības iestāžu gada pārskati
RV6: Kultūras infrastruktūras un kultūrvietu attīstība				
13.	Brīvdabas koncertzāles "Mītava" pasākumu skaits	17	(↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites
14.	Brīvdabas koncertzāles "Mītava" apmeklētāju skaits	30 805	(↑)	JPPI "Kultūra" ikgadējais ziņojums pie finanšu atskaites

10. Realizācijas uzraudzības un ietekmes novērtēšana

Par Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programmas 2021.–2027. gadam uzraudzību ir atbildīga Jelgavas pilsētas dome un konkrēti – Izglītības, kultūras un sporta komiteja. Programmā ir paredzēti noteiktā laika posmā sasniedzamie rezultatīvie rādītāji un šo rādītāju sasniegšanai prognozējamie finanšu resursu avoti, kā arī atbildīgie izpildītāji. Programmu apstiprina Jelgavas pilsētas dome.

Katru gadu atbildīgās pašvaldības iestādes sagatavo detalizētu darbības plānu un budžetu, kas tiek apspriests Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomē un apstiprināts Jelgavas pilsētas domē.

Noslēdzoties gadam, pašvaldības iestādes sagatavo ikgadēju pārskatu par sasniegtajiem rezultatīvajiem rādītājiem, lai konstatētu nepieciešamos labojumus uzdevumos vai plānotajos rezultātos. Sagatavotos pārskatus un nepieciešamos programmas aktualizācijas priekšlikumus izskata Jelgavas pilsētas pašvaldības Kultūras padomē un Izglītības, kultūras un sporta komitejā. Par nepieciešamību aktualizēt programmu tiek lemts, pamatojoties uz sagatavotajiem pārskatiem un kārtējam gadam apstiprināto pašvaldības budžetu.

Starpposma novērtējums tiek veikts 2024. gada sākumā, lai analizētu 2021., 2022., 2023. gadā sasniegtos darbības rezultātus un novērtētu mērķa sasniegšanas un uzdevumu izpildes progresu. 2028. gada pirmajā pusē tiek veikts gala izvērtējums, kur tiek konstatēta plānoto politikas rezultātu un politikas mērķa sasniegšanas pakāpe, ņemot vērā plānotos uzdevumus un sasniegtos kvantitatīvos un kvalitatīvos rezultātus 2027. gadā. Izvērtējums tiek iesniegts un izskatīts pašvaldības noteiktajā kārtībā, kā arī tiek izstrādāta Jelgavas pilsētas kultūras attīstības programma nākamajam plānošanas periodam. Politikas rezultātu sasniegšanas monitoringa kārtību (atbildīgie par datu uzkrāšanu un iesniegšanu, programmas plānoto uzdevumu koriģēšana mainoties to izpildes nosacījumiem u.c.) nosaka Jelgavas pilsētas domes Izglītības, kultūras un sporta komiteja.

Jelgavas teritorijas attīstības plānošanas vidējā termiņa un ilgtermiņa dokumentos integrēto Programmas uzdevumu un politikas rezultātu sasniegšanu novērtē šo dokumentu starpposma un gala novērtējumos, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas Programmas sasniedzamajos rezultātos.